

Kysucká knižnica v Čadci v zriaďovateľskej pôsobnosti
Žilinského samosprávneho kraja, 2014

ŽILINSKÝ
samosprávny kraj
zriaďovateľ

S FINANČNOU PODPOROU
MINISTERSTVA KULTÚRY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Zborník vybraných súťažných prác
10. ročník Celoslovenskej literárnej súťaže duchovnej tvorby

JURINOVA JESEŇ 2014

Vyhodnotenie literárnej súťaže

Laureát 10. ročníka JJ

Pavol Ondřík za poéziu i prózu, osobitne za báseň O beštii

Poézia

1. miesto: Pavol Korba, Gabriela Grznárová
2. miesto: Ján Kováčik
3. miesto: Peter Šípoš

Čestné uznania:

Anna Lažová, Iveta Briestenská, Denisa Chudiaková, Dušan Kliment, Eva Hančáková, Jozef Tomášik, Kristína Ondrkálová, Ľudovít Farkaš, Pavol Kall, Soňa Behúňová, Vierka Hoganova (vl. menom Veronika Ftorková), Pavlína Malá, Zuzana Martišková

Próza

1. miesto: Jozef Páleník, Tomáš Gerbery
2. miesto: Dominika Chrastová, Katarína Želinská
3. miesto: Jana Husárová, Pavol Ičo, Zuzana Martišková

Čestné uznania:

Eva Masná, Katarína Jančeková, Mária Malá, Mária Podolská, Veronika Nouzová, Magdaléna Martišková, Mária Fuziová, Zuzana Hlinková, Jana Štrbová, Michal Schmidt, Denisa Chudiaková

Laureát 10. ročníka Jurinovej jesene

O Beštii

Ako hrozná beštia
stojí tu Európa a spolu s ňou
svet, čo sa volá Západ, Amerika...
Nenávistní voči všetkým a všetkému,
čo nie je ich
a sa im nepodriaďuje;
oni totiž rozdúchávajú,
(snád' nevedomí toho?)
ohne vášní, nenávisti...

*(Len tu,
akoby ich krvilačné zavíjanie
neustále znie,
dookola sa opakuje:
„mobilizácia“
a „vojna“
a „práva“
a „sloboda“ ...!
na Ukrajine...)*

A stoja,
pilátske ruky si umývajú,
zachovajúc dôstojný háb nehanebnosti,
odejúc sa do „demokracie“
či do iných vyprázdnených slov...
Krv im zasychá v dlani,
je ňou ušpinený ich čistý stôl.

Sírou páchne vzduch;
nie však *(ešte)*
sírou z prachu bômb a požiarov
vojnou rozoplátých miest;
lež sírou
z dychu nenásytného chrtáňa Zlého,
gehenny odvekej...

Smrdí i tu.
Ten, ktorého sme nielenže neustrážili,
a z hroznej priepasti,
z hlbok temna zeme
sme ho vypustili,
pod zámienkou,
ba i pod násilensvom
onej „slobody“ ...:
„budete ako boh...“

Urobili sme si z neho
miláčka domáceho...
Maznáčika, ktorý nám už dávno
„potechami“ život riadi...
I prerástol nás,
už aj viac, než len hlavu!
...a nik z jeho chovateľov,
popečovateľov, či iných
„prorokov a prisluhovačov šelmy“
nemá odvahu povedať,
že na zemi sa rozhostila Beštia...!!!

A žerie...
A trávi svojím smradom...
Ba je v najlepšej kondícii
zhltnúť nepriateľov svojich,
tých, čo sú a chcú byť iní...

Lež neteš sa!
Ani ty, hlúpy žiadateľu bohorovna,
že snád' sa ul'útosť nad tebou,
vd'akou za prísluhu sa ti odvd'áci.
Bo tu platí,
že s jedlom rastie chuť
a pýcha nemá dna...!
I teba zhltne...
Ba je možné,
že zl'akne sa odvahy a sily Ducha...,
*(aby sa snád' nepriotrávila,
lebo pravda je jej smrť...)*
a do svojich zubáľov,
pazúriskami,
(od nepamäti nestriženými)
si teba schmatne...

Celý tento svet,
tento Babylon,
rozdrúžga
s hukotom,
o akom ešte
nikto
nikdy
nepočul...

*Napísané niekedy začiatkom marca 2014, v čase najväčšieho za
posledný čas stretu ducha sveta a Ducha, čo zdá sa, sa na Ukrajine
deje...*

Poézia

Scarlet

Nedáš mi spať,
nedáš spočinúť
ľúbivá Scarlet.
Raz som pri tebe
okúsil chuť medu
a teraz je zo mňa
chodiaci smútok.
Požiera ma láska,
ničí tvoja krása,
spútavajú slová,
čo si vyslovila
pri zbere medu
z tvojho tela.

Boží zázrak

Čarovne sa vlníš
v krehkom vánku
Svätého Ducha,
bosými nohami
hladiš lúku,
vyčáčkanú nádheru
stvoriteľa krásy.
V útrobach tela
pôvabného
nosiš život,
malý Boží zázrak.

Nero

Nero dnešných čias,
muž milión
z Hornej Dolnej,
samozvaný diktátor,
čo nežnosť prepil v šenku
„U bláznivého grobiana.“
Jeho krehká polovička,
chodiaca neuróza,
obet' zlej voľby,
leží pod krížom
hľadajúc holé prežitie,

ruženec a hypnotiká,
zbrane, aby nezabila,
keď sú v noci manévry
s diabolským: „Ty suka.“

Jarná

Keď ti už svieža jar
smelo vnikne do šiat,
rozšantená rozkvitáš
na lúke najkrajšia.
Jemným šťastím poleješ
srdce moje uzímené
a ja zázračne ožívam,
pijem z tvojej radosti,
čo ti Boh daroval,
živá jarná múza.

91

V žravom roku 91
na sklonku jesene,
keď mi mrzko vládol
rumový Lucifer,
pozoroval si veci,
čo sa dejú,
krútil hlavou
a vysielal anjelov.
„Toho mi strážte
raz bude náš!“
A stalo sa.

Zo sna

1.

Vždy každý večer čítam snár
a hľadám sen, čo sa mi nestal,
kým tvoju tvár si berie jar
na smutné fialkové miesta.

Nakoniec si ťa oblúbi
deň, vyzbrojený po zuby.
A noc (tak podozrivo mladá)
v mojom sne tvoje stopy hľadá.

2.

Ráno sa zbláznil zlatý dážď
a všetci majú žlté dlane.
V tom sne sme boli každý zvlášť.
Našťastie, nevieš, čo sa stane.

Nakoniec si ma oblúbi
deň, vyvrátený naruby.
Do starých záhrad z neba padá
vždy kúsok mňa a kúsok hada.

Momentka VIII.

(táto dedina, tento večer)

Dedina ako v balade
pritiahla súmrak v sivom koči.
Deň kľací s hlavou na kláte
a lampám zakrývajú oči.

A u nás nuda od včera –
lepíš sa z črepov čínskej vázy
(a dúfaš, že ti uveria).
Dom čaká sólo pre dva hlasy.
Vystrihujem sa z papiera
do tvaru, čo nič nepokazí.

Striptíz

Okolo len my a mokré steny
neba, ktoré vytierajú vrany.
Svet je ako vŕby dokrútený,
ako vodný opar – zadýchaný.

Pobozkám ťa, keď sa trochu zmenší
obraz vody v tvojom ľavom oku.
Hanbíme sa za nahotu jelší,
za hromadný striptíz pri potoku.

Do hladných dní januára prší.
Kdesi v nás sa spodné prúdy pohli.
Zdá sa, že aj stromy majú uši,
že počujú, čo mi šepkáš do hmly.

Okolo len my a mokré nebo.
Obraz vody v tvojom pravom oku.
Nasľubuj mi svet, čo ešte nebol,
odhaľ sa mi celý pri potoku.

Miesto pokoja

/Medžugorie/

Smädný...
- za lásku poďakuj iba láskou každý deň.
A nie len za lásku!

Stúpajúc po skalách k Tebe
chcem dať všetko:
úsmev i kríž, celé srdce
a to najvzácnejšie čo mám – modlitbu.

Nevážil som si ju,
no dnes sa postím od hriechu,
s radosťou na kolenách plačem...
ďakujem za dotyk!

Vďaka za Ovocie života,
za neviditeľnú nehu Matky,
za detský plač ,
za bolesť,
za silu,
za druhý domov,
za nekonečno prosieb lásky.
Zdravas buď Predurčená na milosť.

Boh – astronaut

7. deň:
zaspávaš pri svetle a po tme.
Kriesiš ľudstvo zamatovou dlaňou
- potichu a nahlas.

Iba tvoj nádych... ach.
...a nastal ďalší polčas rozpadu prvosienky.
Šedá obelela a čierna zmenila sa na popol,
čerešňa onemela naveky.
Viac už oddychovať netreba.

Smutný a odvážny

ako Noe po povodni
zohrievam si nohy
pod perinou

a dušu
vo svetle mesiaca

ako málo stačí...
vyryť malý krížik
palcom
na pery
a znova umrieť
na chvíľu

Miesto medzi dvoma dušami

Vo veternej škole
naučil sa dýchať svet,
jak steblá trávy po daždi
veselo načahujúc údy,
bdieť
pri Petrových nohách

Oduševnený dych lienky
prečesával rosou
jeho psyché
a kradol
plesajúce zrnká celistvosti

Napokon ani zábradlie na ihrisku
nezastavilo
rozbehnuté detstvo v nich
a On len potichu zelenou pastelkou
otváral stromy dokorán

Patriarcha

„Opri sa aspoň o mňa“:
pošepol mi strom,
keď uvidel
moju
beznádej.

Neprítomný minulý ?

aj tak by to mohlo byť ?
keď v zažltnutom filme
stroj času zaúraduje

a nám sa z kresla zdá
- že to inak ani nejde

len si sadnúť
k ultra-tenkej obrazovke
digitálne
urobiť svetský posunok

- že
pokrok je
vzdať nepohodlné
3d ilúzia - a nevidieť ?

ako vždy ten istý prišiel
aj odišiel iba s tvárou
práve pre človeka

hľadať reštart
živých úst

Stolovanie

stretol som nádoby ktoré sa vedia iba vylievať
odvtedy nosím menej smädu

niekto prebrodil svet, aby zdvihol more
na stole nechával džbán
až sa otvorilo hrdlo

odvtedy chodím ku stolu
a ukladám sa doň
celý

Udobrenia I II

I

prisúň sa o rúž
nežne nabi
na uško zatúž
pod svoj habit

vyzliekať slovo
bez zápasu vety
prítulne snovo
aj za tým aj pred tým

II

už netečú iba tvoje
veľmi veľmi privátne
dovolím si pod závoje
do každej stopy na plátne

priložiť slnko nech
zasype bodky kopije
a svetloplachý sneh
poslednú čo sa zaryje

keď stiahnu na dno
duše len sa pochlapte
nebude chladno
zatočím drevkom vo vate

Vždy na mieste, ktoré kriesi láska

*neodradí ťa zajakavá báseň
ak ju neuvládzem vytiahnuť z posmechu
poletím až sa zrúti
samolútosť v ľútosti?*

čo keď paže nevydržia
ustáť sleposť krokov
piesok zatiaľ mesiace
*zohneš sa nad môj anonym
pobudneš pri ňom?*

možno sa prestanem podobat'
myšlienky ma zavrú do múmie
bez hmatu aj odvahy
odvisnem ale neodídem
*spoznáš také stopy
odpovieš mi potom?*

čo ak by

som už nedočiahol zo stredu mora
voda ma zaprie
požiadaš o vor
nebudeš sa báť
doplávať do miesta
ktoré kriesi láska?

chcem
iba chcem - nie ako rozmar
odstrihnúť sa od slov
a vyhlíbiť ti podpis pod vlasy
aj ústam
zeleno zasypaným v mojich

vždy po tom
čo sa vydám za svet napadnutý snehom
nezomriem ti - nezomri mi - prezvoním

Slzavenie

kam z takého slzavenia
keď cítiť úzkosť
i pominutie - kam?

do stebiel ktoré dážd' ohne
a vlnobitie vystrie?
na hladinu
do olovníc
alebo je tu čím sa nepomýliť?

neďaleko úst
sa predsa slová nesmú lámať
prečo potom na kly slona?
muška si prisadne
ako slzavenia

niektoré ráno šklbe nevyspatú noc
tam má byť rovnováha
dobrá pre vesmír
pre všetkých?
je zlo iba človek ktorý
rozhadzuje hroty na prízemí
a sfúkne

výplň pre vankúše
treba si radšej ukryť v zemi?
čo zasypáva telá
od pohnútok smrti?

znova sa obnoviť
a znova škriabať na kost'?
lebo koža sa už nedá nosiť
je toho príliš? keby som vedel
povytrhať hroty
z vlastnej viny
z ľudí na prízemí

kto sa ti stane milostivý rebel?
čím poďakovať?
že ešte zeleň lieta
aby som ťa skoro nemý
nepribil za krídlo
slovom?

už bude večnosť?
keď prosba si prestane
pýtať ďalší život

Čestné uznania

Život

Múr noci
otvára divadlo
nostalgie
Všetky blesky srdca
prechádzajú hlavou
bez mihnutia zraku
Zostávajú za nimi
nedopovedané slová
skrížené sny
v ktorých pochováme
svoju túžbu
po láske
tichu
padajúcej hviezde
Až blížiace ráno
prináša jarný dážď
milosrdenstva
a ruže odumierajúce
v navoňavkovanej vode
pýchy

Sekvencie k Márii

Buď velebená Ty
ktorá si pre svet
zrodila zomierajúceho
na kríži
Brána nového
prisľúbenia
Matka milosrdenstva
a prístav
všetkých nádejí
My ktorí si hovoríme
ľudia
chceme sa napíť
z Tvojich slz
aby sme uhasili
smäd predurčený
na pošliapanie
Ukrižovaného
a pritisli k sebe
tajomné lúče milosti
vryté do blízkeho
konca

Evanjelium

Prišiel zachrániť
tento svet
zasiahnutý šípom
ľahostajnosti
pýchy
ukrutnosti
násilia
Prichádza znovu a znovu...
aby sme sa neschovávali
pred sebou
nestrácali sa
v ohradách sveta
v sladkom opojení nerestí
aby nenávisť
medzi ľuďmi
zomrela
aby nebolo
ukrutnosti
plaču
zradnosti
a veci
po ktorých lampáš
vysiela SOS
Až potom príde
evanjelium
nového života

Návraty

Uzimené nohy
bežia chodníkom
plným bodliakov
a divých makov
Katedrála sveta
sa dvíha
nad nevyšliapanou
cestičkou
Vyschol aj potok
so špinavou vodou
iba ja naťahujem
ruky do prázdna
hladná po detstve
a láske ohraničenej
štyrmi múrmi
blízko zanedbanej
pôdy na ktorú Pánboh
celkom iste zabudol
a uložil len do pamäte

môjho detstva

Deň

Letný deň stojí
na lastovičom štebotaní
Z očí mu prchá
hudba pokoja
Nežnosťou sa vkráda
aj do môjho života
aby kúsok nehy uložil do sveta
v dlaniach i do prvej piesne napísanej
životom rozvodneného potoka
Skláňam hlavu
v najtichšej modlitbe
za seba
za teba
za nás
A za deň divých makov

Láska na výsostiach

Nádych si prvý môjho dňa,
svetlo darované slepým zreniciam,
láska trojediná,
vyliata krv priamo do srdca.

Večnosťou žiariaci horizont,
radosti symbol holubí,
východisko z útrap,
pohladenie duše v skrytí,
odpustenie každodenné,
to všetko pane si ty.

Dobroty boží majestát.

Navždy

Vyprevádzaš ma bez slov,
ako vždy,
len po bránu,
môj smútok tu stále bdie v korunách starých líp,
objatá už navždy si jeho láskou,
a ja odchádzam ďalej žiť.
Skoro sa vrátim,
modlitbou pohľadiť tvoje sny,
k tebe mama,
na cintorín.

Pozvanie

Pre lásku je vyzvonené stále.
Zvon nesúci boží hlas
horúcim srdcom naráža na studený kov,
a rozochvieva vzduch nebeskou piesňou.
Môj smútok sa hojdá na tých slovách,
bim - bam, bim - bam,
a ja už viem, že pozvaná som tiež.
Zajtrajšok, radostne ťa objímam.

Vylúsknutá

Nastavím líca vetru, až tvár mi zrumení,
nech nával voľnosti vrazí do upjatých šiat
a živel do kaderí slobodu mi víska.
Nech nadobro vyzlečie ma z tela,

dobový korzet dušu mi pomačkal,
nech opäť kričí zapýrená,
preboha som nahá!
a obnažená navždy ostávam,
pre Boha.

Maliar

Na nebeské plátno
nám všemohúci maľuje
baránky, more, bláznov
a dieťa sa len čuduje.

Kto toľkú krásu,
čo v inom sveta kúte niet
by nechcel uzrieť.

Dospelí, zavalení prácou.

Pokora

Hľadáme na svet
A hoci chceme
Nevidieť jasne.

Zavreté dvere
A pocit v duši
Že človek nie vždy všetko tuší

Nevieme prečo
Spat' nám to nedá

Odpoveď jasná:
Chýba nám neha
Pokora
Viera
Že svet sa lepším môže stať.

Že človek prišiel
Zmeniť sa nedá
Takého aký je
Treba ho brať

Katedrála

S obdivom hľadím okom neznalca.
Slnko jej jemné skielka zdobí.
K nebu sa týči hrdo, za tanca.
Hrajú jej do taktu aj schody.
Teplou rukou prebúdza chladný kameň.
Srdce mu dáva, bije zvon.

Nech stojí katedrála. Amen.
Aj keď už nevyjdem z nej von.

Nečakaný dotyk

A tak sa pomaličky rodia.
Nové sny.
Nový svet.
Nový život.
Alebo aspoň nový pohľad na ne.
Dotýka sa na nečakaných miestach.
V nečakaných okamihoch.
NEČAKANE.

Zmätok v hlave?
Behám v dave.
Zdá sa, že nič nehľadáme.
Nám ešte viac ako iným.
Spokojní a živí
zrazu zisťujeme,
že my vlastne nežijeme.

Kniha.
Slnko.
Kvet.
Otvárajú svet.
Nenásilne.
Bez pretváranky.
Žiadne prosby o rozprávky.
Jednoducho leť.

Dá ti krídla, keď ich treba.
Zrazí na zem hoc' aj z neba,
ktoré sme si vytvorili
Bez posily.
Samy.
Stačíme si.
Netreba nám pomoc.
Milí páni, dámy.

Dobrá noc.
Snívajte si o živote,
ktorý iní s chuťou žijú.
S Tým, ktorý im dáva silu.
Ktorý koná nečakane.
Dokonalé.

Občas si kladiem otázku, ako sa pozerat' na lásku,
niekoho povznesie, iného zraní,
koľkože v prestroji ukrýva zbraní?
Odhliadnuc od maličkostí, život to je nádhera,
kto v nádeji, v úprimnosti o lásku sa opiera.
Je ako zázračná prechádzka po parku,
neznáša nadutosť, rozozná pretváрку,
rastie a rozkvitá v pokornej tichosti,
nekriví, neničí, nikoho nezlostí.
Nezrádza, nebaží a bez slov odpúšťa,
aj v srdci boľavom samotu rozpúšťa.
Láska je prístavom, kde kotvia bezbranní,
vzácnym je pokladom, výzvou i poslaním,
krotká i cháľavá, jemná a vznešená,
nežnosti záplava, túžbami vysnená.
Je prameň života, elixír mladosti,
prýšti z nej dobrota, zlobu však nehostí,
dedí sa od vekov z rodičov na deti,
ak nie si Človekom ľahko ti odletí,
láska je srdca hlas a kľúčom k večnosti,
ktože by nechcel z nás podľahnúť ľúbosti.

Samol'úbosť

Či sme rozum potratili a či sme ho nemali,
veľký dom sme postavili a zdá sa nám primálny,
lásku sme si uväznili v nenásytnom bruchu,
spravodlivosť oslepili a zbavili sluchu.
Faloš, závisť, pretvářka, každodenný chleba,
veď my sa už nehanbíme ani sami seba,
ako letné kaluže vyschli naše slzy,
zlosť vyliali na ruže a koho to mrzí.
Či sme pamäť potratili a či sme ju nemali,
ako sme to vlastne žili, ako sme sa poznali?
Samol'úbosť v štíte máme, v meči skrytá zloba,
ľahkovážne odmietame zvestovanie Jóba:

„Ajl'ha, múdrosť je bázeň pred Pánom,
rozumnosť vyhýbať sa zlému.“

Čas ten bežec vo večnosti nemá zľutovania,
nepomôže výbuch zlosti, ani zbožné priania,
čo v mladosti vdľačne dáva, na starosť vám zráta,
neposlúži svetská sláva, ani hruda zlata.

Život v čase rýchlo cvála, odrazu si v závetrí,
tak chudáka, ako kráľa ani trocha nešetří,
tu uberie čosi v kráse, tam zas pridá v múdrosti,
kto rozumie výzve času, neprebýva v márnosti.

Ten kto zvláda v tichosti, úporný beh s časom,
neprepadá úzkosti, dozretým je klasom,
v srdci s iskrou nádeje, naplnený vierou,
k poznaniu raz dospeje vrchovatou mierou.

Tak ako objíma mládenec dievčinu,
vinie sa Lovčica ku svojmu Trubínu,
vine sa k Trubínu a on tak k Lovčici,
ako ten hospodár ku svojej vinici.

Uprostred polí, lúk, zelených plání,
v tieni hôr, pasienkov a lesných strání,
studnička života dávno tu pramení.
Tak ako pyšný hrad, kde tu sa vypína
košatý orech, či statná lipina,
a každý oráč dočká sa odmeny.

Mliekom i medom tu vonia otčina,
rodnou je kolískou pre otca, pre syna,
domov i hrob, kam kosti ráz zloží.
Prekrásnych dievčat a zručných materi,
čo túžia po láske a v nej aj dozreli,
kde úcte odvekej je zákon Boží.

Tak ako nažíva Lovčica s Trubínom,
múdrym je proroctvom pre vnukov, pre synov,
polia, tie pasienky, hory aj pláne,
dedičstvo otcov nám zachovaj Pane.

Domovina moja

Priniesol som z Viesky, dve rozkošné briezky,
zasadím ich v okraj lesa, poblíž starej liesky.
A tam v tieni stromov, v tíši za oponou,
šťastím srdce plesá, ty môj vzácny domov.
Vôňou včielku vábi kviet'a, vtáci spev sa v chorál splieta,
tu hľ'a raj môj plný nehy. Slnka lúč ma v tieni hľ'adá,
do duše sa tíško vkráda, láska ktorá spája brehy.

Prečo?

Sedia v kruhu a ja im spievam
a rozprávam vtipy a príhody veselé
a tiež kadejaké péle- méle.

Ústa sa pousmejú
a kolo nich sa
vejár vrások rozostrie.
Ústa sa pousmejú,
no oči prúd slz lejú.

Smútok st'a závoj čierny
obostrel ich telá.
a múdrosť večitá,
čo celé roky zrela
v ich srdciach, duši,
nevie, nepozná a netuší,
odpoveď na otázku:

*Prečo sme tu?
Ved' sme vám dali,
čo sa dalo.
A či to všetko bolo málo?*

Dobro a zlo

Dobro a zlo. Svetlo a tieň.
Rosa a srieň. A noc či deň.
Na ktorej si strane,
keď oči otvoríš?

Od skorého prebudenia
do noci zotmenia,
aké sú tvoje činy?
Máš vôbec pocit viny,
že skutky tvoje
nie sú v poriadku,
že už sa nedá vrátiť
k samému začiatku?

Cítiš sa vinný,
keď zlé skutky hromadíš už od detstva
a nesprávaš sa ako treba?

Si milý? Neluháš človeku?

Neodvrávaš mame denne do prieku?
Nepáliš mačke chvost?
Nekradneš z otcovej peňaženky?
To už je ľad tenký, nevedie cezeň most.

A keď už padneš do tejto rieky,
čo zlých skutkov je plná,
postupne pribúda ich ako pliev zo zrna.
Náš ešte čas- nájsť strmý zráz,
máš ešte čas- nájsť DOBRA hlas.
Dať sa ním viesť a potom pomaličky
tým zrázom hore vyliezť.

Vážky dobrých skutkov
každého z nás zvažia,
dobré či zlé skutky
každému odvažia.

Kameň za kamienkom
na miskú váh padá.
Dobro si prevážil
a to je zrada
svetla či dobra.

Toho je veľmi málo,
oveľa menej , ako sa zdalo.
Pribúda klamstva a túžby po moci,
ty už kradneš všade,
denne, vo dne v noci.

Od klamstva ku zločinu pomaly postupuješ
a na svojich blížnych veľkú zradu kuješ.
To už si v diablovej jame
a ďalšie hriechy sypú sa samé.

Ty navrávaš si, že sa ti dopustí,
že nebudeš za všetko pykať?
A nielen ty. Za tvoje činy
deti tvoje detné vinu ponesú.
Osudu neujdu- nech sú tam, kde sú.

Otázky bez odpovedí

Čo spravila som
za hriech večný,
že tu musím byť
a pod jednou strechou
snívať a žiť
s týmito starcami
na vozíčkoch a s barlami?

Čo spravila som
deťom svojim, dcére,
že navždy zavrela už
svojho bytu dvere
predo mnou?

Či dom bol malý,
čo som jej dala?
Aj peňazí na tisíce.
Ba nadstavila som aj
svoje staré líce,
ak by mi chcela vrátiť facky z mladosti.

Ved' zažila som len
málo radosti
v tom živote mojom
plnom zhonu, práce a starostí.
Už je to dávno,
čo mi mávala
a že príde zas.

Dávno už nečula som
kukulienky hlas,
čo z hája za domom,
kde steli sa
rozkvitnutá lúka,
celé božie leto
už od rána kuká.

*Kukučka, povedz mi
za koľko rokov sa vydám?*
Ticho je. Nekuká,
No ja si rôčik aj tak sama pridám.

Nečujem hrdličky nežné hrkútanie,
čo už zavčas ráno
prebúdza mi spanie.
Dávno už, čo som videla
nejakú tvár mladú.
Povedzte, prečo som tu?

Starenka

Sedí na lavičke,
zrobené ruky v lone,
kvety pohľadom pohládza
a vníma vábne vône
čo okolo sa šíria.

Mačka sa neďaleko
na slnku vyhrieva
a sliepka na kope hnoja
ťahavo kotkodáka,
kohúta a malé pipky
na dáku chrobačinu láka.

Sedí a teší sa
z nádherného rána,
Čo opäť prežila
Aj keď telo rýchlo
Vädne a opúšťa ho sila.
Dnes je už staručká,
slabučká starenka,
čo pod váhou rokov
denno-denne stenká.

Sedí a spomína
na krásu mladosti.
bolo veľa práce
no i lásky dosti.

Obraz prvý :
Dievčina na poli,
pri nej šuhaj stojí.
Slová lásky znejú,
oba sú tam v kroji.

Obraz druhý:
Nevesta na sobáš
Si kláka pred farárom.
Krásny, šťastný život
Tu dostáva darom.

Obraz tretí:
Mladá žena s krdľom detí,
no z očí jej radosť svieti.

Duša a srdce
za strateným plakajú,
no zrobené ruky
vnúcatá hladkajú.

Už odchádzaš?

Zbal' si svoje saky- paky a odíď.
Chytá ťa panika.
Zdá sa, že staré mesto
už ani nedýcha.
Ukáž mu päty,
zmizni,

ako za dedinou svätý.
Odchádzaš z tmy
tam niekde
do svetla.
Bud' si však istý,
že človek čistý,
to tak nenechá.
Sú to straty na životoch,
straty na ľudoch,
na histórii.

Mesto
ostalo prázdne a pusté
bez ľudí.
Mesto, čo dalo svet
tisíce ton striebra a zlata-
to sa azda
dnes neráta?
Chod'
a navždy už
za sebou
zavri vráta.

Realita krutá
mestu nasadila putá.
Mesto umiera
a ľudia s ním.
Zdá sa, že vydýchne naposledy.
Ako socha z kameňa,
ktorej odrazili hlavu.

No Štiavnica nemá za sebou
iba zlato a slávu.
Má svojich patrónov,
čo mesto zveľadia.
Utrú mu prach a slzy
a dajú napit' vody
z čistého prameňa.

Mater (Dolorosa)

Národnou svätyňou zvony hlaholia
trávnice do polí slovenskej otčiny.
A starý organ sťa pastierske píšťaly
spieva o materi. Ku hviezdám
veže kostolné čiahajú rukami otcov
prastarých i kolenami prastarých mám.
Tie kríže sosnové pnejú až k nebesiam,
ku Bohu najbližšie končiare končia deň
na zrnkách horcov, bylín a kosodrevia.
Ako na tajomnej hore premenenia,
stojí tu Gerlach, Lomislav a Kriváň
pred svätožiarou zlatej tuniky a ornátu.
Z hľbočin zeme prastarých Slovákov
vystúpil Váh na slovenskú Golgotu,
aby vytryskol na kríži z prebodnutej rany.
Ten národ slovenský, Bohu odovzdaný,
pod krížom praotcov z dvoma ramenami,
v modlitbe zopätých lúk k nebu pripútaných,
vo kvetoch kraj rolí kraj matkou vyšívajú,
o mäkkých jeroch tráv a machom na perách,
perajmi dúšok na materiných, na prsiach,
bystrine o horskej, o panne, ó, Pane,
nech sa mi dl'a Tvojej, dl'a vôle stane.
Do vône kadidiel židovských synagóg
Jad blúdi po slovách proroka Simeona,
o meči, čo materi dušu prenikne,
o úteku, o prázdne trojdnia strateného Syna,
o zradnom bozku za tridsať strieborných,
o Božej muke z nekvaseného chleba.
V závoji plátna vtesaného do kameňa,
tá pieta šťastínska – národom ovenčená,
pod ružencom zo slz rannej (dolo)rosy,
za národ slovenský matka Syna prosí.
V púpätách zbožného poľného súkvetu
roztvára náruč jak tabule Desatora.
Znie pieseň ranných chvál bolestnej materi:
„Nech sa mi stane podľa Tvojho slova.“
Hoj, národ slovenský, hl'a, tvoja matka!
Kráľovskou korunou
tatranských štítov ovenčená,
bolestiplná a plná milostí,
stojíš pod dvojkrížom
a Váh zvesili do tvojho lona.
Ikona siedmych bolestí

uprostred hlaholských písmen
svätého Michala a Konštantína.
Na plášti tvojom sa poniklec belasí,
bystriny nôtia na fujare proglasy:
Oroduj za nás u svojho Syna!

Motýle s belasými krídlami

V srdci máme všetci
túžbu milovať
a byť milovaný,
tak ako oni
motýle
so zlomenými krídlami
v tme
nevidíme dobre.

Lietame k slnku
ako oni
motýle
s belasými krídlami
vidia nebo zblízka
túžia
býť milované,
tak ako motýle
aj my
lietame,
chceme viac
milovať
a byť milované
stvorenia.

Pokora

Nedíva sa na seba
a v tom
je jej veľkosť

Cnosť
hodná neba
závislosť človeka
od Stvoriteľa

Poznanie

Nietzscheho poznanie vytlačili
dekády času
a z hlasu,
ktorý vravel
o mŕtvom Bohu
zostali len spomienky
a popol.

To jediné,
čo po nás ostane
Boh vpisuje
do srdc ľudí.

Cestou za Ježišom

Kto chce ísť v pravde
vezme svoj kríž
v pokore

Nevyhľadá skrýš
kam by sa mohol skryť
pred bolesťou,
v požičovni krížov
nechá odkaz
„už mám ten svoj“
a potom
sa stretne s Ježišom
aby ho mohol
láskyplne objat'

Odkaz

Ježiš ťa má
veľmi rád
žízni
až tak
že chce
aby si bol
jeho láskou
vo svete
nemaj strach,
on ťa má
veľmi rád
až tak
že za teba zomrel
na kríži.

Bývalo ...

Sviatok sú
zástupy pútnikov
čo vyjdú so slnkom
na obzore.
Sviatok je
vypratý deň, čo si
v kvapke rosy
viaže za úsvitu
stužky do minút.

Dejiny

Najmenšie číslo
na lásku je
Dvaja.
Všetci – to je
Ideál
a vravíme mu
Boh.
Diabol je
menej ako dvaja.
A vyhnanie z raja.
Medzi tým
osud
Človeka.
A čas uteká...

Na konci... (?)

Vyzliekol som
Všetky výhovorky
Zlo šlo
Donaha
Trasiem sa zimou
TVOJHO hnevu

Priložil si mi
Na plecía
Všetky moje
Objatia
a
Zaspal som
V teplom ...

Sväté zmierenie

Rozlial si more
Cez moje hriechy
Môžem bezpečne
Plávať ku tebe.

Nedopust' odliv
Lebo stroskotám
Na starých vinách
Pod hladinou.

Smutný anjel

Uzimený Anjel
Skoro priesvitný
Čakáva na moje
Áno.
Čakáva najmä
Ráno.
Neodbytne
Nemý.
Nalieha mlčaním.
Čaká že pohladím
Ponúkané
SLOVO.
Nechávam ho
Mrznúť.
Neotvorím.
Čosi mi
Nedovolí.
Zatiaľ ešte stojí...

Dva svety

Kľúčom od väznice
otváram bránu do sveta vykúpených.
Klaniam sa prahu,
cez ktorý váham prejsť.
Odrážam pozdravy od ľudí
zo sveta vykúpených.
Otvoril som priestory,
ktorým sa povinne stránim.
Klaniam sa kľučke,
čo mi v rukách iste prehorí.
Odrážam pozdravy,
adresované pre nebeské zbory.

Kľúčom od väznice
spojil som dva svety stratených.
Klaniam sa všetkým,
ktorým som /ne/pomohol prejsť.

I keď sa to vo mne precení.

V spoji

Pri prvom spoji do neba
po dlhom čase
vítam seba,
tmu, svetlo i hriech.
Svedomie ma predsa len dostihlo,
no ja som to nečakal.
Vybehol som spod tisícich striech,
čo mali mi zaistiť pokoj.
Ja som však stále čosi páchal.
Pred tvárou sa mi dobro i zlo mihlo,
náhla tma a konečný zákal.
Som, Bože, som! Len neviem, či tvoj.

Krízový štáb seba

Zvolávam krízový štáb seba.
Už ani neviem po koľký krát.
Nie, teraz sa to už nevstrebá,
som terčom i cieľom. Tak akurát!

Zvolávam čriečky unaveného svedomia,
zvolávam krízový štáb seba.
Už chápem, že nie som stredom ja.
Neskoro? Pravda o mne sa predsa len vstrebá.

Krízový štáb seba, nútená správa?
Zvolávam čriečky unaveného svedomia.
Aký som bol, ako som sa správal?
Už chápem, že nie som stredom ja.

Posledný tanec

Tancovať v predsieni vlastného svedomia.
Hýriť farbami poškvrnenej jesene.
Otvárať najlepšie značky vín.
Opíjať dušu klamlivou komédiou svojho života.
Tancovať v predsieni vlastného svedomia.
Pozývať večných hostí zo záhrobia vlastných predstáv.
Prijímať falošné kvety z nezmyselného večierka.
Mámiť dušu klamlivou komédiou svojho života.
Tancovať v predsieni vlastného svedomia.
Presviedčať svojho svedníka v roku posledného leta.
Skákať strmhlav zo štítov porazenej úprimnosti.
Opíjať dušu klamlivou komédiou svojho života.

Tancuj, tancuj, ústami vykrúcaj,
svedomie vlož na pekáč a sprudka opeč z oboch strán,
potom servíruj prvému a poslednému.

Záväzok /ne/tlačí

Záväzky do času rozletených dverí.
Škrípajúci zvuk neutlmíš, nezmierniš.
Záväzok ostane, vstúpiš raz do dverí.
Škripot dverí už prejavíš v tvári.

Závazok dostihne i skúseného bežca.
Závazok sa nestratí, nezmierni.
Načiera i tam, kde už niet mešca.
Dvere sa roztvoria a Ty možno vojdeš.

Cesta do seba

Chce sa mi zamknúť do seba,
na dvere hodiť nápis INVENTÚRA.

Prebrať sa kúsok po kúsku,
omylov, výčítiek, plná fúra..!
Odložiť ružové okuliare,
začína vytieranie kútov,
pozrieť dôsledne pod regále,
pravdu vyloviť spod pultov!

Kdesi mi tovaru chýba,
na inom mieste zvyšuje,
tak to medzi nami býva,
keď človek na sebe pracuje...

Otváracie hodiny,
zatiahnuté rolety,
spytovanie svedomia,
hľadanie pravej hodnoty.

Na oči reálne okuliare,
nehádzať lásku pod regále,
predávať po kúsku dôvery,
nedávať nápis viac do dverí..!

Polnočná

Zamilovať sa do Boha
a byť nesmrteľným..!
Zamilovať si Boha
a žiť pozemským životom.
Cez neho premieňať
lásku na drobné
v každodenných skutkoch.
Piť z Božích dlaní vodu života
a prikusovať jeho Telo.
Byť naplnený po okraj
túžbou a milosťou.
Na kolenách ďakovať
za školu pokory.
Vyznávať ho pre vami,
vyvyšovať ho nad nás.
Vyhl'adávať jeho prítomnosť
v každom čase.
I teraz i potom.

Až na veky vekov...

Tebe

Ako žlté listy zo stromov
padáme do Tvojho náručia
Pane.
Otváraš svoje milosrdné dlane
a vítaš nás v nebeský domov.

Priatelia nás podopierajú,
ale nie sú barly.
Podobajú sa chodúľom,
krásne a nežne je
ľuďom dvom.

Držím v dlaniach tvoje vreľé srdce.
Moje vlastné je také šťastné,
že vyskočiť mi chce z hrude.

Pretla si chodník môjho života do raja,
vy, po ňom ako jeden
kráčate dvaja...
Obnažujeme hĺbky svojich duší
a nik z okoloidúcich netuší,
Že ľúbime sa v Bohu
a v ňom máme tajnú skrýš.
Cítiš..?

Z kríža

Moje ubolené ego umývaš
svojou krvou.
Obväzuješ rany srdca
prebodnutými rukami.
Tŕňová koruna potupuje
moju pýchu.
Do hĺbky očných jamôk zatláčaš
slzy sebaľútosti.
Krvavým výronom z boku očisťuješ
myšlienky na odplatu.
Vyprahnutými perami šepkajúc
prosbu Otcovi,
učíš ma odpúšťať...
Ďakujem..!
Za Tvoju obeť,
Za vysokú školu
Božej lásky

Zimné zastavenie

Za oknom snehové besy tancujú,
zvoní o útesy
a v srdci mojom ľadová komora.
Privreté dvere z vnútra
i zo dvora...
Snehová kráľovná neľutuješ človeka,
ktorý sám pred zlobou ,
pred tebou uteká.
Zavíate chodníky cukrovým snehom,
srnka sa borí príkrym brehom.
Srdce za ňou zhára nehou,
je nevinná a osamelá pod šírým nebom.
Kde slnko skrylo svoju pravú tvár?
Prečo je na nebi plný kôš chmár?
Stačí len horúce slovíčko,dve,
roztopí cencúle vo vnútri ľadové.
Stisk teplej dlane drahší
ako sladké hrozienka na koláči.
Tak príd'te,
topte ľady vo mne
a zapal'ujte prudké ohne,
čo zahatajú cestu mrazu
a zime v ľud'och prinesú
večnú skazu..!

Sloboda srdca

Slávny svet – slama.
Svedomie silno spí, sáca snopy.
Si sám so sebou, slabneš,
strácaš stopy.
Satan sabotuje šifry svätých.
Seje semienka strachu a smútku.
Slávi svoj sviatok.
(Smrťou sleduje svojich služobníkov.)
Spadlo sklo, sadá smola.
Sedem striel.
Samota.
Stena, stolička a stôl.
Svetlo sviečky, soľ.
Spomienky, slza..
Sústredíš slová. Spĺňaš sľub.
Sila slova silnie.
Stáva sa symbolom.
Stáva sa Syn Bohom.
Snívaš sen so spoločným stredom.
Snaha, slnečný svit, smiech.
Starodávna studňa.

Ako si ma maznáš.

Ako ma ľúbiš,

Ty, svojho stvora.
Ako ma nechávaš ísť,
a predsa dávaš pozor,
odtiaľ, zhora...
Ako mi je dobre,
teplúčko.
Keď odtiaľ čiahaš
za mojou - za rúčkou.
Ty držíš pevne,
a ja – len tak krehúčko...

Si vzácny,

môj Boh, Ty Priateľ víl,
rozkladáš smrť, čo je ku mne krutá.
V tej mŕtvote si mi zasvietil
a preťal pomyselné putá.

Si rozpustil hnusné lepidlá,
odľahčil telo,
už nie som pri zemi mdlá -
čosi priletelo;
ku mne, až tuto dolu
a oživilo moju vôľu.
I posilnilo dušu,
na boj s tými, čo ju kúšu.
Tvojim šípom očkovacím
si ma ranil.
Ja očkom šípim, že sled tých vakcín
ma zachránil.
Ďakujem.

Priviň si ma

A zmizne zima.
Pripomeň sa mi.
Keď budeme sami.
Ku srdiečku si ma daj
Ty môj preľúbezný radodaj.

Vytiahni ma ráno z postielky,
za ruku prived' ku okraju oltára,
nech zas prežívam ten dar veľký -
dotyk mojich pier a Tvojho pohára.
Čo nimi napíšem,
nech vypovie,
že bol v kalamári
Boží atrament.

Uhlíkové čumendo

Ďakujem, Bože,
za môjho ocka, brata, mamu.
Za tmú, ktorou nôcka otvorila vráta
a prikryla slamu.

Za uhlík svietivý
v kamennom košári.
Za Tvoje všedivý
čo teplom si ožiaril.

Za akord, ktorým sa chvejem,
keď vo mne Tebou ticho to tleje.

Za oheň Slova, čo zjavil:
"Hľa – cesta nová!"
až strach sa schoval
za obetný ovál

ohniska.
V ktorom sa plamienok Boží,
vždy so mnou rád
poíska.

Báseň

Blahozvest'
Jn 4,22

Hospodin stvoril človeka
a právom určil počet dní,
ktoré pobudne na Zemi.

Že protivil sa? Spurný bol?
Záplavy naňho uvrhol!
Čítame o tom v Biblii.

S tým vekom prišla potopa:
Od Adama po Noacha
tisíc a šesťsto dlhých Dní.

Adam i Eva, Ábel, Set,
odišli všetci, viac ich niet.
Národy vstali vtedy, keď
Sem, Cham a Jáfet vzali svet.

Z troch bratov zvolil jedného,
najstaršieho a verného,
by otcom Semitov sa stal.

Keď potom vstúpil Mesiáš,
(miesto pri stole preňho máš?)
národ, ten cudzí, stal sa náš.

Preto tých synov v úcte maj,
za klince pomstu nežiadaj,
On za každého zomieral!

Biblia

Snád' je to
kniha,
čo číta
Teba,
každá jej
stránka
je kúskom
neba.

V modlitbe
prosím
za mňa i
Teba,
vezmi ju
do rúk,
stačí sa
nebát'!

Strhne jak
príboj,
pevná sť'a
kotva,
kto z nej si
číta,
stroskotá
sotva.

Rýdza jak
zlato,
sýta sť'a
chleba,
ponúka
svetlo,
stojí o
Teba.

Studnica
čistá,
schody do
neba,
blaženie
všetci,
čo pijú
z teba!

Borec

Skutočný príbeh

Ján Chryzostom Korec.
I my sme sa stretli:
Brat sa ujal sestry,
pamiatku mám dodnes.

Prvýkrát som bola
kňaza-apoštola
v jeho Nitre pozrieť,
keď som bola mladá...

V mojej duši bahno-

nalomené rahno;
chcela som ho skúsiť,
nenechal sa prosiť.

Dal mi takú radu,
- a nie bez nápadu -,
bolo toho málo,
latinsky to znelo.

Všetko, čo mi vravel,
hralo k Božej sláve.
ERITIS VIDER dnes
„Budete vidieť!“ jest.

Odišla som istá,
že ja neznám Krista
tak, ako ten človek,
čo má lásky oblek.

Ako je to možné,
radiť milo, zbožne,
vysvetliť nemožné,
karhať pýchu nežne?!

Jeho múdre slová
znejú v ušiach znova.
Nepoznal ma – kto som,
miloval ma, posol.

...Až po mnohých rokoch
od tej chvíle ma Boh
ku sebe priviedol,
zo strát hrivny splietol.

Veľký prorok je to!
Priateľ ľudí, svedok!
On sa môže pýšiť,
že zná Toho z výšin.

Hej, Mistře Hutleere!

*„Nejmilejší, ne každému duchu věřte,
ale zkoušejte duchů, jsou-li z Boha;
nebo mnozí falešní proroci vyšli na svět.
Po tomto znejte Ducha Božího:
Všeliký duch, kterýž vyznává Jezukrista
v těle přišlého, z Boha jest.“*

IJn 4,1-2

*

Písmena biblická
dobře jste přeložil?
Znamění prorocká
popravdě vyložil?
Na národ židovský
břímě jste položil,
sutanu člověčí
po boku odložil!
Ne tak Bůh... Ten s váma
udatně naložil,
pod kotel pekelný
polénko podložil
a kletbu posvátnou
na váš dům uložil!

*

Složil jsem ruky své
k modlitbě Páně,
zrudněli tváře mé,
navřeli tkáně:
„Otče náš nebeský,
proslulý Cháne,
proč osud nehezský
na Tvůj lid kane?!
Antikrist ďábelský
rouhá se stále,
žes' Synku svému zaň
probodnul dlaně.
Prosím, bys' ucho své
přiložil, ámen!“

*

„Otázku, kterou jsi
předložil právem,
Písmo at' Svaté ti
zodpoví cvalem.
Archanděl Michael
činí to, málem,
že proutek Boží nám
neuschne pálem.
Hle, s mečem ohnivým
vrhá se na Zem
a za lid Izrael
bije se rázem!
On slavně zvítězí,
Satana porazí,

útoky odrazí
na Sióne!!!“

Patrónka

Pies 4,1-7; Ef 5,27

Zrenice
z ebenu,
vo vlasoch
mahagón,
perami
od medu
vylúdi
sladký tón.

Uši jak
ulitky,
líca dve
broskyne,
keď oči
prižmúri,
v mojich svet
nastane.

Šija
z alabastru,
obočie
krojené,
dlaňami
pohládza
matersky
nevinne.

Ona mi
pravdivým
obrazom
svätice,
bo v lono
vovádza
nebeskej
Trojice.

Balada o údržbe rýn

Prská po šteblíkoch
na každojarnú kvótu

do slnka
do farby
do teplého potu

Dychovka spúšťa
dážď vtáčích pier

Splašené brumendo

Fúkanie do stebiel

Bojí sa zniet'

Deň rúbania triesok
keď letí les

Kar
čiernych príbytkov
v hrdzavej rýne

Tešia sa mačky
na padanie hniezd

Fotelová

S padajúcou kľučkou
v štrbine linolea
rozkmitáva tieň
podvečerná
sektorová stena

A ty v kľbku
v strede izby
spíš si
za viečkami
zakreslene rozkreslená

Zmoržovaná

Pod hambáľkami
nad vchodom
do letnej kuchyne
Pod chládkom
na gánku
pátričky rozvinie
namiesto kapesníka
A každej gul'ôčky
nežne sa podotýka
s Máriou na perách
Desiatky Zdravas šemotených clivo
tak ako firhánok
lepí sa o murivo
cupkajú
o vedro

zaryto bránia sa starým rukám
a čosi trasie sa
a čosi puká

K duchničkám
pod vankúš
kdesi bližšie k prični
večer zas schová si
svoj skromný
ruženec kukuričný

Próza

Zvonár po matke svojej

Kostolník Juraj zazvonil pri malej kovovej bránke rodinného domu a chvíľu čakal. Nervózne trhavo pohyboval rukami, občas si ich žmolil, tu i tam si prehrabal vlasy. Čakal, kedy mu príde ktosi otvoriť, najradšej by bol, ak by sa objavil sám majiteľ. Za tým prišiel, toho potreboval. Stalo sa.

„Pozdravujem Ťa, Milan, mohol by si, prosím ťa zájsť do kostola, zvony nám akosi haprujú a zajtra má prísť pán biskup, veď vieš, ako by to ... „

„... ale veď to zvykne robiť Tomáš,“ prerušil kostolníkovu prosíku Milan.

„Nie je doma, odišiel na pár dní. Akurát teraz.“

„A Števo?“

„Ani toho niet, neviem, kam sa všetci vyparili,“ konštatoval kostolník a nádejal sa, že tu nedostane zápornú odpoveď.

„Takže už som dobrý aj ja, keď nemá kto,“ ostril situáciu elektrikár Milan, hoci možno ani sám nebol presvedčený o zamietavom stanovisku, ale divadielko predsa treba trochu hrať. Alebo, ako sa hovorí – robiť drahoty. Kostolník však trpezlivo namietal: „Veď vieš, že to tak nie je. Vždy som najskôr teba volal, si dobrý odborník, no ty si sa večne vyhováral. Tak som išiel tam, kde bola cesta schodnejšia. Viem, neráčiš sa s kostolom, ale skús sa na to pozrieť z odborného hľadiska. Si elektrikár a potrebujeme opraviť elektrinu. Je jedno kde. Že je to teraz na kostolných zvonoch, to nevnímaj.“

Milan počúval bez toho, aby kostolníkovi skočil do reči. Nebol na to dôvod. Keď usúdil, že ten už svoj vysvetľujúci monológ skončil, pokornejším tónom v hlase povedal:

„Dobre teda, pôjdem, veď aj ja v tejto dedine žijem. Dôjdem ráno, okolo siedmej, čakaj ma tam.“

„Ale ráno príde ..., teda ... hneď ráno nie ...“

„... neboj sa, kým príde biskup, dám to do poriadku, isto to bude nejaká maličkosť, veď včera ešte zvonili. Počul som ich. A ak by nie, tak to odzvoním ručne,“ dodal potmehúdsky a rovnako sa aj usmial.

Juraj mu huncútsky úsmev vrátil, no bolo to tak trochu rozpačité, ani čo by strojené. Ale potešil sa elektrikárovmu súhlasnému postoju i ústretovosti. Dúfal, že z Milana, hoc v tomto období nábožensky pasívneho, sa ešte vzťah k Bohu celkom nevytratil. Tuším sa nemýlil.

Na druhý deň naozaj Milan prišiel tak, ako sľúbil. Nemýlil sa ani v rozsahu opravy. Netrvala mu dlho. Aj chceli pred príchodom otca biskupa zvony odskúšať, no zvážili, že nebudú veriacich plašiť. Milan sa aj tak rozhodol, že zotrvá blízko kostola pre prípad potreby.

Pána biskupa skutočne privítali, najmä miestny duchovný, ale aj veriaci, ba i zvony sa ozývali na jeho počesť. Tak, ako sa patrí.

Milan, v duchu svojho sľubu, zostal do konca posväcujúcej slávnosti, ktorá sa konala v obci, ba uvedomil si, že mu vôbec nebolo dlho. Zaujala ho spontánnosť a pokora ľudí, pohoda, aká tu sálala, ani slová biskupa v príhovore mu neznali macošsky. Hm, a vždy si myslel, že tí ľudia tu len márnia čas.

„Ďakujem ti, že si prišiel a urobil tie zvony, veď ako by to vyzeralo bez nich,“ prihovoril sa kostolník Juraj Milanovi, keď sa už z kostola trúsili poslední ľudia. „Náhradný pohon neexistuje, to už nie je ako kedysi, keď sa ručne zvonilo. Vtedy nemalo čo zlyhať, iba ak zvonár. Ale to sa dalo riešiť iným. Ozaj, čo som ti dlžný za robotu?“

„Nič, nechaj tak, beriem to ako svoju česť.“

„Ale predsa len, čosi by sme ti mali dať.“

„Doriešime to potom, keď budem elektrifikovať tie zvony v kaplnke na Prelukách.“

„A ty by si ich predsa len spravil? Spočiatku si sa tomu vyhýbal a teraz takto.“

„Rozmyslel som si to. Či skôr premyslel. Veď tam kedysi moja mamka zvonievala.“

Juraj mu prikývol, no neprerušil ho a tak Milan pokračoval: „Urobím to tak, aby sa dali zvony prepínať z elektrického na ručný pohon. A keď budem mať voľný čas, pôjdem ručne vyzvoniť. Nech sa to remeslo zachová v rodine. Po praslici, či ako sa to hovorí. I keď tuším nie o remesle.“

Kostolník nevychádzal z údivu. Len tot' prednedávnom musel Milana div že nie v kolese lámať, aby ho prehovoril na opravu zvonov v kostole a on sa hotuje chytiť sa zvonárčiny. Nuž, raz darmo, jablko nepadne ďaleko od stromu, čo i od materského. Alebo, že by to tie cesty Pána, ktoré sú vraj ... No, ktovie. Milan však svoje predstavy rozvíjal ďalej:

„Keď budem na dôchodku, a veľa mi nechýba, hádam sa mi podarí zvoniť aj pravidelne. Nech aj tí, čo bývajú na Prelukách vedia, že je čas na modlitbu Anjel Pána. Alebo že sa niekto pobral na večnosť. Ozaj, koľko sa to zatŕha pri zomrelom? Keď zomrie muž tri razy a keď žena dva?“ obrátil sa s otázkou ohľadom štýlu zvonenia mŕtvym na Juraja. Ten hlavou ledabolo prikývol, no v tom pohybe hlavy sa zračili aj rozpaky nad prelomom v Milanovom správaní sa. Len aby mu to vydržalo do toho dôchodku. A iba tak pre seba zamrmľal: „Raz darmo, zvonár po matke svojej ...“

Ako sa kríže stretli

(rozprávka)

Na jednom poľnom stúpaní, pri ceste s rovnakým prívlastkom, čo sa už takmer chodníkom nazývala, stáli dva drevené kríže. Stáli tam už veľa desaťročí a nikdy, ani na chvíľu sa nestretli. Nemohli, lebo boli hlboko osadené, samé sa vytiahnuť nevedeli a hoci nestáli ďaleko od seba, nedoťahli sa navzájom. Iba na seba dovideli. Jeden stál na ľavej strane a bol vyrobený z duba, tak sa volal Dubovec, druhý bol na pravej strane, vyrobili ho z buka, nuž sa volal Bukovec.

„Pod' ma navštíviť,“ žartoval neraz Dubovec a Bukovec mu odpovedal: „Aj by som šiel, no nevládzem nohy vytiahnuť zo zeme. Tak pod' ty ku mne.“

Dubovcova odpoveď bola, pochopiteľne, rovnaká, no skúsil iný spôsob vzájomného kontaktu: „Načiahni aspoň ruku ku mne.“

„Nedá sa, krátka je.“

„Moja tiež.“

Takto a podobne sa navzájom prekárali celé desaťročia, ale stále stáli nepohnuto na svojich miestach. Neraz sa pri nich zastavili pocestní, postáli, modlitbou pozdravili, občas i usadli, čosi z torby pod zub vytiahli. Dobré im padlo spočinúť pod krížom, v tóni neďalekých košatých stromov.

Keď boli sviatky, dobrí ľudia oba kríže aj prizdobili, zapálil kahančeky a tie blikotali ostošest', ani čo by svojimi plamennými jazyčkami rozprávali. Možno aj, len nik ich nepočul, nik im nerozumel. Mali svoju nečujnú vravu, ktorú azda iba kríže vnímali. Aj to len dovtedy, kým sa vosk nespotreboval a plamienky pozvoľne zmlkli. Pahasli. A kríže opäť osameli, stretnúť sa nedokázali a tak čakali, kedy zasa príde dobrý človek, prihovoriť sa im modlitbou, či zapáli ďalšieho mihotavého spoločníka. Podaktorí to občas skúsili aj so sviečkami, no tie nebolo kam postaviť. Zem bola tvrdá, stojana žiadneho, nuž ich snaha bola márna a vychádzala navnivoč.

Z ročných období mali kríže najradšej jar. Vtedy príroda ožívala, všetko navonok sa farbilo novou zeleňou, ktorá mala viac odtieňov, rozkvitali rozmanité kvety a tak pribúdali aj iné farby. Sporadicky priložili kyticu kvetov náhodní pocestní aj ku daktorému z krížov. Raz

k Dubovcovi, inokedy zasa k Bukovcovi. Alebo i naraz k obom. Mrzutá bola jeseň, keď zo stromov opadávalo lístie a pristávalo na telách krížov. Nepálilo ich, ani nebolelo, no príjemné nebolo. Aj príroda pustla, nuž i nostalgia u oboch krížových priateľov narastala. Trošku pookriali na sviatok Všetkých svätých, no tu ich jesenná potecha začínala i končila. Najhoršie bolo v tuhej zime, či v horúcom lete. V zime nebolo čím sa zaodieť, hoci snehová perina čosi ledabolo prikryla, v lete zasa pálili slnečné lúče a čo aj stromy aké-také tieň vytvárali, beťárisko slnko si pomedzi ich konáre hľadalo škáročky. Najskôr štekľilo od východu, potom zhora zo zenitu a podvečer zo západnej strany. Ešteže sa tie ročné obdobia striedajú. Tak je to pestré a veselé. Len to vzájomné stretnutie, to Dubovca a Bukovca neustále mátožilo.

Až raz, v jeden ponurý deň, prišla partia chlapov v montérkach, s čakanmi, lopatami a pustili sa do kopania zeme vedľa každého z krížov. Tie sa veľmi čudovali, čo sa to s nimi ide robiť. Skôr, než sa ako-tak spamätali, už mali nohy von zo zeme a horeznačky odpočívali na veľkej vlečke. Ale čo to? Ľaľa, veď ony sú pri sebe, ba ich drevené telá sa doslova dotýkajú! Takže predsa sa podarilo, že oba kríže sa stretli. Aj keď nie na svojom stanovisku, ale predsa. Bolo že to radosti, od šťastia si aj zvýskli a vyobjímali sa. Ťažil ich však ešte pocit neistoty, kam ich to vlastne vezú. Chvíľu sa aj obávali, či nebodaj nie zlikvidovať, no postupne zo slov chlapov vyrozumeli, že ich idú iba poreparovať a potom zasa osadia na svoje miesto. Dubovec i Bukovec si s úľavou vydýchli, pomodlili sa a ešte viac si užívali spoločnú blízkosť. Želali si veľa vecí, no azda najviac tú, aby táto ich oprava trvala čo najdlhšie, čo by znamenalo predĺženie ich nečakaného, no o to potešujúcejšieho stretnutia.

Symfónia ticha

Načúvali ste niekedy zvuku svojho vnútra? Bez rušivých vzruchov i zvukov zvonka? Že ste sa o to nepokúsili? Aké typické? Alebo ste nič nepočuli? Aké očakávané! Tak či onak – je jasné, že ste sa ani poriadne nesnažili? Kto sa však snaží dosť poriadne? – táto otázka vrta človeku hlavou, kým s ňou bolestivo nenarazí do riešenia, ktorým je strata. Musíme strácať, aby sme mohli získavať – tento aforizmus nie je len propagáciou dvojzmyselnosti, je životom overenou pravdou. Prvýkrát som tie podozrivé zvuky začul, keď som všetko stratil.

Stál som na vysokom moste, pod ktorým zurčala rieka a presviedčal sám seba, že to je to jediné, čo ma môže uchrániť od ďalšej bolesti a utrpenia. V tom prišiel. Nikdy som sa nedozvedel jeho meno. Proste nejaký bezdomovec - teda aspoň podľa výzoru –, ktorý si sadol pod neďaleký strom. Pokojne si rozbalil svoj proviant, ktorý vytiahol z umasteného batohu a dal sa do jedla s pohľadom upretým na mňa. Zdvihol sa vo mne hnev aj stud, že v tejto takmer posvätnéj aj keď značne bezvýchodiskovej chvíli mám byť súčasťou zábavnej kratochvíle akejsi ľudskej trosky. Hneď ma však ovalilo vedenie. To on tak pokojne prežíva a popíja z ovocného vína, zatiaľ čo ja stojím na moste počas skorých ranných hodín a čakám, že úsvit uzrie už len moje dotlčené a utopené torzo. Nepovedal ani slovo – len tam tak sedel, prežíval a pozoroval – akoby sa jednalo o nejaké zaujímavé predstavenie, na ktoré nemusel kupovať žiadne lístky. Prekvapilo ma to, že ma v tejto chvíli dokáže rozčúliť niečo tak obyčajného. Práve tá obyčajnosť a neexistujúca poníženosť toho človeka ma tak strašne nahnevala, že som chvíľu uvažoval na tým, že zleziem a hodím mu to jeho víno do rieky. Súdiac podľa jeho výzoru i výrazu by ho však zrejme nerozhodilo ani to. Vyzeral na človeka, ktorý si prežil svoje. Tak prečo som to ja, ktorý sa upiera na dunivú hĺbku pod sebou, zatiaľ čo sleduje niekoho, za kým mal stáť ďaleko v rade na skok z mosta? Možno sa chce upíť! Povedal som si a nálada sa mi razom zdvihla. Trochu však pohasla, keď ku mne doľahla vôňa z rúk bezdomovca. Mätový čaj podávaný vo fľaši od ovocného vína, no to ma podržte! To už si nemôžete veriť ani v základoch všeobecných predsudkov. Ďalší podnet na to, aby som skočil. Alebo nie?

Prítomnosť toho človeka ma privádzala do zúfalstva. Jeho blízky výskyt mi znemožňoval odísť dôstojne z tohto sveta. Teda aspoň nie s vedomím, že posledný, kto bude svedkom môjho najvyhranenejšieho životného rozhodnutia, bude nejaký tulák. Iskrička účasti v jeho pohľade ma však vcelku potešila. Vzápätí som si uvedomil, že sa mohlo jednať o záblesk nadšenia z očakávaného predstavenia. To ma, naopak, dosť zdeprimovalo. Preboha, nechcel som od posledných chvíľ svojho nešťastného života viac, než aby mi bolo dopriate pokojne a pri všetkej vážnosti ukončiť záverečnú prácu svojho života. Ale takto to nešlo, nie s tým zvedavým bezďákom. Kša! Zvolal som na neho a mávol rukou, ale nemalo to žiadny efekt. Pekne pomaly si upíjal čaju zo svojej umelohmotnej fľaše a ohrýzal akési zoschnuté kusy chleba. Chvíľu som dúfal, že sa tým zadrhne, ale keďže sa to nestalo (zrejme vďaka dlhoročnej skúsenosti s chrúmaním suchého chleba zvlhčeného mäťovým čajom), zanaďoval som. Ani to posledné želanie sa nekoná. Vtedy som to začul prvýkrát, akoby vzdialenú melódiu nejakej známej symfónie. Zdalo sa mi, že ma šiali sluch, ale bolo to skutočné. Ibaže to nebola melódia, iba pocit. Rýchlo však pominul.

Trocha som sa zakolísal – tá hĺbka, ktorá sa ma na malú chvíľu zmocnila bola niečím neskutočným. Stála ma však tú trochu stability, s ktorou človek stojaci na úzkom zábradlí nemôže len tak svojvoľne obchodovať – teda pokiaľ nechce spadnúť! Moje ťažisko zdivočelo a z pôvodne slobodnej voľby sa stala nevyhnutnosť, za ktorú loboval fyzikálny zákon príťažlivosti. Čas sa skutočne akosi spomalil, či skôr moje vystresované vedomie

zhodnocujúce dôležitosť „posledného okamihu“ mi poskytlo dostatok priestoru na defiláciu posledných zrejme predsmrtných obrazov. Nech som sa snažil akokoľvek, nemohol som z mozgu vytriasť dve veci – vôňu mäťového čaju a tú emocionálnu symfóniu, ktorá umĺkla rovnako tragicky ako veľkolepo začala. Spomenul som si na svoju starú mamu, ako pripravovala čaj na starej peci, zatiaľ čo som sa bezstarostne hral. Bola tam aj moja sestra, princeznička, milovaná bytosť všetkých. Prechádzali sme toho dňa cez akúsi lávku a ja som mal príležitosť. Sotil som ju. Keď ju vylovili z nehlbokého potoka, už nedýchala. Videl som oči starej mamy ako keby stála pred mnou. Zračilo sa v nich vedenie. Nikdy však nič nepovedala – ani mojim rodičom, ani mne. V to smutné poobedie, keď všade hučali sirény, mi pripravila mäťový čaj a pohladila ma po hlave. Pocítil som hroznú trýzeň a bolesť až sa ma zmocnilo zabudnutie. Až doteraz. Namiesto lávky most, namiesto potoka rieka. Prostredie, ktoré dokoná spravodlivosť.

Moja hlava už mýšľala úroveň mosta, keď naposledy uzrela tvár bezdomovca. V jeho očiach sa zračilo to isté vedenie ako v očiach mojej starej mamy. „Budem bojovať!“ rozkázal môj inštinkt prežitia úzkostlivo podporovaný aj mojou slobodnou vôľou, ktorá bola až do tejto vyhranenej chvíle akási nerozhodná. Stočil som sa do kľbka a snažil sa dopadnúť na päty. Pocítil som náraz a stratil vedomie. Keď som sa prebral a vykašľal vodu z pľúc, zisťoval som, čo sa so mnou stalo. Niekoľko minút predsa musel vytiahnuť z vody a oživiť ma. Vôňa aromatickej byliny ma nenechávala na pochybách, kto bol môj anonymný záchranca. Teraz po ňom nebolo ani vidu ani slychu. Na hladine rozbitého rieky sa zablysla akási dospelá a zároveň tak trochu detsky nemotorná postava, usmiala sa na mňa a pokynula mi hlavou.

„Odpustila mi,“ pomyslel som si a vedel som, že musím odpustiť predovšetkým sám sebe. Dlhá potlačená spomienka vyplávala na povrch môjho vedomia až keď sa ku mne približovala zradná smrtiaci hladina, ktorá sa stala záhubou mojej sestričky. V mojom vnútri sa rozozvučala symfónia. Kvôli detskej nerozváznosti predsa nebude pykať celý život, nehovoriac o mojom blízkom okolí. Zrazu som svet prvýkrát vo svojom živote uzrel cez akýsi dúhový závoj pozitívnych pocitov. Moje vnútro rezonovalo a ja som vedel, že život už nebude naďalej ničím, od čoho budem utekať. Cítil som, že chcem pracovať na tom, aby som pomohol aj druhým ľuďom utkať ich vlastný závoj pomocou vnútornej symfónie, ktorá sa v nich ozýva, aj keď ju nepočujú...

Základy Existenciálnej Gramatiky

„Dofrasa, tí blázni už opäť revú!“ zanaďával Miloš, no pokojne pil ďalej svoju kávu. Tiahlo mu už na päťdesiatku a jeho najväčším životným úspechom bola jeho práca na miestnej psychiatrii. Titul „sestra“ nosil s nadšením sebe vlastným. Svoju prácu ako aj úkony s ňou spojené však nenávidel. Nenávidel pacientov, ktorých bez ostychu volal bláznami, aj keď sa to nesmel. Pre neho boli len menami na papieri či pohybujúcimi sa živočíchmi, na ktoré musel dávať pozor. Často so smiechom hovoril, že pracuje v útulku.

„Za chvíľu sa zmení počasie,“ povedala Stanka. Bola takpovediac bažantom a pracovala na psychiatrii len niekoľko týždňov. Mala síce „akúsi školu“, ako to tituloval nevzdelaný Miloš, ale keďže sa jej štúdium netýkalo psychiatrie, mohla prijať len najnižšie platenú funkciu nižšieho zdravotníckeho personálu. Stanka bola empatickým, veselým žienťom s dušou malého dieťaťa, ktoré videlo v pacientoch ľudí na rozdiel od väčšiny kolegov a nadriadených. Svoju často nechutnú prácu vykonávala s neúnavnou starostlivosťou a pre každého mala veselý úsmev či povzbudenie. Pacienti ju mali radi a kolegovia ju preto nemohli ani zniesť. Žartovali, že by sa svojej práci nemala oddávať tak oduševnene, pretože skončí na „druhej strane“. Pre Stanku však žiadna „druhá strana“ neexistovala. Boli tu len ľudia, ktorí sa dokázali viac či menej úspešne pretĺkať životom bez pomoci a potom takí, ktorí

to nedokázali. Tí druhí jej často pripadali dokonca milší, spontánnejší a predovšetkým vážiaci si maličkosti. Aj keď niektorý z jej pacientov vybuchol v manickej epizóde, či sa na ňom negatívne odrazilo nesprávne dávkovanie liekov, Stanka odpúšťala. Nepotrebovala výrazne trestať. Stačilo, keď sa jej čelo zamračilo a tých senzibilných revolucionárov ihneď prešla chuť páchať čokoľvek proti jej vôli. Ona ich naopak nenútila k ničomu, čo nebolo bezprostredne nutné. Nebola ako Miloš, ktorý si potreboval budovať autoritu a tak zneužíval svoje postavenie k tomu, aby neposlušným pacientom „zavaril“.

Stanka kráčala chodbou v zlej predtuche. Prešla časťou mužského oddelenia a zamierala k ženskému traktu. Poctivo nahliadla do každej z izieb. Často jej pohľad spod perín obetovali bázlivé, popudené či často len vďačné oči. Táto búrka vyznievala zvlášť hrozivo. Stanka počula, ako sa niekde vonku láme akýsi strom. Vietor narážal do veľkých zamrežovaných okien liečebne akoby ich chcel vyraziť. Potom, čo Stanka upokojila niekoľkých vystrašených pacientov, sa vydala tam, kam ju viedla jej intuícia. Slečnu Irenu prijali ešte predtým, než Stanka nastúpila. Bola to mladá žena, tridsiatnička, ktorá sa pokúsila o samovraždu skokom pod vlak. Našli ju okoloidúci a zavolali pohotovosť. Irena utŕžila ťažké zranenie hlavy a doktori jej nedávali veľa nádeje. Nakoniec sa prebrala a po niekoľkých kolách vyšetrení ju niekoľkí nezávislí odborníci uznali za duševne nespôsobilú. Mala bludné predstavy, fantázie aj halucinácie, ktoré sa vzájomne prelínali a pôsobili tak dôveryhodne, že sa len často dali odlíšiť. V niektorých posudkoch sa objavila aj zmienka o schizofrénii. Problémom bolo, že ani polícia nedokázala zistiť jej totožnosť. Mala na sebe len bežné oblečenie, z ktorého sa nedala odhadnúť ani len jej spoločenská vrstva, nieto ešte identita. Keď sa ju spýtali na meno, jediné čo dokázala zo seba zmysluplne dostať bolo „Irenka“. Toto meno nezodpovedalo žiadnemu z nahlásených zmiznutých či hľadaných osôb. Štát jej teda určil zákonného poručníka a umiestnil ju do najbližšej liečebne. Na Stanku pôsobila Irena veľmi rozporuplne a to je čo povedať, keďže sa denne stretávala s pacientmi, ktorí mali rôzne druhy poruchy osobnosti. Dokonca aj primár si v jej posudku zaznačoval skôr symptómy a netrúfal si tipovať konkrétnu diagnostiku. Irena bola veľmi smutná, nie však depresívna. Snažila sa so svojím okolím komunikovať. Používala obyčajné slová, ale ich postavenie vo vetách nedávalo žiadny ucelený význam. Primár sa chvíľu pohrával s diagnózou afázie, ale pri obrazovej aj zvukovej asociácii Irena dokázala presne určiť, ktoré slová patria k daným obrázkom a naopak. Rozumela samej sebe, rozumela tiež okoliu, keďže bez problémov plnila žiadosti, teda pokiaľ s nimi súhlasila. Jej však nikto nerozumel.

Stanka ju toho večera našla fascinovane stojacu pri okne. Hoci to bola dvojlôžková izba, druhé lôžko nebolo obsadené. Aj keď bola miernej povahy, vždy keď dostala na izbu ďalšiu pacientku, nepríčetne sa rozzúrila. Po týchto epizódach dostala rôzne koktaily sedatív a mohla sa rozlúčiť s uceleným a čistým vnímaním sveta, teda pokiaľ nejakým disponovala.

„Vydesila vás tá búrka?“ ozvala sa Stanka po tom, čo jemne otvorila dvere. Nevstupovala do izby, pokiaľ nenadviazala očný kontakt. Bolo to lepšie, keď mal pacient dojem, že vás do svojho „súkromia“ pozval, než keď ste mu do neho vtrhli.

„Silný múr ona nezrúca,“ odpovedala jej Irena, no neobrátila sa.

„Môžem pri vás chvíľku zostať a pozorovať s vami tú búrku?“ opýtala sa slušne Stanka. Irena sa pomaly obrátila a usmiala sa. Jej pohľad však smeroval niekam ďaleko za osobu ošetrovateľky. Stanka pozorovala túto ženu a mala čoraz silnejší pocit, že sa rozpráva s niekým veľmi hlbokým. Irena bola veľmi štíhla žena so zvlášť vznešeným držaním tela. To Stanke imponovalo, najmä preto, že si nikdy nevšimla u Ireny zmenu osobnosti. Menili sa jej nálady, to bolo prirodzené. Časom tiež čoraz viac smutnela, najmä keď zistila, že ju každý odmieta počúvať.

„Vlny nikdy nedosiahnu tak vysoko. Nikdy ju neoslobodia.“

„Neoslobodia koho?“ opýtala sa Stanka a zrazu zistila, že jej Irena hľadá prenikavo do očí.

„Predsa záhradu na útese,“ povedala Irena akoby dieťaťu vysvetľovala, ako sa má jesť príborom.

„Na akom útese?“ osmelila sa Stanka.

„Ty tomu nerozumieš,“ povedala smutne Irena a sklopila pohľad. „Záhrada žije na kostiach mŕtvych. Kvitne ich krvou...“

„Dáva ich životu zmysel?“ povedala Stanka a zrazu sa strhla. „Áno!“ zvolal Irena a priskočila k nej. Prudko ju objala, až mladej dievčine vyrazilo dych. Vedela, že by mala ráznejšie zakročiť, ale bola tak prekvapená úprimnosťou Ireninej reakcie, že zaváhala.

„Ty si ju videla? Držala si ju v rukách?“

„Koho?“

„Moje malé dieťaťko. To, ktoré rozkvitlo!“

„Ľutujem, ale ja neviem...“

„Rozmýšľaj na tým, kto vystaval ten múr,“ Irena zlostne poklopala ukazovákom do stredu Stankinho čela.

„Ja...strašne rada by som vám pomohla, ale ja neviem, čo hľadáte?“

„Poznám niekoho, kto uzrel záhradu tajomstiev, ty si len príliš hlúpa na to, aby...“

„Tak dosť!“ povedala Stanka, ktorej sa to dotklo. Nevedela, čo to do nej vošlo. Vedela dobre, že pacienti bývajú občas zlomyseľní, čo znamená, že si poslušia aj nejakou tou invektívou na adresu ošetrojúceho personálu. Toto ju však zasiahlo.

„Dobrá noc!“ povedala a chystala sa zavrieť dvere.

„Nie!“ zvolala Irena a vsunula nohu do dverí. „Nerozumieš! Ak neporozumie tá, ktorá ju držala, ktorá videla záhradu rozkvitnúť, múr nikdy nepraskne. Záhrada nikdy nerozkvitne. Tajomstvo uhynie a všetci zabudnú. Tu...“ zvolala Irena a ukázala širokým gestom vôkol seba, „tu všetci zabudnú na tajomstvá zeme!“ Potom Irena sklopila hlavu, akoby sa zahanbila a išla sa uložiť na lôžko. Schúlila sa do prenatalnej polohy a vzlykala. Stanka dokončila kontrolu miestností a vrátila sa do kancelárie, kde už Miloš driemal. Pre istotu tresla dverami o čosi silnejšie. Jej starší kolega zvýskol ako ženská a nadskočil v kresle.

„Do boha dievčisko, neučili ťa doma zatvárať dvere? Alebo aspoň na tej univerzite,“ dodal pohŕdavým tónom človeka, ktorý ani len netušil, čo pojem vzdelanie obnáša, „kdeže si to vlastne študovala?“ Do Stanky v tej chvíli akoby udel blesk pochopenia. Nervózne sa prechádzala po oddelení. Nočná služba nikdy netrvala tak dlho ako teraz. Nevedela sa dočkať, kým príde domov. No konečne, povedala si a rozbehla sa do šatne a potom odovzdať službu. Jej rodičia ešte spali. Stanka sa rýchlo prehŕňala svojimi vysokoškolskými poznámkami a mrmlala si pritom nelichotivé poznámky na adresu svojej lenivosti a neporiadnosti. Mrzelo ju len, že to musel byť ten starý idiot, ktorý jej v pamäti asocioval správne riešenie. Vytiahla zošit a... hoci to očakávala, vyrazilo jej to dych. To však ešte nebolo všetko, rozbehla sa k počítaču a zároveň vytáčala číslo nemocnice, kam pohotovosť priviezla pred necelým rokom neznámu ženu.

„Toto meškание si zodpoviete!“ primár pozrel na udýchanú a spotenú Stanku, ktorá sa neskoro dostavila na vizitu. Jeden z kolegov, ktorý musel zostať v službe o polhodinu dlhšie, sa na ňu škaredo zazrel a odišiel sa konečne prezliecť.

„Myslím že nie,“ povedala Stanka ťažko dýchajúc. „Teda myslím,“ obzrela sa okolo seba a uvidela samé pochybovačné a zarazené tváre, ktorých majitelia neverili, že to nové dievčisko odseklo primárovi, „že nie hneď“. „Mám informácie o jednom našom prípade...“

„Ale slečna, teraz nie je čas ani miesto...“ začal jeden z doktorov, ale Stanka ho odbila pohŕdavým gestom. Primár na ňu chvíľu nahnevane pozeral, potom sa však resignovane usmial a prikývol spôsobom „chápem, že dokiaľ si vás nevypočujeme, potom sa vás tak ľahko nezbavíme“. Stanka podala primárovi knihu a s ním aj celý príbeh. Irenino rozprávanie v nej zobudilo akúsi zvláštnu pochybnosť, že vie, o čom pacientka hovorí. Keď sa jej kolega opýtal, čo za školu študovala, vybavilo sa jej, že pacientkin príbeh musela počuť počas štúdia

literatúry. Prehľadala svoje poznámky a skutočne tam našla opisy jedného literárneho diela, ktoré zodpovedalo pacientkiným slovám. To však znamenalo len to, že pacientka sa s tým dielom stretla, ale niečo nútilo Stanku pátrať ďalej. Na internete sa jej nepodarilo nájsť jedinú známku spojitosti tohto diela s menom akejkoľvek osobnosti, literárnej či reálnej, ktorá by sa volala Irena. Nakoniec našla zmienku o novinách, ktoré publikovali autorkinu fotku a ona zistila, že žena na nej je totožná s pacientkou, ktorá si hovorí Irena. To, že bola autorkou, neznamenal, že nemá psychické problémy. Stanka však volala na pohotovosť a potom otravovala telefonicky alebo osobne všetkých službukonajúcich doktorov, ktorý prišli s ranenou do kontaktu ten večer. Nakoniec jeden z nich zmienil, že pohotovosť zavolala akási matka s dcérou, ktoré sa však rýchlo z miesta činu vytratil. To dievčatko vraj bolo doškriabané a dobité. Navyše prví dvaja doktori uviedli amnéziu ako jeden z možných dôsledkov ťažkého poškodenia hlavy. Po prebudení pacientky a jej vyjadrovaní, ktoré nedávalo zmysel, však bola predbežná diagnóza zmenená. Napomohlo tomu aj to, že sa nikto k pacientke neprihlásil. Pacientkino vyjadrovanie a strata identity štatisticky svedčili o psychickej poruche. Stanka si to však spojila. Ľudia, ktorí skáču pod vlak, väčšinou nekončia iba s poškodením hlavy, hlavne keď je pravdepodobnosť, že ich vlak ani len nezasiahne. Mohol to byť len tvrdý pád. Väčšina ľudí si totiž reflexívne chráni zraniteľnú tvárovú časť či hlavu, teda pokiaľ nechráni niekoho iného, komu dáva inštinktívne prednosť. A navyše tie zranenia dievčiny, ktoré spolu s matkou zavolalo pohotovosť. Posledným čriepkom bol rozhovor so susedou pacientky. Stanke nedalo veľa práce zistiť, kde býva, keď už vedela jej meno. Susedka bola informovaná, tak ako väčšina žien v strednom veku unudených každodennou rutinou a zaujímajúcich sa o problémy druhých. Tú „spisovateľku“, ako susedka súčasnú pacientku titulovala, vraj opustil manžel. Bola vraj akási divná. Stanke trvalo dlho, kým z jej závistlivého a skresleného blábolenia dostala pravdu. Narodilo sa im dieťa, krásne dievčatko, ktoré však trpelo dedičnou chorobu. Manžel to chvíľu znášal, potom však z toho obvinil svoju ženu a odsťahoval sa. Tá sa snažila a bojovala o každý nádech svojej dcéry, zdrvená navyše aj manželovým odchodom. Dievčatko nakoniec svoj boj so zákernou chorobou prehralo. Spisovateľka sa rozhodla, že mu vdýchne život pomocou dojímavého príbehu, v ktorom si síce jasne uvedomovala, že je jej dcérka mŕtva, no jej odkaz žije prostredníctvom rozkvitajúcej sa záhrady tajomstiev. Tú na útese zasial zbabelý panovník. Dal okolo nej vystavať múr, aby ju chránil pred pohľadmi druhých a seba pred obrazom jej neustálej obnovy. Hneď potom sa od nej vzdialil pretože sa nedokázal vyrovnáť s toľkou krásou a zároveň vedomím vlastnej pomínelosti, keď videl záhradu na zimu chradnúť, aby sa na jar mohla opäť rozkvitnúť. Múr jej však bránil v raste a hrozilo, že útes neunesie toľkú ťarchu kvetín, ktoré sa nemohli rozpínať. Bol taký vysoký, že ani najvyššie stromy tej záhrady, ba ani dlhé výhonky iných rastlín ho nedokázali prekonať. Z posledných síl volali o pomoc. Jedného dňa sa vody mora šumiaceho hlboko pod útesom začali dvíhať. Prišlo vlnobitie aké svet nevidel a zbavil tajomnú záhradu múrov. Útes však povolil a ona sa potopila, aby mohla ďalej kvitnúť pod hladinou, kde ju raz bude môcť uzrieť každý.

„Bolo to o jej mŕtvej dcérke a spôsobe, akým sa vyrovnávala s jej smrťou. Podľa môjho názoru sa naša pacientka nesnažila spáchať samovraždu, ale zachrániť cudzie dievčatko, ktoré sa ocitlo na koľajniciach v nesprávnom čase,“ Stanka zo seba chrlila slová a všimla si prekvapené pohľady okolo seba. „Nemala pri sebe doklady, pretože sa vydala na večernú prechádzku a nepredpokladala...“

„Ale naša pacientka, o ktorej hovoríte...“ skočil jej primár do reči.

„...nepredpokladala, že sa jej niečo stane. Ten náraz ju pripravil o väčšinu pamäte. Pamätá si však celú svoju knihu. Pomocou nej sa prihovára k svetu. Myslí prostredníctvom metafor. Keď ju niekto vyšetrí zistí...“

„Pacientka, o ktorej hovoríte,“ povedal rázne primár, „dnes predpoludním spáchala samovraždu. Oceňujem vašu iniciatívu, ale zvyšok rozhovoru dokončíme u mňa v kancelárii, dobre?“

„Ale ona...“ jachtala Stanka. „Včera bola ešte úplne... Povedala niečo? Zanechala odkaz?“ Primár podal Stanke lístok, na ktorom bolo krvou napísané jediné slovo.

„Veď nevedela ani to, že v slove vlnobitie sa píše mäkké „i“, nechápem ako mohla byť spisovateľkou!“ povedal jeden z doktorov, no ihneď zmĺkol, keď ho sprážili dva pohľady.

„Tomu vy nemôžete rozumieť!“ povedala Stanka a už navždy opustila miesto, kde všetci zlyhali.

Život myšlienky

Nejde tu o podvrh. Toto je regulárna poviedka s prvkami návodu a pre účely dramatického stvárnenia si vypožičiava toto apologetické entrée. Vlastne to nie je ani tak návod ako spôsob, akým ten, ktorý si tak chabo hovorí autor, vyjadruje svoje nevedie prostredníctvom vzletných fráz. Tak a začíname – ocitli sme sa v príbehu. Ono človek sa v ňom sem-tam ocitne a nevie, čo si s ním má počať. Vytvorí si pre neho priehradku, aby sa cítil lepšie. Príbeh to však cíti a batolí sa ďalej. Preto je nutné priehradku zavrieť, než vykypí. A z toho dôvodu sa na svete objavila pokrievka, teda chceli sme povedať poviedka.

Poriadny príbeh by ale mal mať rozprávača určitých kvalít, hlavné postavy zrejmých archetypov a nejaké tie kulisy neistého pôvodu. Vďaka zníženému rozpočtu a prílišnému zaujatiu témou sa však tento krátky príbeh akosi ocitol v zajatí jednej... no pri troche skromnosti, predstavy stelesnenia a nedostatku fantázie by sme mohli povedať – postavy. Tá je ale tiež režisérom celého príbehu a bohužiaľ aj producentom a kritikom, a preto rozhodne nemôže byť nestranná. Protežovať samú seba, to je predsa predpoklad žiarivého úspechu na striebornom, zlatom, ale aj na to najprozaickejšom a predsa najvýraznejšom, drevenom plátne. Je to tak trochu konšpiratívne, keď sa myšlienka rozhodla poskytnúť niekoľko rád, akým spôsobom s ňou má niekto nakladať. Možno sa len cíti osamelá a možno sa jej možnosti realizácie skrz intuíciu zdajú príúzké. Navyše si stále musí pripomínať, že v rámci jej absolutória sa otvoril horizont možností expresie, ale len vtedy, ak bude rešpektovať pravidlá a pokúsi sa defilovať svoju mnohostrannosť prostredníctvom tejto poviedky.

Byť myšlienkou nie je ľahké. Je to do určitej miery celebrita, etymologické spojenie dvoch odlišných živočíšnych druhov – hlodavca a hmyzu... A predsa je pulzujúcou živou esenciou každého príbehu. Vycvičiť myšlienku teda pravdepodobne znamená obrátiť ju samú voči sebe. Nie je isté, nakoľko lojalita myšlienky k vlastnému pôvodu umožňuje tento prekérny obrat, je však zrejmé, že to vydá minimálne za krátky príbeh. Tréningové procedúry myšlienok sú vcelku jednoduché – musia sa v podstate neustále hýbať, presúvať, vzpierať a zápasit' jedna s druhou. Nikdy sa nepoddajú (aj keď sa to o nich občas chybne tvrdí) a nikdy nemôžu upadnúť nadobro do zabudnutia. Každá myšlienka má totiž zbroj, ktorá ju navracia do života. Toto brnenie môžeme nazvať asociáciou, kedykoľvek sa nejaká myšlienka ocitne v úzkych, spomenie si na svoju družku (alebo druha) v žiarivom brnení a ihneď ho má po svojom boku. Myšlienky sú bojovníčky, netreba si však myslieť, že bojujú za nejakú spoločnú vec, každá už z princípu bojuje za seba, aby mohla byť vyslovená, aby bola známa. Opäť sa vraciame k problému existencie myšlienok-celebrít. Bolo by prílišným zjednodušením

konštatovať, že všetky myšlienky sú jednoducho rozmazané entity zakladajúce si na svojom imidži a hrdé na dosiahnuté úspechy. Táto zhýralosť ich totiž po čase činí príliš excentrickými, neobozretnými, oslabenými... Oni sa nezmenili – myšlienka, teda pokiaľ je sama, sa v podstate nikdy nemení. Je však dôležité, v akom predstavení a dobe, hrá hlavnú rolu. Niektoré vystúpenia nepodporujú myšlienky určitého typu, a tie sa potom musia stiahnuť do ústrania a čakať, dokiaľ ich spolubojovníčky nepovolajú do poľa. Je to zvláštne, ale všetky myšlienky sú vzájomne spojené rovnako priateľstvom, ako aj zášťou. Tak teda ich vzťah pôsobí na „nestranného“ pozorovateľa. V jednej chvíli môže istá myšlienka priviesť na svet svoju sokyňu, v inom momente môže prispieť k jej dočasnej nepopularite. Svet myšlienok má svoje pravidlá a tie sú neúprosné. V krátkosti by sa dali zhrnúť do hesla: analyzuj, posudzuj a ovládaj. Každá myšlienka si totiž pre seba uchopuje niekoľko hrstí reality, no a keď jej niekde zostalo málo, musia povolať svoje priateľky, aby zaplnili prázdne miesta, ktoré už ony predtým vybrakovali. Priateľky-myšlienky povolané na inštaláciu reality sú rovnako únavné, ako ich privatizujúce predchodkyne. V záplave myšlienok je potom problémom posúdiť, ktoré chuchvalčky reality „sú“ a ktoré sa nám jednoducho „zdajú“. Samotné myšlienky nad tým nepremýšľajú. Táto funkcia ľudskej mysle vlastne znamená neustály večný boj medzi mnohými stranami myšlienok, uzavierajúcimi dočasné aliancie, vypovedajúcimi si mierové zmluvy a dopúšťajúcimi sa strašných masakrov na životnosti iných myšlienok.

Cvičiť myšlienky na bojovom poli a priamo v praxi sa ukazuje nielen ako najokázalejšia, ale aj ako najúspešnejšia taktika. Myšlienka-veterán sa však počas svojej dlhoročnej služby má tendenciu zvrhnúť na myšlienku-generála. Vtedy navyše organizuje ozbrojený odboj ďalších podriadených myšlienok voči všetkým ostatným myšlienkam, ktoré sa im postavili na odpor. Pokiaľ ale myšlienka-generál víťazí príliš dlho, dostáva sa do okov vlastnej mocichtivosti a nevyhnutne sa stáva onou tragicky osudovou myšlienkou-tyranom. Tá už nebojuje len proti nepriateľským myšlienkam, ale aj proti myšlienkam, ktoré jej doteraz verne slúžili. Jej vláda končí tak, ako vláda väčšiny tyranov vo všetkých dimenziách – kolektívnym činom zjednoteného odporu, alebo, čo je ešte častejšie, osamelou rukou blízkej myšlienky, ktorá pohŕda tyraniou. Nemusíme zdôrazňovať, že kreácia myšlienky-tyrana neprospeje k zdravému vývoju ostatných myšlienok. Zameškaný čas sa myšlienky snažia dohnať takzvaným šprintom. V tej chvíli prestávajú bojovať a proste sa presúvajú do nedávnu tyraniou ovládnutej mysle ako splašené. Premyšlienkovanie je však veľmi nežiaduce. Rodia sa z toho rôzne epidémie nerozhodnosti a v podstate aj bezmyšlienkovitosti. Keď je niečoho príliš veľa, je to vždy deštruktívne, a premyšlienkovanie nie je výnimkou. Táto anarchia vrcholí vandalizmom, kedy sa jednotlivé myšlienky oddávajú chaosu a odmietajú byť cvičené za akýmkkoľvek účelom. Usporiadávajú revolučné bankety na počesť svojho zdanlivého oslobodenia, ale keď zistia, že nie sú nejako organizované, začnú sa pomaly strácať ich kontúry, aktuálnosť a nakoniec aj zmysel.

K udržaniu životaschopnosti myšlienky však nestačí povzbudenie k šprintu, výzva k boju či neprerušný presun. Dôležitá je aj ich stimulácia ohľadom praktickej využiteľnosti. Myšlienky sa tak cítia súčasťou niečoho väčšieho, než sú ony samotné. Každá z nich si buduje postupne svoj vysnený domček od základov priamoúmerne tomu, aká nápomocná je v praktickej sfére. Ale počkať! Praktické využitie myšlienok a ich tréningy za týmto účelom nemusia byť stále v područí myšlienok, ktoré nazývame etickými. Tieto myšlienky sa snažia tváriť ako odborové združenie pre tie tvrdo prakticky pracujúce myšlienky, ktoré sa snažia

budovať základ niečoho trvalejšieho, než sú vzdušné zámky. Myšlienky s menom Dobro a Zlo tento obraz narušujú a opäť spúšťajú večný boj všetkých proti všetkým. Združenie pracujúcich myšlienok sa rozpadá do tej miery, do akej sa títo odboroví predáci vyžívajú v tom, ako cielene využiť aktivitu svojich naivných súdruhov. Cvičenie v takomto rigoróznom prostredí bežným myšlienkam rozhodne neprospieva. Nastupuje celibát. Len málokteré myšlienky sú dostatočne komplexné na to, aby si uvedomovali (ó aký paradox), nakoľko sú slova celibát a celebrita vzájomne prepojené svojím základným pohnutím. Ona proklamovaná čistota skutočne vyznieva ako určitá mimoriadne želateľná transcendencia, ktorej sú myšlienky už zo svojej podstaty schopné. Ak myšlienka transcenduje samú seba, stáva sa vnuknutím. Táto nekritická metafáza myšlienky môže byť veľmi nebezpečná. Zatiaľ čo sa obyčajné myšlienky pri dobrom výcviku či dočasnom víťazstve usadzujú na slovách, presnejšie v tesnom priestore medzi jazykovým označením a realitou jeho reprezentácie, vnuknutia zaujímajú symbolickú sféru.

Myšlienka obsiahnutá v symbole je takmer neprístupná útoku zvonka. Jej priestor je suverénny a zvrchovaný. Vnuknutie vytvára symbolický priestor, kde sa môžu iné obyčajné myšlienky zdanlivo pokojne prechádzať, ale chyba lávky. Každý krok bežných myšlienok na tomto poklade korumpuje ich pôvodnú podstatu či spôsob expresie. Už nie sú slobodné, čo si často ani neuvedomujú, ale slúžia priestoru, ktorý ustanovilo oné vnuknutie, ktoré mohlo byť kedysi vcelku životaschopnou, milou a konvenčnou myšlienkou. Nie každé vnuknutie sa však nevyhnutne stáva počiatkom pôsobenia symbolu. Myšlienky s určitou vnútornou disciplínou, ktorá im môže byť pridelená akousi nadosobnou vôľou zvonka, môžu aj vo svojej metafáze zaujímať vcelku umiernené stanovisko. To však neznamená, že je cvičenie myšlienok zbytočné. Myšlienka-individualista je totiž často veľmi málo životaschopná, bez ohľadu na vznešenosť jej odkazu. Potrebuje sa socializovať a byť v kontakte s (aj keď často svárlivým) kolektívom ostatných myšlienok. Spôsob, akým sa myšlienky prejavujú, však nie je ten istý, akým sú vo svojej projekcii vnímané. To často zavádza ich užívateľov k tomu, aby ich odsudzovali. Tento degeneratívny myšlienkový apriorizmus však nie je správny! Myšlienky žijú a prežívajú na tom základe, že sami seba neustále berú ako neustále živú, aj keď parciálnu, realitu. Bud' si z nej ukrajújú, alebo ňou disponujú, čo je v absolútnej hodnote ich existencie (ktorá je vlastne esenciou) to isté. Navyše súdiť ich je možné len na základe iných myšlienok, čoho dôsledkom je, že nemôžeme súdiť myšlienku ako takú, alebo všetky myšlienky jednoducho preto, lebo im dávame moc nad argumentáciou, priebehom sporu aj verdiktom. Nemôžeme pokoriť myšlienky, pokiaľ sú myšlienkami, a práve preto, že si to neuvedomujeme, pokorujú ony nás. Nie zo zlomyseľnosti, (egoistickej) sebestrednosti, ale jednoducho preto, lebo mi pre nich nie sme ničím iným, ako iným stelesnením nich samých. Presnejšie, sme len chuchvalčkami onej reality, ktorú myšlienky pohlcujú, či ňou disponujú v tak miere, v akej ich zas my dokážeme cvičiť. Správne – je to cyklický proces stelesňovania myšlienky a idealizácie (našej) reality, ale kto koniec koncov sľuboval, že tento príbeh bude mať jednoduchý a dobrý koniec?

Myšlienka poviedky zrodila myšlienku výcviku myšlienky, ktorá zrodila... A takto by sme mohli pokračovať donekonečna. Okrem iného by aj slogan „kde bolo, tam bolo“ dokázal to isté a pri oveľa menšej námahe. Kedy sme sa vlastne ocitli v poviedke, presnejšie kedy stratila ona proklamovaná poviedka kontúry úvahy? Obe stanoviská predpokladajú istý prisudzovaný status, ktorý predpokladá myšlienkovú bojovú kampaň za ich realizáciu.

Skutočne je príbeh tým správnym miestom, v ktorom sú myšlienky už cvičené, ale ešte nie príliš disciplinované? Možno je to práve krátky príbeh, ktorý umožňuje myšlienkam vysloviť sa aj mimo ich každodenného rámca. A možno je to určitý druh štýlu, pri ktorom sa cítia síce slobodné k uskutočneniu výpovede, nie však dostatočne slobodné, aby sa začali chaoticky organizovať bez nutnosti odovzdať istý typ skresľujúcej informácie. Čo iného je komunikačná intencia, ak nie bujné myšlienkové podhubie, ktoré dlhší čas viedlo podzemný odboj a až v danej chvíli uzrelo svetlo sveta?

Môžu nám myšlienky sprostredkovať čosi nové? Je v ich kompetencii poskytnúť informácie o sebe, bez toho aby boli kompromitované ich imanenciou? To predsa znie ako neprimerane absurdná (mohli by sme povedať logicky kontradiktória) požiadavka. Myšlienky môžu hľadiť aj hrýzť odeté jedine v bojovom skafandri jazyka. Bez neho by z nich vákuum, v ktorom sa vznášajú, vytlačilo všetku životodarnú iniciatívu. Dekompresia zmyslu by z myšlienok mohla pokojne urobiť poletujúce čiastočky duševnej rovnováhy, do seba nezapadajúcej skladačky rôznych príbehov, alebo jednoducho len dispozície k čiastočnému, alebo úplnému zdeleniu o oprostení reality od všetkého zmysluplne sa transformujúceho.

Preto je tento krátky príbeh o cvičení myšlienky tiež fragmentom istej myšlienkovej konštrukcie, ktorá je presvedčená o paralelnej existencii totalizujúceho cvičebného plánu v podobe determinizmu a zároveň oslobodzujúcej realite náhody. A to všetko pod taktovkou myšlienky, ktorá našu myseľ priviedla na túto problematickú križovatku...

Kde je vôľa, tam je cesta

„Konečne,“ pomyslí si Martin. „Na toto som sa tešil celý deň!“ Zapne televízor, posadí sa do kresla, vyloží si nohy na stôl a prepne na svoj obľúbený program. „Ako dobre, že fotrovcí už zaliezli do spálne, nikto ma aspoň nebude vyrušovať. Jano si ešte možno pod lampou číta tie svoje premúdrené knihy, ale isto je do nich zase taký zažratý, že budem mať aj od neho pokoj,“ premýšľa ďalej. Rukou sa prehrnie v miske s pukancami. Napäto sa pomrví v kresle. Tento nočný rituál si vytvoril cez prázdniny, keď začali v televízií dávať seriál *Hra*. Doteraz ho neomrzelo a oči má na obrazovke prilepené od pondelka do piatku.

„V predchádzajúcich častiach ste videli...“ dej mu netreba pripomínať, postavy, ktoré chodia na strednú ako on, už veľmi dobre pozná. „John je poriadny hlupák. Nevidí, že ho Kate podvádza? Ale jemu to môže byť jedno, keď sa okolo neho krúti toľko super báb. Nejakú by mohol predstaviť aj svojmu bratovi, ten si sám nikoho nenájde. Celý deň má nos zapichnutý do kníh, možno s nimi aj spáva...“ Náhle si niečo uvedomí. „Je tak trochu, ako môj podarený Jano. Má síce o štyri roky menej, ale aj tak už určite stihol prečítať minimálne trojnásobok toho, čo ja. Trapko. Mal by chodiť viac medzi ľuďmi a nespoliehať sa len na svojich imaginárnych priateľov. Ak ma nenaštve, zoberiem ho so sebou za kamošmi a zahráme futbal.“ Spokojný so svojimi plánmi pozerá ďalej najnovšiu epizódu. Počas tretej reklamy začne zívať. Kútikom oka mrkne na hodinky. Pol jednej preč. Prečo vysielajú také dobré seriály až v noci? Akoby mu to robili naschvál. Napriek únave je odhodlaný vydržať, aj keby mali dať ešte ďalšie dve reklamy. Koniec si predsa nenechá ujsť!

„Maťo, vstávaj, lebo zmeškáš autobus!“ napomenie ho mama.

„Mne sa nechce,“ odpovie jej Martin s tvárou zaborenou do vankúša. Cíti sa taký unavený, že by najradšej nepreložil ani slamku, nieto ešte vstal z postele a vytrpel si sedem hodín skúšania, ktoré ho čakajú.

„Neštví ma,“ pohrozí mu. „Už musím ísť do práce a nemám čas sa tu s tebou naťahovať. Ber si príklad z Janka.“

„Tak nech tvoj zlatý Janíček ide do školy aj za mňa,“ odvrkne Martin.

„Tvojim známkam by to možno aj prospelo,“ poznamená mama, „ale nezabúdaj, že je ešte len prvák a ty...“

„Maturant, ktorý sa nemá v poslednom ročníku flákať,“ dokončí Martin za ňu otrávene. „Už vstávam. Vidíš?“

„Bolo načas,“ povie veselším tónom. „Raňajky máš na stole. Ja už musím ísť,“ oznámi a vyjde z izby. Martin si pretrie oči. To zas bude deň, zide mu na um. Vtedy sa zdola s perfektným načasovaním ozve mamin typický pozdrav na rozlúčku: „Majte sa chlapci! A nezabúdajte, s úsmevom na tvári, všetko sa podarí!“

Chuť na spánok Martina neprechádza ani v autobuse. Možno keby sa s niekým rozprával... Ale Jano vedľa neho iba mlčky sedí a sústredene si opakuje učivo. Nakukne mu

do zošita. Až sa strasie, keď zbadá vzorce, rovnice, nákresy... S fyzikou sa nikdy veľmi nekamarátil.

„Počuj, Jano,“ vyruší ho pri opakovaní si akejsi poučky, „nechceš si dnes zahrať futbal? Už dlhšie hľadáme ďalšieho člena do partie,“ snaží sa ho navadiť podľa svojho plánu.

Jána to prekvapí. „Ja a futbal nie je veľmi dobrá kombinácia. Aj storočný starček, ktorý vyliezol z okna a zmizol, by ho dokázal hrať lepšie,“ použije názov nedávno prečítanej knihy.

Martin nechápavo nadvihne obočie. O kom to ten chalan zase točí? Rýchlo však nahodí úsmev. „Nepreháňaj. Vyskúšaš to a uvidíme.“ Z Janovho nie príliš nadšeného výrazu vidí, že ho zatiaľ veľmi nepresvedčil. „Často chodíš do knižnice, ktorá je priam prepchatá knižnými pokladmi, však?“ Posledný pokus stavia na jeho záľubu. „Ber to tak, že s lepšou kondičkou si ich odtiaľ zvládneš odniesť ešte viac.“

V Jánovi sa začína prebúdať záujem. „Možno by som aj išiel. No len ak stihnem omšu.“

„Neboj sa, stihneš,“ ubezpečí ho Martin. „Pokojne môžeš odísť aj skôr.“

Ján sa usmeje. „Fajn, kde sa po škole stretneme?“

„Mňa z neho porazí! Čo som komu urobil, že mám takého brata? Idiot!“ Martin šmarí ruksak do kúta izby. Stále nedokáže uveriť tomu, čo sa stalo. „Zo začiatku to nešlo až tak zle, ale potom... Takto ma strápníť!“

Mama sa príde pozrieť, prečo robí taký krik. „Stalo sa niečo, Maťo?“

Prevráti očami. Aká logická otázka. Spýtaj sa tej cintľavky, odvrkol by jej najradšej. Nemá však náladu na vysvetľovanie, tak len prudko vydýchne a povie: „Nie, nič. Čo máme na večeru?“

„Daj si, čo chceš, nemala som čas niečo pripraviť,“ odvetí mama ospravedľujúco. Váhavo si sadne na posteľ. Martin dúfa, že mu nejde robiť kázeň. „Vyzerá to tak, že zajtra a cez víkend budeme s otcom preč. Každý máme svoje pracovné povinnosti, ktoré sa nedajú presunúť,“ prizná sa s tým, čo ju trápi.

„To je super!“ vyhrkne Martin spontánne.

Mama mu venuje pobavený pohľad. „To nie je super. Janko má v sobotu narodeniny. Najradšej by sme tu boli a oslavovali s ním, ale keďže to nejde, chcela som ťa poprosiť, či by si mu to nemohol nejako vynahradiť. Pozvi ho niekam a s kamarátmi zo školy preňho niečo pripravte. My mu zablahoželáme, keď sa vrátíme.“

Martin nie je maminou žiadosťou práve nadšený, ale čo iné mu ostáva, ako súhlasiť? „Spoločni sa,“ povie, snažiac sa zamaskovať kyslý výraz.

Mama spokojne kývne hlavou. No vtom sa zarazí. „Kde je vlastne Janko? Domov ešte neprišiel.“

„Spomínal, že pôjde ešte do kostola,“ prehovorí zdráhavo Martin. Pri spomienke na brata v ňom opäť vzkypí hnev. Upokojí ho náhla myšlienka: „Prázdny byt? Ideálna šanca na odplatu.“

„V predchádzajúcich častiach ste videli...“ Martin si vzdychne. Keď túto vetu počul naposledy, nemal na krku žiadnu hanbu a na jeho účet ešte neexistovali posmešky. Vie, že keď si to s kamošmi vydiskutuje, opäť bude mať pokoj. No spomienka na ten trapas mu zostane.

O chvíľu je Martin ponorený do seriálu ešte viac ako zvyčajne. John si pripravil prvoaprílový plán, ktorý použije na svojho brata. Princíp je jednoduchý: tváriť sa, že neexistuje. Už stihol z domu odstrániť všetky jeho fotografie, od stola v jedálni mu zobrat stoličku, keďže poznal jeho heslo na Facebook, napísať všetkým spolužiakom, aby sa v škole tvárili, že je iba vzduch a následne mu dočasne zablokovať účet. Nakoniec pochválil sám seba za to, ako skvele všetko zariadil. Epizóda sa skončila ukážkou rána dňa D, kedy si chudák, brat Ron, nemohol nájsť zubnú kefku.

Martin si priloží k tvári malý vankúš, aby svojím rehotom nikoho nezobudil. „Perfektný plán!“ pomyslí si s obdivom. „Keby sa tak dal zrealizovať... Počkať! Veď čo mi v tom bráni? Jano síce účet na Facebooku nemá, čo nepochopím rovnako ako celú jeho osobnosť, ale chodíme predsa do tej istej školy! Presvedčiť tých trápnych prvákov, aby sa zapojili, by nemal byť problém. Veci mu ľavou zadnou schovám niekam tak, že ich nenájde. Navyše, fotrovci nebudú doma. Paráda!“ pomädli si natešene ruky. „S tou kefkou môžem začať už teraz!“

Martin výnimočne vstane o hodinu skôr. Počká ešte pár minút, kým sa rodičia vyberú na cestu a len čo je vzduch čistý, pustí sa svoj alebo lepšie povedané Johnov plán realizovať. Ako prvú Janovi skutočne schová zubnú kefku. To isté urobí aj so zarámovanými fotografiami na chodbe. Z kuchyne vezme jednu stoličku, z obývačky mu poberie knihy a pre dokonalosť si dokonca bez veľkého nadšenia zaumieni, že sa dočasne postará o jeho škrečka.

Mrzí ho, že neuvidí Janovo ranné splašené pobehovanie po dome, ale rozhodne sa, že do školy vyrazí skorším autobusom, aby do svojho výstrelku stihol zapojiť aj bratových spolužiakov. Po krátkom presviedčaní súhlasia. Martin inú reakciu ani nečakal. Každý študent je predsa rád, keď sa mu čas strávený v škole niečím spestrí.

„Čo tam s nimi tá Galiba toľko stvára?“ čuduje sa Martin. Hneď ako zazvonilo na veľkú prestávku, ponáhlal sa o poschodie vyššie, kde vedel, že má Jano hodinu. No zjavne utekal zbytočne, lebo jeho trieda nie a nie vyjsť z učebne. Aj keď sa tomu veľmi nedivil. Slovenčinárka Galibová je už od nepamäti známa svojou hláškou: Zvoní pre učiteľa a nie pre žiaka. Jednoducho na porazenie.

Martin začína mať dojem, že vystojí na chodbe dieru, keď sa vtom dvere konečne otvoria. Zneistie. Čo ak niekto stihol Janovi prezradiť, akú budú naňho ušil? Už-už čaká, že sa pred ním zjaví brat s rozčúleným výrazom. Aspoň by zistil, ako v takom prípade vyzerá, lebo v dejinách ľudstva ešte nikto nezažil, že by večne vyrovnaným Janom lomcoval hnev.

To, čo vidí, ho však prekvapuje. Prváci sa medzi sebou veselo rozprávajú, kde-tu na Martina niekto žmurkne a potom sa tvári opäť nenápadne. Z radu spolužiakov Jano svojou náladou vyčnieva. V pleciach je zhrbený, kútiky úst mu ovisajú, po ostatných pokukuje nesmelé. Až keď zbadá Martina, trochu ožije. Zamieri k nemu. Ten však spanikári. Na okamih sa ho zmocní pocit, že týmto plánom prestrelil hranicu priepustného humoru a mal by ho ukončiť. No hrdosť mu to nedovolí. Nie po včerajšku. A tak dlhými krokmi odkráča preč.

Cestou domov je Martin stratený v úvahách. Už sa rozhodol, že Jana potrápi ešte minimálne do konca dňa. Inak by jeho námaha vyšla nazmar. Ale čo zajtra? Predsa len má narodeniny... No nechať si ujsť takú skvelú príležitosť na žartíky, keď sú rodičia preč?

Vzdychne si. Ani nepostrehne, že sa k nemu blížia priatelia, ktorých naposledy stretol na futbale.

„Čau, svätec,“ s úškrnom ho pozdraví Peter. „Kde si nechal bráška?“

Martin sa v momente preladí na vlnu „som cool“ a odpovie: „Krpca som nechal, nech si ide so seberovnými. Nebudem sa ním predsa zaťažovať.“

„Tak to má byť,“ kamarátsky ho šťuchne do pleca Jakub. „Samozrejme, ak to nie je hriech,“ dodá s výsmechom.

„Ts,“ zareaguje Martin a snaží sa zmeniť tému. „Kto včera vyhral, keď sme odišli?“

Kamaráti sa ihneď chytia témy a so zveličovaním mu začnú opisovať nasledovný priebeh hry. Martin sa iba usmieva a občas niečo poznamená. Nevychádza z údivu, keď sami seba prirovnávajú ku Christianovi Ronaldovi, či dokonca k Pelému v najlepšej forme.

Skôr ako sa rozlúčia, Andrej si neodpustí otázku: „To, čo sme sa včera dozvedeli od tvojho brata, bol iba výmysel, však? Neviem si predstaviť, že by si ty...“

„Jasné, že je to úplná hlúposť,“ preruší ho rýchlo Martin. „Veď som vám hovoril, že brácho je ukázkový príklad knihomol’a, a tak má bujnú fantáziu.“

„V tom prípade by si ho mal vycvičiť, nech ju nepoužíva na teba. Lebo inak ťa bez problémov strápní aj nabudúce,“ vážne poznamená Peter.

Martin zaškrípe zubami. „Vycvičím, neboj sa.“ A v duchu ešte dodá: Takú lekciu ešte nezažil.

„V predchádzajúcich častiach ste videli...“ Martin sa už nevie dočkať, akými použiteľnými nápadmi ho John ešte inšpiruje. Keďže prichádza víkend, mnohé jeho fóniky už využiť nemôže. Ako napríklad ukryť do bratovej skrinky v škole plesnivý syr a vymeniť zámok, na jeho miesto v triede prilepiť pichľavý kaktus, či oznámiť triednej učiteľke, že Jano dostal osýpky, a preto by ho mala okamžite poslať domov, keď ho uvidí.

Martin sa už dlho tak veľmi nenasmial ako práve pri sledovaní prvoaprílovej epizódy. Vríta mu však v hlave, ako má so svojím plánom pokračovať. Je si istý iba jednou vecou. Brat na svoje šesťnástiny len tak ľahko nezabudne.

Ján ešte stále leží v posteli. Spať sa mu už nechce, no začať deň zisťovaním, či bol včerašok len snom alebo sa naozaj stal, mu tiež nie je po vôli. Svoje narodeniny by najradšej preložil na iný dátum. Ešte nikdy neoslavoval bez rodičov. Od Martina síce nemá veľké očakávania, no vďaka skromnej nádeji, že preňho predsa len niečo prichystal, vstane.

Vykukne z izby. Všade vládne ticho. Zíde do obývačky. Po jeho knihách stále žiadna stopa. A škrečok Tom mu už naozaj chýba. Oňho má ozajstný strach. Z celého tohto výstrelku podozrieva Martina, o ktorom vie, že hľadavce nemá veľmi v láske.

„Maťo?“ zvolá nahlas. Odpovede sa nedočká. V kuchyni nájde na chladničke nalepený lístok. *Kotva, 13:00* Začína sa radovať. Ten podnik už s bratom a rodičmi párkrát navštívil a vedel, že sa tam zvyknú konať aj oslavy. Žeby to bol teda odkaz pre neho? Skúsi Martinovi zavolať. Nedvíha. „Pôjdem sa tam pozrieť. Možno...“ svoju trúfalú myšlienku radšej ani nedokončí.

Keď príde Ján do Kotvy, uvidí, ako sa Martin zabáva so svojou partiou. Nič nenasvedčuje tomu, že by naňho čakali. Napriek tomu sa odváži podísť k nim bližšie. Prinajmenšom pozdraví brata. Ten práve spôsobí búrlivý smiech.

„To si vážne urobil?“ nechce Peter veriť vlastným ušiam. „Ty kokso, asi ten seriál začnem pozerat' aj ja.“

„Najlepšiu časť si už ale zmeškal,“ odvetí Martin s úsmevom od ucha k uchu.

„Nevadí, však ty nám to predvedieš v priamom prenose,“ zareaguje vyškerený Andrej.

Jakub nevyzerá až tak nadšene. „Maťo, nezdá sa ti to trochu kruté?“

Peter prevráti oči. „Týmto svojmu bratovi dokazuje, ako veľmi si ho cení. Robí z neho vzduch a bez neho by sa predsa nikto z nás nezaobišiel,“ podá im svoje originálne vysvetlenie. Partia sa opäť naplno rozosmeje. Vtom si Andrej všimne Jána postávajúceho za nimi. Z jeho výrazu mu je jasné, že všetko počul. „Chalani...“ upozornení ich.

Martinovi úsmev v momente zamrzne. „Jano...“ riekne ospravedlňujúco. Ten však pokrúti hlavou. „Neobťažuj sa so mnou hovoriť,“ prehovorí trpkou. „Som predsa len vzduch.“ V očiach sa mu zalesknú slzy. „Myslel som, že keď chceš byť... tak...“ hovorí prerývane. Napokon sa zhlboka nadýchne a povie: „Nečakal som, že dokážeš vymyslieť niečo takéto.“ Zvrtne sa na päte a odíde.

„Počkaj!“ stihne za ním ešte zavolať Martin. Peter ho však chytí za rameno. „Nechaj ho. Čo ťa po ňom? Len mu dávaš lekcii, nech si nevymýšľa.“ Na chvíľu sa zamyslí. „I keď vyzeral veľmi presvedčivo, keď zase začal hovoriť o...“

Martinov výraz stvrdne. Andrej vstúpi Petrovi do reči. „Ešte sa jednoducho dostatočne nepoučil. Byť na tvojom mieste, pokračujem v hre aj zajtra. Kým sú fotrovcí preč, máš najlepšiu príležitosť dať mu príučku.“

Martin si vzdychne ako ranený. „Čo ti je?“ ihneď sa ho spýta Jakub. Len pokrúti hlavou. Tak mu kamarát položí ďalšiu otázku: „Prečo si ho sem vlastne pozval?“

Preglgne. „Mal to byť narodeninový fór. Na chladničke som nechal lístok s názvom podniku a časom. Čakal som, že príde, ale keď sa tak stalo, nevšimol som si ho,“ zatvári sa nešťastne. „Chcel som mu ukázať, že mi jeho narodky vyfučali z hlavy a tú poznámku som akože napísal pre seba.“ Na okamih sa odmlčí. „S rodičmi mu pripravíme oslavu, na ktorú bude spomínať len v dobrom,“ zaumieni si.

„Najskôr si však priprav plán na zajtrajšok,“ ozve sa opäť Peter a už aj začne nahlas premýšľať. „Nedeľa rovná sa kostol... Tvoj brácho miništruje, však?“

Martin prikývne. Andrej sa rozžiari. „Kostolník je môj sused. Môže nám v hre pomôcť!“

Jakub sa zatvári pochybovačne. „Myslíš si, že ho na to dokážeme nahovoriť? Predsa len je už starší a ako ho poznám, zmysel pre humor mu už tak neslúži. Ešte by nás mohol prezradiť.“

„Strachopud,“ prevráti oči Andrej. „Povieme mu, že ide len o nevinný žartík v rámci Janových narodenín.“

„Najskôr ten žartík ale musíme vymyslieť,“ podotkne Peter. Začnú sa medzi sebou dohadovať. Martin ich len počúva s hryzúcim svedomím. Nepreháňajú to už? Ak však nechce byť považovaný za padavku, neostáva mu nič iné, len s ich nápadmi súhlasiť.

Ján vstupuje do kostola s nevýslovnou radosťou. Zabúda na starosti, smútok i sklamanie, ktorými si prešiel v posledných dňoch. Do sakristie vchádza s úsmevom, akoby nebol proti svojej vôli vtiahnutý do žiadnej hry. Pozdraví kostolníka a ostatných miništrantov dúfajúc, že konečne nájde niekoho, s kým sa bude môcť porozprávať.

Na pozdrav však nikto neodpovedá. Pohľady v miestnosti sa uberajú všetkými smermi, len jeho akosi obchádzajú. Kostolník preruší ticho tým, že osloví jedného z mladších miništrantov, Pavla: „Dnes budeš pred evanjeliom čítať ty.“ Chlapcovi sa od radosti zjaví na tvári široký úsmev. Janovi na druhej strane kútiky úst ovisnú. Má pocit, akoby dostal ranu pod pás. Prvé čítanie sa predsa vždy ušlo jemu! Ťažoba, ktorá z neho pred vstupom do kostola opadla, sa nevráti v plnej sile, ale oveľa väčšia. Cíti, ako sa v ňom smútok postupne mení na zlosť. „Martin,“ zavrčí. Niekoľko párov nesmelých očí naňho predsa len uprie pozornosť. Už mu na tom ale nezáleží.

Kňaz vojde do sakristie tesne pred začiatkom omše. Rýchlo si oblečie ornát, a keď je pripravený, ďalší miništrant zazvoní. Ján uvidí sedieť v jednej z lavíc svojho brata s trojčlennou partiou. Kým Pavol číta, tí traja sa uškŕňajú a štuchajú do seba. Aspoň Martin zostane vážny a nepridá sa k nim.

„Čo sa stalo, Maťo, že sa tiež nesmeješ?“ prihovára sa Ján bratovi v duchu. „Omrzelo ťa trápiť ma? Alebo už teraz premýšľaš, čo ďalšie mi vyvedieš?“ Vzdychne si. „Prosím ťa, Bože, aspoň ty nezačínaj hrať túto hru.“

Doma ho čaká prázdno a ticho. Prišiel ešte aj o škrečka, ktorý by mu robil spoločnosť. Hneď ako vstúpi do svojej izby, tresne dverami a zaumieni si, že z nej po zvyšok dňa nevylezie. Načo by aj?

Martin príde domov v tichosti. Cíti sa pod psa. Vie, ako Janovi záleží na jeho službách v kostole. S rodičmi nikdy nepremeškali ani jedinú príležitosť, kedy mohli vidieť blaženosť na jeho tvári. A on dovoľil kamarátom, aby mu pokazili ešte aj to. „Pche! Kamaráti,“ pomyslí si ironicky, „dočerta s nimi!“

Tiež sa zatvorí do svojej izby. Niekoľkokrát z nej vyjde a zastane pred Jánovou, nenájde však odvalu zaklopať. Bratia spolu do večera neprehovoria. Každý ide spať s vlastnými myšlienkami, smútkom a pocitom osamelosti.

Martin sa v posteli viac prehadzuje ako spí. V hlave si už po stýkrát premieta, čo sa za posledné tri dni udialo. Je načase, aby sa vrátil k ešte staršiemu zážitku. Futbalu.

Keď dorazili s Jánom na ihrisko, kamaráti tam už boli. Predstavil im svojho brata. Niektorí ho potľapkali po chrbte, iní si s ním podali ruku. Martin bol na seba hrdý za to, že sa rozhodol začleniť Jána do partie.

Rozdelili sa. Ján trval na tom, že zostane v bráne. Martinovi to bolo v podstate jedno. Chcel len, aby sa dobre zabavil. Keď sa to stalo, tím, v ktorom bratia boli, prehrával 7:3. Ján sa snažil zneškodniť ďalší pokus o gól a tentoraz mu to výnimočne vyšlo. No lopta ho zasiahla bolestivo do brucha. Maťo hneď pribehol k nemu. „Si v poriadku?“ spýtal sa ustarostene.

Ján lapal po dychu. „Hej, ale už ma to nebaví.“

Spoluhráči ho začuli. „Ved' hráme len chvíľu. Ešte vydrž.“

Ján sa otočil na brata. „Vieš, že dnes chcem stihnúť aj kostol. Navyše som farárovi sľúbil, že mu potom pomôžem na fare.“

Martin prikývol, no ozval sa Jakub: „Ja by som sa na to nikdy nedal. Že sa ti vôbec chce. Čo si farárkov poskok?“

„Som miništrant,“ hrdo mu vzdoroval Ján. Odpoveďou mu bol však výsmech. Peter sa obrátil na Martina: „Nepovedal si nám, že tvoj bráško je takýto kvietok.“

Ján sa pozrel na svojho brata v očakávaní. Martin najskôr otvoril ústa naprázdno. Nadýchol sa. „Tým sa radšej veľmi nechválím.“

To Jána pobúrilo. „Veď si mi povedal, že aj ty chceš byť miništrantom!“

Martin zapieral. „To som povedal len tak... Zo žartu.“

Brat naňho uprie neveriacky pohľad. „Takže len tak zo žartu som ti mal zistiť, či je pre teba voľné miesto? A len tak zo žartu sme plánovali mať spoločné služby na omšiach?“ Pokrúti hlavou. „Priznaj, že sa tu len pretvaruješ pred kamarátmi.“

Martin sa ho po celý čas snažil umlčať pohľadom. Ostatní ich sledovali. „Ako to teda je?“ vyzvedal Andrej.

„Miništrantom,“ povedal to ako nadávku, „som nikdy nechcel byť.“ Dúfal, že znel dosť presvedčivo. Ján to už nevydržal, vzal si veci a sklamaný sa pobral za povinnosťami. Chalani potľapkali Martina po chrbte. Ten vrhol za bratom posledný vyčítavý pohľad. Znechutený zo všetkého i sám zo seba, sa čoskoro pobral domov.

Keď nad tým Martin teraz spätne uvažuje, stále si vie vybaviť ten pocit zahanbenia, ktorý vtedy cítil. No zisťuje, že sa ho nezmocnil preto, lebo Ján prezradil jeho túžbu a zároveň tajomstvo, ale preto, že sa nedokázal priznať sám. Nechcel klesnúť v očiach kamarátov. Teraz to už vníma inak. „Budem miništrantom. No najskôr...“

Ján je zo zmesi pocitov a všetkého, čo sa mu udialo, vyčerpaný. Netrvá dlho, kým zaspí. Ponára sa do snov, ktoré potrebujeme na to, aby sme sa dokázali ľahšie vyrovnáť s tým, čo nás trápi.

Ocitne sa v kostole. Sedí presne na tom mieste, kde dnes videl Martina. Hlavu má sklonenú k zemi, no napriek tomu vie, že nie je sám. Začuje otcov hlas. „Máš za sebou pár ťažkých dní,“ poznamená. „Cítil si sa opustený. Získal si dojem, že pre ostatných nie si dôležitý.“ Ján sa čuduje, odkiaľ o tom vie. Nemal príležitosť povedať mu to. Rád by sa na otca pozrel, no nedokáže zdvihnúť hlavu. Zrak upiera na svoje ruky.

„Oslovoval si druhých, no oni sa ťa snažili nepočúvať a neodpovedali ti.“ Vzdychne si. „Žarty tvojho brata veru neboli pekné. No buďme radi, že to bola len hra. Pretože tak ako ty, sa ja cítim v životoch niektorých ľudí každý deň. Pokúšam sa to zmeniť, no oni predom mnou zatvárajú nielen svoje mysle, ale aj srdcia. Moja láska v nich nenachádza odozvu. Vraj v to, čo nevidia, neuveria. Ale ako ich presvedčiť, že niečo existuje, keď to môžu vidieť a cítiť všade okolo seba natoľko, že si to ani neuvedomujú? Vysvetliť človeku moju existenciu je ako pokúsiť sa vysvetliť rybe, čo je to voda.“

Ján je z toho, čo počuje taký ohromený, že zabúda dýchať. Naozaj sa mu prihovára Boh? Túži zdvihnúť hlavu, no niečo ho núti pozeráť sa na svoje ruky. Tie ruky, ktorými prelistoval už stovky kníh, prežehnával sa pod krížom, držal ich zopäté v modlitbe, dvíhal sa zo zeme, keď kľáčil... A to všetko robil preto, aby spoznal Boha a pochopil ho.

„Podstatou lásky nie je vynucovať si vzťah. Ten, kto miluje, si počká, kým mu je cit opätovaný a aj v prípade, že sa tak nestane, je vždy pripravený milovanému pomôcť.“ Hlas znel čoraz bližšie pri Janovi. „Som pri tebe v každej chvíli. Keď sa trápiš, som pripravený

dotknúť sa tvojej duše, nájsť v nej ranu a zahojiť ju svojou láskou. Jediné, čo musíš urobiť, je prijať ma ako liek a veriť v uzdravenie. Veriť vo mňa.“

Po krátkej odmlke pokračuje: „Nezabúdaj: Si silnejší ako dúfaš, múdrejší než sa nazdávaš a napriek tomu, že pochybuješ, ty SI dôležitý. A preto sú dôležité aj tvoje činy. Zakaždým, keď odpustíš, keď odvalíš balvan viny z niečieho srdca, zmeníš mu tým život. Nezanevri na svojho brata. Zachoval sa nesprávne, keď ti dal pocítiť, aké je to byť osamelým, no všetko v živote má svoje opodstatnenie. Predtým ako sa hra skončila, doviedla vás na cesty, ktoré sa spoja, ak obaja urobíte ešte jeden krok.“

Janovi sa vkradnú do očí slzy. Po úprimnom a povzbudzujúcom rozhovore s osobou, ktorá by mu rozumela, túžil až priveľmi dlhý čas. Ten, kto pred ním stojí, o tom vie a prihovoriť sa mu láskavým hlasom ešte raz. „Dokážem všeličo, ale nie opúšťať. Vždy som pri tebe. Ak to mám prirovnať, moja prítomnosť je s tebou taká spätá ako knihy. Viem, že vždy máš nejakú po ruke,“ zasmeje sa. „Nemaj obavy, keď sa zobudíš, po pocitoch, ktoré ťa trápili, zostane len spomienka. Je načase ísť, lebo skutočnosť sa už nesmelými krokmi blíži k tebe.“ Na rozlúčku zašepká: „Mám ťa rád.“

Ján pomaly otvorí oči. Napĺňa ho zvláštny pokoj. Skôr, než sa stihne nad všetkým zamyslieť, do izby mu prenikne pás svetla. „Spíš?“ spýta sa pošepky Martin. Ján nereaguje. „Nevadí. Povieť ti to teda teraz aj ráno. Prepáč. Mrzí ma všetko, čo som urobil v rámci tej hlúpej hry. Už ten seriál nebudem pozeráť. Radšej sa vyspím. Veď sa mi blížia matúry, brácho! No nejaké povinnosti navyše zvládnem. A s radosťou. Chcel by som ťa poprosiť, aby si naozaj zašiel za farárom a spýtal sa, či môžem byť miništrantom. Alebo vieš čo? Pôjdeme za ním spolu.“ Na okamih sa odmlčí. „Dúfam, že mi odpustíš. Nesiem ti aj Toma na uzmiernenie. Vidíš? Neskapal pri mne,“ zazubí sa hrdo. „Hneď teraz ti pôjdem uložiť na pôvodné miesto aj všetky ostatné veci. Dobrú noc, braček,“ zaželá mu a položí Toma v kletke vedľa jeho posteľe. Pri odchode sa zvrtnie. „Ozaj, ešte som ti nezagrataloval k narodením. No aj toho sa dočkáš. Mám plán. Neboj sa, tento stojí za to. Keď naši prídu, zažiješ nezabudnuteľnú oslavu. O to sa postarám! Pekné sny!“

Ján sa usmieva od uchu k uchu. Pravdaže bratovi odpúšťa. A hneď ráno mu to aj šťastný povie. Potom sa schválne pozrie do okna, myslíac na svoj sen. Nič sa nestane. Spokojne sa usmeje a prehrá si ho v hlave ešte raz. „Ktovie, možno sa raz ako farár budem pokúšať vysvetliť rybám, čo je to voda.“

Macocha

Hovorí sa, že len dve veci sú nekonečné – vesmír a ľudská hlúposť, a to to pri tej prvej nie je až také isté. Áno, človeka do istej miery ovplyvňujú faktory ako detská nevedomosť, nevyrovnaná hormonálna hladina v puberte alebo vrodená indispozícia povedať slovo „ďakujem“ – ale tie ho neospravedlňujú.

Na svete je to odjakživa zariadené strašne hlúpo. Ženy, čo chcú mať deti, ich mať nemôžu, ženy, čo ich nechcú, ich majú hneď tri, otcovia, ktorí by sa mali o všetkých postarať, sú neznámi, alkoholicy alebo mŕtvi, a potom niet divu, že je všade toľko hlúposti. Ale najhlúpejšie na svete sú deti. Hovorí sa o nich, aké sú spontánne a nevinné, no to je rovnaká hlúposť, ako všetko ostatné. Deti sú také hlúpe, že sú až kruté – a deti vedia byť kruté, to by ste neverili, nielen samé voči sebe. Niekedy si tak želim, aby som sa narodila ešte raz a to obdobie preskočila, alebo ho prežila s tým, čo už viem. Mám dve sestry. Aj ony boli strašne hlúpe a som si stopercentne istá, že to tiež teraz vedia (aj keď jedna by si to nikdy nahlas nepriznala). Ale poznáte to. Na niektoré veci je niekedy neskoro a tak. Hlúposť. Nikdy nie je neskoro. Minimálne máte sto pokusov.

Neviem, kde celá tá detská hlúposť a krutosť pramení. Kde sa v nich berie toľký prirodzený neopodstatnený odpor k macoche. Možno to pretrváva od čias Popolušky, keď nás raz a navždy naočkovali tým, že ak sa otec ožení druhý raz, nič dobré z toho nevzájde, a že matka je vždy tá dobrá, láskavá a spravodlivá postava v bielych šatách, lebo materstvo je sviatosť. Poviem vám tajomstvo: hlúposť! Naša matka páchla po vodke, nosila lascívne, asi stokrát sprané kedysi červené šaty a nepamätala si ani, ako sa ktorá voláme. Keď sa narodila Lenka, bola taká opitá, že ešte aj dieťaťu namerali takmer dve promile. Takže je vlastne zázrak, že sme to všetky prežili a sme tu. O pár mesiacov, koncom zimy, sa matka nadránom šmykla na chodníku niekde medzi krčmou a naším domom. Bolo by to banálne zranenie, možno vyvrtnutý členok, ak by mala biele šaty a bola triezva. V skutočnosti si zlomila väz. Ani sme veľmi neplakali, to je tiež hlúposť, že by sa to malo, keď niekto zomrie, nehovoriac, ak ide dokonca o matku, a mali by ste jej odpustiť a zabudnúť, lebo je to predsa len vaša matka a je len jedna... V našom prípade nebolo čo zabudnúť. Matku som počas svojho života videla asi dvakrát. Raz skoro ráno, keď mi prehľadávala izbu, lebo si myslela, že jej tam otec skryl cigarety a druhýkrát zo zadného sedadla nášho auta, keď sme ju viezli na liečenie, z ktorého o týždeň ušla. Mala som dvanásť, keď sa šmykla.

Každá macocha je tak trochu votrelec, to vedia aj menej kruté a hlúpe deti. Keď otec priviedol tú našu, hneď sme vedeli, že nezapadne. Bola tak neuveriteľne čistá, aj keď nemala biele šaty, že stačilo, aby prešla okolo očmudených stien a zatuchnutého posteľného prádla v každej zásuvke bielizníka, a bilo to do očí. Voňala po jazmíne, nie pálenke, a šiat mala toľko, že sa nevošli do všetkých matkiných ani otcových skríň, kde, čuduj sa svete, nenapáchli ani tak. Nechala nás hrabať sa v jej šminkách a kope iných vecí, ktoré sme videli prvýkrát v živote, a zvonivo sa smiala. Ten zvuk bol v našom dome rovnako cudzí, ako ona.

Bývali sme na tej istej adrese asi tri týždne a stretávali sa menej ako susedia. Nás nezaujímala ona, my zjavne ju. Otec sa o nás staral ako obvykle, nechával nám desaťeurovky

na jedálenskom stole a život sa vrátil do starých koľají. Na tri týždne. Potom sa koncom zimy nečakane urobila námraza na chodníkoch a cestách a všetci vodiči s už prezutými letnými pneumatikami mali problém. Náš otec však nie. Ten sa vybúral rovno do storočného duba na krajnici a bol na mieste mŕtvy. Problémy a všetko ostatné nechal nám.

Ten večer si budem pamätať do konca života. Pozerali sme v obývačke telku, nejakú kravinu, ako každý večer, keď vošla macocha a sadla si na kraj gauča. Za tri týždne to neurobila ani raz, takže nás to zaskočilo, ale statočne sme sa naďalej tvárili, že nás zaujíma, ako nejaká pipka s falošnou Vuittonkou splašene pobehuje po obchodnom centre, aby jej nevypršal časový limit. Macocha mlčala, my tiež, a tak to vyzeralo asi dvadsať minút. „Otec sa dnes zabil v aute.“ Ani jedna z nás neodvrátila zrak od obrazovky. Neviem, čo sa dialo v mojich sestrách – Lenka zrejme vôbec nerozumela, o čo ide, ako by nerozumel v štyroch rokoch nikto – a ja som bola prázdna ako vylúpnutý struk fazule. Snažila som sa zo seba vystískat' nejaký pocit, slzy, hocičo – ale túto schopnosť som rovnako, ako mnohé ďalšie, do vienka nedostala. Keď nič nemáte, o nič neprídete. Zuza prepla na American Horror Story. „Čo mám teraz robiť?“ Neviem, od koho čakala odpoveď. Možno aj sama od seba. Neprišla.

Očakávali sme, že si do dvoch dní zbalí kufre a my ju vypravíme prázdnyimi pohľadmi, ako nejaký zastaraný kus nábytku. Naozaj sa pobalila a keď si do kufra vkladala taštičku s kozmetikou, všimla si, ako ju z rámu dverí uprene sleduje Lenka. Neviem, či rozhodlo to alebo niečo iné - papiere zo sociálky, Zuzine presvitajúce rebrá, moje tri krabičky Deprimu – no najprv rozrušene chodila po izbe, hore-dole, doprava-dol'ava, mrmlala si dookola „Nie, nemôžem!“ a „Klamal“ a v kuchyni do seba kopl pohárik niečoho smradľavého, čo ešte ostalo po mame. Nakoniec nám urobila palacinky a mlčky sledovala, ako sme ich v jedálni pažravo hltali. Potom ešte chvíľu sedela na schodoch pred domom, vzdychla si uprostred vety, z ktorej sme počuli len „na pár dní“ a šla obliecť Lenku, lebo od rána behala v gaťkách.

Neviem, prečo to urobila, prečo sa z pár dní stalo pár mesiacov a v konečnom dôsledku rokov. Hlavne odvtedy, čo sa mi raz v slabej chvíľke alebo naivnej viere, že ju pochopím, zverila so svojím životným presvedčením a s tým, ako ju otec do poslednej chvíle vodil za nos. „Nikdy som nechcela mať deti. Iste, u všetkých žien, ktoré ich mať môžu a nechcú, je za tým aj niečo sebecké, a ja som nechcela prísť o dobré miesto, postavu, ktorú som si roky krvopotne udržiavala ani svoj klúd, ktorý po návrate z roboty potrebujem – ale dieťa je fakt doživotie. Vždy som sa bála, že by som takú zodpovednosť neunesla. A váš otec povedal, že nemá deti.“ Nevedela som, či ho teraz nenávidieť za to, ako nás zaprel, alebo za to, že ju oklamal. V konečnom dôsledku som však nebola schopná ani emócie ako hnev. „Priznal sa, až keď sme sa rozhodli, že budeme spolu bývať.“ Takže sa s nami musela zmieriť dvakrát. „Aj to mi povedal len o Lenke. Mala som tušiť, že život s ním nebude taký, aký som chcela mať.“ Láska je slepá... Hlúposť. Človek má vždy na výber, nie je z neho z ničoho nič nesvojprávna osoba. „Rozhodla som sa. Už nemôžem utiecť...“

Neutiekla. Aj keď mala tisíc dôvodov. Trápili sme ju, ako len môžu kruté, hlúpe a nevďačné deti bez rodičov, ktoré cítia potrebu pomstiť sa svetu za to, že je k nim nespravodlivý. To ona nás vlastne naučila, že aj keď sme odmalička presvedčené, že nič nemáme, máme jedna druhú. Spočiatku sa do nás veľmi nestarala, trikrát denne nám varila a vždy v sobotu prišla pozbierať veci do práčky, čo zrejme tiež nespádalo do kategórie „život, aký som chcela mať“. Lenku však musela mať na očiach dvadsaťštyri hodín denne, naučila ju

chodiť na nočník aj mená zvieratiek z leporela Život na farme. Hoci tvrdila, že nikdy nemala materinské vlohy, keď som ju pozorovala ako kúpe, oblieka a ukladá Lenku spať, pochopila som, že materinské vlohy môžete mať aj bez toho, aby ste o nich vedeli alebo sa niekedy stali matkou – a tou sa koniec koncov tiež nemôžete stať, lebo ňou buď ste, alebo nie. Taký pôrod to už len potvrdí alebo vyvráti. Najhoršie na tom bolo, že Lenka ju trápila ešte viac, ako my so Zuzou. „Nie! Ja chcem, aby mi ho obliekol ocko!“ Hrala formu, keď od seba všetkých odtláčala útlými laktíkmi a dupala po ružovom svetri s pískejúcimi kačičkami. „A čo si myslíš, že ja mám z toho radosť, že ti ho musím obliekať ja?!“ Nezvládla to, prvýkrát od otcovej smrti, hystericky sa rozvzlykala a tvár jej zmizla pod vodopádom slz. Vtedy sme ju prvýkrát videli plakať. Lenka chvíľu počkala, či to nepredstiera, ako bola zvyknutá z vlastnej skúsenosti, a keď sa uistila, že nie, víťazoslávne si vyzliekla aj rifle s čerešničkou namiesto gombíka.

Možno aj chcela odísť, ale vždy prišlo niečo, čo jej to prekazilo. Napríklad Zuza začala žiť bohémsky a bolo po tichom spolunažívaní. Najprv si macochu zavolali do školy, kde Zuzu už skoro tri týždne nevideli, a potom musela riešiť jej drogovovo-alkoholické úlety. „Ešte raz prídeš takto,“ vítala ju pri jej stom skororannom návrate, keď sa nevedela trafiť ani na prvý schod, „a pôjdeš z domu!“ „Ty ma nebudeš vyhadzovať z domu, ktorý ti nepatrí, ty štetka!“ Počula som len ostré fliasknutie, čo bola zrejme macochina výchovná, okamžite nasledované ďalším, trochu ostrejším. Prekvapená macocha odletela až do predsieni, týždeň si prikladala na ľavé líce mrazenú zeleninu a už nikdy nič Zuze nepovedala.

Ja som zasa jedného dňa na telesnej odpadla a telocvikárka ma poslala domov s lístočkom, že odporúča komplexné vyšetrenie, keďže som už niekoľko dní biela ako smrť a anemická. Macocha ma celé mesiace vláčila po doktoroch, aj vtedy, keď som o sebe viac nevedela, ako vedela, a keďže sme od otcovej smrti nemali auto, bolo to zjednodušené povedané komplikované. Nakoniec si ma prehliadol prvý doktor, ktorý asi ukončil aj piaty ročník a diagnostikoval mi mononukleózu. Dovliekla so mnou domov aj kartón tabletiiek a ďalší mesiac mi otvárala ústa, lebo som nevládala otvoriť ani oči. Asi niekedy vtedy ju vyhodili z roboty.

Lenka mala od istej doby, datovanej približne macochiným príchodom, zvláštnu záľubu v útekoch z domu. Obvykle sa najďalej dostala po susedovu slivku, ale raz, akurát, keď sa asi hodinu hrozne blýskalo a obloha vyzerala, že sa už-úž roztrhne, nebola ani v starých klietkach pre králiky, ani v stodole, takže sme sa začali obávať, že sa jej konečne podarilo „odsťahovať sa do lesa“, ako sa často vyhrážala, keď jej niečo nebolo po vôli (čiže naozaj dosť často). „Ježišikriste!“ opakovala si macocha pri každom zablysnutí a potom vzala dáždník a odvážne vyšla medzi prvé kvapky za oknami, z ktorých bol v priebehu niekoľkých sekúnd hustý lejak. Keď pár minút po tom zliezla Lenka so smiechom z pôjda, ani jednej z nás nenapadlo zdvihnúť telefón alebo vziať druhý dáždník. Keď ju priviedol sused, premočenú, zúfalú, so zlomenou nohou a troma gélovými nechtami, stískala Lenku asi dve hodiny bez prestávky.

Neutiekla. Len sa prestala zvonivo smiať, pribrala a všetky šaty zo skríň sa niekam stratili. Nikdy nebola na žiadnej Lenkinej besiedke, mojom vystúpení alebo Zuzinej stužkovej, aj keď na všetko z toho šila kostýmy, piekla koláče a dávala peniaze. Bavilo nás byť všade za „chúďatká bez rodičov, o ktoré sa nikto nestará“ a strúhať skormútené tváričky pri chlácholivých pohľadeniach a ľútostivých slovách. Ľudia ju obvinili, že prišla zadarmo

k domu. Potom si nás v ďalší jesenný večer zavolala všetky tri do obývačky. „Musíme predať dom,“ vyhýbala sa naším pohľadom. Urobili sme jej ešte veľa škaredých vecí, kým sme sa do týždňa odsťahovali na miesto, ktoré Zuza nazvala riťou sveta, boli tam len dve izby a Lenka nemala kam utekať.

Jej kufrík so šminkami sa počas sťahovania niekam stratil. Už dávno nevoňala po jazmíne, len prepálenej masti a pive, lebo začala robiť čašníčku v jednom z tých lacných motelov na kraji mesta, kde máte dve eurá na hodinu a zastavia sa tam akurát tak kamionisti po ôsmich hodinách jednotvárnej cesty, chytajú ju za prsia a tľapkajú po zadku. V tom období sme ju vídali plakať už takmer denne, ale vždy len v noci, keď akurát nerobila, v celom byte bola tma a my sme sa tvárili, že spíme. Lenke zaplatila súkromnú internátnu školu, o ktorej asi dva roky denno-denne básnila, a už jej neostalo ani na rúž. Kamionisti ju prestali tľapať po zadku. Dostala žalúdočné vredy, celý deň si hrýzla do jazyka, aby na to neprišiel jej súčasný holohlavý šéf s BMW X6 a slovníkom závozníka tatrovky, a večer sedávala v kuchyni pod slabým svetlom úspornej žiarovky s rukou okolo pásu a papierom popísaným úhladnými drobnými čísielkami, obvykle s niekoľkými veľkými mínusmi na začiatku. Niekedy, po dvoch šesťnásťhodinových šichtách za sebou, tak aj zaspala. Raz som videla Zuzu, ako jej pod hlavu podložila vankúš.

V januári Lenka napísala, že dostala sociálne štipendium a už sa asi nevráti, ani na prázdniny, ani nikdy, Zuza si našla robotu v call centre a ja som zasnúbená končila výšku. „Nepotrebujeme ju. Nikdy sme ju nepotrebovali.“ Presvedčili sme sa navzájom, aj keď to bolo zbytočné, lebo o pár dní som sa mala sťahovať a Zuza nemusela mať celý byt pre seba. Zavolali sme ju do obývačky spojenej so spálňou. „Tento byt bol kúpený za peniaze z predaja otcovho domu. Je náš. A my vás tu nechceme,“ stručne zhrnula Zuza po desiatich rokoch. Neplakala, neprosila, nehla ani brvou. „Ale ja nemám kam ísť.“ Žiadne „Obetovala som vám celý život, vy nevďačné, kruté a hlúpe detiská“, „Bezo mňa by ste zhnili v decáku“, atď. Vyhodili sme ju, ako starého psa alebo pokazenú umývačku riadu. Nechala nám svoje telefónne číslo. Ak by sme niečo potrebovali.

* * * * *

Neviem presne, pred koľkými dňami, mesiacmi alebo rokmi sa to stalo. Skoro každý večer mi voláva Zuza, odišla do Holandska robiť aupairku a predala byt. „Už si tam volala? A kedy budeš? Nejakto to sformuluj, veď na to si vždy mala talent, pekné slová...“ Aj skoro každý deň. „Bola si tam? A kedy pôjdeš? Vieš vôbec, kde býva?!“ „Jasné, že viem,“ pomáham zakaždým odľahčiť Zuzinmu svedomiu. „Pochop, že to nie je také jednoduché. Keby si tu bola, mohli by sme ísť spolu, to by bolo lepšie.“ „Zavolaj Lene.“ „Točí.“ „Nech ide doriti aj s tým svojím točením! Ona by jej mala ďakovať prvá. Už si jej povedala, čo si o tých jej kecoh v tom treťotriednom plátku myslíme?“ „Hej.“ „Že ‚nikto mi nikdy nečítal rozprávku pred spaním. Lebo sa stále zahrabala pod paplón a revala, aby odišla a už nikdy sa nevrátila!‘ Nikdy som Zuze nepripomenula, ako ona napríklad prevrátila polievkovú misu, lebo ‚nebude jesť nič od šľapky, ktorá si vyšukala dom aj so záhradou‘. A nikdy som v skutočnosti nepovedala nič ani Lenke, začínajúcej herečke, ktorá si v každom médiu, čo o ňu prejavilo záujem, vylievala srdce z detských tráum. Hej, herečka bola výborná, už keď ako malá v škôlke predstierala, že ju macocha zbila, keď sa raz v noci počúrала. „Tak čo?“

„Stretla som ju v zelovoci kupovať si štvrt' kila zemiakov.“ „Ako vyzerá?“ „Pribrala. Ďalších dvadsať kíľ. A má odrastené vlasy a nenalakované nechty, nespoznala by si ju.“ „Čo som sprostá?! Jasně, že spoznala! Počúvaj, pošlem ti peniaze, budúci týždeň. Odnes jej ich. Aj Lena by mohla niečo poslať! Zarába pekne. Aspoň podľa bulváru. Čítala si, ako ju vraj raz v štyroch rokoch zamkla cez strašnú búrku za trest na pôjde? Tá potvora schytá, len čo na Vianoce prídem!“ Nedokázala som nič povedať ani človeku, za ktorého som bola viac než dvadsať rokov vydatá. „Ale prečo ste ju tak nenávideli? Veď vás vychovala.“ Nevieť. Deti často nevedia, čoho sa boja. Staršej sestry, smrti rodičov, pravdy,... „Tak si tam dnes bola?“ „Hej.“ „A čo si jej za tie prachy kúpila?“ „Kufrík so šminkami.“ „Čo povedala?“ „Nič, veď ju poznáš. Vzala ho, odložila a opýtala sa, či nie som hladná.“ „Povedala si jej, že Lena odvolá to s tým, ako chodila do školy v teplákoch, lebo sme nemali na oblečenie?“ „Povedala, ale vyzerala, že ju to veľmi nezaujíma, len sa opýtala, či neprídeme na sviatky.“ „Povedala si, že hej? Ježiš, to by bolo super, keby sme boli všetky na Štedrý deň spolu! Vezmeme ju k sebe! Nič jej nehovor, len nech si nerobí program, okej? Asi prídem 23. Kúp niečo na večeru, pre istotu, ak by som to nestihla...“ Nepríde. Ako každý rok. „Ale Lenu zavolaj. A nech sa jej pred tebou ospravedlní!“ Možno ju presvedčím, že sa ospravedlnila. A že sme naozaj boli na sviatky spolu, ako jedna šťastná rodinka, ktorou sme mohli byť celý čas, a ona nám chýbala. A možno, vlastne určite, sa mi podarí pred ňou zatajiť, že som macoche nedala ani cent z jej ťažko zarobených peňazí a nikdy za ňou nebola, ani ju nestretla a netelefonovala jej, lebo v ten večer, keď sme ju vyhodili, bolo minimálne mínus dvadsať a ona zamrzla v parku, ako bezdomovec alebo bláznivá opustená starena. Nech sa Zuza učičíka odpustením a Lenka oklame aj samú seba. Mne sa to nikdy nepodarí, lebo ja som ostala – ticho, keď som mala kričať, že žena, ktorá sa vzdala života, aký chcela mať a neutiekla, zomrela na lavičke v parku, ako bezdomovec alebo bláznivá opustená starena. A my, kruté, hlúpe a nevďačné deti, budeme žiť ďalej, lebo tak je to na svete odjakživa zariadené.

Žena, ktorá milovala svojho muža

Zoznámila som sa s ňou úplne inak, ako sa obyčajní ľudia zoznamujú so slávnymi herečkami. Vtedy som mala len sedemnášť, také predčasne vyvinuté škvíňa v maminých kozačkách a červených pančuchách. Zmeškala som posledný vlak, čo sa mi podarilo asi desiatykrát po sebe, takže som sa telefonátu domov dosť obávala. Chodba pri šatniach už bola zhasnutá. Keď som ťahala nohy k vrátnici, zrazili sme sa kľúčnymi kost'ami. „Prepáčte...zatočila sa mi hlava.“ Podľa hlasu som vedela, že je to ona. „Neublížila som vám? Ja mám strašne tvrdé kosti...“ „Nie, nie, to nič. Ja si len musím niekde na chvíľku sadnúť...“ Sadla si na starý ružový gauč pri výt'ahoch a nechápala, prečo tam stojím a čumím na ňu, aj keď je tma. „To mávam bežne, závraty. Z prepracovania.“ Prikývla som. „Pokojne môžete ísť, ak sa ponáhľate.“ „Neponáhľam. Vlak mi ide tak o päť hodín.“ „Vy nie ste odtiaľto?“ „Nie, domov to mám asi dvadsať kilometrov.“ „A čo tu, v divadle...?“ „Brigádujem. Ako uvádzačka.“ „Aha. Trochu komplikovaná brigáda, nie?“ usmiala sa. „Cestovanie, lístky,...“ Pokrčila som plecami. „Inak sa nedá.“ „Prečo?“ „Nemohla by som robiť inde ako v divadle.“ „Vážne?“ Asi som ju konečne začala aspoň trochu zaujímať. „Chcem byť herečka.“ „Naozaj?“ Reakcie alá chápacé úsmevčky mi išli od začiatku na nervy, ale preniesla som sa cez to. „Hej. Nevieť bez divadla existovať. Tak som tu.“ „No, tomu celkom rozumiem.“

Vytiahla si mobil a letným pohľadom skontrolovala displej, ale ten, čo mal, sa asi stále neožýval. „Nechcete vodu alebo niečo?“ Začínalo to byť trápne. „Nie, ďakujem. Už je to v pohode.“ Vstala a obe sme vykročili k vrátnici. „A kedy ste to zistili?“ „Čo?“ „Že bez divadla neviete existovať.“ „Asi pred mesiacom.“ Zasa sa usmiala, ale fakt mi to až tak nevadilo. „Tak ste tu začali pracovať?“ „Pre začiatok...“ „A potom?“ „Chcem ísť študovať herectvo, na výšku.“ „Koľko ešte máte času?“ „Rok. A potom prijímačky.“ To sme už stáli v mrazivom nočnom vzduchu na chodníku. „Tak vám budem držať palce.“ „Ale ja odtiaľto nechcem odísť...“ Niečo jej zaiskrilo v očiach. „Odkiaľ?“ „No z domu, z mesta, z divadla,... Taká škola je strašne ďaleko.“ „To je pravda...“ Stáli sme a dlho bolo ticho, tak som musela niečo tresnúť, aj keď ja také kraviny väčšinou nehovorím. „Vy ste dobrá herečka.“ „Ďakujem.“ Asi som ju prebrala z nejakého divného tranzu. „Nechceš...nechcete ísť ku mne na kávu? Bývam asi tristo metrov odtiaľto a aj tak som sama doma. Na stanici je v noci kopa grázlov.“ „Hm...rada.“

Muselo to byť ešte menej ako tristo metrov. „No na kávu je asi trochu neskoro – čaj?“ Prikývla som. Z kuchyne bolo vidno celé divadlo aj všetky žiarovky, ktoré osvetľovali nápis na ňom. „Je tu trocha neporiadok, aj keď tu už v podstate skoro nič nie je, všetko je odsťahované,“ vysvetľovala mi, keď behala okolo linky. „Vy sa sťahujete?“ „Odchádzam. Aj s priateľom.“ „Viem, čítala som to v divadelných novinách... Máte tu pekný výhľad.“ Naklonila sa ku mne, akoby nikdy v živote nepozerala v noci z okna vo svojej kuchyni. „Hej. Som vlastne stále jednou nohou v divadle.“ Rýchlovarná kanvica začínala funieť ako našťavaný závozník. „Asi preto sa mi odtiaľ nikdy nechce.“ Predstavenie skončilo o deviatej, bolo štvrt' na dvanásť. Musela mať dosť dobrý dôvod, minimálne taký, ako ja – ale ja som ju k sebe na čaj nezavolala, takže ten môj nebol dôležitý. „Mám už len jeden čaj,“ zamyslene zastala uprostred kuchyne so zelenou krabičkou, „budeme to musieť urobiť takto.“ Striedavo namáčala čajové vrecúško v jednej aj v druhej šálke a horúca voda sa nesmelo farbila na žltó. „Bude trochu slabší... Fakt tu už nič nie je.“ „Prečo odchádzate?“ odvážila som sa preniesť šálky na stôl. „Priateľ dostal miesto riaditeľa divadla. Viete, kto je môj priateľ?“ Prikývla som. „Vlastne bol riaditeľom aj tu, ale len umeleckým.“ „A vy?“ „Ja? No ja idem s ním.“ Sfékla som si z čaju, ale bol hnusný. „Vezme ma do súboru. Vždy ma vzal do súboru.“ Usmiala sa a už som pochopila, prečo sa toľko smeje. „Popravde sa mi odtiaľto ktovieako nechce, bolo tu dobre, asi najlepšie zo všetkých divadiel, kde sme boli...“ „Tak prečo odchádzate?“ Aj ona sa napila. „Fuj, to je riadny humus! Keby tu aspoň bol cukor...“ Pozrela som z okna. „Tu by som chcela bývať.“ „Kvôli divadlu?“ hrabala sa v krabiciach pri linke. „Ale hej, bolo nám tu dobre...“ „Vy ste manželia už dlho?“ „My nie sme manželia. Ale sme s menšími prestávkami spolu už od školy. Najprv sme obaja hrávali a potom sa stal tým umeleckým riaditeľom, tak mi dal prvý angažmán. On mal vždy vyššie ambície ako obyčajní herci, nikdy nechcel len tak hrať. Ako ja.“ „Našla len pol kila polohrubej múky.“ „Takže on riadil a ja som hrala.“ „A to koľko divadiel ste takto prešli?“ „Teraz ideme do štvrtého, to nie je tak veľa.“ Odkopla krabicu naspäť pod linku. „Kým som mala dvadsať, tak mi to nevadilo. Čo ja viem. Mám tu veľa známych, zvykla som si... Nechce sa mi stále niekde začínať odznova.“ „Tak ostaňte a on nech ide, veď nie ste manželia.“ Usmiala sa. „Je to štyristo kilometrov, to sa nedá.“ Chcela som niečo namietnuť, ale predbehla ma: „A čo tá škola? Chodíš...chodíte na nejakú prípravu? Dostať sa na herectvo nie je také jednoduché.“ „Nechodím. Naši by ma asi už rovno zabili.“ „Nie sú z toho dvakrát nadšení, čo?“ „To je

slabé slovo...“ „Keď som mala asi toľko, koľko ty...teda vy...ježiš, potykajme si! Mohla by som byť síce tvoja matka - ale keďže nemám deti...“ Obtrela sa o mňa lícom a ja som si až teraz všimla, akú má zničenú, rapavú tvár, asi od všetkých púdrov a odličovačov, ktoré na seba musela v živote nagvazdať. „Je tu ešte trochu červeného, na spodku fľaše,“ žmúрила do chladničky. „Portské!“ Prečo som presne vedela, že to tak dopadne? „Mala si už osemnásť?“ vytiahla d'ugov zubami, lebo jednou rukou držala fľašu a druhou zatvárala chladničku. „Á, veď chceš byť herečka!“ Našli sme len poháriky na koňak. „Aspoň sa neopijeme.“ Bol to ešte väčší humus ako ten čaj. „Chcela som deti, aj svadbu, to zasa hej, ale on má dvoch synov z prvého manželstva. Tak načo?“ „Aspoň im teraz neničíš život.“ Chytila ma za ruku, a to si ešte ani neodpila. „Majú ťa radi, čoby nie. Deti sú v živote najmilovanejšie, to mi vždy hovorila moja mama. Teda kým som neodišla za ním...“ „Nepáčil sa jej?“ „Tak on sa nepáči len tak hocikomu...“ „Minulý týždeň som uňho bola na koberčeku, lebo niekto na mojej strane hodil na javisko paradajku.“ „On riadi aj uvádzačky?“ Pokrčila som plecami. „Je šéf.“ „Bol veľmi nepríjemný?“ „Skôr našťavaný.“ „To on niekedy býva.“ „Ale je sympatický.“ Všetomže som sa snažila prehĺtať kyslé sliny, ktoré sa mi po víne vracali do úst. „Nepi to, keď ti to nechutí.“ Obrátila do seba aj môj pohárik. „Hej, občas vie byť až hnusný, ale ktorý chlap nie?“ Pozerali sme z okna. „Bude mi to tu chýbať. Strašne...“ „A keď ho urobia ministrom kultúry a bude chcieť odísť aj odtamtiaľ?“ Rozosmiala sa a do prázdneho pohárika jej prúdom tiekli slzy. „Ministrom kultúry?“ Mala som pocit, že musím rozliať aj zvyšok fľaše. „Pôjdem. Ako vždy. Možno to tiež raz zažiješ.“ Triasla sa jej ruka, keď do nej chytila pohárik. „Alebo vieš čo – radšej nie!“

Stretla som ju asi o päť rokov, na mieste, kde sa v poslednej dobe my umelci stretávajú najčastejšie – na nakrúcaní seriálu. Kamoška potrebovala skriptku, a tak som sa ako minimálne vyťažená študentka divadelnej réžie ponúkla, že jej pomôžem. Práve ju líčili a nevedeli, čím zakryť rozsiahle pigmentové škvrny, ktoré sa jej medzičasom urobili na tvári. „Ahoj.“ Asi bolo príliš naivné predpokladať, že si pamätá na dievčatko v červených pančuchách, s ktorým kedysi neskoro v noci pila portské. „Ježiši!“ odhodila zdesenú maskérku asi meter od seba. „To si ty?!“ Vystískala ma skoro tak, ako v to mrazivé ráno, keď sme si klamali, že sa určite čoskoro uvidíme. „Je z teba normálna žena...“ Hneď som pochopila, že sa vôbec nezmenila. „Ako sa máš? Čo robíš?“ Ťahala ma k automatu na kávu a vo vreckách hľadala mince. „Študujem. Divadelnú réžiu.“ Zabudla, že práve vhodila peniaze a má stlačiť, ktorý druh kávy chce. „Takže ty ma teraz budeš kibicovať? Dúfam, že ma aspoň obsadíš – hoci aj ako nejaký strom!“ Automat veselo vysýpal mince naspäť, ale jej to nevadilo. „Jasné, len neviem kedy...“ „Neboj, dočkáš sa!“ „A čo ty? Už si žena ministra kultúry?“ Rozosmiala sa. „Nie, to nie. Ale už nie som v divadle. Nepáčilo sa im, že sme tak naraz prišli, ja s ním, on so mnou...“ „Tak si odišla ty.“ „On je riaditeľ“, skoro sa urazila. „Teraz sa pretĺkam týmito seriálmi, začala som učiť...“ „A divadlo ti nechýba?“ Pochopila som – nepýtaj sa. „Nie. Som šťastná. A vyrovnaná.“ Odpustila som si komentár, že aspoň ona. „Musíme niekedy skočiť na kávu...“ Naozaj sa od toho mrazivého rána nič nezmenilo.

O pár mesiacov som v nejakom bulvári čítala, že aj jeho vyhodili, kvôli pomeru s niektorou z herečiek zo súboru. Bolo to rozpitvané tak na piatich stranách. Asi už nebolo divadlo, kde by ešte neboli, pretože o pár dní som v tom istom plátku čítala, že už nechce byť šéfom. „Mám za sebou dvadsať rokov v riadiacich funkciách, cítim sa vyčerpaný

a opotrebovaný, tak som si povedal, že je čas odísť.“ A tak prvýkrát odišiel on – od nej. Upila sa na smrť, neviem, ako sa jej to podarilo. Tiež som to čítala, asi na piatich riadkoch, ktoré jej po tridsaťročnej hereckej kariére šľachetne venovali. Bol to len človek, ktorý to raz v noci potreboval niekomu povedať, nič viac. Ale aj tak mi bolo na plakanie. Lebo možno to tiež raz zažijem, aj keď radšej nie.

Kým horí

Neveľký dom učupený medzi stromami tmavol ránom i večerom. Okná boli zastreté, len cez jedno občas presvitalo svetlo sviece. Nebyť toho, zabudlo by sa.

Mnoho ráz som sedávala hore na lúke a sledovala dedinu. Keď pršalo, zdala sa mi príjemnejšia. Dážď šušťal, čo ľuďi nútilo nazízať iba z pribuchnutých dvier, akoby sa báli, že z nich zmyje niečo vlastné. No možno mi ten dážď len pripomínal začiatok tohto príbehu.

Líhala som si do trávy, hrýzla jej mladé stebielka s predstavou ako opäť zapáli sviečku a trochu rozochveje vzduch. A on ju vždy zažal práve, keď som už prestala dúfať. Vtedy som sa nahla cez kolená, ovoňala ovzdušie, zatvorila oči. Vánok sa pohrával s mojou pokožkou a ja som v tých dotykoch hľadala jeho. Ale on neprišiel. Ten dom sa nikdy viac neotvoril.

Mala som niečo cez dvadsať, keď som ho prvýkrát uvidela. Pátrala som po Ivane, ktorá vraj hrá nádherne na husliach. Bývala v poslednom dome na hornom konci dediny. Šéf povedal: „Zisti, či z nej niečo bude.“ Tak som musela ísť zisťovať. Do tašky som hodila zošit, pero, hodinky a vybrala som sa za Ivanou.

Usadili ma v kuchyni, kde Ivana stála s husľami a hrala. Zvuk mi pomaly vnikal do uší. Nedriapal. Privrela som oči a vyzrela nachvíľu z okna. V diaľke, pod lúkou, bol pohodený domček. Malý, ako zápalková škatuľka a biely, akoby ho niekto nemal čas vyfarbiť. Odtrhla som od neho oči hneď ako Ivana prestala hrať. Strhla som sa, hoci som neurobila nič zlé. A pretože som nechcela, aby spozorovali moju nerovnováhu, podakovala som a prisľúbila, že sa o Ivaniných melódiách porozprávam so šéfom. Rodina sa usmievala, podávali mi vlhké dlane a napečené koláče.

Potom začalo poprchať a mne sa uľavilo, že som sa mohla vyprevadiť sama. Dedinou zunela nezvyčajná hudba – hriala i mrazila. Otočila som oči k oblohe, zaumienila si prejsť kus cesty pešo. Tvárila som sa síce, že nemám cieľ, no je smiešne, ak človek klame samého seba.

Prechádzkovou chôdzou som prešla k lúke, až som uvidela oný domček. Z bližšie sa zdal ešte menší. Zastala som celkom pri ňom a telom mi prešli teplé zimomriavky. Podišla som k nemu. Okolo bola slnkom spálená tráva, zo stromov opadávali drevené jahody, vo vzduchu voňala materina dúška. Oblizla som si pery, mala som hroznú chuť na čaj.

Nebol tam plot, brána, strážny pes, ani vyhadzovač. Do zvuku tej zvláštnej hudby občas zaštebotali vtáky, či zašuchotali listy stromov. Pred domom stál nejaký muž a maľoval. Kvapky dažďa dopadli na jeho plec, ruky, prsty a on len zvieral štetec a maľoval. V každom okamihu, v každom nádychu, v každom pohybe maľoval. Chvíľu som sledovala jeho ťahy po plátne, potom som odišla.

Celé dni som premýšľala či môžu farby na plátne preniknúť životom. V dvojdecových pohároch som nosila vodu vždy k inému kvetináču a liala ju na zaprášené listy. Ibaže to nepripomínalo dážď, aj keď som mala mokré kolená.

Celé noci som za viečkami schovávala obraz cudzieho umelca. Ruky som zabárala do teplého matraca a nervózne ich krčila, pretože som si nedokázala vyhrnúť viečka a ukázať ich iným. A tak som slanou vodou rozmazala obraz.

Šéfovi som nanútila husľovú Ivanu. Nehodila sa mu celkom do jeho projektu, ale nakoniec ju tam napasoval. Ivana dostala priestor a ja čas. Navštevovala som ju denne, aby som ju pripravila pre svet, avšak, keď rodina posypala bielym popraškom ešte teplé koláče,

poďakovala som a zamávala už len z cesty. Moje kroky boli naučené túlať sa tou dedinou. Boli naučené ísť tým chodníkom. Pod lúku.

Maliar tam vždy stál a dotýkal sa plátna, čo ma upokojovalo. V živote musíte mať nejakú istotu. Zvláštne bolo, že som nevidela farby, ani obraz. Videla som len jeho ruky obrastené životom. Chveli sa pri každom hmate, napriek tomu boli pevné a presné. Neprenikla som bližšie ako mi môj obdiv dovolil, niekedy som si dokonca myslela, že ani nie je skutočný, preto som onemela, keď sa raz jeho vystretá postava otočila a pozrela mi priamo do očí. Cítila som sa hlúpo, sklopila zrak, skryla ruky vo vreckách a potichu vzdychla. Len čo som oči opäť zodvihla k jeho tvári, nečujne prebehol medzi nami rozhovor. Od toho dňa som sedávala na drevenej lavičke pod starou jablonkou sledujúc jeho ruky. A on maľoval. Prosto.

V kalendári som si prestala vyznačovať dni, ktoré mali byť dôležité, tak sa stalo, že som zabudla ísť do Billy, keď mali v akcii zemiaky, nezavolala som šéfovi, že má zajednanú miestnosť, ani som neposlala známym virtuálne blahoželanía. A zdalo sa mi stále otravnejšie počúvať aj Ivaninu hru na husle a radiť jej, aby mala mäksie prsty, aby ich uvoľnenejšie ohýbala. Zvlášť preto, že bola príliš mladá a chtivá a tiež preto, že jej hudba nebola ničím výnimočná.

Zas a znova som prichádzala do ich domu snažiac sa zakryť svoju nechuť nad Ivaninou budúcnosťou. Kto som, aby som mohla niekomu ovplyvňovať cestu životom? Už som ani nepočúvala jej hru, len som tam stála a dívala sa k jeho domu. A kto je on, aby mohol ovplyvňovať tú moju?

„Je to starý blázon, už roky nechodí medzi ľuďmi. Kedysi bol partizán či čo, švihlo mu z toho. Dnes už snáď nevie nikto povedať ani jeho meno.“ – zasmiala sa Ivanina mama a hrebeňom prešla po jej vlasoch.

„Mohli by ste ju aj cvaknúť alebo natočiť, nech má trošku reklamu.“ – dodala.

„Starý či mladý blázon – aký je v tom rozdiel?“ – povedala som a odprevadila sa sama. Nachvíľu som stála na pred domom a uvažovala kam ísť, moja cesta však bola určená mojimi krokmi.

Z diaľky som počula nebývalý hluk, detský krik a smiech. Nebol to príjemný zvuk. Odrážal sa od skál ako ozvena a v kruhu sa točil v ovzduší. Z bližšia som zazrela deti, ktoré obiehali okolo maliarovho domu. Na bielych stenách sa zeleneli machule. Boli od nezrelých jabĺk a hrušiek, ktoré tam hádzali. Pokrikovali nejaké slová, nerozumela som im, trhali trávu a v chumáčoch ňou obhadzovali dvor. Boli ako divé sršne, hlučné a útočné. Slnko sa pohojďovalo neďaleko západu, ešte páliło a osvecovalo maliarove žilnaté ruky. Zvierali štetec. Mlčky sa díval na obraz, premýšľal. A možno iba spomínal. Už dávno si na neho líhala zem, ale stále mal v sebe dosť ohňa, aby ho neprikryla celého. To len ja som sa tam cítila, iba čo by som bola myšlienkou v niečom srdci.

„Hej ty starý, koho si dnes večeral?“

Sadla som si neďaleko dívajúc sa na nevinnosť detských hier, až kým sa nezačalo stmievať a maliar zostal opäť sám. Odišla som aj ja.

Pri pozorovaní hviezd som sa často pýtala, čím sme. Môže mať láskavé oči ten, kto zvierá v rukách zbraň? Môže milovať ten, koho prinútili nenávidieť? Čím sa meria ľudskosť a kto je spôsobilý ju inému odobrať?

Mnohé pre mňa stratilo farbu. Akoby bola rieka príliš plytká, nemohla som si namočiť viac ako členky a ja som bažila po vode na celom svojom tele. Vzývala som dážď a mala odpor k svojim suchým slzám. Boli to chvíle, kedy som prestala navštevovať maliara. Bála som sa, že sa pozrie do mojich očí a uvidí tie rozpaky. Ale tú hudbu som počula aj tak. A keď som ho navštívila opäť, stále tam bol a maľoval. Nehybne.

Posadila som sa k nemu a rozplakala. Prvýkrát som cítila vlhkosť svojich slz, ktoré mi on teplou dlaňou vpil. Vtedy na okamih prestal maľovať. Hľadela som na jeho vráskavú tvár, sivé oči, na jeho spomienky.

„Vojna nerobí z ľudí hrdinov..“ - povedal.

Ivanu ešte toho roku odfotili do nejakých novín, vraj najpredávanejších. Bola na titulnej strane, s prižmúrenými očami, detskou tvárou a obnaženými prsiami. V rozhovore uviedla, že nemá zábrany.

Ľudia v dedine boli hrdí, písalo sa o nich. Každý mal pocit, že tie slová v novinách patria aj jemu. Stretávali sa pred kostolom, na cintoríne, v krčme a všade sa usmievali, pretože verili, že sa v nich niečo zmení.

Len maliar nerozprával. On netúžil po pomníkoch. Chcel len maľovať a neobťažovať ľudí svojim životom. Lenže ľudia potrebujú hrdinov. Nieкого, kto im ukáže, že ten ich život je biedny a obyčajný. Aj preto kupovali noviny (najpredávanejšie) hltajúc každé písmeno, ktoré menovalo osobnosti. Tí, ktorí mlčia predsa nemôžu byť obdivovaní.

Potom Ivana svoje husle odložila k chlievu - stala sa celebritou. Celá dedina o nej rozprávala, všetci ju chceli počúvať a pridať si za priateľa. Denne bola v dave obdivovateľov, posielali jej kvety, dary, bozky. Kamkoľvek sa pohla, niekto ju sprevádzal, drukoval jej či ju len tak potajme pozoroval. Aké jednoduché je uspieť v očiach iných. No kvety na stromoch nie sú večne. Koľko trvá kým sa z kvetu stane strom? Byť trpezlivý neznamená premárniť.

Maliar mal na záhrade miesto zeleniny rozložené drevené korytá, do ktorých chytal dažďovú vodu. Keď pršalo, zvonivý zvuk kvapiek sa rozlieval po celom údolí. Bola to ako symfónia orchestra hraná jediným človekom. Nech som bola kdekoľvek, počula som ju, zatvárala som pritom oči a naplňal ma pocit obrovskej samoty, až som sa občas nevedela nadýchnuť. Tak veľmi som sa vtedy bála, že nebudem môcť o nej nikomu povedať. No len čo som oči otvorila, zistila som, že o nej nikto nechce počuť a to bolo omnoho horšie. Zúriivo som hádzala z kopca kamene. Nenávidela som ich pre tie ich belmom obtiahnuté zreničky, pre ich padajúce vlasy zachytávajúce sa o bodliaky. Nenosia v sebe seba. A ja nie som iná pri svojom zlostnom tanci.

A keď sa všetci zhromaždili pod Ivaniným oknom a očakávali zážitky z jej nezabudnuteľného života, keď ostré svetlo z jej izby osvetľovalo ulicu, vtedy Ivana dávala na obdiv svoju dokonalú tvár. V tom istom okamihu maliar odložil štetec. Tráva zvlhla pod nohami a stromy sa pritisli k spánku. Hviezdy sa zažínali jedna po druhej, žmurkali a vietor mĺkvo preletel okolo jablone.

Domaľoval svoj obraz.

Všetko bolo rovnaké ako iné dni. Slnko zapadlo, voda v jazere ustálila svoju hladinu, vtáky spievali tichšie a slabšie. Z dediny sa potácal tlmený smiech až k mojim ušiam. Pozrela som k maliarovi, ale jeho ruky ležali meravo pri tele.

Stála som tam potom, vedľa sediaceho starca s očami zaborenými do diaľky, vzbúrene a smutno. Zotmelo sa, sotva bolo vidieť pred seba, aj napriek tomu som videla zreteľne napnuté plátno. Stála som tam a mlčala. Nikdy som nevidela dokončenejší obraz..

On naň ani nepohliadol, vošiel do domu. Cítila som ako sa ochladilo, jeseň bola v povetrí. Pery mi zmäkli a zachveli sa. Otočila som sa k domu, bol tmavý. V tom okamihu mi pripadal veľký a mŕtvý. Pokiaľ nezažal sviečku. Plameň, ktorý tancoval za sklenenou tabuľou, osvetlil jeho spustenú tvár. To bolo naposledy, čo som ho videla.

Kým sviečka nedohorí, niekto si snáď spomenie.

Ján Hertzog, evanjelický kňaz
(dve spomienky)

„*Qui credit in me etiam si mortuus fuerit vivet.*“

Ján 11/25

Pohl'ad prvý:

„Už vyše mesiaca boli vraky vojnových strojov roztrúsené na ceste pod kopcami Lániho Huty, keď prišli Nemci zničiť odboj partizánov.

Ubytovali sa v domoch dedinčanov. Najviac ich prišlo k Hertzogovi, evanjelickému kňazovi. Uložili sa v najväčšej izbe na fare, ktorá mala okná do ulice.

Farár so svojimi hosťami, kapitánom a štyrmi esesákmi, zvykol rozprávať do noci.

Ako jediný v dedine vedel po nemecky. Navyše mal aj nemecký pôvod.

Dedinčania vraveli, že je konečne medzi svojimi.

Od príchodu Nemcov som každú noc aspoň hodinu stál pod oknami fary so zámerom prehovoriť ho, aby sa im vyhýbal. Ved' všade sa hovorilo o zverstvách, ktoré páchali ľudáci a Nemci.

Dúfal som, že kňaza stretnem, keď vyjde z domu nadýchať sa vzduchu. Nechcel som, aby ho dedinčania vyhнали. Mal zaujímavé kázne a rovnako ako ja, rád čítal, čo bolo v dedine vzácnosťou.

No nestretli sme sa.

Postupom času ľudia prestali chodiť na Hertzogove kázne. Chlapi radšej zaliezli do krčiem, deti ostali doma. Iba stareny sa spolu so mnou každú nedeľu schádzali v kostolných laviciach.

Necelý mesiac po príchode Nemcov udreli počas svitania partizáni z hôr. Rozostrielali nemeckú prieskumnú hliadku - dvoch mužov. Kňaz sa o tom na večernej kázni ani nezmienil. Rozprával o láske k blížnemu. Z diaľky pôsobil sebavedomo, no keď som prešiel okolo kazateľnice a videl ho z blízka, zbadal som na jeho lícach začervenané, lesklé ryhy.

V noci po útoku partizánov sa z fary šíril hurhaj. Krik zmiešaný so zvukmi nemeckej opery z gramofónu ustal až neskoro v noci.

Na druhý deň vojaci postrielali šiestich ľudí; štyroch mužov a dve ženy. Vraj pomáhali partizánom.

Hertzog neurobil nič pre ich záchranu. Preto ktosi rozšíril, že dal Nemcom požehnanie. Vraj keby nebol kolaborant, postavil by sa pred pušky. Ved' tak často kázal o milosrdenstve, a keď mal šancu premeniť reči v čin, ani jediným slovom sa odsúdencov nezastal.

Ako dni ubúdali, dedinčania žili v čoraz väčších obavách. Keď sa k nám dostali zvesti o do tla vypálených obciach, náš strach ešte vzrástol. Všetci vedeli, že tých pár chlapov v hore proti tridsiatim Nemcom nič nezmôže.

Pár dní po poprave vydal nemecký kapitán rozkaz odzbrojiť dedinčanov.

Zatiaľ čo vojaci odzbrojovali, dôstojníci sa zabávali v izbe na fare. Hertzog s nimi nebol, teda aspoň som ho nepočul, keď som išiel okolo. Nedlho na to v dedine zaznelo niekoľko výstrelkov. Ale to som už bol na ceste do mesta.

Nič viac o tej veci neviem.“

Pohl'ad druhý:

„Jána Hertzoga som spoznal v partizánskom tábore. Nosil tam jedlo. Hoci sme sa usadili vysoko v horách, nevynechal ani jediný deň. Navštevoval nás tajne, ešte pred svitaním.

Po prestrelke na kopcoch v okolí Lániho Huti som ostal sám v lese.

Moji spolubojovníci padli. Mne sa podarilo vyviaznúť so zranením a s horúčkou. Rozhodol som sa spáchať samovraždu. Bol som presvedčený, že u nás doma by si nikto nedokázal vysvetliť ako je možné, že som z celej skupiny prežil iba ja. Určite by ma obvinili z kolaborácie. Než som stihol uskutočniť svoj plán, upadol som do mdlôb. Videl som samého seba ako sa objímam s manželkou pri mojom dome v Belgorodských stepiach. Vzápätí som sa videl, ako stojím pred vojakmi, ktorí na mňa mieria puškami. Vedľa mňa bol Hertzog a dával mi požehnanie.

Jeho tvár vo mne prebudila nádej. Rozhodol som sa ísť za ním.

Ak mi nepomôže, vravel som si, vykrvácam a aspoň nebudem umučený Nemcami.

Keďže ich hliadky neustále prečesávali lesy, kráčal som pomaly a opatrne. Cesta mi trvala celý deň, aj keď bola fara vzdialená ani nie desať kilometrov.

Kňaz ma ubezpečil, že mi pomôže. Zaujímal sa o ľudové liečiteľstvo, a preto vedel, ktoré rastliny ma uzdravia. Po ošetrení som zaspal.

Zobudil ma skoro ráno. Chcel, aby som sa uložil na povale. Obával sa, že keby ma uvidela slúžka, niečo by vytárala.

Namiesto slúžky však prišla päťica Nemcov.

Hertzog ich ubytoval a opil vínom. Navyše im pustil nemeckú operu a keďže plynulo rozprával po nemecky, dôstojníci si ho tak obľúbili, že ani nenechali prehľadať dom.

Za mnou chodil každý večer, vždy o siedmej, lebo vtedy sa dôstojníci odobrali na prechádzku. Pôsobil vyrovnané, často sa usmieval. Tešil sa z toho, že si získal dôveru Nemcov. Vedel, že som vďaka tomu v bezpečí. Často sa ma pypytoval na život v Rusku, ale nikdy sme sa nerozprávali prídlho. Najviac pol hodiny. Keby nás spolu našli, obaja by sme skončili pred múrom.

Raz mi povedal, že sa hanbí za to, že Hitlera inšpirovala k vyvražďovaniu Židov práve jedna z Lutherových kníh. Potom zmlkol. Až keď som ho požiadal, aby mi rozprával o Kristovi a apoštoloch, pookrial. Často opakoval, že Boh miluje spravodlivých. Vraj je to napísané niekde v Skutkoch apoštolov.

V jednu noc sa z izby, kde boli ubytovaní Nemci, šírila krik. Nerozumel som o čom sa hádali, ale zreteľne som rozoznal Hertzogov hlas a hlasy piatich dôstojníkov. Farár sa najviac hádal s jedným z nich. Keď ktosi silno zabuchol dvere, ruch ustal.

Ráno popravili dedinčanov, ktorí vraj pomáhali partizánom. S kamennou tvárou mi to večer oznámil Hertzog. Odvtedy chodieval zhrbený, so sklonenou hlavou a keď za mnou prišiel, hneď sa ponáhlal dole.

Deň po poprave civilistov mi dal do úschovy starý revolver. Nevysvetlil prečo. Doniesol mi ho na podnose spolu s jedlom a mlčky odišiel. O pár dní odo mňa chcel revolver naspäť. Keď som mu ho dal, chvíľu ho podržal v ruke a vrátil mi ho. Potom zišiel dolu. V ten istý deň, po obede, keď dôstojníci, zrejme potužení pijatikou, vyspevovali v izbe, za mnou prišiel znovu. Pýtal si revolver. Dal som mu ho a spoločne sme sa pomodlili. Chvíľu na to, čo odišiel, sa v dome ozvali výstrely. Šiel som preveriť, čo sa stalo. V izbe som našiel päť tiel nemeckých dôstojníkov, len Hertzoga nikde nebolo. Keď ku mne doľahli hlasy vojakov, zamieril som do lesa.

Na druhý deň ráno som narazil na skupinu partizánov z Lániho Huty. Pohostili ma chlebom s masťou. Keď sme sa najedli, posadali sme si do kruhu a veliteľ otvoril fľašu pálenky.

Jeden z partizánov, Miro, začal rozprávať o včerajšej nočnej stráži.

Vraj zazrel nejakého človeka, ako sa prediera húštinou. Všimol si, že je oblečený v čiernom a v ruke má revolver. Keď prešiel krovinou, zastal a porozhliadol sa. Vtedy vďaka mesačnému svitu spoznal v neznámom Hertzoga. Vzápätí naňho vystrelil.

Svoje rozprávanie zakončil oznamom, že je o jedného kolaboranta menej. Pár krát som sa zhlboka nadýchol, kým som povedal, že ma kňaz zachránil. A skôr, než som stihol dodať, že nám do hôr nosil jedlo, mi partizán skočil do reči so slovami: „Aj tak si zaslúžil, fašista.“

Len čo dopovedal, som sa naňho vrhol.

Kým chlapi skúšali oddeliť nás od seba, ozval sa hrmot bombardérov.

Partizáni schytili, čo mohli a rozbehli sa do lesa.

Len ja a Miro sme ostali stáť.

Miro využil príležitosť, a rozohnal sa na mňa nožom. Odniesla si to ruka, ktorou som sa bránil pred ostrým výpadom mieriacim rovno na hlavu. Potom utiekol.

Bežal som za ním, no stratil sa mi medzi gejzírmí čierneho prachu a padajúcimi stromami.

O chvíľu bolo ticho.

Nepodarilo sa mi nájsť nikoho, ani Hertzogovo telo.“

Svätec

„Jedlo rozďaj zvieratám“ povedal láma a vzápätí sa zahĺbil do meditácie.

Potravu som mlčky rozniesol pomedzi stromy.

Čoskoro nato sa ma zmocnila únava.

Lahol som si, aj keď by som oveľa radšej odpočíval napoly bdely, so skríženými nohami, tak ako láma.

Lenže sny mi pomáhali prekonávať úzkosť askézy a zároveň úzkosť privolávali, keď sa mi do snov votrela tvár ženy alebo spomienky na bohatstvo, ktorého som sa vzdal.

Učiteľ zvyčajne vycítil, keď som mal takéto sny, zobudil ma a nahlas čítal state z náuky, aby som na pokušenia opäť zabudol.

Aj v tú noc sa mi do sna dostala mladá žena. Stretli sme ju na trhu, keď sme šli do mesta žobrať o trochu jedla.

Rovnako ako tam, aj v sne stála za stolom plným zrelých jabĺk, a keď nás uzrela, prišla s jedným k učiteľovi.

Učiteľ jablko s úsmevom prijal a úctivo pokynul hlavou.

Keď som sa zobudil, jaskyňa bola prázdna. Napadlo mi, že sa muselo stať niečo vážne.

Ešte nikdy majster neodišiel bez toho, aby ma na to upozornil.

Bál som sa, že ho prepadli, keď šiel ráno meditovať a teraz niekde leží dobitý alebo mŕtvy.

Šiel som ho hľadať a zatiaľ, čo ma zužovali predstavy, som si ani neuvedomil, ako som sa vzdialil od jaskyne.

Keď som sa vrátil, slnko už ležalo na temene hôr.

Učiteľ a som našiel sedieť v jaskyni, s pohľadom zaboreným v ohni.

„Kde ste boli?“

„Šiel som meditovať na cintorín!“ odpovedal rozzúrene, bez toho, aby sa na mňa pozrel.

Pripadal mi čudný. Vždy sa správal pokojne, úctivo, pri rozhovoroch uprene hľadel do očí, nikdy neprejavoval zlosť.

Zdalo sa mi, že klame. Premýšľal som o tom do neskorej noci a ešte aj potom, keď myseľ vstúpila do ríše snov, no nenapadal mi dôvod, pre ktorý by sa učiteľ mohol znížiť k luhárstvu.

Myseľ som napokon utišil s vedomím, že moje zdanie bolo nesprávne.

Ráno ma prebudil jeho hlas.

Avšak, keď som roztvoril oči, uvidel som až dve postavy - učiteľ a ženu z trhu.

„Veď si mi sľúbil, že ma vezmeš na výlet“ šeptala žena.

„Teraz nemôžem, už chod!“ odsekol láma a pobožkal ju na líce.

Vtedy som vstal a na oboch vrhol prísny pohľad. Z úst sa mi vydrali slová: „Nemusíš ísť, láma ťa určite vyháňa iba preto, že nechce, aby som ťa videl.“

Učiteľ sklonil zrak. Žena mlčala a nervózne sa rozhliadala okolo. Potom pozrela na lámu, ktorý jej pohľad neopätoval, a odkráčala preč. Krátko na to odišiel aj učiteľ. Cítil som sa bezradne. Niekoľko hodín som prechádzal z jedného konca jaskyne k druhému a uvažoval, čo bude ďalej.

Učiteľ prišiel, až keď spoza kopcov vyžarovali matné lúče strateného slnka. Len čo vošiel do jaskyne, prisadol si ku mne so slovami: „Sklamal som ťa.“ „Hlavne, že ste späť“ odvetil som.

„Porušil som sľuby, stratil zasvätenie, schopnosti“ pokračoval láma s pohľadom upätým do vzduchoprázdna, „Už ťa nemôžem učiť.“

„Zaspievame si, čo poviete?“ navrhol som po krátkej odmlke a rozprestrel texty mántier na drevenej doske.

Ani sa na ne nepozrel.

Začal som spievať. Po čase sa pridol ku mne, ale často sa mýlil v rytme a intonácii. Pred záverečným spevom vstal a odišiel.

Potom som sa už nedokázal sústrediť. Vyšiel som za ním.

Prechádzal sa pod korunami stromov nad jaskyňou. Nevšimol si ma, ani keď som bol od neho vzdialený iba na pár krokov.

Keď som ho pozdravil, obrátil sa ku mne, povedal: „Nájdi si nového lámu“ a vydal sa smerom k mestu.

Ešte dlho som tam stál, pozeral na mesiac.

Dúfal som, že mi božstvá vyjavia nejaké posolstvo alebo zošlú niekoho, kto mi poradí, čo mám robiť.

Ale namiesto zjavenia, sa horou začalo ozývať vytie vlkov.

Zišiel som do bezpečia, k jaskynnému ohňu.

Zaspať sa mi podarilo až pri svitaní.

Prebudit som sa so zaslzenými očami a myslou plnou výčitiek.

To ja som navrhol, aby sme šli do mesta žobrať potravu. Učiteľ by sa určite uspokojil, tak ako po minulé roky, s korenkami a plodmi lesa.

S príchodom večera ma prepadol hlad. Vyhrabal som zopár korenkov ešte skôr, než sa zeme zmocnil nočný mráz, a vrátil sa do jaskyne.

Zakrátko na mňa doľahla únava.

Snívalo sa mi o otcovom obchode. V práci ma prišla navštíviť moja priateľka z detstva.

Ale už nebola taká malá, akú som si ju pamätal.

Navrhla, aby sme sa šli prejsť. Kráčali sme, až kým sa nezotmel. Potom ma zaviedla do svojej chalupy a vyzliekla si šaty.

V tom som sa prebudil. Zdalo sa mi akoby mnou niekto potriasol. Tešil som sa, že prišiel láma a rozhliadol som sa naokolo, ale v jaskyni nikto nebol.

Znovu som zaspal a ocitol sa pred ňou.

Vrhol som sa na ňu, zasypal ju bozkami. Bez váhania sa mi poddala.

Keď som sa prebudil, slnko žiarilo jasne, ako na pravé poludnie.

Musel som spať aspoň jedenásť hodín.

Uvedomil som si, že pravú ruku držím na podbrušku. Bola polepená, mazľavá a páchla.

Zavrel som oči, snažil sa privolať žiaru vedomia. Mántry však stratili silu.

Ocitol som sa v mrazivej tme.

Továreň

Asi sa niekam prejdem... a zoberiem si Muffy, premýšľa na posteli práve prebudená Beáta. Vstane, umyje sa, navliekne na seba dlhý, tmavomodrý plášť, svetlohnedý klobúk s veľkými čiernymi bodkami, fialové lodičky a pohľadom sklzáne k svojmu miláčikovi: Muffy. Prikloní

sa a psíka jemne pobozká na hebký ňufáčik. Zadíva sa na vyblednutú fotografiu vo vyleštenom ebenovom ráme s vyrezanými ružami, schytí Muffy a otvorí dvere. Prebehne točitým schodiskom. Vonku už začalo opadávať lístie, kochá sa pestrofarebnou nádherou a kráča popri rieke do lesov. Už si nepamätá, kedy naposledy merala takú dlhú cestu. A teraz tu stojí na okraji strmej hory, sleduje stúpajúce výpary mesta. Cestou naspäť sa zastaví v novom supermarkete. K nákupu pridá dve fľaše pálenky. Neodrádzajú ju ani pohrdavé pohľady nakupujúcich. Niežeby pila často, ale predsa: nadišiel piatok a rovnako ako celé mesto, aj ona chce sláviť koniec týždňa.

K dverám bytu príde, keď sa stmieva. Z vrecka spolu s kľúčmi vyloví malú obálku.

„Do kelu! Blahoželanie!“ vyprskne. Mysľou jej prebleskne, že premeškala jedinečnú príležitosť pripomenúť sa starej kamarátke. Otvorí dvere a s očakávaním si položí otázku: „Je tu niekto?“ Rozsvieti. Po chvíli jej úsmevná matná iskra opadne z tváre. Ty stará hus, pomyslí si, na čo sa to hráš?

Nepostrehne, že jej obálka vypadne z ruky. Zamieri rovno k ovládaču položenému vedľa fotky v ebenovom ráme. Zloží tašky, zapne televízor a pohodlne sa rozvalí v kresle. Na kolená sa jej uvelebí Muffy, jediná má na to právo. Bea ju spokojne potľapká a usmeje sa. Psík je krásny, svetlohnedý pudlík... Ako obrázok, napadne jej, ale čoskoro úsmev zanikne a priblíži sa k stolu. Siahne do nákupnej tašky, nájde niečo pod zub a taktiež: horké a pálivé nápoje.

Jednu fľašu vytiahne. Z police zoberie dva poldecové poháre, aj keď jeden je na ozdobu, vôbec z neho neubúda. Sadne si, vyloží nohy na stôl a pripíja si s mesiacom: „Na úspešný piatok!“ Len čo dopije, naleje si, a pohár vyslope rovnako náhlivo ako ten predtým. Vzápätí stĺpne, zapozerá sa na škvrnu na tmavočervenom koberci s vyobrazeniami arabských miest.

Pred očami má záber na zdemolovaný autobus hlboko v priekope. Reportér kyslo precedí, že šofér zrejme podľahol mikrosnánku a spolu s ním zahynulo pätnásť ľudí. Vtom Bea začuje dva rozzúrené hlasy.

„Úbožiak! Mama mi vravela, nech nejdem za šoféra! Že ma je škoda!“

„Prečo?!“ zúfalo opakoval hrubší z hlasov. Obraz bol čoraz jasnejší.

Odzrazu stála pred mužom. Na hlave mal smiešnu, modrú čapicu, nasadenú s nevidaným citom. Pod očami hlboké, čierne kruhy. Večne usmievavú, zdravú tvár nahrádzal mŕtvolne bledý výraz. Opovržlivo sa naňho pozrela a zbehla dole schodmi. Pri bráne ju čakal milenec.

Potom sa týždeň nevideli... Keď sa policajti dopátrali telefónneho čísla milenca, u ktorého vtedy bývala, oznámili jej, že šofér z havarovaného autobusu, o ktorom videla televíznu správu pred dvoma dňami, je jej manžel. Najprv nemohla uveriť. No keď ubehla asi minúta zhrozenia, iba ľahostajne mykla plecami a pomyslela si, akým bol chudákom. Autobusár... Čo už len s takým?!

Hromadu mäsa a kostí, čo z neho ostala, nechala spáliť. Urnu s popolom dala pochovať v rakve.

Spomenie si na malý sprievod vážnych tvárí neustále sa ponosujúcich na daromné priania sústrasti... i na cintorín v zúrivom mraze...

Pohľad zarytý v zemi prenesie na zapnutý televízor a ani nie po minúte natrčí hlavu smerom k Muffy zaujatej granulami, aby jej rozzúrene oznámila, že: „Zase dávajú samé hovadiny!“

Chvíľu zúriivo prepína, kým sa nezahľadí na vyblednutú fotografiu muža v modrej uniforme.

„Kde si?“ povzdychne si.

Spozornie, keď šum lístia za oknom utíchne a v miestnosti zreteľne začuje tiché a chrapľavé: „Nie, už viac nemôžem.“

Zacíti, ako jej viečka čoraz väčšími oťažievajú.

Celú miestnosť pohltí tma.

Keď sa preberie, usúdi, že zaspala, a opäť zrakom ustane na vyblednutej fotografii.

Ani si nevšimne, ako sa zozadu, zo šera, vynára matný, bledomodrý lúč pripomínajúci siluetu človeka. Obrys naberie podobu muža. Pristupuje k nej čoraz bližšie. Keď ho zazrie, vystraší sa, sklopí zrak a roztvorené dlane priloží k ušiam. Môj trest za Petra prišiel, zastóna v duchu, na čo ju rozochvejú bolestivé predstavy, ale i chlad, ktorý pohltí miestnosť. Bytosť však zachrapčí: „Bea... To som ja! Neboj sa!“

„Peter... Ty nie si mŕtvy?!“ radostne zvýskne, postaví sa na nohy. „Prišiel si po mňa?“ precedí, kým sa k nemu približuje s vystretými rukami.

Bytosť skloní hlavu, položí si prst pred ústa a posunkom jej naznačí, nech ho nasleduje. Podíde k oknu, do ktorého čoraz zúrivejšie narážajú nápor chladného vetra. Bea ho váhavo nasleduje.

„Vidíš ich?“ opýta sa a prstom namieri na ušpinenú tlupu s ligotavými, priesačnými vrecúškami, ktoré si držia pri ústach. Zberba práve prechádza okolo zručných tehlových stien, o ktoré sú opretí ďalší úbožiaci s plastovými fľašami v rukách.

„Každý deň je pre nich zápasom, život neustálou túžbou po úniku. Mysle si zakalili sladkým jedom.“, zachrapčí Peter.

Bea si prezerá zákutia zdemolovanej ulice. Vo chvíli, keď si uvedomí, že takto ulica nikdy nevyzerala, naberie svoju pôvodnú veľkomestskú tvár. V očiach sa jej zaligocú slzy.

Odvetí: „Ale čo ak im to jediné dáva silu prežiť?!“

„Nie,“ odsekne bytosť, „ani pazúry času neznetvorí krásu duše, rovnako ako trne nezoderú, ale ochránia kvet. Aj tráva sa stále rodí, pokiaľ má vlahu a slnko. No aké šťastie môže stretnúť toho, kto sa nadarmo ráno čo ráno prebúdzá?! Stačí tak málo, úsmev, pohľad. Len sa pozri.“

Naznačí, nech vyzrie z okna. Ulica sa zase zmenila. Je pokrytá lesom a lúkami, po ktorých sa preháňajú spokojní, polonahí nomádi a usmievaví ľudia, akých v týchto končinách nikdy nevidela. Niektorí z nich stoja a posunkami ju vábia, aby sa k nim pridala. Iní sú oblečení v mníšskych rúchach, vzájomne sa opierajúce, vztýčené prsty oboch dlaní držia na úrovni prs a spievajú.

„Ale nie je ľahké... žiť takto,“ vyklzne z nej. Miestnosť z ničoho nič rozozvučí hrozivý smiech. Bea sa obzrie k dverám, zazdá sa jej, že smiech prichádza spoza nich. Je čoraz hlasnejší a strašnejší, akoby prichádzal zovšadiaľ.

„Už nemám viac času,“ vykrikuje Peter, „musím sa vrátiť.“

„Nechod, prosím,“ zvolá Bea.

Keď diabolský smiech zaznie po druhý raz, bytosť sa s posledným zbohom stratí v dyme. Ona, neschopná pohybu, sklzne do kresla a v agónii pozoruje hru červeno-bielych kachiel lemujúcich okraj koberca.

Znenazdajky ju opantá radosť.

Pohodlne sa rozloží, žiarivé oči pozdvihne so širokým úsmevom k plafónu. Všetko sa jej zdá byť jasné... Návšteva Petra, celý tento deň, život, v ktorom si práve uvedomila, že jediné, čo má naozaj zmysel, je pomáhať biednym a opusteným. Ich dni sa podobajú nočným morám či priepasti, v akej sama blúdila dlhé roky.

Ale ako pomáhať, zneistie... Poviem im, aký je ľudský život, poviem im o svetle.

Letmým pohybom dlane si rozpustí čierne, kučeravé kadere.

Poviem im o svetle, ktoré je... Ale nie, to im nepomôže. To sú len slová. Prenajmem radšej dom.

A potom pred sebou uvidela lesy a kopec, na ktorom stál starý, ale udržiavaný dom. Videla celé zástupy bedárov, ktorých pred chvíľou zazrela z okna. Lúku, kde v rytme veselých piesní tancovala spolu s nimi.

Sú čistí, oblečení v lesklých, hodvábných šatách. Ráno po tanci vysádza kvety a z času na čas – z výhľadu vysoko na vzdialenej skale – pozoruje vysmiate chlapcov, ako obrábajú neďaleké polia.

Jediné, čo ľutujem, je, že nemôžem pomôcť všetkým, pomyslí si. Ale iskra, ktorú vzblknem, prinesie svetlo, a to sa cez všetkých, ktorým pomôžem, roznesie do celého sveta. A pritom vlastne neurobím nič, len prebudím spiace duše.

Svetlo, ktoré žiarilo v jej predstavách, ju prinútilo otvoriť oči. Pristúpi k fotke v ebenovom ráme, pobožká ju, znova sa rozvalí sa v kresle, schytí Muffy a pritúli si ju k sebe, aby napokon s úsmevom mohla privrieť viečka.

Zo snov ju prebudí slnečný lúč prechádzajúci dierou v záclone priamo do jej očí.

„Konečne slnko,“ zívne si. „Vonku musí byť nádherne“ povie štvornohej priateľke, ktorá zoskočí na dlážku.

Bea sa malátne postaví, podíde k oknu. Všimne si postavy ležiace na zemi a neznámy opar, ktorý postupne pohlcuje slnečné lúče. Hm, zase hmla, zosmutnie. A tí opilci? Čo keď ochorejú? Možno by som mala zavolať lekára.

Otvorí okno, pomaly vysunie hlavu. Čudné výpary akoby ani neboli hmlou. Sú príliš husté, presvitajú slabučkými zábleskami modrej farby. No nemajú vôňu, presne ako hmla. Vyjde na balkón a uistí sa – je to hmla. Rozhliadne sa, z hustého dymu vyčnievajú vežičky kostolov a komíny továrne. Pri jednom komíne akoby sa vytváral mrak z modrobielého obláčika, ktorý vietor fúka do centra mesta. Pozrie sa na zem, ozaj tam ležia ľudia. A pritom nie sú špinaví, oblečení v handrách. Preľakne sa, podíde bližšie k balkónovým dverám.

„Nemrhaj životom,“ zahrmí priestorom Petrov hlas.

Bea sa dychtivo poobzerá. V hlave ju prebodne bolesť. Zmätene siahne po kľúčke, ale než stihne otvoriť, podlomí sa jej nohy. Začne sa dusiť. V smrteľnom zápase sa zahľadá na bledomodrý mrak pri oceľovom komíne továrne a zatvorí oči.

Spln čerešňových kvetov...

Balada

(na motívy rozprávky Kráska a zviera...)

Vietor si brnká o záves ako bruška prstov o spodnú peru, keď sa z hodvábného papiera preloženého na hrebeni snažia prefukovaním vylúdiť melódiu. Vonku bzučala hmyzia ozvena k predstave a na stôl, kde práve rozotrel kvapku čaju, čo zostala pod lyžičkou, venujúc jej posledný vlhký bozk na ceste do prázdnej šálky, pristálo pár lupienkov čerešňových kvetov prífúknutých zvonka.

Pár popraskaných krídielok v okamžiku navlhlo, bez šance opäť vzlietnuť.

Skúsil ich nadvihnúť, ale jeho prsty boli prihrubé a nechty vyhryznuté. Necitlivo ukončil ich agóniu predčasne. Skrútené a stmavnuté miniatúrne kôpky ležali prilepené na laku masívneho stola.

Mementá priskorej jari. Kol'ké už v poradí...

Natrčil tvár do otvoreného okna. Prídu ďalšie? Načo?!...Žiadne z nich nezachráni, nevráti stromu, ani vetru, ani pár sekundovému predstaveniu, než by skončili spokojné s výkonom v zákulisí trávy.

Vstal a pribuchol okno. Ako prevenciu.

Zachytila buchnutie a otočila jeho smerom hlavu. Usmievala sa.

Bolo naivné si myslieť, že ten nemý pozdrav patrí jemu...

Jemu patrila bledosť jej líc, smútok na perách, strach v očiach a ešte chvenie brušiek prstov. To videl. To cítil...

Mala plné dlane lupeňov lietajúcich v povetrí.

To boli lupienky, do ktorých skrývala aj svoje vnútro a chránila nimi puk mladosti, lebo tu, na tomto mieste, aj tak nemal pre koho vykvitnúť. Pre koho dozrieť, naliať sa a zosladnúť a naplniť svoj osud až po prenatálnu prapodstatu kôstky kdesi v strede toho všetkého...

Jej tajomno bolo ako tie lupene.

Môcť nahmatať okraj čo i len jediného z nich a zachytený medzi palcom a ukazovákom jemne posúvať od tela a veriť, že keď plaché zovretie uvoľní, nebude sa chcieť už vrátiť späť. Nanajvýš porozprávať ostatným, že tam vonku je niečo, pre čo stojí za to opustiť domovskú pôdu a vykročiť za tým...

Vošla ticho. Ticho kráčala. Ticho šumeli jej šaty, jej vlasy, vôňa i dych, čo razom naplnili celú miestnosť ňou samou.

Iba lupene zostali tesne prilepené o vážnu tvár. Tajomstvá skryté.

Vzala jeho prázdnu šálku zo stola. Vidiac omrvinky, priložila ju k okraju a prstami ich posúvala, hnala pred sebou do priepasti útrov šálky. Ošúchala prsty o seba netušiac, že omrvinky sú vlastne lupeňmi. Bývalými...

Stačili by mu aj tie omrvinky...

Pozrel na ňu spýtavo.

Márne.

- Budete si priať ešte niečo, alebo už môžem ísť? – spýtala sa ticho, nezdvihnúc pohľad zo šálky.

Čo všetko sa skrývalo za tou obyčajnou otázkou. Koľko prosieb, tichých prianí...

Prosím, povedz, že chceš, aby som tu zostala...prajem si byť ti aspoň na blízku...prosím, nechaj ma dívať sa na tvoje ticho...prajem si byť vzduchom, ktorý vdychuješ...prosím, vezmi ma so sebou do tvojho sveta myšlienok a pocitov...prajem si to.

- Môžeš ísť...- odpovedal mdlo, vyhýbajúc sa jej, s očami radšej zabodnutými na prázdnom mieste, kde už nestála ani tá puknutá šálka...

Môžeš ísť so mnou pokiaľ len budeš chcieť, Kráska...môžeš ísť a potom ťa budem niesť v náručí späť domov...môžeš ísť...môžeš ísť, len mi dovoľ, kráčať tam tiež...

Odkráčala.

Vzala so sebou všetky svoje lupene, všetky tajomstvá.

Možno zajtra, ak sa odvážia zdvihnúť oči, uvidia, že je čas nechať lupene splynúť s vetrom a dovoliť mu odniesť ich do nenávratna s odkazom, že miesto, ktoré chránili, je pripravené prijať svoj osud a zhmotniť sa do podoby, ktorá bude jeho sladkým naplnením...

Možno...

Paralelné vrstevnice

Balada

(na motívy rozprávky Šípková Ruženka...)

Strhol sa. Naprázdno preglgol. S očami vyplúťými do tmy, poprerezávanými prameňmi spotených vlasov, zoznamoval sa so starou známu. Samotou.

Dlho tu nebola.

Ešte včera mal pocit, že žije život. Len si prestával byť istý, či to náhodou nebola len ilúzia, márný sen, planá túžba, alebo ...naozaj...žil?!

Môcť tak zavrieť viečka, aby zmizla, ale práve za nimi sa zhmotňovala v celej svojej monštruóznej obludnosti.

A nikde žiadne teplé náručie, čo by ju roztápalo. Nijaké objatie, na jej roztavenie, ani slovo, v hláskach ktorého by sa rozprskla a vyparila, paradoxne rýchlo k tomu, čím by bolo krehkejšie a nežnejšie.

Naopak. Privliekla si drzo celý svoj fandom. Ticho, chlad, tma, tieseň, bolesť... celé rodiny otravnej buriny s desiatkami namnožených výhonkov. Rozrástli sa mu spálňou, zaplnili každý kút od podlahy po strop, nadšené, akú len našli živnú pôdu.

Nekoordinovane potriasol hlavou a nervóznou rukou vyprskol plamienok na skrútený knôt sviečky na stolčeku pri posteli.

Nesmelo zažmurkala, párkrát sa neisto stiahla, ale poslúchla.

Sliepňavé svetielko chabo osvetlilo kropaje potu, čo hore, pod kľúčnou kosťou sa už-už chytali za ruky a opúšťali jeho hrud', stredom medzi napnutými svalmi, aby sa následne zas rozpili a neisto, ale predsa rozbehli kade-tade.

Díval sa na ne a trajektóriu, ktorú zanechávali.

Nebola to cesta. Bol to iba labyrint. Navyše prázdny.

Zaprel sa o ruky a vypol hrud', aby ich...navnadil, posunul pohľadom...donútil ukázať konkrétnu cestu. Jednu. Aspoň jednu.

Márne.

Pritlačiac ruky o matrac pocítil na pahorku pod palcom ostrú bolesť.

Otrčil ruku pred tvár. Z mäsa mu trčal veľký, tmavý, ostrý trň, čo práve prerezal kožu a vytlačil z nej kvapku krvi.

Bezmyšlienkovite vytrhol osteň a oprel dlaň o hrud', aby nekrvácala.

Spod dlane navzdory tlaku vykukla kvapka tmavej krvi. Nadvihol ruku v zápästí, ale ona sa ani len nepohla. Márne naivne očakával, že sa zmení na červenú niť, čo ho vyvedie z labyrintu. Bola primalým kľbkom, z ktorého nebolo čo odmotávať.

Prikryl ju teda opäť dlaňou a s náhlým, nezastaviteľným nádychom rozmazal po nej. V ryhách zostala rozplazená vo vlásokniciach stigiem. Mapa. Nedokončená, a predsa...

Bol to bod, z ktorého vyliezali ďalšie nejasné, imaginárne cesty. Síce naoko nevedúce nikam, ale fatalisticky kopírovali aspoň čiary jeho príbehu...niekde medzi linkou života, osudu a čiarou srdca.

Opatrne poslal prsty po jednom k ukončeniam vrstevníc v ryhách s prosbou, aby sa stali zakončeniami husích bŕk a dokreslili pre neho oné cesty. Ukázali smerovanie... Ako ďalej?...Kam...?

Aké bolo jeho prekvapenie, keď zas otvoril dlaň a v jej strede, jeho vlastnou krvou, v ryhách jeho života, niekde medzi čiarou žitia, osudu a srdca, črtal sa portrét ženskej tváre...

Chvíľu sa neveriacky díval na kresbu a obviňoval sa z vidín fatamorgány. Ale tá tvár sa na neho usmievala z jeho vlastnej dlane, akoby bola živá, ozajstná, reálna. Priveľmi reálna...

- Kráska...- zašepkal, pomenujúc neznámu ženu.

Nahol ruku opatrne k svetlu sviečky.

Bola tam.

Bola to tvár akejsi dokonalej bytosti, ktorá sa mu zdala blízka hneď v prvom momente...

Mal pocit, že v miestnosti je zrazu akosi viac miesta.

Možno miesta...aj pre niekoho ďalšieho.

Možno...

Imelo...

Vianočná balada

(na motívy rozprávok Laktibrada, Kráska a zviera, Martinko Klingáč, O dvanástich mesiačikoch a mnohých ďalších...)

1.

S odporom dvíhal stuhnuté, mokrým snehom zospodu i z bokov polepené čižmy, ťažšie a ťažšie pri každom ďalšom kroku. Mráz štípal ako staré tetky, čo pridlho nevideli svojho synovca a privoľný plášť akéhosi šľachtica, čo v rýchlosti vzal zvrchu najbližšej truhlice, skôr chladil, ako naopak. „Neoplatí sa okrádať chudobných zemanov! Šetria na poriadnych kožušinách na futrá...Bŕfŕf, kto má potom tú zimu vydržať!“ mrmlal si polohlasom, lebo aj dych zamŕzal a v kvapôčkach srieňa posýpal jeho golier.

Nepomohlo ani, keď si pričaroval vlnené rukavice. Zachytávali sa o dučalovú palicu, o ktorú sa podpierať, aby sa mu ľahšie zdolávali snehové záveje a cez vytrhané očká dnu ku koži fúkal ľadový vietor a kreslil červené škvrny cez póry.

Skúsil to aj s líškou okolo krku a baranicou, ale takto obalenému šlo sa mu ešte horšie. Pripadal si ako nemotorný vyžratý kocúr, ktorému by najlepšie bolo doma pri peci. V teple, s plnými nozdrami vône štedrej večere.

Lenže doma to nevoňalo ničím. Už celé roky ignoroval Vianoce, ale...

...nedávno dočítal stať z akejsi prastarej knihy abatiše Hildegardy z „ktovieodkial“, tie nemecké názvy sa mu bridili viac, ako šlichta, čo si bol schopný sám navariť k večeri a tam stálo siahodlhé „pojednanie“ o účinkoch akéhosi imela. Liečivých, prospešných, ale hlavne...čarovných, obsahujúcich túto moc najintenzívnejšie práve v deň Vianoc!

Doplniac vedomosťami zo starobylých záznamom Keltov, ktoré bol náhodou získal a rozlúštil, bolo nutné odrezať ho z materského stromu kosákom zo zlata.

A navyše, ak z jeho konárika vyrobíte hrot šípu, získate najmocnejšiu zbraň, proti ktorej sú bezmocní aj obľúbení Bohovia. Aspoň severský Balder, hoci mu matka Frigga zabezpečila nesmrteľnosť od všetkých živlov, padol šípkou do srdca z rúk vlastného brata vyrobenou práve z imela...Tie slizké, lepkavé biele bobule, na ktoré dedinčania chytajú dotieravý hmyz a vyrábajú z nich lepidlo, sú vraj Friggine slzy...Čo tam po nej...

Miestny kováč síce vyvalil oči na hrudu, čo mu doniesol s čudnou žiadosťou a dodnes sa mu nenapratali do očných jamiek, ale kosák z čistého zlata vyrobil. Aj keď bol podľa neho nanič, mäkký a ohybný, lebo zlato nie je súce na robotu...Bral to len ako výtržnosť pána...Pána, z ktorého šiel strach.

Kosák sa mu hompálal na boku a hlavou mu prebiehali celé traktáty, na čo všetko Imelo využije, použije, zneužije...

A práve to ho zlákalo dnes, presne na Štedrý deň, do lesa.

Iba odtrhnuté v dnešný deň má vraj kúzelnú moc, moc, ktorá plní prania a prináša do života to, čo človeku chýba...presne to potreboval!

Má bohatstvo nazhŕňané z celého sveta, má pevnosť, nedobytnú a plnú všetkého, čo taký pán potrebuje, ovláda kúzlo, ako zmeniť slamu na zlato... aj také banálne čary na pobláznenie a zneistenie protivníka zvládne, ale ostatné čary, tie veľké, hrôzostrašné, strach a bázeň naháňajúce, život meniace, sa mu vyhýbali, nedarili sa, neposlúchali ho, hoci pilne študoval a podriadil svojej túžbe všetko a všetkých... Báli sa ho, ale aj on sa stále obával ich. Svojich nepriateľov, ktorí netušili, že má ešte slabiny...Zatiaľ.

Mať imelo, požiada práve o túto schopnosť! A potom bude najmocnejším Temným pánom! Až potom...

Sťažka kráčaľ a s nádejou hľadel po korunách stromov, kde by gule tohto parazita mali skrývať ním napadnuté konáre. Aj to mu bolo sympatické. Nadmieru sympatické...Rastlina, ktorá využíva svojho hostiteľa. Vyciciava ho o energiu, berie si živiny a rastie, kvitne...kým strom chradne, mrie. Krása...

- Už teraz to imelo milujem...! - zakričal nahlas.

- Tak ty by si chcel milovať! – pozerala zvrchu drobná žena, pohodlne usalašená v spleti obrovskej imelovej gule, zahalenej však nepreniknuteľnou hradbou konárov stromu – živiteľa a pretrela si ruky. – Tak dobre...Ako si praješ...Temný pán. Je dobre mať ťa na svojej strane, čo ak raz aj ja budem potrebovať službičku od teba... – zamyslela sa pragmaticky víla strážiaca imelo.

Luskla prstami a konáre, doteraz chrániace svoj poklad sa s praskaním rozostúpili a odhalili zelenú guľu s oblými lístočkami, posiatu malými lepkavými bielymi guľkami, čo práve dozreli. Rovnakej žiarivo bielej farby, ako všetko okolo, hoci to všetko ostatné vyzeralo mŕtvo, lebo zima vládla lesu a nedovolila ničomu zazelenieť sa...iba...Imelu! Nad tým moc nemala.

Zachytil ten zvuk a pozrel smerom hore.

Oči mu zažiarili. Tam je! To je ono! Obrovské! A akoby čakalo práve na neho...Rýchlo strhľal zvyšky rukavíc z rúk odhodlaný vyštverať sa na vrcholec stromu a zmocniť sa onoho kúzla.

Ibaže...strom bol vysoký, kôru mal chladnú, skoro zľadovatenú a konáre krehké a tenké...Nedostal sa ani na pár piadí vysoko. Šmýkalo sa, drelo, praskalo...nešlo to. Bol priveľký, príťažký, neobratný, ťarbavý...nešikovný.

Skúsil kúzlo, ale guľa sa ani nepohla. Chytala sa ho zúrivosť. Obzeral sa okolo seba, ale všade iba sneh, spiaci les a zima...

Víla sa zaškerila a zlietla dolu, v letku zastaviac tesne pred jeho hnevom zošúverenou tvárou, pomaly, plavne mávajúc zelenými krídelkami v tvare štyroch imelových lístkov.

- Som víla, strážkyňa imela. Je mojou povinnosťou udržiavať jeho sviežosť a dopriať tým, ktorí poznajú a veria v jeho kúzelnú moc, naplnenie ich najtajnejších snov...- predstavovala sa úslužne, ale britko ju stopol.

- Sklapni, krpaňa! Nie som zvedavý na teba, chcem tú guľu! A chcem ju hneď teraz! Musí mi splniť moje prianie! – namieril prst hore. – Tak?! Načo ešte čakáš?! Okamžite ju zves a prines mi ju! – rozkázal.

Zhrozená víla v letku cúvla a zahryzla si do jazyka. O Temnom pánovi počula už veľa, ale naivne si myslela, že sú to len závistlivé klebety. Nikto nemôže byť predsa taký zlý, nepríjemný a jedovatý...Mýlila sa.

- ...je mi ľúto, ctený pane, ale...takto to, žiaľ, nefunguje... – sklopila oči.

- A ako to funguje, došľaka?! – chňapol po nej a surovo ju stlačil v dlani.

Vidiac svoje posledné sekundy života v odlesku jeho mútneho oka, zahabkala po dychu a pokúšala sa vyslobodiť. Márne. Držal ju silno a nemienil sa vzdať, či nejako odhovoriť.

- No tak! Bude to?! Čo treba urobiť, aby mi tá sprostá guľa splnila prianie?! Há?! Vrav už, lebo ťa rozpučím ako žabu! Fuj, aj si taká odporne zelená, ako tie kŕkajúce potvory...- lichotil jej po svojom.

Ako víla bola zvyknutá na iné prejavy priazne, ale pochopila, že pred sebou má človeka, teda možno ešte človeka, ktorému by mohla predsa len pomôcť. Je jej povinnosťou, vílou povinnosťou, pomáhať. Nezištne...

- To imelo treba odrezat' jedným ťahom zlatým kosákom, darovať blízkeму človeku a zavesiť medzi veraje...a potom sa pod ním pobožkať...a priat' si...- utíchla, lebo jeho zovretie pri posledných slovách zosilnelo.

- Čo to trepeš?! Ja, že sa musím bozkávať?! A s kým akože...?! – zmenil sa jeho hlas a pretiahol skoro do fistule, oči sa zúžili, zuby zaťali a vycerili nevôľou.

- ...nie je iný spôsob?! – zavyl.

Nešťastná víla z posledných síl zakrútila záporne hlavou a chytali ju mdloby zo zovretia.

- ...ale to bude ono...! - zasvietili mu zrazu oči. - Ja sám sa hore nevyškriabem. Potrebujem nikoho menšieho, ľahšieho, obratnejšieho...takže ženskú...alebo skôr dievča. Mladé, chudé...presne, presne...- vrelo v ňom rozhodnutie. – Kde je tu najbližšia dedina?! – obrátil sa stroho k svojej zajatkyni.

Víle svitla nádej.

- Pust' ma a ja ti nejakú dievčinu hneď privediem. Tú pravú...ver mi. My víly máme na to nos. Ty sa vráť domov a počkaj, kým nezazvoní pri твоjich dverách s imelom v náručí...A nezabudni. Bozk pod imelom nad hlavou...a ...- pokúsila sa o úsmev.

Zaváhal, ale zima, čo mu už zachádzala za nechty a tma, o chvíľu sa chystajúca spustiť sa z oblohy, ho pomohli presvedčiť. Povolil zovretie.

- ...ale ak ma podvedieš, tak si ťa nájdem! Aj tvoje sestry! Celú tvoju podarenú rodinu a v celom začarovanom lese nezostane ani jedna celá bobuľa imela, to mi ver! – vyhrozil sa jej.

Zatackala sa, ledva narovnávajúc pokrčené krídelká a vyšľahaná jeho slovami zašemetila čarovnú formulku, ktorú mohla použiť len v tento deň a len pre jedného, jediného človeka.

Potom zmizla.

Neveriacky pozrel hore do koruny stromu, či sa predsa len nepokúsi sám sa zmocniť toho zázraku, ale videl a vedel pridobre, že to nie je v jeho silách. Nahnevane buchol palicou do zmrznutej zeme pod nohami a rýchlo vykročil smerom k svojej pevnosti.

2.

V paláci bolo teplo a veselo. Všade svietili hrubé žlté sviečky, ozýval sa smiech a džavot roztopašnej mládeže tajne potúženej vianočným punčom, tešiacej sa na iste bohatú večernú nádielku. Prípravy vrcholili, z kuchyne to rozváňalo, slúžky behali spotené a zamračené.

Všetko tak, ako má byť na dvore sira Mauricea.

Bella sedela dolu na koberci a opatrne si obzerala ozdoby na stromček, čo ešte nemali tú česť zaskvieť sa na niektorej z jeho vetvičiek. Nikto si ju nevšímal.

Mladí muži dali prednosť odvážnejším slečnám, ktorým neprekážalo, že na kope naložené stoličky pod stromčekom, či skôr stromiskom, ukončené nimi, snažiacimi sa, čo najvyššie zavesiť niektorú zo vzácných ozdôb, zospodu odhaľovali tajomstvá ich spodnej bielizne a švitorivý smiech a povery dodávali pánom guráže, že aj keď ich meno neskončilo na lístočku denne trhanom od Lucie po Štedrý deň, tak dnes dostanú bozk od niektorej z nich, možno od viacerých.

- Počkaj! – skríkla ktorási z dám. – Nezapaľuj ešte sviečky! Čo nevieš, že ak sa pobožkáš pod imelom a potom zapáliš prvú sviečku na stromčeku, môžeš si niečo priať a splní sa ti to?! – povedala tajomne a celá skupinka razom stíchla.

Aj Bella spustila ruku do košíka s pozlátenými šiškami a zamyslela sa. „Čo by si asi tak priala...“

- A kde chceš vziať to imelo? – ozval sa Gaston, ktorý vedel dobre, čo si bude priať, aj koho bude bozkávať a zaboril pohľad rovno do svojej obete.

- Vy nemáte imelo? – sklamané sa ozvala mladučka Aurora. – Moji rodičia sa pod ním bozkávajú každý rok a vždy odtrhnú jednu z bielych bobuliek. Po každom bozku, len jednu...- zasnivala sa a predstavila si obrie imelo s tisícom bobuliek, ktoré si zadováži, len čo sa vydá na každé Vianoce...- ...a nechajú iba jedinú a tá aj s imelom visí v komnate až do ďalších Vianoc, aby z domu neodišla láska. – prezradila tajomstvá stále pretrvávajúcej lásky svojich rodičov, ktorým to na počudovanie, aj po toľkých rokoch klapalo. Aj teraz sedeli spokojní jeden pri druhom za veľkým stolom, čosi si šepkali a usmievali sa pritom.

- Imelo má zázračnú moc... – prisvedčila Bella, ktorej sa veľmi páčilo, keď sa ľudia nezdráhali prejavovať si lásku a s úľubou hľadela na Auroriných rodičov.

- A ak sa niekomu sníva o zlatom imele, nadobudne vraj bohatstvo! – pohladkal si zlatú reťaz princ Filip a tváril sa, že sa mu o ňom sníva každý deň.

- ...a ak sa sníva, že ti visí nad hlavou, dostaneš sa vraj medzi čarodejnice! – potriasol jeden z nich najmenej pôvabnou slúžkou, čo sa okolo nich s vyžehlenými obrusmi v náručí práve tmolila. Tá s plačom utiekla.

- A vraj odoháňa čarodejnice a zlých duchov... – pridala bojazlivo malá Cara, Bellina sestra

- Čo z toho, keď vy tu nemáte ani lístoček! – s opovrhnutím sa ozval opäť Gaston a pohrdavo si ju obzrel.

Bella sa zhlboka nadýchla, zdvihla sa, napriamila a dupla vzdorovito nohou.

- Ale budeme mať! – vykročila k dverám premerajúc si vychudnutého mladíka, čo ich rodinu práve urazil odhora-dolu a neodpustila si. – A nerátaj s tým, že ma pod ním budeš môcť pobožkať! To radšej vybozkávam všetkých tvojich trápnych kamošov a zapálením prvej sviečky si budem priať, aby som vás nikdy v živote už nevidela! – stúpila mu opäťkom na hodvábnu topánku.

Kompáni, rozrehotaní od ucha k uchu, počujúci iba prvú časť o veľkom bozkávaní, tlieskali nadšením a boli by ju vystrnadili aj pohľadmi, len nech už je s tým imelom aj späť.

- A dávaj si pozor, aby ti pri šklbaní nespadlo na zem, lebo stratí moc ochraňovať pred bleskami a hromami a...- kývala jej sestra na rozlúčku váhajúc, či radšej nepôjde žalovať otcovi, kam sa Kráska takto podvečer vybrala.

Šla.

3.

Vytrvalo sa predierala snehom hore kopcom a mrmlanie na stupídnych hostí, čo sa práve pod stromčekom vyhrievali v teple krbu, zatiaľ, čo ona tu mrzne, dodávalo jej sily do nôh aj červene do líc. Len občas zastala, nadvihla lampáš pred seba a žmúрила oči, či je les ešte

d'aleko, kým druhou rukou podkasávala navlhnuté sukne a prehadzovala ich, hanba-nehamba, cez ruku, aby sa jej ľahšie šlo.

Od lesa to fúkalo, tvorili sa sypké záveje, ako vlny na mori a premiestňovali s prúdom vetra v malých tornádach, ako natruc zväčša pred jej tvárou. Topiace sa vločky studenili a plytký dych prestával stačiť chôdzi.

- Už teraz to imelo milujem! – skríkla do vetra trochu ironicky, obanujúc, že konala tak prudko a nerozvážne.

- Ale, tak tu ju máme! - zašepkala prekvapená víla, práve letiaca od lesa k dedine, že sa jej hľadanie asi skončilo. – Táto tu chce tiež milovať...To je úžasné!...To je skvelé!. To mi vyhovuje...Ako si praješ, dievča! - prudko zmenila smer a spustila sa strmhlav dolu briežkom Kráske oproti.

Spozorujúc vo svetle blikotajúceho lampášika miniatúrnu bytosť, strhla sa Kráska a pootvorila od úžasu oči.

- Tak je to pravda, že v tento deň sa dejú zázraky! – vydýchla s očami dokorán.

Víla nadvihla plec.

- Aj v tento deň, aj v ktorýkoľvek iný, predsa. Stačí v ne veriť....a ja som tu preto, aby som pomohla ich vyplniť! - otrčila kráske drobučké stuhnuté dlane vystrúhajúc v letku poklonu. – Však mi s jedným z nich pomôžeš? – vyrukovala na ňu priamo.

Bellou trhlo.

- Počkať! Nevravela si, že ty plníš priania?... Tak prečo to teraz žiadaš odo mňa?! – nechápala vílinu rétoriku.

Víla len povzdychla a sadla si Belle na lampášik, kde to tak príjemne hrialo, ako za pecou.

- Vieš, veci sa majú tak, že ťa niekto už predbehol. Sľúbila som mu splniť jeho prianie a teraz musím slovo dodržať, lebo...ale to je jedno. Tak pomôžeš mi s tým, alebo nie?...- zažmurkala prosebne.

- No pekne. Prvýkrát v živote stretnem vílu a ona už je obsadená...Toto sa môže stať iba mne.. – pokývala Kráska smutne hlavou a povzdychla si tiež. – Tak vrav, čo potrebuješ. – doložila, obrátia sa k víle, dvihnúc si ju opatrne na úroveň očí.

- Potrebujem, aby si zašla k môjmu stromu, odrhla moje imelo a darovala ho môjmu klientovi...chápeš? – začala si víla mnúť ruky, zámerne zatajac časť úlohy, aby si dievča neodplašila.

- A to má byť všetko? – začudovala sa Kráska, že od nej nechcú nijaké veľké hrdinské činy, plné obetí a slz a možno aj krvi prelievania, trochu sklamane.

- Všetko. Zdá sa ti to málo? Vieš, ono to nebude také ľahké...si myslím...- drala sa jej na jazyček pravda, ale stále váhala. Koho iného už teraz, takmer v noci, nájde, keby táto tu cukne?!...Nie, nie...nepovie už nič. Úlohu si splnila, ostatné je na dievčati.

- Nedbám. Veď aj sama som sa vlastne poň vybrala. Tvojmu klientovi, či ako si ho to nazvala, dám polovičku a druhú odnesiem domov, aby ten odporný Gaston už nikdy neurážal moju rodinu! – rozhodla sa pevne.

- Ó, tak to asi nepôjde. Iba darované imelo má čarovnú moc. Ty sama ho nemôžeš priniesť k sebe domov... Tebe ho musí darovať niekto iný. – vážne prehovorila víla. – Trebárs ten Gaston by azda mohol...nie?! – skúsila hľadať riešenie, lebo dievča jej bolo sympatické a len nerada ho sklamávala.

- Je to čím ďalej, tým lepšie! Nikdy! Od Gastona nechcem nič! – zdvihla výstražne prst.

- ...tak by si mohla poprosiť toho muža, komu ho teraz odnesieš, aby to isté spravil aj on pre teba...- navrhla, ale rýchlo si zahryzla do jazyka, predstaviac si nevrelú Rumplovu tvár plnú jedu.

Ale kráska sa usmiala.

- Takže, tvoj klient je muž? Mladý muž? Krásny muž? Silný muž? ...- dala sa do pohybu Bellina fantázia a nie a nie prestať so superlatívami.

Márne víla počúvala, žiaden z nich sa na Temného pána nehodil ani drobučkým máčnym zrnkom.

- ...no, povedzme, že zúfalý ...muž...nešťastný...osamelý....muž...? – na nič jemnejšie a priliehavejšie a neurážajúcejšie...si už úbohá víla v rozpakoch, nespomenula.

Belle to však stačilo.

- Poďme! Ide sa za dobrodružstvom! Urobím dobrý skutok...možno aj hrdinský čin! A možno...- usmiala sa v duchu a predstavila si svadobné zvony a imelo s tisícim bobúľ, ktoré s tajomným mužom odtrhajú po každom sladkom, dlhom bozku...-

Víla celkom dobre nechápala jej podivuhodný úsmev, ale bola rada, že ju vôbec stretla a či je trochu na hlavu, alebo nie, nebolo teraz dôležité...

- Pôjdeš týmto smerom a dolu v rokline nájdeš jeho panstvo. Kázala som mu...čakať ťa. Držím palce, Kráska...šťastnú cestu a...- víla radšej nedopovedala, zvrtila sa a zmizla, nechcejúc si ani predstaviť to divadlo.

4.

Brána bola obrovská. Takmer nedočiahla na klopadlo.

Duté údery ozývali sa pevnosťou.

Oči mu zažiarili, prsty sa rozkmitali.

- Už je to tu! Je tu IMELO!... Práve prichádza! – zaškeril sa ako malý chlapec. - Moja moc, moje kúzlo, moje čary, moja zbraň...moja krásna budúcnosť...!- opakoval si v tanečnom rytme s každým dlhým krokom, len porozopínaný domáci hrubý vyšívajúci župan vial za ním ako pyšný chvost.

Prudko trhol bránou a rozcabril ju dokorán.

Ignorujúc dievča v plášti s kapucňou až do tváre, vidiac len obrovskú zelenú guľu v jeho rukách, vrhol sa na ňu a vytrhol jej ju z rúk.

Bellou trhlo a kapucňa sa jej zošmykla. Pozrela pred seba, hoci pôvodne chcela stáť so sklopeným zrakom, ako sa na dobre vychované dievča patrí, aby tajomného muža neodplašila svojím žoviálnym správaním sa.

To, čo však uvidela, dodupalo jej naivné ilúzie ako stádo hovädzieho dobytká.

Pred ňou stál strapatý, škaredý, nízky, vychudnutý mužiček so šialenou spleťou sinavozelených vrások na tvári, vypleštenými očami a do úškl'abku rozťahnuté ústa plné pokazených zubov dodávali mu priam hrôzostrašný výraz.

- Čo zízaš?! – pohliadol predsa len na ňu, ako na došlý tovar, veď ju potreboval, kvôli tomu bozku, ktorým sa malo kúzlo začať.

Zrazu bol však na rozpakoch, ako to vôbec zariadiť...

Zariadila to náhoda.

Kráska natiahla ruky dopredu, rozhodnutá a odhodlaná vyrvať mu svoje imelo a darovať ho niekomu inému, tomu pravému, čo sa v tejto obrovskej usadlosti iste skrýva, zakopla však o prah.

Uvidiac, ako na neho padá to uzímené dievčisko, dvihol ruky nad hlavu, chrániac svoju vzácnosť a nestaral sa o to, kam Kráska dopadne. Našťastie neuhol, ako mával vo zvyku.

Bella sa zatackala a na poslednú chvíľu zachytiac sa límcov jeho županu spadla mu rovno do náručia, rovno do tváre...

Jej pery skončili nedobrovoľne, ale presne na tých jeho.

Z imela nad ich hlavami, ktoré tam vysoko křčovito držal, aby sa nepoškodilo, zosypali sa lesklé trblietky a zakryli obe postavy do svojho čara.

Oboma zatriaslo a len čo sa odtrhli od seba, striaslo ich znova.

- Ty si si dovolila...- začal, ale nedokončil.

- Vy ste sa opovážili...- začala a zapýrila sa.

Prvý sa spamätal On. Po pamäti, ale celý vykoľajený, v rozpakoch, našmátral krídlo brány a pripleskol ho cúvajúcej Kráske rovno pred nosom.

Tou prievan skrútol, do očí jej začal fúkať ostrý vietor sneh, v ušiach to bolestivo pískalo, a keď sa jej znova podarilo otvoriť oči, žiadnu pevnosť pred sebou, ani nikde okolo seba nevidela...

Všade bola úplná tma. Iba kdesi v diaľke, celkom hore, blikalo zopár svetielok. Okná veží ich paláca. Bola len kúsok od domova...Bez imela...No s možnosťou stihnúť ešte prvú sviečku na stromčeku a priať si...priať si...priať si...

Ale čo ?...

Ešte chvíľu stál prilepený o vnútornú stranu brány a žmurkal do vestibulu pevnosti.

Náhle sa striasol, nadhodiac opatrne vzácne imelo a rýchlo sa ponáhlal k stromčeku v dvorane zapáliť na ňom prvú sviečku a priať si...priať si...priať si...

Ale čo?...

Čestné uznania

Janko Hraško na scéne

Bol teplý júnový deň, na oblohe sa zbíhali čierne mračná a už aj moje kríže hovorili, že majú toho dosť... Zanechala som zemiaky, kapustu i mrkvičku s nádejou, že ich dlho žiadaný dáždik osvieži a pobrala som sa z poľa domov. Na dvore som stretla vnučku Lucku, ktorá práve zamykala dvere na starorodičovskom dome, kde prechodne bývali, kým nedostavajú svoj dom.

„Čo, Lucka, kde si sa vybrala?“

„Idem na stavbu.“ V rukách držala objemnú dózu s priesvitným vekom, bolo vidno, že sú v nej uložené chlebičky a vedľa nakrájaný makový koláč.

„A kde je maminka?“ čudovala som sa, že je tu vnučka sama a zároveň som ju obdivovala, ako zručne si počínala.

„Išla po Miška, lebo sa mal teraz vrátiť zo školského výletu. A Dadíka asi vzala so sebou.“

„A to si Ty nachystala?“

„Nie, to ona, ja to mám len zaniest.“

Prekvapovala ma, ako sa na ňu dá spoľahnúť. Má desať, ale je drobná, chudá, zo všetkých štvrtákov je najmenšia. Aj o malého Dadíka sa vždy vie postarať. Potlačila som obavy, či náhodou nezmokne – veď sa má kde schovať...

Len čo som sa stihla prezliecť, zbadala som, že už dcéra prišla, červená felícia už parkovala na dvore.

Pokračovanie príbehu som sa dozvedela od nej na druhý deň.

Lucka nešla na stavbu s olovrantom sama, ale po ceste sa k nej pridali susedova Anička a sestra Kika, ktorá pôjde v septembri do prvej. Často sa spolu hrávali a teraz išli spoločne splniť dôležitú úlohu. Stavba bola za dedinou na kopci, necelý kilometer od domu.

Možno sa ponáhľali alebo nejako šantili – vypadol im obsah dózy na cestu. Šikovne ho pozbierali, zanesli ockovi a jeho dvom pomocníkom a odišli. Tuniaková nátierka zanechala stopy na ceste, bola aj na makovníkoch spolu s drobnými kamienkami...

Ešteže sú mobily...

„Majka, čo si nám to poslala, chlapci to nechcú jesť a mne tiež škripe niečo v ústach...“

Zasmiali sme sa. Prišla mi na um veta z rozprávky: „...veď mi tie halušky pod zubami chrapčia...“ Celkom ako Janko-Hraško! Človek by si nemyslel, že sa to môže stať naozaj.

Musela olovrant nachystať ešte raz.

Jeho pozornosť

„Kde ste sa vybrali? Veď omša bola ráno, školská!“ – vykrikoval na mňa veľký miništrant albín Domino bez toho, aby pozdravil, keď som fučiac zdolávala posledné metre kopčiska, na ktorom stál kostol. Rýchlým krokom, skoro poklusom, niesol pred sebou objemný odpad z pastoračného centra, ktoré bolo prerobené zo starej fary, do smetnej nádoby.

„Mhm, to je pravda, zabudla som na to – a toľký kus sa sem teperím“, hundrala som si v duchu sama pre seba, „akurát dnes som musela byť taká horlivá - a nadarmo!“

Sľúbila som Janke, že ju večer po omši zoberieme domov, lebo aj ona bola medzi mladými, ktorí od rána upratovali centrum. A keďže náš ocko pre objektívne dôvody nechcel

riskovať cestu za volantom, vybrala som sa sama pešo. „Neviem, či sa Janka nespoľahla na nás, možno si ani nezobrala kartičku na autobus...“ starostila som sa.

Ako som míňala našu dedinu, stretol ma syn, ktorý sa autom práve vracal z práce. Prešla som ešte pár metrov a zastavil pri mne. Keď videl, že idem pešo, otočil sa a zaviezol ma až pod kostol. „Ako sa mi dobre vodí,“ hovorila som si celá uveličená a spokojná, že mám takého dobrého syna. Nakoniec to bolo zbytočné... „A ešte aj tento Domino ma tu akurát musel stretnúť...! – ale veď kostolné dvere sú dokorán“ – zbadala som s potešením.

Domino mal pravdu, omša nebola, to jeho mama Marika robila poriadok s kvetmi a zároveň vetrala. Aspoň na chvíľočku sa zastavím a pomodlím sa. Dnes je štvrtok, mnohí sa modlia pred vystavenou Sviatosťou Oltárnou pravidelne za kňazov. Aj ja som na to myslela, ale u nás je cez deň kostol zatvorený. A dnes – hľa - táto možnosť sa mi sama ponúka! Aspoň som nemerala toľký kus cesty nadarmo.

„Mohla by som sa chvíľočku pomodliť vo vnútri, nebudem ťa rušiť, Marika?“

„V pohode.“ Dovolila mi vojsť.

Sadla som si do lavice.

Ticho.

Pokoj.

Všetko zostalo vonku.

Sme tu len ON a ja.

Iba tak sme spolu. Tešíme sa so stretnutia. Bez slov.

Ó, aké veľavravné ticho!

Oddýchla som si na tele i na duši, srdce som mala plné vďaky a veleby. Pane, aký si dobrý! Určite som tu nebola nadarmo!

Po polhodinke som odhodlane vykročila na pešiu trojkilometrovú púť domov.

Ešte som ani z kopca nezišla, zastavilo pri mne auto. Kaplán Daniel otvoril okienko: „Ak chcete ísť na svätú omšu, idem práve slúžiť do B., môžete ísť so mnou.“

Je to ďalšia filiálka smerom k našej dedine.

Po omši ma zaviezol až domov.

Od dojatia som mala slzy v očiach. Pán Boh sa nedá vo veľkodušnosti zahanbiť!

Jeho Srdce

Už dobrého pol storočia si robím prvé piatky. Ostalo mi to z detstva. Viedli nás tak rodičia, kňaz i katechéta. Pred každým prvým piatkom sme išli k spovedi a potom na prijímanie, modlili sme sa pobožnosti k Božskému Srdcu, spievali piesne. Doteraz ich rada spievam.

Júnový sviatok Božského Srdca mi bol vždy milým a tento rok som sa naň zvlášť tešila. Výnimočne bola v našej kaplnke ohlásená na doobedie aj svätá omša. Zajtra bude krásny deň, môžeme svätiť, veď sme už na dôchodku...

Večer zazvonil telefón:

„Máš na zajtra nejaký program?“ - ozvala sa najmladšia sestra na druhom konci drôtu.

„Nejaký mám. Čo by si potrebovala?“

„Vieš, babka potrebuje ísť na kontrolu na očné, má tam byť o pol desiatej, neskočili by ste s ňou, ja nemôžem z roboty...“

„Pravdaže, pôjdeme, máme tu doobeda svätú omšu, ale môžeme ísť inde“ – ochotne som odpovedala sestre a v duchu som si povedala „čo už!“

Potom zazvonila najstaršia dcéra - potrebovala by zajtra o pol jednej odísť, mohla by svojich dvoch malých nechať u nás...?

„Ideme ráno s babkou na očné, ale dovtedy sa vrátíme, samozrejme... však nemáme takú robotu...“ - dodala som odovzdané.

Ráno sme babku odviezli na očné, ale kontrola trvala celé doobedie. Zaviezli sme ju do bytu a ponáhľali sme sa domov. Dorazili sme práve včas, aby sme prevzali dcérine deti. Na také tri hodinky... Papali sme, čítali sme, kreslili...

Synove deti prišli tiež cestou zo školy, lebo rodičia ešte neboli doma.

„Mamina príde pre nás o štvrtej“ - oznámili nám.

Bolo u nás veselo... to býva vždy, keď sa stretnú jedni s druhými.

Nevesta sa ospravedlnila, že mešká, pomáhala osamelému susedovi, ktorý spadol na ceste pri našej bráničke.

„Ledva sa domov dovliekol. Nebol opitý, nebolo z neho nič cítiť, povedal že je slabý, že to mu robí táto hnusoba a ukázal na hrču na krku.“

„Je to onkologický pacient. Včera sme ho tiež dvíhali na ceste a potom sme mu volali záchranku“ – pridala sa dcéra do rozhovoru, ktorá tiež medzitým prišla pre deti.

Išli sme ho s manželom pozrieť. Potom sme mu priniesli jedlo a rozprávali sme sa s ním. Nebýval v opustenom dome dlho. Jeho známy mu dovolil, aby sa sem uchýlil, kým sa mu vybaví dôchodok. Odišiel od rodiny, dlhé roky pracoval ako kuchár na lodi.

„Neviem, či si ho užijem, či mi to dovolí táto pliaga...“ – ukázal na ohromnú hrču na krku. „Už ma nechcú ani operovať, je neskoro.“

Spýtali sme sa, či nechce, aby sme mu zavolali kňaza, hoci sme ani nevedeli, či je katolík.

„Keď ja som už asi tridsať rokov nebol na spoved'... neviem, či by prišiel?“

Po večernej svätej omši, ktorú sme stihli na poslednú chvíľu, sme išli za kňazom.

„Dobre, prídem. Môžete mu povedať, že tak okolo obeda.“

„Veď ešte vládzem chodiť...“ – zneistel a naľakal sa. „A mám tu neporiadok...“

„To nič, veď aj kňaz je len človek, nebojte sa. Zajtra vás prideme pozrieť.“ – odchádzali sme unavení, ale spokojní s prežitým dňom, aj keď sme mali o ňom celkom iné predstavy... Odovzdali sme to všetko Jeho Srdcu.

Po tridsiatich rokoch sa Viktor opäť spovedal. Ďakoval nám aj on, aj kňaz.

Niekoľko krát ešte prišiel do kaplnky na omšu. V prvej výplate dôchodku dostal aj za zameškané mesiace. Stačilo mu to na pohreb. Stihol ich s týmto úmyslom odovzdať kamarátovi.

Začiatok konca

Niekedy sa všetko javí ako večné.

Vietor oberá plody radosti zo stromov a rozsieva ich ďaleko. Tie si už nespomenú na domov. Ako keď auto vycúva z príjazdovej cesty posiatej prvou námrazou, čo striebrom ovíja trávy a potom sa mení na vodu. Ako keď to auto zanesie deti preč, na iné miesta, predstavujúce ich sny a budúcnosť. Presne tak vietor unáša semená po krajine. Lúbia sa.

Konáre sa vetru poddávajú. Nekladú odpor, ale nezlomia sa. Sú súčasťou niečoho väčšieho. (*Koruny a kmeňa a koreňov.*) Kôra sa odlupuje pod prstami a padá na zem. Letokruhy pripočítavajú bezvýznamné roky. Letokruhy sú večné.

Teplo domova sa štiepi. Po štipkách. Jeseň šumí námrazovú hymnu a preniká pod povrch. Keď slnečné lúče nahryznú mraky, prinášajú už len spomienky na teplo, na sladké leto. V noci je tma večná.

Lístie opúšťa svoje miesta. Už nie je zelené, ale krajšie, vyschnuté a slnko občas žiari cez diery v ňom a mení ho na zlaté. Lístie sa spúšťa k semenám a chvíľu plávajú vzduchom bok po boku, až pokiaľ sa neusadí na posrienenej tráve.

Teplo domova sa nakoniec celkom stratí. Vietor začne byť prisilný a zub času neodvratný. Kôra teraz už odpadáva úplne sama. Odhaľuje bledé vnútro, odhaľuje sa až do hĺbky.

Chodník je posiaty dierami a z dier sú mláky. Mláky sú plné listov a pripravené zamrznúť. Na chvíľku sa listy stanú novým domovom – jesenná symfónia prechádza ozvenou. Podrážky topánok udupú listy k sebe a listy začnú hniť. Listy nie sú večné.

A hmla neúprosne sadá. Mliečna para sa vinie popri zemi, chuchvalce blokujú výhľad na dlhú ulicu. Dážď je už ľadový. Nie tak celkom sneh, iba mrazivá voda predpovedajúca, že už sa všetko nebude javiť ako večné. Pod dáždnikom sa skryť pred nepríjemnými kvapkami, ktoré bubnujú na pláštenkách a vpíjajú sa do topánok a ponožíek. Rozmočené chodidlá najlepšie zohrievať pod vriacou vodou. Štípe.

„Aha, mami, tu je jeden!“

Detská rúčka zovrie lesklý plod do dlane. Gaštan, zbavený svojho obalu, domova, spadnutý zo stromu a zodvihnutý z chodníka. A nachvíľu je tam opäť teplo, podoba stratenému domovu.

Kotúľa sa na dne plastového vedierka a o chvíľku sa naňho zosypú ďalšie. A naokolo zamračená, uplakaná obloha roní svoje slzy. Vo vnútri sa však sušia slivky, vôňa sladkých plodov, šíriaca sa cez škáry von, pripomenúť počasiu, že už je koniec. Jablká prehryzené a hnijúce do mäka. Začiatok konca

Ani gaštany nie sú večné. Nedobrovoľne opúšťajú domovy a končia inde. Semenná, čo sa ľúbia s vetrom, tie sa rozsypajú po krajine s cieľom. Tie zachraňujú kolobehy a večné letokruhy.

Horiace hviezdy zablikajú na cestu jeseni. Stretnú sa o rok.

Jozefov prísľub

Cyril Mucha bol päťdesiatročný reštaurátor a v našom okresnom meste reštauroval aj s kolegami katolícky kostol. Hoci celý život chodil po chrámoch a skrášľoval ich, nebol veriaci. Hlásil sa za ateistu. Áno, kedysi bol pokrstený, pristúpil aj k prvému svätému prijímaniu, no tým sa ukončil jeho duchovný život s Ježišom. Cyril veľa nenahovoril, bol mlčanlivý, uzavretý, akýsi zranený životom.

Dnes vošiel do kostola, sadol si vzadu do lavice a uvažoval o reštaurovaní jednotlivých sôch pri oltári a malieb na strope chrámu. Najzaujímavejšou sochou pre Cyrila bol muž v stredných rokoch, ktorý držal na ramene malého chlapčeka. Táto socha stála pri zadných dverách kostola.

Cyril si nespomínal, ktorý svätý to je, keď rodičia s ním po slávnosti svätého prijímania už nezavítali do kostola, ale socha sa mu zapáčila. Dlho na ňu uprene pozeral. Dokonca sa mu zazdalo, že bradatý muž s dieťaťom sa naňho povzbudivo usmial.

Tak sa s ním začal rozprávať: - Počúvaj, starký, chcel by som také dieťa, ako máš ty. Nevieš si predstaviť, ako veľmi.-

Cyril mimovoľne zopál ruky. Že nemajú s manželkou dieťa, to bolo jeho najväčšie zranenie.

Nebol opitý, keď celý deň bude pracovať vo výškach a nechápal to zdanie, či pocit zo záhadného úsmevu staršieho svätého muža. Na druhý deň sa ten pocit zopakoval. Tiež si ráno, pred začiatkom nástupu do práce posedel pri bradatom mužovi a závidel mu, že môže držať v náručí malé chlapča. Je to veľa rokov, čo túžia s manželkou Natašou po dieťati, ale doteraz nič. Nepodarilo sa. On sa už vzdal nádeje, ale jeho žena dúfala a túžby, že si raz pritúli k prsiam svoje dieťaťko, sa nevzdala. Cyril sa usmial pri spomienke na svoju ženu a oslovil sochu:

- Pomôž mi, nech som taký šťastný s dieťaťom ako ty. Nech môžem nosiť na rukách svoje dieťa.-

Myslel to veľmi vážne a uprene sa zadíval do tváre svätca. Ten sa opäť usmial a akoby povedal:- Áno, nech sa stane.- Úžasný mystický zážitok.

-Zreštaurujem ťa za svoje peniaze, ak mi pomôžeš a budem mať s manželkou dieťa. - povedal.

Podvedome si klakol na kolená a s túžbou po dieťati prosil o pomoc. Potom celý deň, ba celý mesiac v chráme pracoval, obnovoval maľby, sochy, oltár a všetko, čo bolo potrebné reštaurovať. Každý deň pred začatím práce si posedel pred obľúbenou sochou bradatého muža s chlapčekom a do jeho srdca sa znova vkrádala nádej. Ani raz nezapochyboval, lebo tento dôstojný svätec sa s ním vždy lúčil s láskavým úsmevom prísľubu. Veril mu tak, ako sa verí vlastnému dobrému a láskavému otcovi.

Kolegovia sa potešili Cyrilovej zmene, keď ho počuli, že si pri práci píska. Aj do debaty sa s nimi pustil, bol veselší a zhovorčivejší.

Tak prešiel mesiac, dva a reštaurátorské práce sa končili. Pán farár Tomáš reštaurátorom oznámil, že farnosť má financie len na obnovu sôch pri oltári a na sochu svätého Jozefa, ktorá je vzadu v kostole, peniaze nemajú. Až teraz sa Cyril dozvedel, že je to svätý Jozef, ktorý sa naňho každé ráno usmieva. Keď odchádzal z chrámu, už sa mu takto prihovoril:

- Svätý Jozef, vieš, čo som ti sľúbil a čo si mi prisľúbil ty. Ja svoj sľub určite dodržím - vážne povedal, pokľakol si a vyšiel z kostola.

Po roku sa skutočne vrátil s dieťaťom v náručí, aj s manželkou Natašou. Sadli si vzadu v kostole do lavice pred svätého Jozefa, dieťaťko pomrŕkávalo, Nataša ho kolísala v náručí a Cyrilovi tiekli po tvári slzy šťastia a radosti. Svätec sa opäť usmieval, teraz už na celú rodinu Cyrila Muchu.

Reštaurátor dodržal čo sľúbil, sochu svätého Jozefa veľmi pekne zreštauroval za vlastné peniaze a skamarátil sa so správcom farnosti kňazom Tomášom. Tento kňaz mal na Cyrila veľmi dobrý vplyv, priviedol celú rodinku opäť k Bohu. Okrem pána farára mal na tejto premene veľký podiel určite svätý Jozef s Ježiškom v náručí a so záhadným, láskavým, otcovským úsmevom.

E Ť

Keď stála večer pod sprchou, nebola to voda, ktorá na ňu tiekla, boli to spomienky na to, čo cez deň zažila.

Na cestu do Bystrice, kde študovala a začala aj učiť, sa vybrala hneď ráno.

- Pôjdem s tebou-, povedal jej manžel, tiež už dôchodca.
- Nemusíš-, vyhovorila sa, že ide s Betkou, kamarátkou.
- Ako chceš-, povedal, - mám dosť roboty na dvore a v záhrade-.

Marta chcela ísť sama, túžila vrátiť sa na miesta, ktorým rozumela, ktoré jej patria, patria jej duši. Teraz na dedine, kde sa presťahovali ako dôchodcovia, jej všetko prekáža. Nekonečný neporiadok okolo domácich zvierat, trus, zhnité jablká, ozobané hrušky, porozhadzovaná repa a hnojisko, ktoré zapácha.

- Ved' to vonia-, s úškrnom hovorí Ivan, jej manžel. Nikdy nepochopí, že Marta to vníma inak.

No dnes ráno cíti niečo krásne, niečo ju volá do Bystrice a aj presne vie, čo to je.

Medokýš, áno, tam sa pôjde pozrieť. Najmä tam. Tešila sa ako malé dieťa na celé mesto. Na chrám na námestí, na školu, kde učila, na jesenný park, kde sa s Ivanom prechádzala, no proste na všetko. Naozaj na všetko? Áno, ale len do päťdesiatky. Potom nastal hrozný a strašný okamih, ktorý vygumoval úsmev z jej peknej tváre.

Keď mala päťdesiatku, zaklopal na dvere triedy, v ktorej učila, policajt.

- Váš syn havaroval, pani učiteľka a nehodu neprežil.-

Povedal to veľmi rýchlo, asi to chcel mať čo najskôr za sebou. Ich jediné dieťa.

Zosypala sa. Privolali lekára i manžela a išla ležať do nemocnice. Dnes, po pätnástich rokoch to cíti takisto. Nekonečná bolesť, ktorá sa dá len silou vôle odstrihnúť a nespomínať. Potom

začala pravidelne chodiť do katedrály na námestí. Tam sa upokojila. Tam sa opäť so synom stretala. Každú nedeľu. Domov sa vracala pokojná.

- Načo chodíš ťahať za nohy Krista z kríža každú chvíľu-, dosť tvrdo jej dohovárať manžel.

Dnes na smutné veci nebude myslieť, len na to, čo bolo krásne v jej živote. V ich živote, lebo aj Ivan tu študoval a mali sa veľmi radi. Do indexu jej napísal veľké L a veľké T. Písal to všade, do snehu, do piesku, do jej dlane...Pomáhal jej vo všetkom, aj v štúdiu. Bol vynikajúci matematik a teraz chová kozy a smradľavého capa...no, škoda sa rozčuľovať. Keď zahynul syn, našiel útechu pri zvieratách, v záhrade pri rastlinách a Marta v chráme. Život je sviňa. Ale nebol vždy taký.

Katedrála na námestí už na ňu čakala. Jej drevený Kristus ukrižovaný na kríži, v ľudskej veľkosti, ju tiež čakať. Potešila sa, že je jej stále taký blízky, že tu môže v tichosti sedieť a meditovať. Neuveriteľné, že po takto strávenej polhodinke je jej ľahko, dobre sa cíti a je vyrovnaná so svojím životom. Keď vyšla z chrámu, tešila sa námestiu, fontáne a čučoriedkovej zmrzline, ktorú majú v Bystrici najlepšiu.

Lížuc zmrzlinu, obzerala si vo výkladných skriniach svoju postavu, ešte stále štíhlu, svoj účes, svoju chôdzu... Takisto to robievala aj kedysi, keď sa ponáhľala do školy učiť.

Chcela byť vždy pekne upravená, aby aj v tomto mohla byť pre svojich žiakov vzorom. Z námestia dolu kopcom, potom doľava a zas hore kopcom... Taká je Bystrica. Nádherná, najbližšia jej srdcu zo všetkých miest tohto sveta. Potom popri upravených rodinných domoch, zase dolu kopcom a už je tu medokýš, prameň minerálnej vody pekne zastrešený, s milým prírodným prostredím okolo a chutnou liečivou vodou. Tu kedysi Ivan vyrezal do lavičky L T. Bude to ešte tam?

- Cítim v končekoch prstov priehlbiny vyrytých písmen-, potešila sa, keď si sadla a pohládzala dľaňami starú lavičku. Vybrala z tašky fľašu a nabrala liečivú vodu pre Ivana.
- Len či mu bude chutiť, či si spomenie-, pomyslela si.

Plnú fľašu vložila naspäť do tašky, sama sa opäť napila chutnej minerálnej vody, prižmúrila oči a mladosť sa jej pred nimi rozvíjala. Znela pri tom melódia, vlastne pískanie. Malá nočná hudba...tá, ta, tá, ta, táta, tata, tá... Ivan vždy písal a jej sa to páčilo. Dnes už nikto nepíše, ani murári, opravári, či stolári.

Radikálna zmena oproti jej mladosti. Manžel Ivan si ešte stále v záhrade popiskuje, keď suší seno pre kozy.

Zrazu ho chcela mať pri sebe, chcela počúvať ako píska... Zdvihla sa zo starej lavičky. Jesenné popadané listy jej zašušťali pod nohami. Ponáhľala sa na autobusovú stanicu, hoci ešte pred chvíľou chcela ísť nakúpiť niečo, čo v obchode na dedine nedostať.

Keď sa autobus blížil k dedinskej zastávke, zbadala ho. Ivan čakal trochu opodiaľ, akoby sa hanbil, že jej prišiel oproti.

- Pozri, myslela som na teba-, podávala mu vodu z medokýša.

Hneď si z nej odpil a chytil ju za ruku. Toto už dávno neurobil. S pozapletanými prstami kráčali dôchodcovia pomaly k svojmu dedinskému domčeku. Čierny kocúr Hancko sa jej pri bráničke obtíeral o lýtko.

Jej chlapci ju čakali, majú ju radi. Aby bola ešte šťastnejšia, začala si popiskovať Malú nočnú hudbu. Ivan sa pridal svojím silným hvizdom, neznášal keď pískala falošne.

-Veľmi som vyhladla. Asi z tej minerálnej vody-, povedala.

-Urobil som grís-, tak volal krupicovú kašu. Bola zakrytá pokrievkou, aby nevychladla. Umyla si ruky a ponáhľala sa k stolu v kuchyni. Nadvihla pokrievku a veselo sa zasmiala ako pätnásťročné dievča. Zvončeky smiechu ju omladili a Ivan spokojne sledoval jej reakcie. V tanieri na bielej krupicovej kaši bolo škoricou napísané L Ť

Melódia detstva

„Zdenka, poďme súťažiť, ktorá z nás nájde ako prvá štvorlístok,“ zvolala Janka a vzápätí sa už obe dievčatká brodili v stebloch zelenajúcej sa trávy nedbajúc na sandále husto posiate kvapkami rosy.

„Už ho mám,“ Jankino radostné zvolanie razom preťalo päťminútové ticho. V ruke držala malý štvorlístok a s rozžiarenými očkami ho ukazovala svojej sesternici. „Je tvoj,“ vyriekla s úsmevom a mlčky ho podala prekvapenej Zdenke. „A teraz sa poďme naháňať,“ zvolala bežiac v ústrety mohutnej košatej čerešni.

Tieto dve malé bezstarostne pobežujúce bytosti, i napriek nízkemu počtu rokov, už dobre poznali význam slova „priateľstvo.“ Možno lepšie ako nejaký dospelý...

Dôvodom bola istota aj skutočnosť, že spolu prežívali nejaké leto.

Bok po boku sa túlili pestrofarebnou letnou prírodou a neraz im postačilo mlčky kráčať vedľa seba a pozorovať veľkého pestrofarebného motýľa pohojďavajúceho sa v letnom vánku, či malú plachú veveričku poskakujúcu po konároch mohutného ihličnatého stromu v neďalekom lesíku. Svieži potôčik, vinúci sa po boku lesného chodníčka, akoby ich vábil vkročiť bosými nôžkami do chladnej priehľadnej vody a osviežiť sa počas horúceho letného popoludnia. Neraz sa obe prebrodili cez svižne sa rinúci prúd chladnej vody a usadili sa v tieni stromov, aby mohli bezstarostne načúvať príbehu okolitej prírody, ktorá bez slov svedčila o nádhre a dokonalosti Božieho stvorenia.

Prázdniny sa stali pre obe školáčky synonymom slova bezstarostnosť.

Boli to dni, kedy dostali možnosť uniknúť zo sveta hlučného anonymného veľkomesta a uchýliť sa do dreveného domčeka starej mamy, ktorá ich každoročne vítala so širokým dobráckym úsmevom a miskou plnou rozvonjavajúcich lekvárových buchiet.

A tak s príchodom prvého júla obe jej vnučky nadšene vstupovali do sveta detských hier.

Školské lavice razom vymenili z vedierko rýchlo sa plniace jahodami, malinami a ďalšími pochúťkami, ktorých babičkina rozsiahla záhrada ponúkala neúrekom. V tejto záhrade, posiatej nespočtelným množstvom pestrofarebných lúčnych kvetov, nechýbala lopta, fialové tenisové rakety ani švihadlo.

Malým návštevníckam však na zaujímavom prežitom popoludní neraz postačila i vlastná detská fantázia.

Svedčil o tom rekordný čas, počas ktorého si dokázali vymyslieť novú nevšednú hru a ihneď sa premeniť na baletky, mamičky, učiteľky, či cestovateľky. Príjemne sa cítili i v úlohe maliarov, keď na úzky chodníček nachádzajúci sa za domom svižne pribúdali najnovšie kriedou pokreslené obrázky.

Radostný džavot dvoch naháňajúcich sa dievčat sa zvonivo rozliehal rozkvitnutou záhradou a neutíchol ani vtedy, keď sa usadili v tienistom odľahlom kúte záhrady.

„Zdenka, niekedy premýšľam, aké budeme, keď vyrastieme,“ žmurkla Janka šibalsky na svoju sesternicu, ktorá sa práve venovala ochutnávaniu sladučkých čerešní.

„Aj ja nad tým niekedy rozmýšľam,“ priznala sa Janka a tón jej hlasu prezrádzal, že ju načatá téma zaujala.

No na chvíľku sa zazdalo, že sa obe dievčatá započúvali do vytrvalého štebotu lastovičiek usilovne poletujúcich do malého sivého hniezda vybudovaného na okne ošúchanej drevenej záhradnej šopy.

„Snívam o tom, že keď budem dospelá, budem bývať v tomto domčeku.“ prerušila Zdenka tiché premýšľanie o vzdialenej budúcnosti svojím výrazným zvonivým hláskom. „Keď vyrastiem, chcela by som sa čo najskôr vydať a mať si veľkú rodinu.“

A predsa vietor odvíjal dni bezstarostného detstva. Roky ubiehali cválajúcim tempom a v ľudských životoch nastali zmeny, ktoré prichádzajú s plynutím síce nepredvídateľného no spravodlivého času.

Na okamih sa však zazdalo, akoby starý košatý strom, posiaty sladkými čerešňami, priebeh cválajúcich rokov nijako nepoznačil. Prítomnosť nových majiteľov záhrady sediacich pod košatou korunou však vyvracala túto naoko sa javiacu skutočnosť. Akiste si nepovšimli prítomnosť dvadsaťsedem ročnej Zdenky stojacej obďaleč. Osviežujúci letný vánok vytváral tichú hudobnú symfóniu šuštiaceho lístia. A Zdenka s pohľadom upretým na známe miesto odrazu pristihla dva jemné pramienky vyvierajúce spod viečok mimovoľne sa skotúľať po lícach. Ponechala voľný priebeh návalu emócií, ktoré sa tlačili na povrch z modrých očí a zrak sa jej o chvíľu zahalil do hustého závoja slz. Odrazu si uvedomila, že jej predstava o živote pred sedemnástich rokov je na míle vzdialená od hektického života, ktorý žije v dnešných dňoch. V oboch rukách pevne zvierala ťažké biele skriptá a stála na prahu sľubne sa rozvíjajúcej kariéry právničky. No na niekoľko minút sa v predstavách opäť stala malým bezstarostným modrookým dievčatkom a zatúžila,

aby sa ten krásny detský sen stal predsa len realitou jej každodenných (ne)všedných dní.

Zápisky

17. júna 2006

Najmilší,

vitaj v mojom srdci! Si tu vítaný, takže sa pokojne usad' a ostaň mojim stálym hosťom. Nikdy nevstávaj, nepripravuj sa na odchod, neobzeraj sa po najbližších dverách, nespomínaj na chvíle, keď si mi zaklopal na hlavnú bránu a ja som spala a nečakala na Teba s pripravenou lampou. Zabudni, prosím Ťa, na tie trápne minúty ticha alebo prázdnych rečí, ktoré som nedokázala naplniť láskou a vďakou. Namiesto toho pod' so mnou a vyber si miestnosť, ktorá sa Ti najviac bude páčiť; ktorékoľvek zákutie, hoci aj tú malú podkrovnú izbu, v ktorej bývam, keď sa obávam sveta – poznám Tvoju skromnosť, viem, že Ti stačí aj to málo.

Ostaň teda, Najmilší! Len si predstav: kedykoľvek budeš chcieť, zavolaš ma a odídem od svojej práce, nech sa zdá dôležitá, koľko chce. Vždy podvečer sa môžeme usadiť k ohňu – Ty si sadneš do kresla a ja k Tebe na zem, opriem si hlavu o Tvoje kolená a budeme sa rozprávať, ticho smiať na hlúpostiach sveta a tešiť sa milým maličkostiam... Viem, že som sebecká, keď v tej predstave vidím iba nás dvoch, ale poznáš ma a vieš, že keď nastane večer, potrebujem ticho, a to dokážem prežiť iba s Tebou.

Vitaj, Najmilší, u mňa! Napi sa a nasýť sa a utíš, prosím, nepokojnú dušu... Vieš predsa, že nakoniec nie ja, ale Ty sa staneš strážcom môjho domu. Len vytrvaj, Bože, a nedopusť, aby som zabudla, kto si!

8. apríla 2010

Všetci si zrejme želajú stretnúť príbuznú dušu, nie? Spriaznenú dušu, druhú polovicu, podľa Platóna násilne odtrhnutú a stratenú, kdesi utajenú alebo odtajnenú, alebo ako hovoria Číňania v mojom obľúbenom príbehu o dvoch priateľoch – niekoho, kto pozná tvoju hudbu.

8. mája 2010

Človek má raz za čas presnú predstavu toho, čo chce: napríklad maličký domček na írskom vidieku, päť oviec, päť sliepok, jednu kozu, jedného psa a jednu mačku, koňa a teplé kakao.

25. mája 2010

Prítomnosť je rozhodne najdlhším obdobím života.

26. mája 2010

Najlepšou poklonou pre človeka je, keď ho ešte vždy možno nazývať človekom.

27. decembra 2010

Svet dieťaťa je širší a pristrannejší než všetky svety dospelých, viac než si myslíme. Tie naše sú už oklieštené a mnoho rozprávkových ríš z nich už zmizlo – namiesto toho v priestore ostáva už len kráľovstvo povinností a nutných snažení.

9. februára 2011

Úsmev je najprirodzenejším darom otvoreného srdca. Láska je predpokladom dobrých vecí.

23. februára 2011

Vieme, ako náš život vyzerá, vieme, ako plynie; len my naozaj tušíme, čo je skryté pod zdaním nášho všedného dňa. Práve preto by sme mali žiť podľa svojho návrhu a nie kopírovať rozhodnutia druhých; ich predstavy by nás nemali obmedzovať v tvorivosti.

4. marca 2011

Láska k múdrosti nás privádza k plnosti života
a túžba po nej inšpiruje k dobrým činom.

17. apríla 2011

Nádherne pašie... Obdivujem ľudí, ktorí dokážu svojím umením prebudiť naše vnútro a dať mu novú tvár... Nech žijú dobrí umelci každého druhu!

22. apríla 2011

„Som tu a túžim po tebe. Si mojou časťou, ktorej som dal slobodu, aby sa sama rozhodla – a stále verím, že sa rozhodneš pre mňa.

Som stále pri tebe a načúvam ti.

Keď v noci spíš, sledujem tvoj dych a strážim tvoje sny. Vo chvíľach, keď sa mi otváraš a odolávaš strachu z prekážok, ti posielam dobré vízie. Ale aj keď plná strachu či hnevu sníváš svoje mory, som pri tebe a dávam ti odvahu zobudiť sa z nich. Sprevádzam ťa cez svetlé aj temné dni; našepkávam ti do duše dobré cesty, pretože mi na tebe záleží. Keď si šťastná a tvoje srdce prekypuje radosťou, teším sa s tebou: môj Duch oslavuje so mnou tvoje šťastie a ak si vtedy na mňa spomenieš, túžim spievať celému svetu, ako veľmi ťa milujem.

Keď si smutná a nevidíš koniec svojho trápenia, ja neviditeľný ťa objímam a v tichu sa ti prihovám; zdieľam tvoj plač a tvoju bolesť a dotýkam sa tvojho ducha. Ak si zo všetkého vyčerpaná a voláš ma, pretože ma necítiš, som napriek tomu tu a stále ti opakujem, že som s tebou.

Moja láska k tebe sa dokonca nezmení ani vtedy, keď na mňa zabúdaš, či dokonca, keď ma od seba odháňaš. Pretože to sama nechceš, nie som už pre tvoj vnútorný zrak viditeľný; no napriek tomu som s tebou. Nadalej sa zjavujem v maličkostiach a pripomínam ti svoju všadeprítomnosť – pretože si pre mňa nesmierne výnimočná a záleží mi na tebe. Stvoril som ťa predsa!

To pre teba som vytvoril zem, po ktorej môžeš kráčať, dal som ti dážď, aby zmyl prach z tvojich nôh, vietor, aby vysušil tvoje slzy, slnko, aby ti ukázalo nový deň a nový začiatok. To všetko som urobil pre teba!

Keď ti hrozí nebezpečenstvo, keď si zúfaš, keď sa cítiš nezmyselne sama, keď prestávaš veriť – som stále pri tebe. Túžim po tebe a milujem ťa bezpodmienečne, presne tak, ako to dokážem len ja. Pretože si mojou súčasťou, si vo mne tak, ako som ja v tebe.

Som tu, stále, po tvojom boku, v tvojom srdci. Pretože ťa milujem.“

13. augusta 2011

Pre Dom na kopci:

Chcem byť ako on pevná a odolná a u/niest' vo vnútri toľko svetla a tajomstiev zároveň.

31. augusta 2011

Ak už viac nechceme vojny, mali by sme najprv vyhrať tú najdôležitejšiu, ktorá zúri v každom z nás.

Keď sa večer prechádzam ulicami, nazerám po ceste do okien, a hoci vidím málo, predstavujem si oveľa viac. Za každým oknom hľadám tisíc životov, terajšie aj minulé. Neverím na mŕtve a opustené domy. Všetky majú dušu, ktorá neumiera.

Občas radšej sledujem stromy a hviezdy ako ľudí. Inokedy ľudia zaujmú viac. Keď kráčam po meste, hľadám oblohu a večnosť. Keď po kopcoch, hľadám domy, v ktorých to žije a ľudskú pomínutelnosť. Keď natieram krajec chleba, na jednom konci toho nechám viac, pretože verím, že „na koniec prichádza to najlepšie“. Nerozprávam mnoho, kdesi v hlave alebo srdci zrejme chýba nejaké spojenie – radšej počúvam. A načúvam. Tomu, čo ostatní rozprávajú, aj tomu, čo plyní medzi riadkami. Fascinuje ma tá podprahová reč tiel. Sledujem ľudí, nie súdiac, ale čudujúc sa: ono je to také detské, zvedavé čudovanie sa. A zo všetkého najviac hľadám pokoj. Tichý, jemný, sústredený, nezaťažujúci sa malichernosťami... možno svätý.

Milujem detaily. A tak trochu viac sa desím mužov. Všetci si nesieme na ramenách svoje bláznovstvá, naše najväčšie bohatstvo. Líšime sa v nich a odhaľujeme sa.

Aké zvláštne: väčšinou nevidíme najmä do vlastnej nádoby. Sme slabí pre seba, no pre druhých odrazu dokážeme byť silnejší. Viníme často nesprávnych. Zabúdame na podstatné veci. Skrývame v sebe tisíc a jedna nocí a dní. Sme plní svetla aj tmy.

20. septembra 2011

Z lásky/V láske k iným dokážeme protirečiť sami sebe aspoň raz za deň.

13. októbra 2011

(Manifest introverta)

Nech rozpráva ten, čo je na to stvorený. Ten, čo má mlčať, nech mlčí.

21. októbra 2011

Dnešný deň: vraj piatok. Roj detí. Každá ponožka iná. Jedna béžová. Druhá modrá. V tej prvej je teplejšie.

1. novembra 2011

Človek ide hľadať na kopce pokoj a mier - a nájde tam polovicu mesta.

3. novembra 2011

Stromy si nahodili melír, až z toho plešatejú. Táto jeseň je nádherná.

14. novembra 2011

Tento rok sa väčšina rozhovorov končí pri zdraví. A niekedy aj začína, a pokračuje.

14. decembra 2011

Všetko má svoj príbeh, nielen ľudia... dary, ktoré dávame a prijímame, predmety, ktorých sa dotýkame. Svojím dotykom im dokonca pridávame k súčtu aj náš vlastný príbeh, nech je akokoľvek dlhý.

21. decembra 2011

Najťažšie sa kráča vo vlastných topánkach a najľahšie sa vidí do topánok tých druhých.

29. decembra 2011

Tichom sa začína mnoho dobrých rán, každá dobrá myšlienka, ktorá sa chce stať užitočnou vetou a aj naše životy.

To správne, pokojné ticho by malo ukončiť každý jeden deň, prísť po každej dobrej vete a byť v nás po celý čas... ak sa dá.

22. januára 2012

Keď sa v dome svieti, žije.

Keď je v dome tma, žije tam samota.

20. februára 2012

Niekedy za pokoj musíme zaplatiť samotou.

11.3.2012

Lebo pokoj vo mne znamená,

že zabudnem na mračná,

že s podvečerom tiahnu preč.

6. apríla 2012

Najvernejší, brat Slnko a sestra Luna, svedkovia všetkých životov, všetkých maličkých, a nielen posledného z posledných...

19. apríla 2012

Rozprávajme človeku o človeku čo najčastejšie; zanechávajme tak po sebe aj po ňom stopy - príbehy, dlhé a hlboké ako brázdy na poli. Vtedy sa nikto nestratí ani neupadne do zabudnutia, v našej reči sa stane súčasťou nás samotných, náš príbeh sa stane jeho a on naším.

Rozprávajme, ale nájdime si čas aj na mlčanie; v tichu sa k nám môžu pre zmenu priblížiť veci nevypovedané, skryté ako tajomstvá medzi riadkami, čo sa zjavujú, len ak im dáme priestor.

27. mája 2012

Dnes som stretla kopu koní, kopu psov, a v Modre na rohu pri kostole aj 5 vrabcov - hádali sa o zmrzlinový kornútok, ešte vrabčiatka. Keď prídeš, budú už veľké a možno ich stretneš, ako sa hádajú o pecnisko chleba; ktovie, kam dospejeme. Dnešní mladí sa predsa dokážu pohádať aj kvôli takému malému kornútku.

28. mája 2012

Každý má svoju vežu, v ktorej mu straší –
a nemusí to byť vždy len zlé znamenie.

30. mája 2012

Dom na kopci hniezdi nad mestom, akoby ho strážil. Cesta k nemu nie je ďaleká ani príliš strmá: taká akurát, aby sa človek unavil a zároveň cestu zdolal; vlastne akoby sa tam dom sám postavil, k človeku blízko i ďaleko.

Prvé stretnutia sú najčarovnejšie, ak si ich človek nevysníva dopredu, ale si povie, že ho nechá plynúť len tak a presvedčí sa na vlastné srdce. Na rozdiel od hlavy totiž srdce neplánuje, iba ak sníva. Najlepšie je, ak sa všetko sa môže diať len tak, akoby náhodou, po špičkách, aby sa srdce nevyrušilo. Dom ma nesklamal. Stál na mieste a čakal.

Neverím na prázdne domy; všetky žijú pomalým a sústredeným životom. Obracajú pozornosť na svojich obyvateľov, a ak ostanú opustené, žijú spomienkami na nich. Tento tiež žije. Pútnik oddychujúci pri ceste, tak trochu pripomínajúci Lótovu ženu, len soľ vystriedal kameň, na ktorý sa zmenil; nie pre hriech mesta, ale pretože čaká... ktovie načo. Možno na to, kým sa vrátia tí, ktorí odišli, aj keď tuší, že nie všetci sa môžu vrátiť.

29. august 2012

Láska je vzťah, priestor medzi dušami. Mení sa a ohýba sa, prispôsobuje ako vzduch okolo nás, je pružná a žije vlastným životom - aj keby nás nebolo, mala by zmysel v Bohu, v jeho láske k sebe samému.

18. septembra 2012

Tam, kde si Ty, tam nie som ja.
Necítim Ťa v tichu a prázdnote,
aj keď ich vyplňaš.
A stále: tam, kde som ja,
chcem a necítim Ťa.

19. september 2012

Bolí ma, že neviem byť s Tebou a bez Teba sa bojím... Keď som v Tvojom chráme, cítim svoj pravý domov a chce sa mi tu zostať, nájsť svoju polohu nenarodeného dieťaťa, v ktorom sa vždy budem cítiť bezpečne. Chcem tu zostať, Najmilší a plakať, až kým zo seba nevyplavím tu špinu, čo ma zvnútra zanáša, až kým tam neostane priestor len pre Teba.

Chcela by som Ti uvoľniť miesto, čo Ti právom patrí.

Prečo nesmiem zostať tu? Prečo Teba aj seba neviem nájsť vonku? Dal si mi vnútorný aj vonkajší svet, ale podržať si Ťa a predstaviť vôbec – to dokážem, len keď zmiznem dovnútra...

Zavolaj ma k sebe, nauč ma nájsť Tvoj život. Bolí ma ten môj, bolia ma oči, jazyk, srdce, bolí ma všetko, čo môžeš vyliečiť len Ty. Bolí ma moja nemohúcnosť a zbabelosť...

8. októbra 2012

Ľudia majú sklon k rôznym ilúziám: je to bežné, sú predsa tvoriví. O láske, láskavosti aj daroch majú vlastné predstavy. Napriek tomu, Láska je len jedna. To, že my jej prihrávame rôzne odtiene, svetlá a každý jej stavia odlišnú scénu, neznamená veľa, stále je len jedna Láska. Boh je len jeden. Láska je len jedna.

15. októbra 2012

Hranice: niekedy slúžia na to, aby v nás vzbudili túžbu prekročiť ich a presiahnuť seba - a niekedy vymedzujú tenkú čiaru medzi zdravým rozumom a šialenstvom.

29. novembra 2012

Každý deň stretám svoju márnivosť. Je to preto, že chcem byť blízko Teba? Naháňame sa, zo svojho života robíme beh na nekonečné trate, túžime, chceme, ale väčšina tej žiadze je zúfalo hlúpa, malicherná a priehľadná... odrazu to, čo ponúkaš Ty, je hmotnejšie než pero, ktoré držím v ruke a papier, ktorý ma znáša.

30. novembra 2012

Včera v noci som pochopila: sú ľudia, ktorí do seba postavili priestranné domy, veľké a s mäkkými divánmi a vankúšmi na všetky príležitosti, domy otvorené pre širokú verejnosť. Každý môže vstúpiť, nahliadnuť, zostať, obhliadať sa, obdivovať, vybrať si tú svoju pohovku, usadiť sa na nej, otvárať ústa, obslúžiť sa, cítiť sa pohodlne, ľahnúť si, sadnúť, postaviť sa, stretnúť ostatných, pričom hostiteľ je štedrým kráľom a sedí s každým zároveň, ba si aj ľahne, ako hosťovi zadobre padne, s každým sa pohovára, každého si všimne, pohostí, ponúkne im aj podnájom, pobyt na dobu presne neurčitú. V priebehu vlastných dejín potom dostavujú, aby bol vždy dostatok voľného miesta.

Obdivujem ich, a želim im to, pretože včera som zistila, že patrím k tým, do ktorých akosi samozrejme a úplne prirodzene vrastie kláštor: nefyzické, a napriek tomu silnejšie a hmatateľnejšie miesto, než keby stálo kdesi tu, vo svete. Je mojou skrýšou, ale vybrala som si ju slobodne. Navonok väzenie, v skutočnosti však miesto pre úplne iný druh komunikácie, pre ticho, ktoré rozpráva, pre hlboké sústredenie - také, čo odhaľuje veci navonok rovnako nedostupné ako vyzerajú byť stavitelia samotní. Čo sa odohráva v nich, je ťažko postrehnuteľné, ako keď v zime hľadáme na zmrznuté jazero a nechce sa nám veriť, že kdesi pod ním víri život.

Ale sú aj takí, čo vedia spojiť oba domy a ponúknuť oboje; vzácny druh.
Všetci sme nakoniec potrební.

25. decembra 2012

Občas sa natolko nechávame uniesť vlastnou múdrosťou, že si nevšimneme, ako opakovane vrážame hlavou do múru.

1. januára 2013

Hovorím o sebe, že som skôr starostlivý než materinský typ – ale keď hľadím na Teba v jasličkách, chcem Ťa vziať do náručia a objímať...

21. januára 2013

Odpustiť znamená dať slobodu sebe aj druhým.

31. januára 2013

Ráno v meste dýcha pokojne, mnohí ešte spia a rozkladajú svoju váhu na drobné, aby zem príliš nezaťažili. Tí zo zvislo-ospalej menšiny ešte opatrne našľapujú a tajne sa pritom cítia ako vládcovia priestoru. Najľahšie sa totiž vládne tichu, vtedy aj jeden kričí hlasom obra.

A ráno v záhrade je najlepšie. Otvorí človeku oči doširoka, naznačuje, vykrúca a ponúka sa a vytiahne najväčšie zbrane: pustí sa do farieb, oblečie ich do osobitého svetla a rozkričí sa hlasmi vtákov.

10. marca 2013

Každý deň sa vraciam k Tebe
a jak márnratná dcéra
hľadám Tvoju tvár.
Nech radšej tratím len to márne,
než Teba – Jediného,
len do Teba sa obliekam

30. apríla 2013

Akoby si mi chcel pripomenúť, že som jednoducho stvorená pre vzťahy, tak ako všetci ostatní zúčastnení na tomto svete, že jednoducho nemám na výber, veď keď prijímam lásku priamo od Otca lásky, mám priam povinnosť nenechávať si ju pre seba (inak odumrie ako všetko, čo neživíme), ale odovzdávať ju ďalej. To je to zvláštne božské pravidlo, že všetko dobré sa pri darovaní rozmnoží.

30. apríla 2013

Občas sa mi zazdá, že umenie je ukázať to, čo druhí nevidia, v tom, čo vlastne stále a celkom všedne vidia.

6. mája 2013

Niečo o Tvojej milovanej:

V samote mi Múdrost' zjavuješ...

Múdrost' nikdy neprichádza v hlučnom sprievode; radšej má, keď môže vojsť nespozorovaná a skromne zaodetá do ticha. Taká sa ťažko nachádza, iba keď človek sám sa rozhodne utiahnuť do svojej samoty kdesi hlboko v duši.

Ak v sebe objaví také miesto, ak sa rozhodne starať sa oň a dať mu zmysel a postupne ho pretvorí na tajnú záhradu, ak v nej potom čo najčastejšie pretrváva, a najmä ak trpezlivo vyčká, stretne nakoniec milovanú Múdrost': čím tichší Jej hlas bude, tým viac sa v záhrade rozľahne a stane sa jej súčasťou.

Múdrost' na tomto svete neprichádza v sláve a bohatstve, s mocou, ktorá priam oslepuje. Sedí pred dvermi a čaká, kým sa všetko vo vnútri upokojí. Je ako mravná a cnostná žena, ktorá svoje bohatstvá neodhaľuje všetkým, ale sa odieva skromne a slúži i vládne tým, ktorí jej otvoria svoje srdce.

7. mája 2013

Prechádza sa už Milan kdesi s Tebou? Provinciál ho nazval "najbratskejším z bratov" – stretol sa už s Ocom Františkom? Možno aj s Felixom a Antonom a Klára sa k nim hádam tiež pridala a doteraz tam oslavujú. Možno sa na vstup ešte len pripravuje (ty to vieš predsa len najlepšie...), takže čaká kdesi pred bránou a rozosmieva Petra aj všetkých prístojacich. Kikiríka a Peter si zaspomína na jednu z tých pozemských scén, čo poznáme, ale tentokrát Ťa už nezaprie ani raz.

Ak je to približne takto, možno už nazerá aj sem, a v tom prípade si kludne môžem domyslieť jeho smiech v hlase kohúta. Najmilší, pritiahni si ho potom k sebe čo najtesnejšie a vyobjímaj ho, za každého jedného z nás, ktorí mu želáme to najlepšie... nech každé to objatie trvá aspoň krátku večnosť.

28. mája 2013

Tým, že robíme to, čo nechceme, prinášame obeť tomu, čo robiť chceme.

10. 6. 2013

Keď človek zmlkne,
svet začuje aj trávu rásť.

21. júna 2013

Je koniec jari, Najmilší,

príliš rýchlo posúvaš časom; niekedy sa mi zazdá, že neutekám ani tak za časom, ako za Tebou. Ešteže kvôli mne kráčaš slimačím tempom.

Vždy, keď sa dostanem do kláštornej záhrady, mám pocit, že mi patrí viac než ostatným, pretože som ju spoznala celkom dávno. Vždy sa cítim ako z exilu navrátiťšia majiteľka všetkých tamojších záhrad, aj tých maličkých zarastených plôšok, ktoré vidieť cez chodbové okná, všimam si detaily, ktoré predtým neboli dôležité. Občas sa mi tam podarí niekoho priviesť, hrdo ich tadiaľ potom sprevádzam a ukazujem im svoje spomienky alebo aspoň ich zlomky; moja pamäť je však skôr dobrovoľný tulák, veľa stôp po sebe nezanecháva.

25. júna 2013

Najmilší, ráno vstanem a vyjdem von. Vidím tam aj Teba: si krásny, svieži ako ten dážď, ktorý tu neustále padá, jemne a opatrne, ako sa len Ty dokážeš dotýkať krehkej duše. Stále sa cítim krehko, Najmilší, ako stará váza, občas dokonca tuším niekde puknem, a Ty ma

hneď zaopatríš, zakrývaš mi rany svojimi rukami a zacelia sa. Prosím Ťa, len ich neodtáhuj odo mňa, stále ma drž a podopieraj!

26. júna 2013

Ako dobrí hostitelia povieme hosťom, nech sa cítia ako doma - a tajne dúfame, že ich "doma" sa čo najvernejšie podobá tomu nášmu. Vlastne nám ani nie je isté, čo to "doma" znamená. A ani ako hostia presne nevieme, kam a ako sa pohnúť. Preto ten zmätok okolo domova.

7. augusta 2013

Každý by mal dostať šancu. Aj úbohé ľadové kráľovné, veď len zamrzli. Asi sa zľakli slnka. Alebo skôr svetla. A sveta.

14. augusta 2013

Nežijeme naplno, nič neurobíme a už vôbec nedokončíme, kým našej veci nepripíšeme nejaký zmysel. Jednoducho potrebujeme vedieť odpoveď na otázku „prečo“ – a keď nevieme, tak aspoň si ju vymyslieť; hlavne, nech nám dáva zmysel. Aby sme si ho dokázali priznať aj sami sebe.

19. augusta 2013

Odpusťte, prosím,
rada vám nazerám do okien:
čím nižšie sú,
čím svetlejšie,
tým som vdáčnejšia.
Za dobrý večer potom vdáčim
vlastne iba vám.

23. augusta 2013

Oblečení do tmy hľadajú hviezdy a snívajú o svetle. Na úsvite zmenia názor a radšej zatvoria oči. Pre istotu.

26. augusta 2013

Celé roky stretávam po ceste jeden dom, s mojou záhradou.

Najmilší pohľad je do nej na jar a na jeseň: na jar všetko farebnie a zároveň rámuje obraz na zeleno, na jeseň bujnie - úrodnosťou, nie burinou! Je ako preplnený košík, z ktorého sa Všetko tlačí a namáha von, na svet. Akoby vo svete bolo krajšie ako v košíku. Ale možno Všetko hľadalo len viac miesta.

Nepamätám si tváre, ale postavu záhradníka hej. Aj dnes tam stál, milý starý pán (milý, lebo si to chcem myslieť, taký k slušnej záhrade jednoducho patrí) s veľkou kopou čohosi, pozeral a premýšľal. Vážne neviem, kam tú nerozhodnú kopu nakoniec dal, pretože všetko tam už malo svoje miesto, vinice, paradajky, ovocné stromy aj to ostatné...

Vždy k nemu pocítim príchylnosť - je to MÔJ starý známy.

Tak nejako si predstavujem svoju jeseň ja. Uprostred svojej záhrady svojho domu, s vlastnou nerozhodnou a nikam nepatriacou kopou.

Už ani neviem, čo je krajšie, jar alebo jeseň a či je tá záhrada ich alebo moja.

Zdá sa mi, že raz sme mu kradli jahody. Ale možno nie, možno nám to jeho pani dovolila. Vždy kradnem len s povolením majiteľa.

11. septembra 2013

Utrpenie vraj nemusí byť prekážkou, ale novou príležitosťou. Asi to je pravda – keď do nás niekto zaryje, podľa vyhlbenej priepasti uvidíme, nakoľko hlbokí sme. A koľkých ďalších môžeme do priepasti vpustiť, aby ju znovu vyplnili.

A kludne nech si aj oni zaryjú, bude dosť nového miesta aj príležitostí pre druhých.

14. septembra 2013

Milujeme a sme milovaní, nech sa nám občas zazdá čokoľvek.

17. septembra 2013

Ďakujem,
že smiem stretnúť Ťa,
tak trochu Ti slúžiť,
tešiť sa Tvojej pomoci,
nájsť v tebe svoju bôju každodennú,
spievať Ti vlastnoručné siahodlhé žalospevy
a dúfať, že ma napriek tomu miluješ.

Ďakujem,
že ma ráno šatíš a večer prikrývaš,
že ma sýtiš, stávaš sa mi poloplným pohárom,
keď sa kamsi poloprázdne zadívam,
chladíš i zahrievaš takmer podľa mojej chuti –
a nedostatočné nahrádzaš čímisi hutnejším.

Ďakujem, Najmilší.

18. septembra 2013

U zubára mám najradšej ten strom za oknom. V zubárskych prestávkach sa spolu rozprávame.

24. septembra 2013

Tak trochu sa strácame: sebe, druhým tiež. Zabúdame sa, kým nás iní nepripomenú.
Ryjeme hlboko: do seba, najmä však do druhých.
To druhé môže raniť viac.

27. septembra 2013

Tvoj život mám rada už len kvôli tým cestám, čo mi kladieš húževnato a neustále pod nohy...

7. októbra 2013

Tnem, hlboko ryjem a čo zasejem, to si aj zožnem. Neľútostne, tvrdo.

8. októbra 2014

Pre introverta je najvýrečnejšie práve ticho.

25. október 2014

Vždy mi až na ceste autobusom kamsi dôjde, že tu mám rada vlastne všetko, nech už sa sťažujem na čokoľvek. Cesty hoc aj hrboľaté, stromy malé i veľké, budovy rovné aj krivé, nové i staré, aj tie, čo stoja už iba na svojej pevnej vôli, ľudí, ktorých míňam za oknom, so

psom aj bez, dokonca aj tie billboardy, ale radšej mám tie o koncertoch a podujatiach než o politike, tie prvé mi povedia viac pravdy.

A vôbec, keď sa sťažujem, tak sa vlastne chválím.

1. novembra 2013

Dnes som sa s Tebou rozprávala tichom, ktoré mi hovorilo priamo zo srdca: najvýstižnejšie slová a vyznania sa tuším rodia a rastú práve tam.

11. februára 2014

Kradnem si spánok a po častiach mu meriam čas; ťahám ho za vlasy a nepúšťam, kľčovito sa ho držím, aj keď sa vzpiera ako tvrdohlavé dieťa, ako do vetra pustený papierový drak.

9. marca 2014

Obdivujem odvahu dobrovoľných tulákov... už len pre tú odvahu odísť. Tiež by som chcela opustiť niektoré cesty, čo omínajú a odierajú pamäť; objaviť staré alebo urobiť si nové, nakresliť si a napísať niečo vlastné, roztrhnúť sieť a neobzerať sa, čo z nej ostane. Pozeráť sa dopredu, vážiť si, čo stretieme a pripustiť si to k srdcu – a potom pokračovať ďalej. Sústrediť sa na vlastné kroky a vlastné činy. Neškodiť, len všetko myslieť dobre. Dôverovať vlastným cestám, dôverovať sebe.

Mať odvahu.

6. apríla 2014

V Utópii či kdesi inde boli steny domov popísané, ale nie nezmyslami, skôr išlo o vety krásne a učené. Páči sa mi predstava, ako by som kráčala po uliciach a na každej takej stene by som stretla pozitívne a vtipné (alebo aj) poučné nápisy, myšlienky a hoci aj Pytagorovu vetu (len by musela mať uvedené meno, aby sme my nematematickejší vedeli, o čo ide).

Deti by sa tak od malička po ceste náhodne učili, dospelí by si opakovali, kvôli novým výrokom by menili zaužívané cesty do práce, do obchodu, domov alebo hoci aj na stanicu, občas by sa kdesi-čosi zmenil nápis a vyhlasovali sa súťaže, kto ho skôr nájde - ale hlavne by sme prijímali niečo pozitívne, už na ceste kamkoľvek.

19. apríla 2014

Každý dobrý Priateľ je pre človeka kúskom raja už na zemi: možno preto je tých skutočných priateľov tak málo - aby sme sa tešili na ešte väčšie a lepšie veci.

23. mája 2014

Sú ľudia, ktorí nás priťahujú bez ohľadu na veľkosť rozdielov.

Ide o ľudí, ktorí vyžarujú vnútorné svetlo a predstavujú tú najšarmantnejšiu bludičku v nočnej mase – ich svetlo nás rozhodne láka, až sa odrazu nájdeme pri nich a ohromene zisťujeme, že si s nimi máme čo povedať. Alebo len tak pri nich byť. Fascinuje nás to a priťahujeme sa k nim čo najbližšie, aby sme sa dostali k ich tajomstvu. Pozorujeme ich, všetko si pedantne ukladáme do hlavy, do srdca, či kam také veci patria, a nič z toho nestačí, je to málo, ešte to nie je ono, pod tým ešte čosi musí byť, niečo, čo by nám pomohlo pochopiť ich, potiahnuť im celé výrobné mystérium, využiť to a byť aspoň trochu ako oni. Rozkladáme si ich a znovu spájame ako skladačku a silno, mocne sa snažíme: niekde TAM to musí byť. TAM bude ten pes – pardon, človek – zakopaný. Začneme ich obdivovať, cítime rešpekt a skúmame ďalej; občas im priznáme aj punc božskosti.

Až postupne prideme na to, že sila, ktorá nás k nim pritiahla, pôsobí aj opačne: sú nami rovnako zaujatí a úplne prirodzene sa vždy z nejakého dôvodu ocitnú blízko nás. Nazvime to spriaznené duše. Alebo priateľstvo.

25. mája 2014

Rojkovia sa radi nechávajú uchvátiť vznešenými ideálmi, mystikou, umením a všetkým, čo v nich zanecháva alebo ešte viac posilňuje pocit opúšťania pevnej zeme, unáša ich kamsi do prázdna, ktoré si naplňajú vlastnými predstavami a hoci aj vzdušnými zámkami (ten môj má tisíc a jedna záhrad).

Nevýhodou je, keď ich tá pevná zem nakoniec dosiahne a poriadne pritlačí späť k sebe. Rojkovia sú totiž nepriateľmi fyziky; horšie než ona sú pre nich už len praktické stránky života.

13. júna 2014

Deti sú zázračné tvory.

Sú silné, slabé, krotké i divoké, obdivujú viditeľné a zároveň vidia pod povrch, veria v zázračné veci, a pritom ich samy tvoria - akoby náhodou; rozplačú aj rozosmejú, niekedy aj naraz; privádzajú do úžasu aj do šialenstva a (samy bláznivé) z predtým racionálnych dospelých urobia šašov a bláznov.

Milujú naplno.

A žiaľ, rýchlo sa učia od dospelých, ako na to všetko zabudnúť. Takže ak nezavrieme svoje vlastné vnútorné diera do klietky, alebo ho nevyhladujeme na smrť, mali by sme sa to od nich veľmi rýchlo znovu naučiť.

7. júla 2014

Ďakujem za dnešný deň.

Ďakujem za rána, v ktorých sa nemusím prebúdzat' hladná či zranená, ďakujem Ti za slnko i dážď, aj keď musím dodať, že by ho mohlo byť viac. Prečo je leto vlastne horúce?

Ďakujem za ranné a podvečerné svetlo, čo si vytvoril ako živé zlato; keď sa viem zastaviť a všimnem si ho, pocítim nehu, akú v inej časti dňa nie.

Ďakujem za "ohromné maličkosti", pohodené po celej ceste, nech sa pohnem kamkoľvek; ďakujem za to, že si dokážem spomenúť, aké dôležité a príjemné tie maličkosti sú; vďaka za to, že keď sa naozaj zastavím, viem si ich užiť a vstúpiť do nich ako do útulných izieb plných obrazov a vôní a zvukov. Ďakujem za všetky zmysly.

Ďakujem za nespokojnosť, ktorá ma ženie ďalej; ďakujem za spokojnosť, keď nájdem podstatný zmysel vo vlastných i cudzích myšlienkach, slovách aj činoch.

Ďakujem za mojich priateľov, čo nimi sú, či už sú prítomní alebo ďaleko. Ďakujem za nich, ktorí sú mi ramenom, uchom, smiechom, otvorenými dlaňami, darom, zázrakom. Kiežby som im bola takou tiež.

Ďakujem za pochvaly a dobré slová, ktoré je možné povedať o druhých; nech ich viem vysloviť čo najviac.

Ďakujem, že si občas ráno spomeniem, že je ešte stále za čo ďakovať. Ďakujem, že si mi to v dnešný deň opäť pripomenul.

Trojbabová (úryvky z denníka...)

Pondelok 4.8.2014
Wadovice

Som rada, že to mamina vybavila. Teda, že nás táto dedina so svojím pánom farárom vzala so sebou na púť, lebo im traja ochoreli a nemohli ísť. Pre istotu sme vzali aj babku Johanku. Mama povedala, že to bude naša „duchovná podpora“, že keď nebudeme vedieť, čo sa deje, pozrieme na ňu a čo bude robiť ona, to budeme my dve po nej opakovať.

Ja som stále opakovala jej smiešny názov pre tetovanie. V autobuse nám rozprávala, ako v telke videla, že jedna žena mala cez celú ruku „vytepovanú“ ružu.

Odteraz, vždy keď uvidím tetovanie, vybuchnem asi do smiechu: „Vytepovanú!“

Boli sme v rodnom dome Jána Pavla II.

Sprievodkyňa mlela len po poľsky, na začiatku sľúbila, že bude hovoriť pomaly, ale v poľštine to zrejme nejde. Ešteže mamina prekladala. Alebo si vymýšľala, ako ju poznám. Ja s babkou sme jej verili. O to tu vraj ide. O „vieru“...

Utorok 5.8.2014,
Sanktuárium Božieho milosrdenstva, neviem kde, asi Krakow alebo niekde blízko

Mama stále nevedela pochopiť, že ho chcem. Prívesok práve s NÍM! Nie krížik, ani agnusťek.

Mama nie je veľmi „kostolný typ“, ale babka ma pochopila. Ešteže sme ju na cestu vzali so sebou. Ani ju nenapadlo robiť mi kázeň, že je to nekvalitný gýč, že to nebudem aj tak nosiť a že sa to nehodí a ľudia u nás budú len zazeráť. babka Johanka mi normálne dala peniaze a povedala: „Hybaj si to kúpiť, Magdalénka, keď ti srdco po tom tak piští, aby si nezabažila!“

Mame bolo asi ľúto tých štyroch zlotých. Ale krowiek v poľskom TESCO nakúpila päť balíkov!

Nakoniec som ju uprosila, lebo kúpiť si niečo bez jej zvolenia, by bolo to isté, ako si nekúpiť nič. Mama sa vie do krvi uraziť.

Mám medajlónik s Jánom Pavlom II. Na jednej strane je na modrom pozadí a kýva a na druhej na čiernom je iba hlava s takou malou bielou čiapočkou. Jedna strana na deň a jedna na noc.

Babka Johanka sa usmievala a stále to opakovala dookola, aby to nezabudla, kým sa zas stretne s dedkom Mariánom a bude o tom rozprávať...

Streda 6.8.2014,
Čenstochová

Sedeli sme s babkou Johankou na schodoch, o ktorých som ani netušila, kam vedú. Jedli sme chlieb so suchou salámou, ktorej babka nabrala hádam pre celý autobus. A rajčiny k tomu. Chutilo nám. Aj keď voda na zapíjanie, už bola teplá. Mamina s nami nesesedla. Ona stále drží nejakú diétu a povedala, že keď tu už je, tak chce všetko vidieť...

Vraj videla klenotnicu. Básnila o nej a závidela nám naše salámové chleby. Skôr si myslím, že chcela, aby videli ju. Dala si dnes nový top a sako. Všetko fialové, lebo to vraj je duchovná farba. Mama je v móde trochu trapka, ale zvykla som si. Aspoň sa mi ujde aj jej porcia salámy.

Pozerala som sa dolu, pod tie schody na malý priestor, ktorý mi pripomenul námestie. Teda iba také malé námestíčko. Stále sa tam motalo veľa ľudí. Všetelijakých ľudí. Na prvý pohľad, z rôznych krajín. Bledí, tmaví, s rovnakými šatkami okolo krkov, iní v tričkách rovnakej farby, ďalší, kráčajúci za chalanom s krížom skrytým za venčekom zo živých kvetov, ktorý držal vysoko nad hlavou, aby svojich nestratil. Také palice zakončené kadečím mali aj iní. Náš pán farár z Mojtína mal veľký zelený dáždnik. Tiež ho držal nad hlavou, zatvorený, lebo nepršalo.

Tí ľudia rozprávali rôznymi jazykmi. Dokonca aj spievali. Pesničky som trochu poznala, jazyk nie.

Babka povedala, že to sú nábožné, ale nerozumela ani ona. Iba sa usmievala.

Spomenula som si na zošit, čo som si založila minulé leto. Vypísala som si doň všetky krajiny Európy a priľahlého sveta. A rozhodla som sa, že si ich budem odškrtať, podľa toho, ktorú navštívim a spoznám. Môj plán bol navštíviť každú.

Teraz som v Poľsku. Poľsko si doma odškrtnem.

Som v Čenstochovej, na schodoch, jem chlieb so salámou a dívam sa do tváří ľudí, možno práve z tých krajín, ktoré ešte nemám odškrtnuté. Príde mi to také zvláštne.

Sme tu všetci kvôli tomu istému. Každý odinakiaľ a predsa všetci akoby z jednej spoločnej krajiny. Čo keby som si pri každom krajinu, ktorej jazyk tu počujem, dala aspoň bodku, kým ju úplne odškrtnem? Akože: ľudí už poznám.

Započúvala som sa a skúšala jazyky rozpoznať.

Nešlo to...

7.8.2014,

Krakow

Tie schody včera viedli na krížovú cestu, ktorú som videla aj zažila prvýkrát v živote, dokonca, pri takom siedmom zastavení som sa už aj vedela chytiť na melódiu, ktorú spievali pri presunoch. Celkom chytľavá, ale spievaný ruženec v autobuse ma už tak nechytal.

Zato sme sa dosť dlho chytali zvona vo veži, v katedrále na Waweli. Vraj, kto sa ho chytí ľavou rukou a pravú si dá na srdce, môže si niečo priať. Alebo to bolo naopak? Pre istotu sme to skúsili aj tak, aj tak. A všetko nafotili...

Božie riadenie

„Tak teda, mami, objednávam ten zájazd do Egypta. Súhlasíš na druhú polovicu mája?“

„Súhlasím, Martinka, veď vieš, že som rada a teraz už mám aj v záhrade porobené to najdôležitejšie.“

„Ale ideme do Sarm el-Sejk-u, v žiadnom prípade nie do Hurghady. S tým tiež súhlasíš?“

„Vieš, že mne je to jedno, hlavné je more.“

„No sľubuješ, že budeš so mnou šnorchlovať?“

„No to si ma dobehla, ale povedala som, že súhlasím so všetkým, a už neberiem svoje slovo späť.“

O pár dní po tomto telefonáte ďalší: „Mami, veľmi ma to mrzí, ale rakúske cestovné kancelárie zrušili lety do Sharm el-Sheikh-u. Musíme zobrať Hurghadu, pretože zájazd je už zaplatený.“

Ja som bola spokojná, veď nebudem musieť šnorchlovať. Sedemnásteho mája letíme.

Hurghada - letisko, autobusová trasa, hotel, ubytovanie - všetko je nám známe, veď sme tu už niekoľký krát. A splnili nám pranie, sme v hotelovom komplexe Grand, nie v tom minuloročnom.

Zvítanie s plážou, s morom. Užívame si slnko, vodu, vzduch. Odbíjame všetky ataky, ponuky na fakultatívne výlety, nočné bary, tancovačky, tetovania. Iba jednej ponuke nikdy neodoláme - masáži. Hneď sa objednáme na poobedie, o tretej hodine. Naše lehátka so slnečníkom sú celkom blízko masážnemu centru, ideme. Za stolíkom sedia dvaja šéfovia, tretí, čo dohodol procedúru s nami, sleduje postojáčky: na koľko dní objednávame, koľko treba ešte dnes zaplatiť a píš, píš. Tak tomuto sa naozaj hovorí byrokracia: prevracajú papiere, označujú farebnými fixkami, viator rozfúkava celý úrad rozložený na stole. Ďalší dvaja prísediaci, tiež úradníci, naháňajú rozutekané papieriky. My sa smežeme celému tomuto divadlu a čakáme. Spoza bočných dverí nakúkajú voľné masérky. Asi odhadujú, ktorá sa ktorej dostane. V úzadí si ventilátorom chladí čiernu hlavu nejaký muž. Zrazu, s veľkou radosťou v očiach a na tvári, vyskočí a gestami vyjadruje nadšenie. Prichádza najskôr ku mne a po rusky sa mi prihovori: „Dorogaja mama.“

„Osama, kde sa tu berieš?“ vykriknem ja, tiež prekvapená, „veď minulý rok si pracoval v úplne inom hotelovom komplexe!“

A ako bola udivená moja dcéra, to sa nedá ani vypovedať. Osamovi sa v nestráženej chvíli podarí vložiť jej do ruky lístok s telefónnym číslom a emailovou adresou.

Všetko je to úplne nepochopiteľné. Mali sme ísť na iné miesto, sme tu, ale jeho sme tu neočakávali. V tej chvíli nám to pripadalo ako Božia vôľa, keďže sa títo dvaja, ktorí si minulý rok začali románik, opäť stretli. Moja dcéra, blondínka komunikatívna v angličtine, nemčine, aj ruštine a vždy usmiata, totiž akoby na mucholapku lepila všetkých Arabov.

Ako dni nášho pobytu rok predtým ubiehali, Osamovi sa nepodarilo vytiahnuť ju na večernú prechádzku a skončilo to vždy len pri dlhých telefonátoch. Predposledný deň sa vždy milý a usmiaty Osama prejavil vo svojej podstate Leva, pretože meno Osama značí v arabčine práve toto zviera. Urazený a nahnevaný nám ani nedoniesol ku rybičkám, čo ohrýzali naše nohy, osviežujúci nápoj, tak ako to predtým mával vo zvyku. Bol trápny, ba až protivný.

Martinka bola úplne zdrvená jeho reakciami a chovaním k bratovi, tiež masérovi, ktorý sa s ňou chcel porozprávať, ale dokonca aj chovaním k nej samotnej. Prišla na izbu, potrhala šípové ruže a vyhodila retiazku s príveskom – darčeky, ktoré od neho dostala. Vymazala jeho číslo, mailovú adresu.

O rok na to sa, s mojím požehnaním, večer vyberá do časti Hurghady nazývanej Staré mesto, lebo sme boli zvedavé, prečo Osama zmenil pracovisko. Dôvod: zlý šéf. „Takto to chcel Alah“ lebo Osama ju stále miluje a nikdy sa jej nevzdá.

Sladké slová lásky, vyznania, na aké nie sú naše dievčatá ani zd'aleka zvyknuté. Prvý bozk po deväťročnom celibáte od rozvodu. Zaviedol ju na námestie, na ktorom sa konal predvolebný prezidentský meeting. Ulice, uličky starej „skutočnej“ Hurghady preplnenej ľuďmi, i odpadkami.

Zmrzlina. Prázdny Osamov pohárik putuje na zem v parku pri lavičke.

„Prečo to hádžeš na zem, a nie do koša? Hovoríš, že máš rád svoju vlasť.“

„Práve preto že ju mám rád chcem, aby bol zvolený kandidát na prezidenta ktorého ja chcem, a on potom urobí poriadky vo všetkom.“

Prvé dva večery boli plné túžob a prosieb aby sa stala jeho ženou, veď on vybaví potrebné formality. Keď sa mu nepodarilo uspieť, d'alšie večery zmenil taktiku. On ochotne pôjde do Európy, bude tam žiť, lebo ju veľmi, veľmi miluje a spraví všetko preto aby boli napriek veľkému vekovému rozdielu spolu.

Spraví všetko, okrem...

Nevzdá sa islamu, nestane sa kresťanom.

Žene sa príjemne počúvajú slová lásky, vyznania na aké nikdy nebola zvyknutá. Aj bozky ustali po jej poznámke: „A Alah to teraz nevidí? Alah spí?“

„Ticho, tak nesmieš hovoriť!“

A tak vo všetkej mravopočestnosti poznávala Starú Hurghadu, arabskú pláž, absolvovala pokojné predvolebné meetingy. No vracala sa vždy zmenená, poznačená láskou.

„Mami, keby naši muži vedeli takto vyznávať lásku, nemáme problém s populáciou Slovenska, ani s jeho demografickým zložením.“ zahlásila pri jednom návrate.

Odolávať všetkému bolo možné len vďaka Bohu.

Problém bol vždy s garderóbou. Jeden večer mala síce pekné šaty, ale prikrátke, na druhý večer boli dlhé úpletové – krásne, ale mali hlboký výstrih. Tak si celý večer zovretou rukou zmenšovala výstrih. Martinka verila, že privedie jednu ovečku ku kresťanom, a začala rozmýšľať o možnostiach ako ho dostať k nám.

Po našom návrate na Slovensko stovky „esemesiek“, dlhé večerné rozhovory siahajúce do ranných hodín. Fotografie z pláže, z mora, z posilovne. Mnohé sa dostali vďaka civilizačnému pokroku mojej sedemdesiatšesťročnej schránky aj na „môj stroj“. Pri každej fotografii krátky komentár, napríklad „Mami, pozri na tie svaly! Aj ja musím viac cvičiť.“.

Potom ju začal oboznamovať so svojou rodinou – matkou, sestrou, švagrinou, bratom. Keď išiel na návštevu do mesta odkiaľ pochádzal, kamerou snímал ich dom . Nový, aj starý.

Zábery známe z fotografii arabského sveta. Skromný, ale svojim spôsobom spokojný život. Osama, ktorý sa časom zmenila na „Habibi-ho“, miláčika, zarába mesačne stopäťdesiat dolárov. Päťdesiat posielala mame, päťdesiat posielala mame, päťdesiat platí za byt v Hurghade, a päťdesiat zostáva jemu, na živobytie.

Od egyptského princa neustávajú obdivuhodné vyznania lásky. Citáty ruských básnikov, nahrávky ruských piesní: „Och, kakoj to mužčina, ja chaču od nevo syna, ili dočku...“

Melódie plné ľúbivých zvukov víria hlavou, zamestnávajú myšlienky.

Naša Martinka je zamilovaná. Radí sa s uznávanými autoritami kresťanov, so známymi.

Podniká kroky, ako mu pomôcť dostať sa na Slovensko. Zháňa informácie o zakladaní masérského salónu. Verí, keby prišiel sem, pocítil dotyky kresťanskej lásky, zmenil by sa. Ochotná je pristúpiť na všetko, okrem odstúpenia od kresťanstva. Robí si výčitky svedomia, v akom aute sa ona vozí, v akom dome on býva, a predsa by mohla pomôcť aspoň jednému človeku a jeho rodine.

L á s k e s a k o r í k a ž d ý v e k . Jej telefonáty domov sú čoraz zriedkavejšie. Začína to byť príliš vážne, až znepokojujúce. To už nie je hra. Ako to skončí? Ako sa sklame? Je skutočne zaslepená láskou! Vydriapala sa na najvyšší končiar svojich ilúzií rojčenia. Skobami jej boli sladké slová, sľubujúce všetko možné i nemožné. Horolezec pri dosiahnutí vrcholu postaví vlajku svojej vlasti. To je tá najväčšia odmena za omrzliny, pády, vysilenia.

Zástava sa stala odmenou Martinkinho citového výkonu. Habibi jej poslal fotografiu arabského chlapčeka, ktorý ciká na izraelskú zástavu.

„Čo si mi to poslal za dehonestujúcu fotografiu?“

„To je veľmi pekná fotografia, ja by som sa k tomu chlapčekomu veľmi rád pripojil.“

„To káže Alah? Koľkokrát som to hovorila o hlavnom Ježišovom prikázaní – miluj blížneho svojho ako seba samého?“

„A vieš ako v Gaze zabíjajú naše deti práve Židia? Čo si za to zaslúžia?“

Martinke spadlo belmo z očí. Uvedomila si, že Moslimova nenávisť k inému náboženstvu- dnes je to židovstvo, zajtra kresťanstvo- je silnejšia, hlbšie zakódovaná v génoch ako láska k žene.

Jubileum

Po dlhom veľkom pôste tisíc deväť sto štrnásteho roku sa konečne vyčasil a v kostole radostne zaspievali Aleluja. O to radostnejšie sa každý ponáhlal domov, lebo aj v tej najchudobnejšej rodine mali v sviatočnú nedeľu na obed „šoudrovinu“ – údené mäso s krúpami. Aj krúpy boli sviatočnejšie. Každá gazdiná sa snažila, keď ináč nešlo aj na „borg“ kúpiť u žida za hrnček fazule. Obed sa dováral sám, na kraji ohniska, v hlinených alebo liatinových hrncoch, lebo všetci, čo len trochu zdraví, odišli do kostola na „veľkú“.

Tak bolo aj U Miša pri foluši. Drevenica stála na výhodnom mieste – blízko kostola, pri potoku, na ktorom klepotalo veľké, vodou poháňané drevené koleso. To dávalo do pohybu zariadenie, ktoré ubíjalo cez zimu popradenú ovčiu vlnu a utkanú na súkno. Až z takého

súkna sa mohli šit kapce, papuče, či haleny-čuchy. Pre ženy čierne alebo sivé, pre mužov biele s červenými „kystkami“ a „šnúrnikami“ so zapínaním na veľký háčik.

Drevenica mala tri miestnosti. Vchádzalo sa do nej nie z ulice, ale zo dvora – do strednej miestnosti, ktorá bola bez drevenej dlážky, len s udupanou hlinou. To bola sieň. V ľavom zadnom rohu stálo ohnisko a na ňom boli dve železné trojnožky. To bol znak, že tu žijú dve rodiny. Každá gazdiná si varila na svojom ohni. Zo siene viedlo dvojce dverí – tie na ľavej stene viedli do „tamtej izby“ a na pravej strane do Miša ku Šušerke.

Šušerka bola hlava rodiny, lebo jej muž zahynul v hore. Ved' v tejto horskej dedine málokto muž odišiel zo sveta prirodzenou smrťou. Zabilo ho drevo alebo blesk v hore, či na lúkach, pritisol prevrátený voz so senom alebo drevom. A rodina to bola neveľká. Dcéra Marina sa pred štyrmi rokmi vydala do Kalmana. Doma zostal len slobodný syn Michal.

Po modlitbe za jedlom mať, Marina Šušerka, odrazu zahlásila synovi, čo už dávnejšie v nej dozrievalo:

„Tak dnes pôjdeme na pytačky.“

„Ved' ste ani nevraveli.“

„Nevravela, nevravela.“ Majetok je veľký a my dvaja na všetko nestačíme. Mladé ruky nám treba. Odkedy sa nám Marina vydala, hrabáčky a kopačky najímame. Keď bude nevesta, aj ja už nebudem musieť chodiť hrabať na zadné grúne.

„A koho by ste mysleli mamo?“

„A ty?“

„Noo...mne by sa páčila Hanča od Špinika.“

„Jú, taká malá?“

„Keď je aj malá, ja som si veľa razy všimol, aká je šikovná. Pri hrabliach sa len tak zvrta. Plátno spolu s materou prvé vystierajú na bielenie na Kobyliarkach, aj mocná je, bo veľké batohy trávy z medzí nosí.“

„Nuž, keď je tak, pôjdeme tam.“

„Idem po ujčeka od Šušera, nech ide so mnou. On je múdry, v kostole už štyridsať rokov pedspevuje, vie, čo má povedať.“

Odišla. Michal išiel do maštale ku statku, do ovčiarne ku ovciam. Tu sa s nemými zvieratkami podelil o čo-to z obedu, aj s novými dojmami po matkinom odchode. Zo šope zniesol voňavého sena, napchal za rebriny.

„Tu máte dnes dobrého z Doščanky, nie takej škutiny z Vysokého alebo zo salaška, ved' aj vám vstal Pán Ježiš Kristus z Mŕtvych.“

Doniesol z potoka vody pre ovce. Dobytok vypustil cez zadné vrátko ku potoku, aby sa dobre napil a jemu, aby sa čas rýchlejšie mihal. Veľmi bol zvedavý, ako pochodia mať s ujčekom. V duchu si predstavoval, ako prišli do Špinika. Lebo všetko sa to odohrávalo podľa dávnych starosvetských obyčají, v ktorých kresťanstvo nadviazalo až na židovské tradície.

Mužský pytač s poriadnou palicou v ruke prišiel k domu dievky súcej na vydaj, trikrát zabúchal so slovami:

„Pokož domu tomuto a ľuďom, ktorí prebývajú v ňom. My ideme z ďalekej krajiny, ako Jakub k Labanovi, lebo nášmu Michalovi sa zapáčila vaša Hanka tak, ako sa Jakubovi zapáčila Labanova dcéra Ráchel. Prišli sme ju tu s našou Marinou pýtať za nevestu. Či by ste nám ju nedali?“

Domáci ostali prekvapení návštevou, aj ich žiadosťou. Najprv sa vyhovárali, že dievka je ešte mladá, nie veľmi súca na vydaj, no keď zvažili u Miša by jej ani nebolo tak zle, zavolali tú, okolo ktorej sa to všetko krútilo. Opýtali sa, čo by ona na to.

„Ja by aj šla, ak ma budú radi.“

A bola ruka v rukáve. Hneď sa dohodli, že na druhý deň pôjdu za pánom farárom spísať ohlášky, lebo ved' čo budú otáľať, keď senné roboty sú, čo nevidieť a u Miša hrabáčku potrebujú.

Bola svadba. Robili sená. A v tom... Jano od Pazdera – ten čo chodí s bubnom - v nedeľu poobede zvolával všetkých, všetkých, všetkých a dával na známosť. Sprvu tomu tí, čo pootvorili okienka na dreveničkách a natŕčali hlavy spoza hrncov s rozkvitnutými muškátmi, ani tí čo vyšli až na priedomie, nijako nevedeli porozumieť.

„Čo, aká monarchia?“

„Mŕtvy následník?“

„Veď sa za neho každú nedeľu v kostole modlíme?“

„Čo vojna?“

„Čo asentírka?“

„A už aj?“

„Teraz v lete, keď jesto najviac roboty?“

Takú zvesť doniesli pán notár s pánom richtárom zo Svatého Mikuláša. Preto musel Jano od Čipky tak rýchlo priať kone do koča a hnať do Mikuláša.

A prišli páni z Mikuláša a spolu s pánom notárom pozývali všetkých mladých chlapov - ženáčov i slobodných bez rozdielu – a tých najsúcejších vybrali. Nikto nešiel na lúky, nik nešiel do poľa, nik nekímil statok! Len bez drôtov, bez telefónov, bez rozhlasu, bez bubna sa šírili správy – Jobove správy:

-Jana Ciciaka odobrali-

-Michala Mišova Šušerkinho odobrali-

Jana Suchého od Kalmana odobrali-

„Ach, tak Šušerke aj syna aj zať! Kto tam bude robiť? Veď Michal sa len pred Šiestimi mesiacmi oženil!

Nikto na to nehládel. Štátne nariadenia treba plniť. Tieto predpisy sú ďaleko od tých Starozákonných, kde podľa Deuteronomia 24/5

„Ak sa niekto nedávno oženil, nemusí ísť na vojnu, ani nech sa mu nedáva nejaká verejná povinnosť, ale bez viny zostane doma, aby sa mohol rok tešiť so svojou manželkou.“

Výroky padali a padali, Katova sekera na vojnovom kláte sekala a sekala. Tých najrúcejších „odobrali z prvej.“ No pažerák vojny sa nezasýtil boli aj „druhá a tretia.“ Brali aj starších aj dengľavejších. Všetkých? Nie! Košovci ostali. Tí nemuseli ísť. Ako to? No veď ich mať Gabajka, tá má pod kolenom pikulíka, tam má v šatočke zaviazané peniaze. Tie peniaze u pána notára zaklopkali silným prstom na šporkasu, notár a jej synovia nemuseli narukovať. Koľko bolo tých zlatoviek? Nikto nevie a nikto sa to nikdy ani nedozvie. Ale iste to nebolo málo, lebo takí mocní chlapi, najväčší zurvalci, výmyselníci bitkári z dediny a ostali doma.

Nedeľa lúčenia. Sätá omša. Prerušovaná posvätnosť chvíle dusenými vzlykmi, hlasným plačom, fikaním detí, utieraním slz do rukávov mužských košiel, ženských i dievčenských či dievockých záster - šurcov. Stareny zalamujú rukami, pán farár sa nezmôže na kázeň, a recitujú sa všetky litánie:

„Zmiluj sa, vysliš, ochraňuj nás Pane.“ Oroduj, orodujte!

Po smutnom obede pán notár pozýva na zábavu do obidvoch krčiem Ku Kircke aj Germanke. No zábava viazne. Nikomu sa nesladí tancovať. Niektorí prevrátia do seba ponúkané poldecáky, ale tie nútia každého ešte viac premýšľať a smútiť.

Parobci sa podvečer vyberú ešte raz poprechádzať po dedine v radoch držiac sa za plecía a spievajú. Prídu zavolať aj Michala, nechce ísť, no musí, on je výborný spevák, má to po ujčekovi, ktorý už v minulom storočí poznal noty, keď hrával v kostole na organe. Mládenci nútia, s ťažkým

srdcom odchádza od svojej Aničky i od matere.

A do ticha podkráľohol'skej dediny zaznievajú krásne viachlasé spevy:

„Široký jarček, bystrá vodička

Napojže mi moja milá

Mojho koníčka...

Ďalšia

Kopala studničku, pozerala do nej...

A ďalšia

Mala mati jednu dcéru mala...

A ešte ďalšia

Chodíme, chodíme.

Piesne sa striedajú, obločky na domoch otvárajú. Podstienky sú zaplnené, no nejedna komôrka je taká plná žiaľu, že ide vytisnúť až šindle na streche.

A potom zaspievajú takú novotnú:

„V Mikuláši stred mesta, biela ruža rozkvitá,

Mikulášska kasárenka, mikulášska kasárenka zlatom striebrom obitá!

Jedna matka syna mala aj toho dať musela.

Neplačte vy, mamička, mám vraného koníčka,

Keď ja na neho sadnem,

Zabolí ma hlavička.

Hlavička ma zabolí, šablička mi zazvoní....

Spev sa rozlieta – bôľne, neradostne tesklivo. Ruky padajú bezvládne z pliec, rady sa bez slov narušajú rozpadávajú, každý jeden po druhom odchádzajú, veď už za chvíľu. Za krátku chvíľu...

Vozy sú pripravené. Namiesto lavíc dosky pokladené, to sú dosky pre odsúdencov na smrť.

Všetky zvony začnú vyzváňať a bez výzvy, bez povelu sa zhromažďuje celá dedina: malí, veľkí, mladí, starí, pán farár s miništrantmi na čele.

„A zástavy? Zoberme zástavy! Veď to jako keď ideme na púť do Levoče.“

Kto plače hlasnejšie? Teplické zvony či Tepličania svojimi Zdravas Mária?

Kto vie viac precítiť túto bolesť jako Sedembolestna?

Kto môže pomôcť ak nie ten, čo v tejto chudobnej dedine vždy bol na piedestále?

Zdravas Mária, milostí si plná vypros milostí pre tých, čo odchádzajú i pre tých, čo ostávajú.

Svätá Mária, matka Božia,

Pros za nás hriešnych...

A tento smutný ružencom ovinutý sprievod sprevádzajú aj hviezdy na oblohe, čo sa postupne zapalujú. A keď zídu ku kaplnke Ku sv. Jánovi poniže dlhej dediny, rozsvieti sa aj mesiac, aby zvýraznil smútočno- slávnostnú chvíľu. Pán farár posväcuje a žehná odchádzajúcich, ku vozom sa rozbehnú matky, otcovia, deti, milé, sestry, bratia. Lúčeniu nie je konca kraja. Až napokon z úradnej moci pán notár zasiahne. Prikazuje richtárovi, bubeníkovi, pánovi učiteľovi Podhorskému, aby odohnali ľudí od vozov. Pohoničom prikáže pošibať kone, lebo treba ísť na Štrbskú stanicu.

Za srdcervúcich výkrikov, nevýslovného žiaľu vozy predsa odchádzajú. Idú cez Kolesárky, prebrodia sa tam cez Čierny Váh a potom cez Šuňavskú horu a lúky na štrbské lúky do Štrby a na Štrbskú stanicu. Je to pekných pár kilometrov. Hviezdy začínajú blednúť, tma prehráva v tom neustálom zápase o svoju moc so svetlom. A keď deň definitívne víťazí, všetci zažijú veľké prekvapenie. Tých, čo sa dovezli ku vlaku je o jedného pasažiera viac. Všetci onemeli od úžasu okrem dvoch ľudí. Pod lavicou, na ktorej sedel Michal, sedí učupená jeho mladá milovaná a milujúca- to malé žieňa Anička.

To nikto nečakal. Až tam si ho vyprevadila. Až tam sa s ním rozlúčila- navždy...

Lebo teplickým parobkom nedali ani koníčka, ani šabličku jako si spievali, ale flintu s bodákom a namiesto pochodových piesní – klik, auf...

Do blata, do zeme, do snehu a do útoku. V prvom útoku padol.

Kamarát zo susednej dediny Vikartoviec mu podával fľašku s vodou - márne, už nedýchal.

Ani zvony za ním nevyzváňali. Nemali aké. Zrekvirovali ich na kanóny.

Klárine jablko

Niesla sa ulicou ako ladný t'archavý vietor pred búrou. Jej spráchnivené-jemné pohyby pripomínali choreografiu baletu z jej mladosti. Nebola tá z mladších, patrila k zatrpknutým, serióznym postarším slečnám, ktorým je súdené stráviť zvyšok života so samotou v temnom kúte, niekde na psychiatrii. Svoje staré telo prenášala z nohy na nohu, pozdĺž tichou ulicou. Oči jej spočinuli na dieťati, kt. sa snažilo dočiahnuť na zvonček. Dieťa sa jej zdalo tak známe...

„Pomôžem ti,“ povedala a stlačila zvonček.

„Kto je?“ ozvalo sa z neho.

Dievča sa rozbehlo preč s huncútskym smiechom.

„Rýchlo babi, utekaj!“ kričala.

Sedemdesiatdva ročná starena len zvrátila obočie tak, že sa objavili nové vrásky na jej tvári. Ospravedlnila sa hovoriacemu zvončeku a vrtko vykročila preč. Väčší kameň, labilné členky, hrboľatý asfalt a ležala na zemi ako batola, ktoré sa učí chodiť. Ako vtáča, ktoré vypadlo z hniezda.

Prebrala sa v nemocnici otlčená sťa Adamove jablko.

„Ostanete tu zopár dní na pozorovanie.“ oznámil mladý lekár Martin.

„Pozorovať ma môžeš aj doma,“ povedala.

„Pani Klára, viete, že to neprichádza do úvahy.“

„Ako chceš, dám ti zopár dní na rozmyslenie, vieš kde ma nájdeš.“

Otočila sa na druhý bok smerom k oknu. Zadívala sa na ohnivú guľu ako šíri teplo. Kto vie, kto sa naň pozerá z druhej strany Zeme. Oči sa jej pomaly zatvárali, keď zrazu do izby vtrhlo akési dieťa, dievča. Počkať! Bolo to dievča zo včera, včera večera.

„Je mi to ľúto,“ povedala, „ja som Vás o pomoc neprosila.“

Klára sa tvárila že spí.

„Vážne mi je to ľúto, ale som si istá, že zajtra budete fit. Mám Vám niečo priniesť?“

Klára ticho zatajila dych. Nechcela sa rozprávať s dieťaťom, ktoré mohlo mať päť - šesť rokov. Malé dievča až príliš bielej pleti s ešte belšími vlasmi, oblečené v pyžame. V pyžame? Prečo má pyžamo?

„Bože, nie ste mŕtva, však? Povedzte niečo hocičo!“ skríkla preľaknuto.

„Prosím ťa. Nechaj ma oddýchnuť si.“

„Ale až mi sľúbite, že sa nehneváte.“

„Ách, však mi nič nie je.“

Vrátila sa domov. Do jednoizbového bytu, kde by nemohla bývať ani trojčlenná rodina. Také byty boli výlučne vyhradené pre ľudí, ktorým je súdene zomrieť samým. Samým a osamelým. Čím si človek zaslúži takýto trest? A zrazu to prišlo. Prišli spomienky a ľútosť nad vlastným osudom. Vôbec to nečakala, ani nesedela. Stála pri kuchynskej linke, držiak v ruke prázdny porcelánový hrnček. A vtedy, si uvedomila aká je sama.

Vyrastali v malej dedine neďaleko mesta. Klára mala tri sestry a dvoch bratov, pričom zo všetkých bola najmladšia. Hovorievalo sa, že najmladšie deti bývajú tie rozmaznané. V Klárinom prípade sa hovorievalo o najmladšom omyle. Chcela si spomenúť na sladkú príhodu z detstva, a tu bol problém! Okrem bitiek a hádok si na nič iné nespomínala.

Otec veľmi rád degustoval alkohol, smutné je, že ani po toľkých rokoch nenašiel správnu mieru. Matka bola vždy zatvorená v hornej izbe. Šíril sa odtiaľ šepot, krik i plač. A každý vedel, že je hore sama. Rodiny si zvyknú tehotenstvo plánovať, v jej prípade sa to nedá nazvať inak ako omyl.

„Si moja žena!“ skríkol.

„Odíd!“

„Si moja žena! Patíš mne!“

A asi si viete predstaviť čo nasledovalo. Z nechceného tehotenstva, Klára. Starší súrodenci odišli hneď ako im dospelosť zaklopala na dvere. Jediný, kto sa venoval Kláre bola starká, ktorá zomrela keď mala Klára šesť.

„Si moja žena!“ ozval sa otec.

Znova ten istý príbeh. S výnimkou toho, že tentokrát si matka podrezala žily skôr než stihol otvoriť dvere. Pohreb bol dojemný. Otec bol asi najdlhší čas triezvy, a zišla sa väčšina rodiny, ktorú Klára ani nepoznala.

Vždy čakala kedy bude môcť odísť z domu, okúsiť slobodu a voľnosť! Neskôr patrila k najlepším baletkám na Broadwayi. Potom prišla autonehoda, samota a roky pribúdali, a pribúdali... Z úspešnej, krásnej a žiadanej ženy sa stala zatrpknutá starena.

Vodná para z kanvice sa šírila ako vírus chrípky v epidémii. Zaliala si kávu, pustila rádio sadla si na starý oranžový gauč, kde presedela celé dni. Inokedy si začala prezerat' fotky z úspešných čias, a niekedy si čítala knihy, ktoré nikdy nedočítala. Odmietala čítať „presladené“ závery z románov.

„Odkiaľ si prišla? Je zamknuté.“ opýtala dievčaťu, ktoré stálo v pyžame pri jej gauči.

„Tak ako si prišla?!“ zvyšovala hlas so štipkou agresie.

Dievča len nemo stálo, neodpovedalo. Hlavu malo sklonenú. Strapaté tmavé vlasy mu zakrývali celú tvár. Klára vstala, zdvihla telefón. Začala vytáčať políciu, jedna-päť-osss. A v tom dievča zdvihlo hlavu. Klára si až tu uvedomila odkiaľ ju pozná a zložila telefón.

„Bože môj! Toto je starecká demencia? Mám už umrieť? Bože, čo je to so mnou?! To nemôže byť pravda. Hovor, ako si ma našla? Čo odo mňa chceš?“

Klára si uvedomila, že to dievča, ktoré sa vtedy rozbehlo ulicou, že to dievča z nemocnice. Je. Je ona z detstva. To nemôže byť predsa pravda!

„To je nemožné. Kde máš mamu, prečo máš pyžamo?“ pýtala sa, a priložila servítku na gauč, tam, kde rozliala kávu z toľkého prekvapenia. Škvrna sa už aj tak hlboko vpila do látky, ktorá bola toľké roky zachovalá. Dievča nemo stálo, bez mimiky, bez pohybu a pozeralo Kláre priamo do očí, akoby ju chcelo o niečo poprosiť.

„Ja som to nechcela urobiť. Vážne. Bola to nehoda!“ hovorí starena akoby pre seba.

Hovorí sa, že v domácnosti sa stáva najviac úrazov. Je možné, že aj najviac smrteľných situácií. Ale ťažko posúdiť, či k tomu úrazu nedopomohol niekto ďalší. Je to vražda, zabiť niekoho kto si to zaslúži, niekto kto ohrozuje iných? A kto povedal, že niekoho zabila?

„Mala som sedem rokov. Otec spal vonku na verande v kresle. Ja som stála pri jablони a snažila som sa dočiahnuť na najväčšie jablko v korune. Pravou rukou som sa chytila konára a ľavou nohou som chcela stúpiť o niečo vyššie. Ľavou rukou som ho dočiahla, ale noha sa mi šmykla. A ja som padla skôr, než by motýľ stihol zatrepotať krídlami. Otec vstal a išiel ma zdvihnúť. Ale ja som nestála o jeho pomoc. Tak mi chcel zdvihnúť aspoň jablko, ktoré sa medzitým odgúľalo na cestu. Bývali sme na tichej ulici. A práve teraz prechádzalo auto, ktoré si otec nevšimol. A ani otca si nevšimol sused, ktorý dlhé roky býval vedľa nás. Možno práve nemal okuliare, ktoré nosieval. Možno ráno zaspal, a tak si ich zabudol doma. Nezaspal by, ak náš pes neštekal v nekresťansky nočnej hodine. A otec by nebol na ceste, ak by som sa nechala zdvihnúť zo zeme, alebo len ak by som vystúpila pravou nohou.“ hovorila Klára hľadiac vonku z okna.

„Čo som mala urobiť? Bol ďaleko, nedobehla by som. Kričala som na otca, ale on nereagoval. Schytila som ďalšie jablko a hodila ho do bočných dvier auta. Brzdy zaškrípali, otec sa otočil. Sused si až teraz všimol otca. A ja som rozrušene stála pod jablňou, z kolena mi tiekla krv.“

Avšak čo môže podniknúť malé dievča proti plánom Boha. A možno ani Boh nevedel, čo sa stane. Klára aj s otcom vstúpili do kuchyne. Klára chcela umyť jablko, jablko z koruny stromu. Avšak voda nešla a tak ho len položila na dres a odišla. Vrátila sa až večer, večer, keď bolo už na všetko neskoro.

Otec sa rozhodol opraviť skrinku pod drezom. A možno práve to jablko, jablko, ktoré Klára položila na dres zmenilo nosnosť a práve v okamihu, keď mal otec hlavu pod dresom, dres padol. Našla ho až večer, nehybného, bez známok života a v kaluži krvi.

Klára sa obrátila od okna k dievčaťu v pyžame, v ktorom ona našla otca.

„Ale prečo si tu ty? Chceš mi prinavrátiť pocity viny? Nič som neurobila naschvál. Vplyv malých rozhodnutí vyplynuli ku veľkej katastrofe.“

„Pani Klára!“ kričal lekár Martin svietiac baterkou do Kláriných šošoviek.

„Pani Klára,“ kričal Martin tľapkajúc jej líca, „ostanete tu zopár dní na pozorovanie.“

A ona zistila, že všetko bol len sen. Alebo?

Ukradnutá identita Michalla Benneta

Je všeobecne uznávanou pravdou, že sebavedomý, ambiciózny a bohatý mladý muž nikdy neostane dlho slobodný. Hoci je len málo známe, aké sú city alebo úmysly tohto muža, vždy bude lákať nespočetné množstvo mladých rozvážnych dám, dychtiacich po závideniahodnej budúcnosti. Na druhej strane sa vždy budú cítiť ukrivdení tí, čo majetok ich otcov nespĺňa ich očakávania, alebo tí, pri ktorých sa na prvý pohľad nezačervená žiadna mladá tvárička. A ešte keď sa k tomu všetkému pridá zle meno rodiny a predsudky, takýto človek je odsúdený na osamelý život.

Prvý pohľad zvykne očariť, upútať ale aj odradiť a dodať dostatočný čas nato, aby si človek rozmyslel či chce mať niečo spoločné s osobou, na ktorú dá sa povedať zíza. Práve, keď sa zozbiera dostatočná odvaha na oslovenie prichádza zlom. Bud' sa to končí pozitívne alebo negatívnou potupou, ktorá sa deťom nerozpráva.

„Slečna, nechcete?“ zašomral otrhaný žobrák ukazujúc zbierku časopisov Nota Bene.

Blondína ani nepootočila hlavou, upravila si vlasy, a klopajúcim rytmom odišla z miesta, kde by sa ženy nemali túlať samé.

„Prosím, kúpte si.“ ozval sa k ďalšej dáme, ktorá možno z ľútosti alebo možno zo zvyku bola pravidelnou čitateľkou.

Tibor bol dobré známy. Na hlave mal deravý klobúk, spod ktorého mu odstávali čierne kučeravé vlasy, z tváre mu šľahali jazvy. Jeho pohľad už dávno stratil šarm. V ruke ešte stále držal poloprázdnu fľašu s vínom. Ale nebol známy ako žobrák, bol známy svojou minulosťou. Lebo okrem veľkej lásky sa z ničoho neprevinil.

Tibor mal piatich súrodencov, čo je určite uspokojujúci počet. Avšak pre Rómov to zväčša býva len počet na vykompenzovanie dôchodku. To že ním prúdila cigánska krv, sa pripomínalo od detstva.

„Keď nebudeš jesť, odvezieme ťa ku cigánom!‘ kedysi strašili deti.

Čo sa preukázalo tým, že malé deti, ktoré ešte neokúsili váhu vlastných slov, zväčša kričali a ukazovali prstom, na tých „černejších“.

Dlho plánoval odchod a nový začiatok, až v ňom dozreje dospelosť. Našiel si prácu, domov aj ženu, ktorá mu dávala všetko, čo muž potrebuje k šťastiu. Jediné, čo mu chýbalo bol styk s rodinou, ktorá sa ho zriekla hneď potom, ako zistila farbu pleti jeho ženy. Bola belšia než čerstvý sneh, čo vyvolávalo predsudky a potupu pre celú jeho rodinu. A to, že ho opustila hneď ako sa zapáčila mladšiemu, bohatšiemu a belšiemu mužovi očakávala celá Tiborova rodina. Tibor tak v priebehu týždňa prišiel o manželku, deti, domov a nádej spokojného života.

Keď už aj jeho nezáväzná čitateľka Nota Bene odišla, jemná triaška mu pripomenula, že sa leto končí a on by si mal vyhliadnuť lepšie miesto na nocľah než drevenú, lakom potretú lavičku v parku. Ako kráčal čiernym parkom, všimol si niečiu peňaženku pod lavičkou. Zdvihol, otvoril... Tol'ká nádhera! Tol'ké šťastie! Okrem dokladov, kreditné karty a dostatočné

množstvo peňazí na. Na. Alkohol? Herňu? Návrat k normálnemu životu? Keď padla chladná hmla, Tibor zaspával s úsmevom na tvári, držiac cudziu peňaženku.

Ráno sa opäť potešil pohľadom do jej vnútra, a vybral sa do najlepších obchodov v meste.

„Pán Bennet sa istotne neurazí alebo ani nevšímne, ak mu zmizne menšia suma,“ povedal si, „a navyše skôr či neskôr mu všetky peniaze vrátim.“

Vzal peňaženku, vstúpil na cestu. Pevne veril, že predavačky sa nedajú oklamať výzorom. Iste by na našlo tucet tých, čo by zavolali ochranku skôr, než by stihol pozdraviť, ale iste by ten tucet predavčiek zmenil názor jediným pohľadom na konto. Rozmýšľal akú košeľu si kúpi, s dlhým rukávom alebo krátkym? Všetko má dosť peňazí na obe.

Zrazu len zaškrípali brzdy auta. Prebral sa až v nemocnici. Na jednej z lepších izieb. Hneď mu bolo jasné, že niečo nie je v poriadku.

„Pán Bennet, mali ste nehodu. Ako sa cítite?“ opýtala sa zdravotná sestra.

„Som,“ pokračoval habkajúco, „volám sa Tibor.“

„Mali ste menší otras mozgu, som si istá, že na všetko si neskôr spomeniete lepšie.“

Ale keď sa ani po týždni žiaden pán Michall Bennet nedostavil kvôli ukradnutej identite, Tibor chcel začať žiť život, ktorý mu vôbec nepatrí. Život, kde zo žobráka stane šarmantný muž. A bolo by sa mu to aj podarilo keby ju vtedy neuvidel.

Ležal na posteli ako každý nemocničný pacient. Keď cez okno na dverách si všimol, ženu. Nie, nebola to jeho bývalá manželka, ani jeho matka. Bola to žena, ktorú predtým v živote nevidel, a verte či nie, on ich stretával celé stovky priam tisíce, kým bol na ulici. Určite čakáte ako opíšem jej krásu, výnimočnosť alebo spojenosť medzi nimi. Pravda je, že to bola obyčajná upratovačka, ktorú predtým nikdy v živote nevidel, ale aj tak mu zamiešala karty v jeho novej hre. Viete aký je rozdiel medzi žobrákom a boháčom? Rozdiely sa dajú nájsť naozaj vo všetkom, ale nenarážam na tie, čo najviac bijú do očí.

Všetko sa to stalo v jeho posledný deň v nemocnici. Keď si ho všimla viac než iných. Nebolo to naschvál avšak kútikom oka si všimla, ako zjedol pripálenú kôrku chleba, čo by nebolo až tak zarážajúce. Ale to, že si zabalil zvyšky z jedla na neskôr sa celkom vymykalo zo zásad boháča.

„Pán Michall! Pán Bennet, nechali ste si tu sveter.“ kričala po ňom, keď odchádzal.

Ale on odchádzal akoby by bol hluchý. Päťdesiat ročná starena ho nestihla dobehnúť, a tak si zobrala jeho ošúchaný sveter s tým, že mu ho vráti.

Medzitým pre skutočného Michalla Benneta, mladého podnikateľa to bol najhorší týždeň v živote. Deň, keď stratil peňaženku si pamätá ako včerašok. Musela mu vypadnúť zo zadného vrecka v momente keď sa načialhol k Monike, jeho priateľke, ktorá sedela vedľa neho na lavičke. Večer mal let s prestupom do Kórei. Ako náhle na letisku zistil, že mu chýbajú doklady, vyhlásili ho za podozrivého. Bez nároku na akúkoľvek obranu ho zadržali na týždeň. Bez nároku na obhajobu, na telefonát, na vysvetlenie... Sedel v čiernom väzení neďaleko vrahov, dílerov a iných oprávnených väzňov. Po týždňovom prehrešku ho pustili s tým, že mladý podnikateľ nemal ani poňatia kadiaľ má ísť.

Pre Tibora to bol týždeň splnených snov. Kúpil si oblek, ostrihal vlasy aj bradu. Prihodil zopár centov pouličným umelcom. Celé dni presedával na lavičke a krmil holubov. Chcel vrátiť aspoň doklady, ale to by hneď od neho žiadali aj karty a zvyšok peňazí.

„Pán Bennet, všimla som si Vás na lavičke. Priniesla som Vám sveter, ktorý ste si nechali v nemocnici. Ako sa cítite?“ pýtala sa upratovačka, ktorá prechádzala okolo.
„Ďakujem lepšie.“ prekvapene odpovedal a prijal starý sveter, ktorý mu núkala.

Zrejme si chcela k nemu prisadnúť, a bolo by sa jej to aj podarilo, keby si jeden holub preletujúci okolo nevybral Tiborove sako ako cieľ, kde chce zasiahnuť. Upratovačka Hanna sa škodoradostne usmiala a ponúkla sa, že mu to vyperie.

„Nie, ďakujem,“ znela jeho odpoveď.

A ona odišla so sklonenou hlavou. Tibor vstal. Chcel nájsť čistiareň ale všimol si niečo iné. Za kríkmí opodiaľ si všimol skupinu ľudí. Poznal ich ako z videnia tak z minulosti.

„Chceš?“ spýtal sa ho týpek s kapucňou na hlave.
„Koľko?“
„Päťdesiat za gram.“ odpovedal.

Tibor sa usmial. Dal mu posledné peniaze. Večer, keď sa radšej ani Mesiac neukázal si vybral z vrečka jeho heroínové potešenie. A znova cítil ako niekto hoci dlhú dobu bol nikto. Zrazu mu neprekážala samota, chudoba, hlad nieto ešte jeho nový špinavý oblek.

Okoloidúca hliadka policajtov mierila priamo k nemu.

„Pôjdete s nami.“ vraveli.

Boli to dvaja urastení chlapi, za opaskom mali putá, obušok i zbraň. Na hlavách čiapky. Akýkoľvek odpor by sa mu vypomstil dvojnásobne. Na policajnej stanici už čakal Michall. Tibor ho hneď spoznal z fotiek dokladov, ktoré mal.

„Je mi to naozaj ľúto.“ vravel.
„Tak to by malo.“

Uzdravenie

„Počula si už? Marek má odísť. To je strašné!“ oznámila Števká Marcele.

Za Marcelu reagoval jej pohľad. Bolo jej ľúto. Ale čo už. Už si takmer zvykla. Kňazi v ich farnosti sa striedali skoro každý rok. Ak si niekoho obľúbila a zverila mu svoje trápenia i radosti, musela rátať s tým, že raz odíde a príde niekto iný. Len staručký pán dekan bol ten istý. Už toľko nevládal, no šibalské oči svedčili o tom, že kedysi musel byť iné číslo. Občas o tom rozprával aj sám. Vtedy pobavil malých aj starých. Ale kapláni sa menili. Takže Marek ide preč. Škoda!

„Počúvaš ma? Ide preč. Do nejakej dediny na ďaleký východ. Nezávidím mu to,“ snažila sa Števká upútať Marcelinu pozornosť.

„Hm, škoda,“ odvetila jej Marcela, „dúfam, že sa s ním ešte stihnem porozprávať. Kedy odchádza?“

„Až o dva týždne. To stihneš!“

Marek prišiel ako novokňaz. Prvýkrát sa s ním stretla v sobotu večer. Pri omši mali byť aj krsty. Kostolník šiel na futbal, tak Marcela zaskakovala. Predstavil sa, skoro mu nerozumela a potom sa spýtal: „Ako sa krstí?“ Pozrela naňho a vytiahla knižku. On jej svoju ukázal. „Aha, máte, tak super. Je iba jedno dieťa. Takže si to treba nalistovať a postupovať podľa toho, všetko tam píš,“ povedala mu v rozpakoch. Usmial sa. „To viem, ale aký je tu zvyk? Kedy sa obetuje dieťa? Pri Otčenáši alebo na konci omše?“ chcel vedieť. „No....zvyk nemáme. Jedine taký, že keď je v sobotu futbal, som tu ja. Inak...no jeden kňaz to robil pri Otčenáši, toho striedate. Pán kaplán Janko obetuje dieťa hneď po krste a ešte druhý pán kaplán, čo tiež odišiel, až na konci omše. Tak si vyberte. Naozaj tu jednotne nekrstíme, teda kňazi nekrstia,“ odpovedala. „Dobre teda,“ v podstate sa poďakoval a zahĺbil sa do knižky. Potom sa chytil za hlavu a uvedomil si, že potvrdenie o krste nechal v kancelárii. Zasmiala sa. Zájde poň cez omšu a do konca omše bude v sakristii, len či vie meno. Meno vedel, krstil rómske dieťa a mená malo tri, jedno lepšie ako druhé a to lepšie ako tretie. Keď jej povedal, neovládla sa a vybuchla smiechom. Potom ho aj s jedným miništrantom poslala v ústrety jeho prvej omši v ich farnosti, na konci ktorej sa dozvedela, že je novokňaz. Po omši sa jej asi päťkrát poďakoval. Prvý raz prikývla, druhý sa na neho pozrela a pri treťom raze mu povedala, že už ďakoval, štvrtý raz sa na neho pozrela skúmavým pohľadom a piaty raz sa zasmiala. „Chúďa vystresované,“ povedala si už pre seba. Miništrant odišiel, veriaci sa z kostola vytrácali, ešte chvíľu počkala a potom zapla alarm a zamkla. Za ten jeden rok, čo bol u nich, si na neho zvykla. Bol milý, mladí ho zbožňovali a on im rozumel. Marcela už bola staršia, školu mala vychodenú a začala pracovať. Ale aj ona rada chodila na jeho omše. Mal veľmi dobré kázne. Šiel do hĺbky a príklady bral naozaj zo skutočného života, nie z knižiek. Chodila k nemu aj na spovede. Spovedal dlhšie ako ostatní, ale stálo to za to. Bolo jej ľúto, že odchádza. Snád' sa bude mať v tej druhej farnosti dobre. Ktovie, kto príde miesto neho? To, aby sa už začala modliť, aby bol v pohode.

Dva týždne ubehli ako voda. Tentoraz to bola Marcela, ktorá Marekovi päťkrát ďakovala, kým odišiel. Bude jej chýbať, ale za tie roky, čo pomáhala vo farnosti, pochopila, že proti dekrétu nikto nič nez môže a treba ho rešpektovať ako Božiu vôľu. Mohla len Bohu ďakovať, že im ho poslal do farnosti a prosiť o to, aby nový kaplán bol dobrým pastierom.

Keď ho prvý raz uvidela, pomyslela si: „No zbohom.“ Vyzeral byť starší, možno už ako jej otec, ktorého si matne pamätala. Keď začal rozprávať, miestnosť naplnil jeho silný, hrubý a zdanlivo prísny hlas. No oči mal pokojné a tmavé. A oči, tie sú oknami do duše.

Tušila, že to nebude také zlé, ako to vyzerá. Spočiatku všetci ľutovali, že Marek a Rado odišli a prišiel miesto nich on a ešte jeden nevýrazný kaplán. Potom si zvykli. Stretká mladých fungovali ďalej, viedli ich rehoľné sestry a kaplán Janko. Mládežnícke omše mal na starosti on. Volali ho pán kaplán Peter. Nemal prezývku a mladí mu netykali. Napriek tomu boli mládežnícke omše plné mladých, ktorí tam radi chodievali. Mládeži rozumel, vedel s ňou pracovať a jeho detské omše boli plné smiechu detí, dospelých i starých rodičov.

„Pôjdeš s nami zajtra do Tatier?“ spýtala sa Števkina Marcely po mládežke.

„Ja neviem, má vraj pršať, ak nás tam chytí búrka,....no nemôžem ochoriieť, musím do roboty v pondelok,“ uvažovala Marcela a ľutovala, že ešte nechodí do školy ako väčšina mladých zo stretnutia. Nechcela maródovať, aby ju nevyhodili z roboty, bola ešte v skúšobnej dobe.

„Ale pod', bude sranda. Žiadna búrka, neboj!“ prehovárala ju Števkina.

„Naozaj nemôžem ochoriieť a v Tatrách je počasie nepredvídateľné, tam sa zmení rýchlo,“ argumentovala Marcela.

„Ako chceš,“ odsekla nahnevaná Števkina.

„Vieš, ona už nie je študentka, v práci je to iné, onedlho to aj ty pocítiš,“ zapojil sa do rozhovoru pán kaplán Peter.

„Vás nevolám, viem, že nepôjdete, volám Marcelu,“ odsekla mu nahnevaná.

„Ja nemôžem ísť, vieš, že som po operácii nohy, som rád, že už chodím. Inak by som šiel s vami veľmi rád, ale chápem Marcelu. Skúšobná doba je skúšobná doba. Kde si potom bude hľadať robotu? Nie je to také ľahké,“ pokúšal sa zmierniť Števkina hnev.

„Ako chceš, ak si myslíš, že z jedného dažďa tak ochorieš, že nebudeš môcť ísť do roboty, tvoja vec. Ja idem,“ povedala a zamierila k dverám. Pán kaplán Peter jej zastal cestu. Pozrel sa na ňu. Stále bola nahnevaná. Rozmýšľal, ako by ju obmäkčil. Položil jej ruky na plecia a povedal: „Raz pochopíš. Teraz sa na ňu nehnevaj a odpusť jej.“ Strhla sa a vyrútila sa zo sakristie. Ostal prekvapený. Obrátil sa na Marcelu: „No nehanbíš sa niekoho takto vyviešť z miery?“ Zaškerila sa naňho. Všetci v sakristii však ostali ticho. Táto reakcia bola naozaj zvláštna a to aj na stredoškolačku v rozkvetu puberty. Števkina takto nezvykla reagovať. Vedeli to všetci. Niečo sa muselo stať.

„Pôjdeš za ňou ty alebo ja?“ spýtal sa pán kaplán Peter.

„Asi by sme ju mali nechať chvíľu tak, niečo ju musí žrať,“ odvetila Marcela.

„Takže ja. Idem,“ nedal sa pán kaplán a pobral sa zo sakristie hľadať Števkina.

O pár minút bol späť. „Vynadala mi a povedala, nech sa do nej nestarám a to som jej len chcel pomôcť. Ja neviem, vy ženy ste strašne komplikované!“ slová adresoval Marcele, ktorá sa evidentne modlila, aby to dobre dopadlo.

„Mali ste ju nechať tak, teraz sa už nadobro odula,“ skritizovala kaplánov postup Marcela. Na jeho uštipačnú poznámku o ženách nereagovala, už párkrát sa nechala do tejto diskusie vtiahnuť a vždy to skončilo tým, že pán kaplán mal posledné slovo a ona ostala zbytočne rozladená.

„Tak poďme na stretnutie,“ zavelil Miško, jeden z miništrantov a ostatní okrem Marcely a pána kaplána sa pobrali za ním.

„Ešte by som tu chvíľu ostala,“ oznámila Marcela kostolníkovi, „potom zakódujem a zamknem.“

„Dobre, tak ja idem, ale nebud' dlho. Pekný večer,“ rozlúčil sa kostolník a skontroloval sakristiu, či je všetko v poriadku. Marcela sa opýtala pána kaplána, či aj on ostáva. Odvetil, že mu to neuškodí. Kostolník teda za sebou zamkol a oni dvaja sa pobrali do kostola. Nesadli si ďaleko od seba. Obaja sa ponorili do modlitby, ani si nevšimli, že čas uteká. Bolo im to jedno. Bol piatok večer. Ani jeden nemusel na druhý deň skoro vstávať. Po dlhej chvíli ticha sa ozval: „Mala si pravdu. Nemal som za ňou ísť. Pokašľal som to. Prepáč.“

„Mne sa nemusíte ospravedlňovať, ale oceňujem, že si priznávate chybu. Hoci... Števkina takto ešte nereagovala. To vás však neospravedlňuje,“ neodpustila si tentoraz Marcela uštipačnú poznámku s patričným úsmevom na tvári. Pán kaplán pochopil a tiež sa usmial.

„Čo myslíš, prečo takto reagovala?“ spýtal sa.

„No...neviem. Ale väčšina ľudí, čo takto prehnane zareagujú na dotyk, majú rovnaký problém,“ povedala.

„Na aký dotyk?“ pozrel na ňu podozrievavo.

„Povedali ste jej, že raz to pochopí a pritom ste ju chytili za plecia. Nič iné tým nemyslím,“ vysvetlila Marcela.

„Jáj, aha, tento dotyk myslíš. Tak nad tým som neuvažoval. Myslíš, že si prešla.... zneužitím?“

„Neviem, ale viem, že ľudia, ktorí si tým prešli, takto zle reagujú. Dotýkanie, akékoľvek, im je nepríjemné. Aj keď je to len priateľské objatie. A fakt! Števkina až tak dobre nepoznám, ale skoro všetci mladí, teda hlavne baby myslím, sa objímajú, keď sa stretnú a ona v poslednej dobe nie. To mi až teraz svietlo,“ povedala Marcela.

Nastalo ticho. Obaja uvažovali. To by bolo strašné. Určite to nie je pravda, o takto niečom by sa vedelo. Ich mestečko nebolo také veľké, ak sa v ňom niečo zomlelo, o pár dní to skoro všetci vedeli a ostatní sa to dozvedeli neskôr tiež. No ak sa to odohralo skryto..., nemuseli to všetci vedieť.

„A čo teraz? Ak sa jej takéto niečo stalo, potrebuje pomoc,“ povedal.

„Najlepšie odbornú pomoc, aby sme niečo nepokašľali,“ odvetila bez úmyselnej narážky Marcela. „S vami o tom hovoriť asi nebude. Aj keď ste kňaz, ste muž a ak jej ublížil muž, bude pre ňu ťažké o tom s iným mužom hovoriť.“

„Tak si s ňou pokecaj ty,“ navrhol pán kaplán.

„Ja ju až tak dobre nepoznám. Nie sme nejaké super dôverné kamošky. Mal by to byť niekto iný. Niekto, komu dôveruje a kto sa v tejto problematike vyzná, aby jej ešte viac neublížil. A okrem toho neviem, či sa vôbec niečo také stalo. Iba hádame.“

„Máš pravdu. Ale opýtať sa jej na to priamo nie je dobrý nápad. Keď sa trochu upokojí, tak sa s ňou porozprávaj, či ju niečo netrápi. Možno ti to priamo nepovie, ale za pokus to stojí,“ uzavrel problém pán kaplán. „A teraz už poďme.“

Bez toho, aby mu odporovala vyšli obaja z lavice a zamierili k východu. Ako sľúbila kostolníkovi, tak aj bolo. Zapla alarm a zamkla. Kľúče podala pánovi kaplánovi, však aj tak ide na faru, nech zanesie. Iba sa na ňu zamyslene pozrel, vzal kľúče a zahlásil: „Pekný večer.“ Odišiel. Marcela sa pobrala domov. Cestou uvažovala, ako vzniknutú situáciu napraviť. Jasné! Sociálna sieť všetko vyrieši. Myslela to samozrejme ironicky.

Keď prišla domov, pozdravila a pokecala s mamou, potom zamierila do izby. Zapla notebook a pripojila sa na sieť. Napísala Števkine, že ju to mrzí, že to tak vypálilo a prosí ju o prepáčenie. Videla, že je pripojená, takže na stretku nebola. Všetci by sa jej aj divili. Neodpísala jej hneď, až po chvíli sa ozvalo známe hlásenie správy.

„To nič, neva. Ak máš prísť o robotu, tak nechod,“ znela odpoveď.

„Vieš, že raz –dva ochoriem. Inak by som šla. Naozaj mi to je ľúto.“

„OK.“

„Si v pohode? Nahneval ťa niekto? Teda okrem mňa ☺“

„Som OK, nič mi nie je,“ odpísala Števkina.

„Tak dobre, ja len, že...no...nič... modlím sa za Teba, pekný večer.“

„Dík, potrebujem to. Maj sa.“

Števkina sa odhlásila. Marcela si hneď pomyslela, že tam niečo v poriadku nebude, ale ak to má z nej nasilu ťahať, tak to teda nie. Keď jej to bude chcieť povedať, tak to urobí. Predtým ako vypla počítač, tak ešte pozrela predpoveď počasia. Už žiadne búrky nehlásili, dokonca ani v Tatrách. Veľmi predpovediam počasia neverila, počasie je premenlivé, zvlášť

na horách, ale oni nejdú vysoko. Idú len na Štrbské pleso a tam sa majú kde ukryť keby niečo. Rozmyslela si to. Pôjde. Vrátila sa ešte do obývačky, kde mama sledovala kriminálku a povedala jej, že mládež ide zajtra na výlet na Štrbské pleso a chcela by ísť s nimi. Nemala nič proti, má si vziať pevnú obuv a pršiplášť, keby niečo. Fajn. Bola zvedavá, ako sa Števkina zatvári, keď ju uvidí aj s batohom a turisticky oblečenú zajtra ráno na stanici. Pomodlila sa, umyla, prezliekla do pyžama a zaľahla.

Števkina bola naozaj prekvapená, keď Marcelu zbadala. „Takže si si to rozmyslela?“ spýtala sa. „Počasie si to vraj rozmyslelo a mám pršiplášť,“ usmiala sa Marcela. Akoby sa nič nestalo. Števkina bola v pohode. Marcela na ňu netlačila, sadli si spolu do kupéčka vo vlaku a sledovali krajinu z okna. Obe boli ticho, ale nebolo to také napäté ticho, jednoducho pozerali z okna a tešili sa z krásy slovenskej prírody. Ostatní sa hrali karty alebo rozprávali. Keď dorazili do cieľovej stanice, celá patria vystúpila a vydali sa na cestu. Nebolo až tak horúco, ale ani chladno. Bolo akurát a to im vyhovovalo. Kráčali. Väčšinou po dvojiciach alebo trojiciach a rozprávali sa, smiali, žartovali. Keď dorazili k plesu, nasledovalo skupinové foto. Potom sa rozdelili, aby si trochu v chládku oddýchli, lebo slnko už vystúpilo a ukazovalo svoju silu. Všetci si ako na povel vytiahli fľaše s vodou a zabalené chlebičky alebo rožky. Sedeli, jedli a kochali sa pekným výhľadom. Viacerí si vytiahli aj mobily a fotili si pleso, kopce, aj seba navzájom a bavili sa.

„Ten včerajšok ma mrzí,“ povedala Števkine Marcela.

„Už si mi to povedala a ak sa nemýlim, tak dokonca dvakrát,“ povedala jej už bez hnevu Števkina.

„Ja viem, len ...takto z očí do očí je to lepšie. Hlavne, keď si tak ušla. Myslela som si, že ...no neviem, že ťa niečo trápi alebo čo,“ pokúšala sa to vysvetliť Marcela.

„Nechce sa mi o tom hovoriť, teraz nie. Teraz sa chcem najesť a urobiť si novú profilovku,“ odbila ju Števkina. Obe sa usmiali a pustili sa do jedenia. Keď všetci dojedli, dopili a dofotili sa, vybrali sa po cestičke okolo plesa. Väčšinou viedla pomedzi stromy a poskytovala príjemný tieň, takže neboli takí spotení. Po mrakoch a búrke nebolo ani stopy, ale to sa mohlo rýchlo zmeniť. Tešili sa z krásnej prírody. Obdivovali nádherne pokojnú hladinu plesa, kačky plávajúce po nej, tvary stromov a výhľad na naše najväčšie a zároveň jedno z najkrajších pohorí - Tatry. Asi v polovici cesty sa opäť zastavili. Trochu si posedeli na lavičkách a zas sa občerstvili pramenitou vodou zo studničky. Bola takmer ľadová, hoci bolo leto. Ale za to chutila vynikajúco. Ako tak sedeli, prihovarila sa Števkina Marcela: „Čo keby sme trochu zaostali a pokecali?“ „Dobre,“ potešila sa Marcela. Tak predsa dostane von zo seba, čo ju trápi a snáď jej to pomôže. Mnohokrát sa človeku uľaví už len preto, že o svojom probléme niekomu povie. A snáď jej bude vedieť aj poradiť. Dúfala, že to bude niečo s chlapcom a nič vážne. Ostatní sa pobrali ďalej, Marcela so Števkou trochu zaostávali a postupne sa vzdialenosť medzi ostatnými a nimi zväčšovala. Marcela netlačila. Nechala Števkú, nech sama začne hovoriť.

„Vieš... včera som tak vyletela..., ale to nesúvisí s tým, že si nechcela ísť, aj keď to ma tiež rozladilo..., ale chcem, aby si vedela, že to nebolo kvôli tebe, aby si si to nevyčítala. To len... no stalo sa niečo iné...,“ odmlčala sa a hľadala slová.

„No niečo som tušila... a dúfala som, že som nebola len ja na vine a samozrejme, pán kaplán Peter, ktorý sa hneď hnal za tebou, hoci som mu hovorila, aby ti dal pokoj,“ usmiala sa na Števkú Marcela.

„No... to hej, s tým to súvisí a viem, že mi chcete obaja dobre, reagovala som prehnane, prepáč,“ zahanbene kráčala Števkina popri Marcela.

„Ako to s tým súvisí, nechápem. Urobil ti niečo pán kaplán?“ zadivila sa Marcela.

„Nie! No.... chytil ma za plecía a pozrel sa mi do očí. To urobil.“

„Stále nechápem. Čo je na tom zlé?“ stále sa čudovala Marcela.

„Môj otec pije,“ priznala sa Števkina ako keby pila ona sama. Marcela jej na to neodpovedala. Števkina o tom už hovorila, spomínala chvíle, keď sa otec vrátil domov nadranom v nie veľmi dobrom stave a pobudil celý byt. Ale toto muselo byť niečo vážnejšie.

„Môj otec pije a pred týždňom zas prišiel taký domov. Mama nebola doma a brat sa niekde flákal. Bola som v sprche,“ odmlčala sa a do očí jej vstúpili slzy.

„Pane Bože,“ **hlesla** Marcela. „On ťa...“ nevládala dopovedať.

„Vbehol mi tam, akože si ide umyť ruky. Keď som na neho zakričala, aby odišiel, že sa sprchujem, tak mi odtiahol záves a povedal, že aj tak už nahú ženu videl. Ostala som v šoku. Potom...“ rozplakala sa. Marcela vytiahla z ruksaka vreckovky a podala jej. Nedokázala sa zmôcť na slovo. Nevedela, čo jej má povedať.

„Potom mi povedal, že celkom ujdem a chcel ma chytať, odsotila som ho a vybehla zo sprchy. Aj tak ma ešte chytil za nohy a držal. Tak som ho kopla a zamkla som sa v izbe. Chvíľu búchal na dvere, a potom mi vynadal. Odišiel do obývačky, zapol telku a po chvíli začal chrápať. Rýchlo som sa obliekla a utiekla von,“ hovorila pomedzi plač Števkina.

„Povedala si o tom mame?“ spýtala sa Marcela.

„Áno, ale otec všetko poprel a tvrdil, že to nie je pravda. Asi si to ani nepamätal.“

„A čo na to mama? Čo s tým urobila?“

„Veľmi sa s otcom pohádali. Mama pozrela aj do kúpeľne, bolo tam mokro a moja osuška bola suchá, lebo... no ušla som a neutierala som sa, v izbe uterák nemám, však načo. Len tak som sa obliekla narýchlo. Moc som neuvažovala, chcela som z domu vypadnúť,“ už sa trochu upokojovala, ale stále jej po tvári stekali slzy. Bola vystrašená.

„A ako to dopadlo?“ chcela vedieť Marcela.

„No...mama dala otcovi ultimátum. Ak ešte raz príde domov opitý pod obraz Boží, tak s ním končí a dá žiadosť o rozvod. Toto všetko pritom na súde povie.“

„Myslíš, že to pomôže? Ja neviem ako to u vás je, ale niektorí sa z toho nedokážu sami dostať a potrebujú pomoc, ako.... potrebujú sa dať liečiť. Dokáže to sám?“ obávala sa Marcela.

„No otec nepije tak často, len keď má v robote zlý deň, tak si ide s kolegami vypiť, je to iba občas, no...spije sa poriadne,“ hovorila Števkina.

„Tak to by mohol zvládnuť. Ak mu v tom pomôžete. Ale asi to váš vzťah dosť pokazilo, či?“

„No...otec najprv zúril, keď mu mama povedala, čo som jej hovorila. Ale to som vtedy nebola doma, riešili to najprv sami. Potom sa zbalil a šiel von. Vrátil sa po skoro dvoch hodinách, mama sa už o neho bála. Vraj sa bol prejsť. Vtedy som už aj ja bola doma,“ pokračovala Števkina. „Prišiel za mnou do izby a pozrel sa na mňa. Strašne som sa bála, že ma zbije alebo čo. Povedal mi, čo mu mama povedala. Potom sa mi pozrel priamo do očí a spýtal sa, či je to pravda. Rozplakala som sa. Keď ma chcel pohladať po vlasoch, skríkla som a odtiahla som sa. Stále sa na mňa pozeral..., a potom sa aj on rozplakal a prosil ma, aby som mu prepáčila, že to nebol on, že bol opitý a že sa kvôli mne už alkoholu nikdy nedotkne,“ zas sa rozplakala Števkina. Zastali. Neďaleko boli lavičky, tak si na ne sadli a Števkina plakala. Marcela sa jej prihovorela: „Ja neviem, či môžem, ale strašne rada by som ťa objala a myslím, že to potrebuješ, ale ak nechceš,...“ Števkina sa jej sama hodila okolo krku a plakala ďalej. Marcela ju držala v náručí a nechala ju plakať. Nech to dostane von. To je jedno, že im ostatní ujdú, však ich niekde počkajú a mnohí boli sami včera svedkami toho, čo sa stalo v sakristii, tak snáď pochopia.

Takto tam sedeli pár minút, potom začuli kroky. Nieкто na nich volal. Bol to Miško. Marcela sa mu ozvala. „Tu sme, sme v poriadku, ale nechod' sem. Vieš...babské veci,“ pokúšala sa vynájsť Marcela. „Dobre, ja len, nevideli sme vás už dlho, tak...či sa vám nič nestalo. Počkáme vás alebo nás potom dobehnete?“ spýtal sa a viditeľne sa mu podľa hlasu uľavilo, že sú v poriadku. Zakričal to aj ostatným, ktorí tiež neboli ďaleko, asi sa všetci vrátili a hľadali ich. „My...vás dobehneme, len chod'te, ešte chvíľu potrebujeme,“ kričala na Miška Marcela. „Dobre, tak zatiaľ..... poriešte si babské veci,“ odvetil im so smiechom v hlase.

Števkina si utrela slzy a oči, pokúšala sa dať rýchlo do poriadku, ale stopy po plači boli viditeľné aj pre nevidiaceho. Aj on by podľa hlasu zistil, že plakala. Chvíľu sa venovali umývaniu tváre vodou zo studničky, čo si načerpali do fliaš, a potom sa pomalým krokom vydali za ostatnými.

„Len aby si vedela, včera som ostala po omši v kostole, chcela som sa za teba modliť a ostal aj pán kaplán Peter, aj on sa modlil. Teraz som si na to spomenula. Asi by si mu tiež mala povedať, že on s tým v podstate nič nemá, nech si nič nevyčíta,“ pokúšala sa nejako vykokať Marcela.

„Aha, to bolo od neho milé, sa nezdá,“ usmiala sa. Bolo fajn vidieť na jej tvári po toľkých slzách úsmev.

„Ale moc ho šetriť nemusíš,“ zasmiali sa už obe spolu.

Išlo sa im oveľa ľahšie. Števkina bola rada, že to z nej vyšlo, okrem mamy sa o tom s nikým nerozprávala. Aj to bolo...iné. Mama je mama. Bála sa, kričala, nadávala na otca, nesnažila sa ju nejako utíšiť, chcela riešiť hlavný problém. A teraz chudák otec, keď vie, čo urobil, musí ho to zožierať. Vždy, keď na seba narazia v kuchyni alebo na chodbe, je to...také...trápne. Hanbí sa za to, čo urobil a chcel by to napraviť, ale nevie ako. Už jej urobil jej obľúbené raňajky aj obed. A to už je čo povedať. Mama skoro infarkt dostala, keď ho zbadala v kuchyni variť, dokonca aj zásteru mal na sebe a neporiadok všade okolo seba. Ani ona mu ešte úplne neodpustila. Aj medzi nimi sa to musí nejako urovnať. Bratovi nič nepovedali, len že sa pohádali, lebo zas prišiel opitý a vystrájal. Včera dal otec Števkine peniaze, ktoré od neho tak dlho pýtala, aby si mohla kúpiť nové plavky so slovami: „Tieto som ušetril tým, že som ich neprepil. Chlapi boli piť, ja som nešiel. Povedal som im, že som to minule poriadne prehnal a už piť nebudem. Čudovali sa, prehovárali ma, ale ostal som pevný. Nebudem viac piť. Snáď ti to na plavky bude stačiť.“ Bolo mu pritom do plaču. Nevedela, čo by mu na to mala povedať, dostala zo seba iba: „Ďakujem.“ Už sa na neho nehnevila, ale stále to nebolo v poriadku. Obaja to vedeli a dúfali, že sa to niekedy do poriadku dá. Takto rozmýšľala cestou Števkina, kým neprišli k ostatným. Tí si všimli, že plakala, ale nevyzvedali. Snažili sa tváriť, že akože nič sa nestalo. Išli potom spolu ďalej, až dorazili na miesto, odkiaľ vyšli. Niektorí sa rozhodli, že pôjdu vyskúšať člny. Števkina s Marcelou nechceli a niektorí tiež ostali na brehu a sledovali ostatných. Občas im niečo zakričali, samozrejme, že to bolo vtipné, tak sa potom všetci smiali. Deň ubehol veľmi rýchlo a počasie sa naozaj začalo meniť. Rozhodli sa, že je čas odísť. Vydali sa na cestu k stanici. Počkali na najbližší vlak a s búrku za päťami sa vydali domov.

„Tak vidíš, búrka sme ušli, nezmokla si,“ potešila sa Števkina.

„Super, bolo to o vlások, ale ušli sme jej,“ tešila sa aj Marcela.

Viac sa však tešila z úsmevu svojej kamošky. Krajina sa v oknách mihala, občas zazreli nejaký ten blesk, ktorý rozčesol tmavú oblohu. Sledovali cestičky, ktoré vytvárali dopadajúce dažďové kvapky. Vzájomne si ukazovali fotky a rozprávali sa. Až im bolo ľúto, keď museli z vlaku vystúpiť a rozlúčiť sa. Povedali si však, že takýto výlet si musia zopakovať. Samozrejme, vydajú sa nejaké iné miesto. Veď na Slovenku je krásnych miest dosť. Marcela objala Števkina a rozlúčili sa. Vyobíjala sa aj s ostatnými a tí si všimli, že to bremeno, čo ju trápilo, je akosi ľahšie. Preto objatia boli silnejšie. Nech si ich užije. Marcela sa vybrala domov, do ich mesta búrka ešte nedorazila, ale vyzeralo to, že asi tak o hodinu ich neminie. Ako prvé doma zamierila do sprchy. Zhodila ruksak, zvitála sa s mamou a schladila sa v sprche. Hoci nebolo tak horúco, spotila sa a chcela to zo seba zmyť. Uvažovala, ako by asi ona reagovala, keby jej tam teraz vběhol opitý otec. Nevedela si to predstaviť. Mala šťastie. Bývala s mamou. Rodičia boli rozvedení. Otca skoro nepoznala. Museli od neho odísť. Spomínala si na to len matne. Vyliezla zo sprchy a sadla si k mame k telke. Opýtala sa, ako sa mala, čo cez deň robila a tak. Potom si povysávala izbu a otvorila dlho rozčítanú knihu.

Mala ešte deň voľna, v pondelok ráno bude musieť pekne šľapať do roboty. Zajtrajšok chcela stráviť s mamou, tiež sa môžu vydať niekam do prírody, len tak. Zaspala.

Na druhý deň bola nedeľa. Mládež chodila svätú omšu o desiatej. Slúžil ju pán kaplán Peter. Keď uvidel usmiatu Števkú, potešil sa. Prišla za ním. „Je mi ľúto, ako som sa správala v piatok. Prepáňte mi to. Vy ste nič zlé neurobili, to... ja som mala ...nejaké problémy....no...proste, prepáňte mi to,“ habkala. Usmial sa na ňu: „To mi je jasné, že ja som nič zlé neurobil, to si len poniektorí myslia, ale som rád, že ti je už lepšie,“ povedal a pritom pozeral na Marcelu. Tá len pokrútila hlavou a tiež sa usmiala. „Ak by si potrebovala pokec, tak som plne k dispozícii, stačí dať vedieť,“ povedal a myslel to úprimne. „Ďakujem, viem. Už som si pokecala s Marcelou, ale ďakujem za ponuku.“ „Ponuka stále platí,“ usmial sa, „dobré, mládež, bežte si už nastúpiť, pôjdeme,“ zakončil debatu, pomodlili sa a omša sa mohla začať.

Po omši sa vrátila Števká domov, mama varila obed a otec sledoval telku. „Ako bolo?“ spýtal sa, aby nadviazal rozhovor. Do kostola otec veľmi nechodil, nevidel dôvod. Zaujímal sa len preto, lebo jej chcel ukázať, že sa o ňu zaujíma a má ju rád.

„Dobre,“ odvetila zarazene. „Odkedy ťa zaujíma, ako je v kostole?“ spýtala sa.

„Zaujíma to teba a ty si moja dcéra a okrem toho, spýtať sa môžem, či?“ pokúšal sa vysvetliť otec.

„Spýtať sa môžeš a aj ísť môžeš, miesta je v ňom dosť,“ provokovala, keď videla, že má dobrú náladu.

„A vieš čo, nabudúce aj pôjdem, aby si vedela,“ povedal a Števká akosi zabudla zavrieť ústa od prekvapenia.

„Tak toto chcem vidieť! Ty si v kostole bol asi naposledy na svadbe, svojej, samozrejme, myslím,“ povedala.

„Tak pardon, ešte na som aj na vašich krstoch bol a na prijímaní, si zabudla? Najbližšie som sa chystal až na birmovku, ale môžem urobiť aj výnimku, že si to ty,“ vrátil jej to otec.

„Dobre, beriem ťa za slovo, budúcu nedeľu o desiatej na omši. Už sa teším,“ povedala Števká a išla za mamou do kuchyne.

„Otec chce ísť budúcu nedeľu do kostola, chápeš to?“ spýtala sa jej.

„Veľmi ho mrzí, čo sa stalo a snaží sa to napraviť,“ priznala mama, hoci aj ona mala problém mu odpustiť.

„Viem, ale...bolo to strašné, občas sa mi o tom sníva, zobudím sa úplne spotená,“ priznala sa. Mama sa na ňu len smutne pozrela a veľmi jej chcela pomôcť, len nevedela ako.

O týždeň si Števká neodpustila ranný budíček, ktorým pripomenula otcovi, že je čas vstávať do kostola. Bola prekvapená, lebo otec už bol hore a hrabal sa v skrini, čím zobudil aj mamu.

„Kde mám tú košeľu, veď vieš, slávnostnú, jednu som mal a k nej aj nohavice, viselo to na jednom vešiaku,“ komentoval svoje hľadanie manželke, keď už nespala.

„Chod' nabok, iba tam neporiadok narobíš, ja ti ju nájdem aj s nohavicami. Radšej sa choď oholiť, ak tam nechceš nejaké deti vystrašiť na smrť,“ šomrala predčasne zobudená mama.

„Ha-ha-ha, vtipné,“ odvetil jej a odpochoďoval do kúpeľne. Števká sa len prekvapene pozerala.

„Mami, ale vieš, že už do kostola nemusí ísť sviatočne oblečený. Mnohí ľudia idú len tak, rifle a obyčajná košeľa stačia,“ pokúšala sa vysvetliť a hlavne nestrápnit' Števká.

„Veď ho nechaj, nech sa raz za rok slušne oblečie, teda dvakrát za rok. Ešte na Vianoce sa nahodí,“ nedala sa mama.

„Mami, ale to bude trápne, prosím, daj mu len niečo normálne, prosííím,“ žobronila.

„Tak dobre, ako chceš,“ nechala sa ukecať mama.

Normálne vystrojení sa vybrali všetci, ešte aj mama a neskutočne nadšený brat, do kostola. Keď ich zbadali Števkini kamaráti, tak sa prekvapene pozerali a pýtali, či je za

niekoho z ich rodiny obetovaná omša. Vraj nie. Ďalej sa radšej nepýtali. Po omši čakali rodičia s bratom Števkou, kým sa porozpráva s kamoškami. Iba tak stáli pred kostolom. Pán kaplán Peter k nim podišiel a prihovoril sa im. Po pár zdvorilostných frázach im pochválil dcéru, že ju dobre vychovali. Rodičia ostali prekvapení a brat ešte viac. Potom sa otec osmelil a spýtal sa: „Mohol by som si s vami hovoriť ako chlap s chlapom niekde mimo?“ „Bez problémov, kostol je už skoro prázdny, ale ak nechcete, môžeme ísť niekde inde,“ navrhol. „To je dobré,“ povedal otec a vybral sa za kaplánom.

„Urobil som niečo strašné,“ začal Števkín otec a všetko kňazovi povedal. Ten ostal chvíľu ticho, potreboval čas, aby strávil to, čo sa dozvedel. Videl, že muž pred ním úprimne ľutuje svoj skutok a veľmi sa zaň hanbí. Pokúšal sa nájsť slová.

„Hovorili ste s ňou o tom?“ spýtal sa napokon.

„Hovoril, teda....spýtal som sa na to a ona...sa rozplakala,“ povedal a v očiach sa mu objavili slzy.

„Dám vám chvíľu čas, skúste si pospomínať na svoje hriechy od poslednej spovede. Ak potrebujete, dám vám papier a pero, nechám vás a potom vás vyspovedám. Božie milosrdenstvo je veľké a uzdravujúce,“ povedal mu a priniesol papier s perom. Potom vyšiel von a pozrel sa na Števkou. Bolo jej to jasné. Pozrela do zeme a premáhala slzy. „Pod', prosím, na chvíľu do kostola,“ požiadal ju. Najprv chcela protestovať, no potom šla. Ukázal jej miesto v prvej lavici a otca zavolať do spovednice. Keď odtiaľ vyšli, videla otcovu tvár zmáčanú slzami. Bolo mu to jedno. Kňaz s ním podišiel k jeho dcére a postavil sa pred nich. Zdvihol ruky a začal sa za nich oboch nahlas modliť. Jeho slová zaznievali v tichu kostola a nachádzali si cestu k ich srdciam. Po chvíli sa už otec neudržiaval a objal svoju dcéru. Opakoval jej, ako veľmi mu je ľúto, čo urobil a chcel by vrátiť čas späť, aby to mohol napraviť. Plakali si v náručí. Kňaz sa modlil až kým nevyplakali všetky slzy. Potom im udelil požehnanie a nechal ich samých. Ešte nejaký čas sa obaja držali v náručí. Potom si poutierali slzy a spolu sa pomodlili. Nemodlili sa spolu už dlhé roky. Števkou vtedy chodila ešte do škôlky. Keď konečne vyšli von, čakalo ich ďalšie objatie. Vrhla sa na nich mama. Keďže dlho nevychádzali, brat sa pobral domov sám, len krútil hlavou, čo to do otca vošlo. Spolu sa vrátili domov, spoločne sa pustili do prípravy nedeľného obeda a potom na prechádzku do blízkej dolinky.

Rany v ich srdciach ešte neboli úplne zahojené, potrebovali čas. Spoločným úsilím a Božou milosťou sa však postupne hojili a raz sa snáď úplne zahoja. Otec už potom pravidelne chodieval v nedeľu na omšu a občas s pánom kaplánom Petrom aj pokecal o futbale. Boh dokázal aj z niečoho takého zlého vytážiť to dobré, len potreboval srdcia, ktoré otvoria svoje dvere a pustia ho dnu aj s Jeho uzdravujúcou láskou a milosrdenstvom.

Korene

... Uderila dvanásta hodina, chváľ každý duch Hospodina ...

Na dolnom konci v bolestiach sa rodil nový život. Máme syna. Bolest', plač, úsmev, radosť i nádej.

... Chváľ každý duch Hospodina i Ježiša, jeho Syna ...

Ja, hriešny človek, spovedám sa Bohu i vám ... Na hornom konci v bolestiach zomiera človek, starý Škorec. ... že som zhrešil ... obral som Ho o kus poľa ... Okradol? Podľa zákona nie. Ale podľa svedomia ... i Ježiša Jeho Syna, čo nás v tejto noci ...

Mária sa lúči s manželom. Odchádza do cudziny, za more. Iba tri mesiace boli spolu. Narodila sa tam, pozná pomery, manžel príde za ňou. Pošle peniaze na cestu. Nevie ešte, že neodchádza sama. Počal sa nový život. Nikdy sa viac nestretli. Zostala so synom sama. Otec ho zradil, neprišiel. Vojna a more ich navždy rozdelilo.

... Čo nás v tejto tmavej noci, ochraňuje z Božej moci... Ľutujem ... moja vina ... prosím o odpustenie a rozhrešenie. ... Uderila štvrtá hodina, vstávajú hore, duša verná ...

Jano zapíja svoj žiaľ. Posledný kus poľa, posledný pohárik na oldomáš, posledný dúšok. Odchádza ráno s ostatnými, s Paľom i Máriou. Zanechal snúbenicu, dievča ako kvet. Kvet uprostred lúky. Kvety sa trhajú, lúky sa kosia. Všetko predal, aby mal na cestu. Telo, dušu i zem, ktorá ich nevedela uživiť. Zazlievali mu, že krája veľký kus chleba. Treba nechať aj ostatným. Musel odísť, zanechať lásku, mladosť, život ... všetko, všetkých. ... vstávajú hore duša verná, pomodli sa Pánu Bohu ...

V poli počuť streľbu. Pytliaci sa stretli s jágami. Na hornom konci skonáva starý Škorec ... a odpusť nám naše viny ... Verí v odpustenie. Verí ... Na dolnom konci sa zrodil nový život, nádejný život. Nádej ... Rozodnieva sa. Jano, Paľo a Mária odchádzajú za more. Posledné objatia, stisk ruky, krížik na čelo, posledné slzy. Odchádzajú s vierou, nádejou na lepší život. Trhajú sa putá nenaplnenej lásky zviazanej posvätným sľubom na celý život.

Zbohom rodný kraj, rodina, dedina, mladosť, lesy, polia, kamaráti, dievčatá, láska. Zbohom! Mária sa už nevrátila k rodičom, k manželovi, syn k otcovi. Paľo sa vrátil k svojej láske, rovno do vojny za cisára pána. Neprežil prvý útok. Padol bez slova k nohám svojho kamaráta. Už neprehovoril, iba jedna veľká slza mu vypadla z oka.

Jaro pracoval v baniach. Vrátil sa po vojne. Otca už nenašiel. Postavil dom, v parceláciách nakúpil polia. Aj od grófa z tzv. voľnej ruky. Kameň na kameni. Ale boli to jeho polia, mal svoju zem, veľa zeme. Založil si rodinu, stal sa hospodárom, gazdom, obnovil starý Majovský grunt. Neúprosne bojoval s tvrdou zemou o každú piad' zeme. Zem sa stala jeho, ich, modlou, životom, osudom. V potu tváre vytýkali z nej úrodu, bojovali s počasím, ktoré si vyberalo svoju pravidelnú daň ako kedysi páni desiatok. Dávali cisárovi čo je cisárovo. Bohu, čo je božie. S prírodou vytvorili nerozlučnú jednotu bytia, ktorej dominantou bol hlboký duchovný život. V akordoch bolesti i radosti s Bohom sa rodili, žili, žehnali svoju prácu, pokrm a s Bohom aj zomierali. Ich život zacielený na kult Večnosti a chleba bol vekmi determinovaný týmito hodnotami, ktorým sa, s vrodenuou samozrejmou, podriaďovali.

Stvrkli im mozole na rukách, časom i srdcia a svedomie. Stávali sa dobrovoľnými otrokmi svojho majetku, bohatstva, modly zlatého teľaťa. Noví zemepáni, nová kasta seberovných hospodárov, gazdov, zmietajúcich sa v pavučine vlastnej siete. Nemali čas spomínať na mladosť, zabúdali na lásku, rodinu, seba i drahých. Tak ich vyformovala doba, boj o úrodu, chlieb, zem, bohatstvo. Každý chcel byť prvý, alebo medzi prvými na poli, na ulici, v krčme i v kostole. Jano ešte nemal päťdesiat a už bol starcom prihrbeným pod ťarchou, ktorú si dobrovoľne naložil na chrbát. Nešetril seba ani potomstvo. Veď to je ich budúcnosť. Bude to patriť im. Bude!?

OOOO OOOO
OOOO

... Čo vy, šustri, pekári, súdruhovia z fabriky nám idete radiť, rozkazovať, kedy máme siať, orať, kosiť. My, na rozdiel od vás, nerobíme pod strechou, ale pod oblohou. Nohy v zemi, hlava vo vetre, na slnku, v daždi. A nie 8 hodín. Skúste si prešľapať za pluhom denne tak 25 km, skúste po centimetroch preokopávať tú kamenistú ílovicu, nevypustiť niekoľko týždňov z rúk kosu. Spočítajte, koľkokrát prejde roľníkovi slama cez ruky, pokým sa vráti ako hnoj na pole! Vy nás chcete obráť o role, ktoré sme si zakúpili za ťažko zarobené peniaze v cudzine, aby sme nemali nič, tak ako vy. Desať rokov som drel v baniach, celú mladosť som tam nechal.

... Sme slobodní, keď chceme, ideme na jarmok, na návštevu, do kostola, nikto nám nerozkazuje, iba počasie. Vraj aj to budete riadiť. Potrebujeme dážď, aby sme mohli zasiať. Spravte to na okrese a ihneď všetci vstúpime do družstva.

Vzdorovali, búrili sa, bránili svoju zem. Zaťažili ich dodávkami, ktoré nevládali splniť. Povyhadzovali im deti zo škôl, zo zamestnania, nútili ich bojovať proti vlastným rodičom. Vytiahli ich z postele iba tak v spodnom prádle, rozvádzali po meste s nápisom nepriateľ ľudu. Zlomili ich, museli ich zlomiť. Dali si také záväzky. Jana obžalovali, že zámerne odovzdal dodávky obilia nakazené „pilusom“, aby zničil skladované zásoby. Do smrti nevedel čo je to ten pilus. Stal sa z neho nepriateľ socializmu, zakuklený zradca, podvrtný živel, vykorisťovateľ ... Odsúdili ho na 7 rokov nútených prác, konfiškáciu majetku, vyvezenie rodiny z obce. Stal sa štvancom, vydedencom, stratil všetko, majetok, rodinu, priateľov i vieru a nádej. Bitý nenávisťou, aj on začal nenávidieť. „Aj ten život si vezmite,“ zreval na súde. Znovu sa ocitol v baniach, tentoraz bez nádeje na lepšiu budúcnosť. Už neopúšťal spievajúcu rodnú zem s bôľom v srdci, ale s nenávisťou ku všetkým a všetkému. Nemyslel, iba drel a jedol ako zviera. Myšlienky a spomienky však nezaženieš. Oni sú súčasťou človeka, vedomia i svedomia. Čo je s chorľavou manželkou, dcérou vyhodenou zo školy. Čo urobili so synmi? Miesto vysnenej budúcnosti im pripravil peklo. Prekliaty majetok, role. Mal im to všetko nechať, nemal vzdorovať.

Toho kňaza poznal. Kľakol si uprostred ulice a poklonil sa pred sochou svätej Trojice, keď ju odstraňovali z námestia. Vysilený, ponížený padal na kolena, ako Kristus pod krížom. „A ty sa nemodlíš,“ opýtal sa Jana. A existuje ešte Boh? Môže sa na to dívať? Čo som komu urobil? A Kristus čo komu urobil? Možno sme nerobili zle, ale iste sme zanedbávali dobro.

Chceli sme raj na zemi, ale len pre seba. Aj oni ho chcú, ale miesto neho vytvorili peklo. Zabudli sme, že aj kríž je súčasťou života.

Ako pekne vedel hovoriť ten kňaz, modliť sa a prijímať zlo. On nestratil všetko. Vlastnil iné bohatstvo, ktoré mu nemohli vziať, skonfiškovať.

Naozaj sme sa ničím neprehrešili? Možno proti sebe ... iste aj proti druhým, blíznym. Videli sme len tú zem, bohatstvo. Zanedbávali sme svoje zdravie, rodinu, možno i Boha. Ako sme sa správali k chudobným*? Nemuseli u nás tovarichovať od východu slnka po západ, ako kedysi na pánskom*? A to za smiešnu mzdu, 5 korún na deň. Nesľubovali sme im, že príde čas keď budú robiť za tanier polievky? Nezdôrazňovali sme už deťom, aby sa kamarátili len so seberovnými? Ale taký bol život. Bol to boj o majetky od zrodu cez manželstvo až po hrob. Ved' to bolo zmyslom našej práce, života, driny. Možno sme sa veľa prehrešili.. Tam, za morom, v baniach, Ibrahim sa nám chváli s úsporami. Priniesť ukázať, potom uverím, vyzval ho bos. Priniesol. A v ten deň ho aj zavalilo. Bos asi chcel, aby ho zavalilo. Mlčal som, dostal som časť z Ibrahimových úspor. Ibrahim bol sám, bos to vedel. Krvavé peniaze možno vražda, spolupáchateľstvo. Nemal som mlčať, ani brať tie peniaze. Áno aj Tomáša som pripravil o roľu. Požičal som mu peniaze a išiel som ich pýtať, keď bolo najhoršie. Nemal, musel dať roľu. Ved' aj ja som tak predtým prišiel o majetok. Taký bol život! A tie pažite? Sused ich mal dojednané. Zberal sa Jasenákovi odnieť peniaze. Dozvedel som sa to od jeho syna. Nuž predbehol som ho, dal viac a boh moje. Priznávam, nebolo to správne. Ale ja som za všetko zaplatil a oni mi všetko vzali bez náhrady. A nielen role. Možno nás Boh trestá. Boh nás netrestá, my sa trestáme sami, svojimi chybami. Sebeckosť je základom všetkého zla. Ako sa ho zbaviť, to nájdeme v evanjeliu v živote Krista. Zobrali vám majetky, pozemské bohatstvo. Ale to je bohatstvom len na tejto zemi, len do smrti. A čo potom? Navonok ste vyznávali Boha na každom kroku a v duši ste pestovali túžbu po majetku. Za akúkoľvek cenu. Modli sa spytuj si svedomie a vráť sa k prameňom svojho života.

OOOO OOOO
OOOO

Pred ním sa vynorila dedina, rodná dedina pretkaná zeleňou stromov. Vysychajúce korene prenikli k prameňom detstva, mladosti oživej vánkom nostalgie a spomienkového optimizmu. Ako sa všetko zmenilo. Polia, to už neboli pestré stuhy úzkych lánov vlniacich sa v závanе vetra. Ani chotár nevoňal materidúškou, ktorá ako narkóza uspávala dedinu. A kde sú prepelice škovránky, studničky, strniská s krdľami husí a spievajúcimi pastierikmi? Tam na tom vŕšku, sme večer čo večer sedávali a spievali hlboko do noci. V dedine si ho ľudia nedôverčivo prezerali. Poloprázdny kostol ani modlitbou ani spevom nepripomínal jeho mladosť. I do krčmy zašiel. Neznáme tváre ho uprene pozorovali, keď si objednával víno. Pochádza zo zeme, má jej chuť, tvrdosť i silu. Rozpráva a spieva o nej. Priestranná krčma ničím nepripomínala bývalú malú, vždy mladostou a spevom hýriacu „izbičku“. Pripomínala skôr zvon bez srdca. Jeho dom medzi potokmi nestačili zbúrať. Vrátili im všetko. Všetko, okrem životov otca, matky a sestry. A kde sú jeho rovesníci? Ty si Julis, pravda? A Cyril, Paľo, Gabriš, Tomáš, chlapi ako tie buky, kde sú, ešte žijú? Áno, sú to, boli to chlapi ako buky, ale tvrdé, vypilované. Tam ich nájdeš na cintoríne. Všetkých.

Kto je ten starec, čo sa stále túla po dedine, po chotári, akoby čosi hľadal. Kto? Nuž Majo, ale neviem ktorý. Oni na starosť boli všetci rovnakí. Len si pozrite fotografie na ich krížoch. Patril im dom, grunt tam medzi potokmi. Otca im zavreli, keď nechcel vstúpiť do družstva. Rodinu vyviezli kdesi do Čiech. Tam pomreli, iba starý sa vrátil zomrieť sem, do dediny. Mladých vzali na vojnu, do baní, ale podarilo sa im utiecť do cudziny. Teraz sa jeden z nich vrátil. Ktorý, to vie iba sám Pán Boh. Oni sa vždy vracajú do rodnej zeme zomrieť i keby boli na kraji sveta. Je to najstarší rod. Majú tu hlboké korene. Až z tureckého zajatia sa jeden vrátil. Z Ameriky, zo Sibíri a čo ja viem odkiaľ. Vždy prídu, keď sa má čosi stať, premeniť. Chráň nás Boh nebeský, ale iste k niečomu príde.

Božia roľa

„Lebo Vy ste Božia roľa a Božia stavba.“ Pracovala som na tej roli celý deň a napriek intenzívne citeľnej únave po zimnom spánku fyzických aktivít a zatiaľ iba hodine na plavárni som únavu brala s radosťou. Fakt. Otázka *prečo* je tu na mieste. Odpoveď na ňu je prostá. Slovami sa však vyjadruje ťažko. Pokúsim sa aspoň načrtnúť.

S hrablami v ruke mi nehrabalo, ako to zvykne bývať. Fyzická práca po dvoch týždňoch intenzívneho dennodenného osemhodinového učenia sa na štátnice bola viac ako iba zmenou činnosti z intelektuálnej na fyzickú. Pri hrabaní päťdesiatárovej časti viac ako rozľahlého pozemku (ktorý sa však ani zďaleka nevyrovná Božej roli), na ktorom bude stáť ďalšia z Božích stavieb, človek nemá čas myslieť na školu a na nepodstatné veci. Nemá silu modliť sa na mieste, z ktorého citeľne sála pokoj. Aspoň v mojom prípade išla všetka sila do hrablí.

Podvedome však prichádzali prirovnania. Hm...Slovo podvedome nevystihuje to, čo má. Zavanul vietor Ducha Svätého. Osviežil telo a otvoril myseľ. A Pánbožko začal siať. Do pokosenej, sčasti pohrabanej pôdy zvnútra i zvonka. „Lebo Vy ste Božia roľa.“ Ja, ďalší dvaja hrabači, jeden nakladač a kosič. „Lebo Vy ste Božia stavba.“ Bagristi a traktorista o pár metrov vyššie, dvaja pekní mladí chlapci s fúrikmi. A stavbyvedúci. V každom slova zmysle.

Keď som si predstavila, že sa začalo stavať minulý týždeň... Dovtedy sa naučím veľa a zabudnem ešte viac. Zo žiadnej knihy však nevyjde to, čo spôsobí takáto osobná blízkosť Boha. Nie pri mne. Nie vo mne. On bol všade naokolo. V každom človeku. V stebielkach trávy, ktoré sa mi zamotali do hrablí. V chrústovi, ktorého som v zápale inovatívneho spôsobu rýchlejšieho hrabania akosi zašliapla. V húsenici, ktorá hľadala cestu z pre ňu nekonečného bludiska, ktoré bolo pre mňa obrovským, nie však nekonečným poľom.

Všetko sa predsa niekde končí. Niekde však treba aj začať. Pre začiatok stačí začať sa inak pozeráť. Húsenica nedokázala nájsť cestu z veľkej kopy sena pri plote. Mohla sa vybrať cestou necestou pomedzi miliardy stebiel slamy. Mohla nájsť správnu cestu, ale nemusela. Scenáre jej konca života na tejto ceste môžu byť rôzne: traktor, vidly, ľudia, únava, rezignácia... Človek je dokonca v týchto veciach ešte inovatívnejší. A tak som ju jemne vzala do rúk a hodila ju cez plot do vysokej trávy. Dobré, možno som ju nemusela hodiť.

Ale dokonalý je iba Jeden. My sa musíme snažiť húsenicu aspoň zachrániť. Tak, ako On zachraňuje nás. Dáva nám príležitosť postarať sa o tých, ktorí to potrebujú. Ale koľkí z nás ju využijú? Prečo zachrániť iba prvú a na ďalších milión sa iba pozeráť? Áno, ja viem. Nie je v ľudských silách zvládnuť taký počet. Ale je to v silách Božích. Keď nás na tú roľu pošle, musíme robiť. On nám dá silu.

Keby ste mi povedali, že niekedy pohrabem celú tú plochu sama, asi by som vás vysmiala. Po dnešku by som každého, kto o tom pochyboval rovnako ako ja, poslala vyskúšať si silu Božích rúk, radosť a odhodlanie, ktoré nám dáva do tohto neuveriteľného celoživotného poslania.

Plus. Nepozerala som na čas. Iba kostolné zvony oznamovali čas modlitieb. Človek v dnešnom šialenom tempe niečo také ani nespozoruje. Pre mňa to bol čas, kedy práca na Božej roli na čas skončila. Fyzická práca. Išla som ho bezducho prosiť o ďalšie sily, čítala som žalmy z breviára a prvý krát po dlhom čase som nemyslela na nič. Vôbec na nič. Chce to čas, aby si človek z toho nič zobral ten kúsok, ktorý som ja nemala silu počuť v danej chvíli. Bol však tam a bola som tam i ja. A všetko, čo som vládala povedať bolo ĎAKUJEM.

Zažila som modlitby roztržité, modlitby zaujímavé, modlitby papagájovského typu... Táto bola iná. Nikdy som nerozumela ľuďom, ktorí sa *nemôžu* modliť. Zas som o niečo múdrejšia. A tak som sedela a snažila sa... Bez Božieho požehnania je však márna naša námaha. Nepočula som ho na mieste, kde by to očakával každý. Našla som ho však v poli.

Chudobný, v maštaľke a prikrytý senom. Možno aj toto moje seno raz bude niekomu spríjemňovať život. A tak poteším nielen svoje sebecké ego, ktoré sa bude tešiť z množstva vykonanej práce, nielen tých, pre ktorých sa tento kus mojej roboty stane na pár dní životne dôležitým, nielen tých, ktorých som odbremenila od množstva práce, ale snád' aj Stavbyvedúceho.

A keď sa tak pozriem z auta na tie pekne, pravidelne nahrabkané kôpky voňavého sena, mám zo seba skvelý pocit. Asi dve sekundy, kým sa neotočím na opačnú stranu, na ktorej už zas niekto kosí a nik mu tam nehrabe. Necítim si ruky, no aj tak by som mu vybehla pomôcť. A predom mnou pole, ktoré ešte ani nezačali kosiť. A tu sa má už o pár dní začať stavať?

Neurobí sa to samo. Na to sú ĽUDIA. Ktorí na čele so mnou neverili, že je to možné. Lebo „*nič nie je nemožné tým, ktorí veria.*“ Takto z postele sa mi ľahko hovorí, že zajtra by som sa tam postavila znova a znova by som osem hodín hrabala. A napriek tomu, že vždy som mala fľašku vody po ruke, úžasný teplý obed, kultúrne naservírovaný za čistým stolom a pre mňa neodolateľná sladká odmena na konci dňa, nie som si istá, koľko by som vydržala. Koľko vydržím?

Práca na Božej roli je náročná. Na konci však korunovaná slávou. Bude zjavne iná ako vytúžený červený diplom a verím...viem, že sa nebude dať porovnať. Napriek tomu však často pracujem viac na sebe ako na roli tohto sveta. Napriek pomoci ľudí s veľkými či malými hrablami, na traktore či s vodou v ruke je niekedy náročné vytrvať. Preto som sa tam stretla s toľkými. Niektorí sa pravidelne vracali, iní prišli, robili dlho, s chuťou a zápalom a išlo im to skutočne dobre. Po obede sa však už nevrátili. A na sklonku dňa prišli ďalší. Aj oni chceli zakúsiť.

Čo? To, čo každý z nás môže zažiť dennodenne, keď vyjde zo seba a začne sa pozeráť na svet srdcom. Úžasná myšlienka, z ktorej sa vďaka nekonečne omylným a nechápavým

Ľuďom stalo klišé. Dá sa *odklišovať* jedine tým, že ho začneme praktizovať a nie o ňom iba hovoriť. To je najväčšia chyba dňa. Povedať a nevykonať. Pritom to nestojí tak veľa a odmena je nesmierna. Nielen v nebi. Aj tu na zemi dáva rásť stavbám a kvitnúť poliam. Dáva domov a plní sýpky. Keď z jednej viditeľne ubudne, menej viditeľne sa stonásobne rozrastie.

Pozor! Nie neviditeľne!

Rozhodla som sa teda obráť a stavať. Ľudské odhodlanie poštekľilo neresti, ktoré sa dokážu tvrdou prácou zmeniť na cnosti. Korunované Božou pomocou snád' spolu pripravíme kvalitné podložie. SPOLU. Lebo taký *makač* je iba Boh, ktorý pri svojej nepredstaviteľne dokonalej synchronizácii deľby práce stíha ešte aj dozerat' na každého svojho rozsievача, kosiča, orača, murára, architekta... Na Teba. Dáva nám možnosť zúčastniť sa už dnes na budovaní Božieho kráľovstva. Fyzicky a veľmi konkrétne.

Ak už toto nie je dostačujúci dôvod, pôjdem a osobne zdvihnem každú húsenicu vo vysokej tráve a vložím ju do rúk toho, ktorý ich stvoril. Aby som raz mohla onemiet' od úžasu a nebránila mi v tom jedna malá zelená alebo veľký hnedý s krídelkami, alebo akýkoľvek iný. Len sa bojím, aby som si nezabránila sama svojou pýchou, arogantnosťou, nevšímavosťou a podobnými veľmi populárnymi ľudskými nerestami, ktoré raz môžu spôsobiť, že postupne sa všetky húseničky sveta budú plaziť veľmi ďaleko. A nebude ich mať kto zdvihnúť.

Obsah

Vyhodnotenie súťaže.....	2
Laureát 10. ročníka JJ.....	3
Poézia.....	6
Korba Pavol.....	7
Grznárová Gabriela.....	9
Kováčik Ján.....	11
Šípoš Peter.....	13
Čestné uznanie.....	17
Lažová Anna.....	18
Briestenská Iveta.....	21
Chudiaková Denisa.....	23
Kliment Dušan.....	25
Hančáková Eva.....	27
Tomášik Jozef.....	32
Ondrkálová Kristína.....	34
Farkaš Ľudovít.....	36
Kall Pavol.....	38
Behúňová Soňa.....	41
Hoganova Vierka (Veronika Ftorková).....	44
Pavčina Malá.....	47
Martišková Zuzana.....	52
Próza.....	54
Páleník Jozef.....	55
Gerbery Tomáš.....	58
Chrastová Dominika.....	67
Želinská Katarína.....	75
Husárová Jana.....	83
Ičo Pavol.....	86
Martišková Zuzana.....	93
Čestné uznanie.....	102
Masná Eva.....	103
Jančeková Katarína.....	106
Malá Mária.....	108
Podolská Mária.....	112
Nouzová Veronika.....	114
Martišková Magdaléna.....	125
Fuziová Mária.....	127
Hlinková Zuzana.....	133
Štrbová Jana.....	139
Schmidt Michal.....	145
Chudiaková Denisa.....	151

JURINOVA JESEŇ 2014

Zborník vybraných prác Celoslovenskej literárnej súťaže duchovnej tvorby

Texty uvedené v zborníku neprešli jazykovou úpravou

Vydala: Kysucká knižnica v Čadci v zriaďovateľskej pôsobnosti
Žilinského samosprávneho kraja
Zodp. redaktorka: PhDr. Janka Bírová, poverená vedením Kysuckej knižnice v Čadci
Zostavovatelia: Viera Višňáková, Darina Bajáková
Tlač: Mgr. Milan Vakula, Kysucká tlačiareň
Náklad: 200
Rok vydania: 2014

ISBN 978-80-88708-39-1
EAN 9788088708391